

Fundusze Europejskie

Ewaluacja bieżąca kryteriów i systemu wyboru projektów FES SL 2021-2027

Fundusze Europejskie
dla Śląskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Województwo
Śląskie

Województwo
Śląskie

Zamawiający

Województwo Śląskie
40-037 Katowice, ul. Ligonía 46,
tel. (32) 77 44 072
e-mail: zamowienia@slaskie.pl

Wykonawca

Konsorcjum:

ECORYS Polska Sp. z o.o. – lider konsorcjum
ul. Solec 38 lok. 105
00-394 Warszawa
e-mail: ecorys@ecorys.pl

EVALU Sp. z o.o. – partner konsorcjum
ul. Dzika 19/23 lok. 55
00-172 Warszawa
e-mail: evalu@evalu.pl

Warszawa, styczeń 2025

Spis treści

Słownik skrótów	5
Streszczenie	7
Summary	17
1 Wprowadzenie	28
2 Koncepcja i metodyka badania	28
3 Ocena systemu oraz procesu oceny i wyboru projektów	34
3.1 Ocena harmonogramu i sposobu planowania naborów	34
3.2 Ocena zgodności systemu wyboru i oceny projektów z wytycznymi dot. wyboru projektów na lata 2021-2027, art. 73 Rozporządzenia ogólnego, KPP, ZZR i ogólnymi zasadami unijnej polityki w dziedzinie środowiska (art. 11, art. 191 ust. 1 TFUE)	41
3.3 Ocena sposobu organizacji procesu wyboru projektów	47
3.3.1 Ocena regulaminów stosowanych przez ION w naborach wniosków..	47
3.3.2 Ocena potencjału instytucjonalnego IZ/IP FE SL	59
3.3.3 Wpływ procedury naboru wniosków na osiągnięcie celów Programu	67
3.3.4 Ocena procedur oceny ustanowionych i stosowanych przez ION.....	73
3.4 Ocena funkcjonalności LSI2021 oraz CST2021	91
3.5 Ocena trafności i skuteczności procedury odwoławczej	100
3.6 Ocena działań komunikacyjnych w procesie naboru i oceny wniosków 106	
4 Ocena kryteriów wyboru projektów	112
4.1 DFR oraz DRT	112
4.1.1 Ocena zgodności kryteriów z wytycznymi dot. wyboru projektów na lata 2021-2027, art. 73 Rozporządzenia ogólnego, KPP, ZZR, ogólnymi zasadami unijnej polityki w dziedzinie środowiska (art. 11 i art. 191 TFUE)	113
4.1.2 Ocena wpływu kryteriów na osiągnięcie celów FE SL 2021-2027	119
4.1.3 Ocena jakości i katalogu kryteriów	124
4.2 DFS	141
4.2.1 Ocena zgodności kryteriów z wytycznymi dot. wyboru projektów na lata 2021-2027, art. 73 Rozporządzenia ogólnego, KPP, ZZR, ogólnymi zasadami unijnej polityki w dziedzinie środowiska (art. 11 i art. 191 TFUE)	142

4.2.2	Ocena wpływu kryteriów na osiągnięcie celów FE SL 2021-2027	145
4.2.3	Ocena jakości i katalogu kryteriów	150
4.3	IP FE SL-WUP	162
4.3.1	Ocena zgodności kryteriów z wytycznymi dot. wyboru projektów na lata 2021-2027, art. 73 Rozporządzenia ogólnego, KPP, ZZR, ogólnymi zasadami unijnej polityki w dziedzinie środowiska (art. 11 i art. 191 TFUE)	163
4.3.2	Ocena wpływu kryteriów na osiągnięcie celów FE SL 2021-2027	169
4.3.3	Ocena jakości i katalogu kryteriów	175
4.4	IP FE SL-ŚCP	198
4.4.1	Ocena zgodności kryteriów z wytycznymi dot. wyboru projektów na lata 2021-2027, art. 73 Rozporządzenia ogólnego, KPP, ZZR, ogólnymi zasadami unijnej polityki w dziedzinie środowiska (art. 11 i art. 191 TFUE)	200
4.4.2	Ocena wpływu kryteriów na osiągnięcie celów FE SL 2021-2027	204
4.4.3	Ocena jakości i katalogu kryteriów	208
5	Wnioski, rekomendacje i zalecenia	215
5.1	Rekomendacje	215
5.2	Zalecenia	233
6	Załączniki	251

Słownik skrótów

Spis skrótów	Rozwinięcie
CAWI / CATI	Ankieta internetowa/online (CAWI - Computer Assisted Web Interview) / Ankieta telefoniczna, wspomagana komputerowo (CATI - Computer Assisted Telephone Interview)
CST2021	Centralny System Teleinformatyczny 2021
CUS	Centrum Usług Społecznych
Desk research	Analiza danych zastanych
DFS	Departament Europejskiego Funduszu Społecznego
DFR	Departament Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego
DNSH	Do No Significant Harm - Nie czyń poważnych szkód
DRT	Departament Rozwoju i Transformacji Regionu
EFS+	Europejski Fundusz Społeczny Plus
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
FAQ	Najczęściej zadawane pytania
FE SL 2021-2027/Program	Program Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027
FOG	Indeks czytelności
FST	Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji
GPI PIFE	Główny Punkt Informacyjny Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich
IDI	Indywidualny wywiad pogłębiony (Individual In-depth Interview)
IIoT	Przemysłowy Internet Rzeczy
IoT	Internet Rzeczy
IP FE SL-ŚCP	Instytucja Pośrednicząca we wdrażaniu Programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 Śląskie Centrum Przedsiębiorczości
IP FE SL-WUP	Instytucja Pośrednicząca we wdrażaniu Programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 Wojewódzki Urząd Pracy
ION	Instytucja Organizująca Nabór
IZ FE SL	Instytucja Zarządzająca Programem Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027
KM FE SL	Komitet Monitorujący Programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027
KOP	Komisja Oceny Projektów
KPP UE	Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej
LSI2021	Lokalny System Informatyczny 2021
NEB	Nowy Europejski Bauhaus

NGO	Organizacja Pozarządowa
NIP	Numer Identyfikacji Podatkowej
ONZ	Organizacja Narodów Zjednoczonych
OSZiK FE SL 2021-2027	Opis Systemu Zarządzania i Kontroli Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027
OSI	Obszar Strategicznej Interwencji
OzN	Osoby z Niepełnosprawnością
OWES	Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej
OZE	Odnawialne Źródła Energii
PE	Parlament Europejski
RPO WSL 2014-2020	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020
SZOP FE SL 2021-2027	Szczegółowy Opis Priorytetów Programu FE SL 2021-2027
SUMP	Plany Zrównoważonej Mobilności Miejskiej
TFUE	Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej z dnia 13 grudnia 2007 r. – wersja skonsolidowana (Dz.U. C 202 z 7.6.2016, s. 47–360)
TPST	Terytorialny Plan na rzecz Sprawiedliwej Transformacji Województwa Śląskiego 2030
UM WSL	Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego
UoD	Umowa o Dofinansowanie
VR	Wirtualna Rzeczywistość
WoD	Wniosek o Dofinansowanie
ZIT	Zintegrowane Inwestycje Terytorialne
ZZR	Zasada Zrównoważonego Rozwoju

Streszczenie

Obszar I – Ocena systemu oraz procesu oceny i wyboru projektów (Rozdział 3)

Ocena harmonogramu i sposobu planowania naborów (Rozdział 3.1)

Harmonogram oraz sposób rozplanowania naborów wniosków o dofinansowanie dla Programu FE SL 2021-2027 należy ocenić pozytywnie, dokument jest przejrzysty, zawiera niezbędne informacje wynikające z przepisów prawa i wytycznych, podlega kwartalnym aktualizacjom. Terminy naborów są ustalane w sposób przemyślany, poszczególne ION mają na uwadze osiągnięcie celów Programu, możliwości aplikacyjne wnioskodawców oraz dostępny potencjał kadrowy do obsługi naborów. W opinii wnioskodawców¹ harmonogram naborów jest użyteczny, zaspokaja najważniejsze potrzeby informacyjne oraz motywuje do podejmowania wcześniejszych działań związanych z przygotowaniem się do naborów. Ankietowani wnioskodawcy w większości potwierdzają zasadność ogłoszonych terminów naborów oraz adekwatność czasu trwania naborów. Niemniej jednak pojawiają się opinie, z których wynika, że nabory ogłaszane w okresie wakacyjnym, świątecznym powinny zostać wydłużone o odpowiednią liczbę dni, z uwagi na trudności związane m.in. z ograniczoną dostępnością osób odpowiedzialnych za przygotowanie dokumentacji do naborów. Jednocześnie, z sugestii respondentów badania wynika, że wprowadzane zmiany terminów naboru, ogłaszane na stronie internetowej Programu w formie komunikatów, powinny być w miarę możliwości wprowadzane do harmonogramu na bieżąco, dlatego też zaleca się jego aktualizowanie z większą częstotliwością, dostosowaną do możliwości ION oraz potrzeb potencjalnych wnioskodawców.

Ocena zgodności systemu wyboru i oceny projektów z wytycznymi (Rozdział 3.2)

System wyboru i oceny projektów jest w pełni zgodny z wytycznymi dotyczącymi wyboru projektów na lata 2021-2027, artykułem 73 Rozporządzenia ogólnego, KPP, ZZR i ogólnymi zasadami unijnej polityki w dziedzinie środowiska (art. 11, art. 191 ust. 1 TFUE). System charakteryzuje się wysokim stopniem przejrzystości, bezstronności, rzetelności oraz zapewnia równy dostęp do informacji o warunkach i sposobie wyboru projektów. Zostało to zapewnione m.in. dzięki odpowiednim zapisom w regulaminach KOP oraz wzorze regulaminu wyboru projektów w sposób konkurencyjny. System przyczynia się także do wyboru projektów, które mogą wpłynąć znacząco na osiągnięcie celów programu – m.in. poprzez odpowiedni dobór ekspertów do oceny wniosków.

---

¹ Na podstawie badania ankietowego CAWI/CATI zrealizowanego wśród wnioskodawców FESL 2021-2027.

Ocena sposobu organizacji procesu wyboru projektów (Rozdział 3.3)

Ocena regulaminów stosowanych przez ION w naborach wniosków (Rozdział 3.3.1)

Analiza regulaminów naborów organizowanych przez ION wykazała ich ogólnie wysoki poziom, przy jednoczesnym zidentyfikowaniu kilku obszarów wymagających poprawy. Dokumenty były oceniane w większości jako przejrzyste, zrozumiałe i zgodne z wytycznymi. Podmioty aplikujące napotykały trudności, szczególnie w odniesieniu do kryteriów wyboru projektów i wskaźników. Wskazano potrzebę doprecyzowania zapisów dotyczących maksymalnego poziomu dofinansowania oraz bardziej szczegółowego wyjaśniania niektórych aspektów, takich jak koszty kwalifikowane. Zidentyfikowano potrzebę poprawienia widoczności linków do systemu teleinformatycznego. Regulaminy są ogólnie dobrze przygotowane, napisane prostym językiem. Udoskonalenia w tym zakresie wymagają inne dokumenty będące załącznikami do regulaminu, w szczególności kryteria wyboru projektów.

Ocena potencjału instytucjonalnego IZ i IP FE SL (Rozdział 3.3.2)

Instytucje i komórki zaangażowane w proces naboru i oceny projektów (DRT, DFR, DFS, IP FE SL-WUP, IP FE SL-ŚCP) w ramach FE SL 2021-2027 wykazały wysoki potencjał organizacyjny, personalny i komunikacyjny, co potwierdzają pozytywne oceny respondentów. Regulaminy KOP i Wewnętrzne Regulaminy Organizacyjne skutecznie wyznaczały sposób ich działania, zapewniając sprawną organizację naborów. Mimo wyzwań, takich jak problemy kadrowe czy spiętrzenie prac, jednostki IZ/IP wykazywały elastyczność w zarządzaniu zasobami, stosując dobre praktyki, takie jak umiejętnie czasowe oddelegowywanie zadań. Większość ankietowanych doceniła jakość komunikacji z instytucjami, szczególnie na etapie przygotowania i składania wniosków o dofinansowanie. Wspieranie kadr oraz lepsze planowanie naborów pozostają kluczowymi zaleceniami na przyszłość, by dalej wzmacniać wysoki potencjał instytucjonalny jednostek IZ/IP zaangażowanych w proces naboru i oceny projektów.

Wpływ procedury naboru wniosków na osiągnięcie celów Programu (Rozdział 3.3.3)

Z przeprowadzonych analiz wynika, iż procedura naboru wniosków wdrażana przez poszczególne ION sprzyja realizacji celów Programu, a zatem takiemu zorganizowaniu naboru wniosków, aby w sposób skuteczny i transparentny wybrać te projekty, które umożliwią realizację celów FE SL 2021-2027. Analiza desk research wskazała, iż w przypadku zdecydowanej większości naborów ION zawierały wszystkie niezbędne informacje, które umożliwiają potencjalnym wnioskodawcom prawidłowe rozpoznanie: zakresu wsparcia, typu i celów projektów, których dotyczy nabór, jak również podstawowych warunków ubiegania się o nie. Tym samym przygotowanie WoD odpowiadających założeniom i celom Programu.

Treść ogłoszeń zamieszczanych na portalu internetowym, rodzaj i treść załączników dołączanych do ogłoszenia i do regulaminów były w większości przypadków zgodne z Wytycznymi, co sprzyjało zapewnieniu i uporządkowaniu publikowanych informacji oraz przejrzystości procesu naboru wniosków. Poza podstawowymi dokumentami, do których zalicza się regulamin wyboru projektów, kryteria wyboru projektów czy wzór umowy o dofinansowanie, poszczególne ION udostępniały wnioskodawcom dodatkowe materiały, pomocne w przygotowaniu wysokiej jakości wniosków w możliwie największym stopniu zapewniających osiągnięcia celów Programu. Jako szczególnie użyteczne z punktu widzenia skutecznego i transparentnego procesu organizacji naboru projektów realizujących cele Programu należy ocenić dołączany do regulaminu wyboru projektów załącznik z informacją nt. wskaźników rzeczowych (m.in. zawierający definicje i opis sposobu pomiaru wskaźników), również zabezpieczanie użytecznych dla wnioskodawców materiałów informacyjnych, takich jak: instrukcje (np. instrukcja wypełniania WoD), podręczniki, poradniki, prezentacje (np. prezentacje ze spotkań informacyjnych charakteryzujące problematykę konkretnych typów projektów), dokumenty, z którymi należy zachować spójność (np. Inteligentne Specjalizacje Województwa Śląskiego), materiały zawierające dodatkowe informacje specyficzne dla danego Działania/naboru (np. opracowanie dot. sektorów wykluczonych, informacje na temat modelu LOWE/Lokalnych Ośrodków Wiedzy i Edukacji). Ponadto, udostępniane były (w formie załącznika) użyteczne z punktu widzenia wnioskodawców zestawy pytań i odpowiedzi ws. naboru, a także podawane kontakty do konkretnych osób, odpowiedzialnych za odpowiadanie na pytania potencjalnych aplikujących (umożliwiało to bieżące reagowanie na wątpliwości wnioskodawców związane z prawidłowym przygotowaniem WoD). Elementem procedury naboru, warunkującym wybór projektów (w szczególności o znaczeniu strategicznym dla regionu), jest czas trwania naboru wniosków. Ewaluacja pokazuje, że w naborach precyzyjnie określano daty ich trwania. Zgodnie z Wytycznymi, w przypadku konkurencyjnego naboru projektów, trwały one co najmniej 10 dni i kończyły się nie wcześniej niż po 40 dniach od dnia opublikowania ogłoszenia o naborze. W ramach niekonkurencyjnego trybu naboru wniosków o strategicznym znaczeniu dla regionu, w uzasadnionych przypadkach, na prośbę wnioskodawców terminy naborów były przedłużane, co umożliwiała dopracowanie treści wniosku i zgromadzenie wymaganych dokumentów. Ponadto, z analizy danych zastanych oraz zgodnie z informacją pozyskaną w ramach wywiadów z przedstawicielami IZ/IP FE SL wybrane niekonkurencyjne nabory projektów o strategicznym znaczeniu dla regionu ION starały się uruchamiać w pierwszej kolejności. Z badania wynika także, iż większość wnioskodawców pozytywnie ocenia długość trwania naborów (od momentu ogłoszenia do złożenia wniosku), w miarę możliwości warto rozważyć zapewnienie dłuższego terminu przyjmowania WoD oraz wcześniejsze udostępnianie ogłoszeń o naborze, zwłaszcza w przypadku projektów infrastrukturalnych.

Nieco ponad połowa wnioskodawców badanych w ramach ewaluacji² korzystała z usług podmiotów zewnętrznych, które pomogły im w opracowaniu wniosków o dofinansowanie. Do najtrudniejszych dla respondentów części wniosków zaliczono analizę finansowo-ekonomiczną, budżet, część dotyczącą wskaźników i zasad horyzontalnych. Poziom akceptacji ze strony wnioskodawców dla wymaganej dokumentacji w ramach naborów jest jednak wysoki (tylko nieliczni ankietowani uważają, iż niektóre z wymaganych do złożenia w naborze dokumentów są zbędne), co świadczy o jakości przeprowadzonych przez ION działań informacyjnych, w ramach których wyjaśniano i uzasadniano wymagania dotyczące warunków wsparcia.

Ocena procedur oceny ustanowionych i stosowanych przez ION (Rozdział 3.3.4)

Procedury oceny projektów są skuteczne i efektywne oraz umożliwiają wybór projektów wysokiej jakości. Wskazać można elementy tego systemu sprzyjające wyborowi projektów o jak najwyższej jakości: dwustopniowy proces oceny w DFR i IP FE SL-ŚCP, ocena formalno-merytoryczna oraz etap negocjacji w DFS i IP FE SL-WUP, transparentne i wyczerpujące uzasadnienia oceny przez oceniających przy każdym kryterium, możliwość uzupełniania i poprawy wniosków, indywidualne podejście do uzupełnień w uzasadnionych przypadkach, możliwość wniesienia protestu. Proces oceny wniosków jest coraz sprawniejszy, a czas na ich ocenę jest właściwy z punktu widzenia oceniających. Przebieg oceny wniosków jest też dobrze oceniany przez wnioskodawców, mimo iż oceniają, że czas między zakończeniem naboru a opublikowaniem wyników jest zbyt długi. Monitorowanie jakości pracy ekspertów oceniających projekty oraz system oceniania ich pracy zapewnia rzetelność procesu. Ekspertki wskazują na rosnące wymagania oraz czasochłonność oceny i postulują większe dostosowanie wynagrodzeń do specyfiki ocenianych projektów.

Sposób organizacji oceny projektów w IP FE SL-WUP i IP FE SL-ŚCP należy uznać za poprawny, zgodny z Wytocznymi, czemu sprzyja umieszczenie odpowiednich informacji we Wzorze Regulaminu wyboru projektów w sposób konkurencyjny w ramach programu FE SL 2021-2027. Podział oceny na etapy w IP FE SL-WUP oraz IP FE SL-ŚCP jest czytelny i zrozumiały, choć nie występuje w tym zakresie spójność w całym Programie (różne etapy we wskazanych ION). Podobnie określanie czasu przeznaczonego na ocenę jest różne w różnych ION. Na obecnym etapie wdrażania Programu nie zidentyfikowano większych problemów w sprawnej realizacji procesu oceny. Baza potencjalnych członków KOP jest wystarczająca w poszczególnych ION, przy czym w niektórych przypadkach eksperci zewnętrzni zwracają uwagę na zbyt niskie w ich opinii stawki wynagrodzenia (IP FE SL-ŚCP). Wdrożono zasady zapewniające przejrzystość oraz bezstronność członków KOP.

---

² Badanie ilościowe, N=739.

Ocena funkcjonalności LSI2021 oraz CST2021 (Rozdział 3.4)

W perspektywie 2021-2027 wdrażanie Programu wspierają dwa systemy informatyczne: Lokalny System Informatyczny 2021 (LSI2021) oraz Centralny System Teleinformatyczny 2021 (CST2021). LSI2021 umożliwia składanie wniosków o dofinansowanie, ocenę projektów, zarządzanie programem oraz prowadzenie naboru ekspertów. CST2021 obsługuje rozliczanie projektów, księgowanie wydatków, monitorowanie uczestników oraz publikację ogłoszeń w bazie ofert. Oba systemy są zintegrowane – informacje o projektach są przekazywane z LSI2021 do CST2021 po złożeniu wniosku o dofinansowanie (powiązanego z nadaniem mu numeru), a następnie po kolejnych głównych etapach związanych z oceną projektu i decyzją o dofinansowaniu lub braku dofinansowania. Nie zidentyfikowano problemów związanych z kompatybilnością obu systemów.

Początkowe problemy techniczne w LSI2021 były systematycznie redukowane, a system nadal jest rozwijany. Wnioskodawcy pozytywnie ocenili LSI2021, szczególnie za łatwość nawigacji i ogólne działanie. W LSI2021 wprowadzono mechanizmy poprawiające wygodę użytkownika, takie jak podsumowanie błędów popełnionych przez wnioskodawcę przy wypełnianiu wniosku, walidację danych w budżecie i możliwość dostosowywania wielkości pól tekstowych, jednak system wciąż wymaga dalszych udoskonaleń – zarówno w zakresie funkcjonowania systemu, jak też odpowiedniego informowania użytkowników.

W odniesieniu do rozwijania funkcjonalności LSI2021 wskazano następujące zalecenia: w zakresie opisywania wskaźników projektu: stworzenie oddzielnych sekcji dla każdego rodzaju wskaźnika (produktu: kluczowe, specyficzne dla programu i specyficzne dla projektu, oraz rezultatu: kluczowe, specyficzne dla programu i specyficzne dla projektu); kontynuowanie prac nad funkcjonalnością eksportu danych dla beneficjentów do formatu Excel; kontynuowanie prac nad techniczną możliwością fragmentarycznej oceny wniosków, aby usprawnić proces ich ponownego rozpatrywania. W odniesieniu do formułowania odpowiednich komunikatów skierowanych do użytkowników sformułowano następujące zalecenia: ostrzeżenie użytkowników o limicie znaków w systemie LSI2021, aby uniknąć automatycznego obciążenia tekstu (dodanie wyraźnej informacji w Instrukcji wypełniania i składania wniosku o dofinansowanie); uwzględnienie we wszystkich Instrukcjach wypełniania i składania wniosków informacji o możliwości zmiany rozmiaru pola tekstowego poprzez przeciągnięcie narożnika pola tekstowego; dodanie do Instrukcji informacji o konieczności zamiany przecinków na kropki w Excelu przed kopiowaniem danych do systemu LSI2021, umieszczenie w Instrukcji informacji, że Google Chrome jest rekomendowaną przeglądarką do pracy w systemie LSI2021; uzupełnienie Instrukcji o informacje, w jaki sposób użytkownik może potwierdzić fakt złożenia wniosku i zweryfikować jego status.

Ocena trafności i skuteczności procedury odwoławczej (Rozdział 3.5)

Procedura odwoławcza realizowana w ramach Programu FE SL 2021-2027 przebiega w sposób prawidłowy i zgodny z obowiązującymi regulacjami prawnymi.

W badaniu nie zidentyfikowano problemów dotyczących jej realizacji. Najwięcej protestów w stosunku do liczby złożonych WoD wniesiono do tej pory w naborach, dla których ION była IP FE SL-ŚCP. Również w naborach tej ION największy był odsetek protestów uwzględnionych. Wnioskodawcy, którzy do tej pory skorzystali z możliwości wniesienia protestu, oceniają procedurę odwoławczą umiarkowanie pozytywnie. Najgorzej wypada jej aspekt informacyjny, związany z wiedzą wnioskodawców, na jakim etapie rozpatrywania znajduje się ich protest. Należy zatem zwrócić uwagę na informowanie wnioskodawców o statusie wniesionego protestu. Procedurę należy uznać za skuteczną i trafną – środek odwoławczy umożliwi przyjęcie do dofinansowania projektów poprawnych i wartościowych, które przyczyniają się do osiągnięcia celów Programu FE SL 2021-2027, a które zostały niesłusznie ocenione negatywnie.

Ocena działań komunikacyjnych w procesie naboru i oceny wniosków (Rozdział 3.6)

Przeprowadzona ocena wykazała, że działania komunikacyjne prowadzone na etapie naboru i oceny projektów w Programie FE SL 2021-2027 odpowiadają na potrzeby potencjalnych beneficjentów. Mimo, że grupa ta jest wielowymiarowo zróżnicowana, to nie zidentyfikowano problemów czy wąskich gardeł w procesie komunikacji. Stosowane kanały komunikacji są adekwatne względem nawyków komunikacyjnych odbiorców. Na stronach internetowych stosowany jest prosty i przystępny język. Media społecznościowe są prowadzone w sposób atrakcyjny i wzbudzający zainteresowanie. Wnioskodawcom oferowane są liczne szkolenia, spotkania, warsztaty czy seminaria. Nie ma potrzeby wprowadzania zmian w systemie komunikacji. Ten aspekt systemu naboru i oceny wniosków funkcjonuje skutecznie i efektywnie. Konieczne jest jednak utrzymanie zasobów kadrowych na poziomie, który zagwarantuje ciągłość prowadzenia działań komunikacyjnych w dotychczasowej formie i przy dotychczasowej intensywności.

Obszar II – Ocena kryteriów wyboru projektów (Rozdział 4)

DFR oraz DRT (Rozdział 4.1)

Kryteria wyboru stosowane w naborach DFR i DRT są w większości zgodne z wytycznymi, w tym art. 73 Rozporządzenia ogólnego, zasadami KPP, ZZR oraz politykami środowiskowymi UE. Są one przejrzyste, prawidłowo odsyłają do zewnętrznych dokumentów i zapewniają niedyskryminację, dostępność dla osób z niepełnosprawnościami oraz równouprawnienie płci. Stwierdzono jednak, że niektóre kryteria wymagają modyfikacji dla zwiększenia ich czytelności i adekwatności, np. poprzez jednoznaczne określenie, jakie wymogi muszą spełniać projekty. Zarekomendowano m.in. przeanalizowanie możliwości dookreślenia/ uproszczenia kryterium formalnego ogólnego: Zgodność projektu z zasadą deinstytucjonalizacji.

Przeprowadzone analizy wskazują, że kryteria stosowane w naborach organizowanych przez DFR zapewniają, że dofinansowanie w pierwszej kolejności jest przyznawane projektom w największym stopniu przyczyniającym się do osiągnięcia celów FE SL 2021-2027 - w tym wartości docelowych wskaźników. Kryteria zerojedynkowe mają za zadanie odrzucić projekty, które nie realizują celów interwencji. Oznacza to, że projekty spełniające te kryteria z zasady przyczyniają się do realizacji założeń Programu, ale w różnym stopniu i zakresie. I to właśnie ów stopień/ zakres jest oceniany za pomocą kryteriów punktowanych. To te kryteria pozwalają wybierać projekty najwyższej jakości (tj. takie, które wpisują się najbardziej i/lub dają największą szansę na osiągnięcie celów) w sytuacji ograniczonej alokacji.

Kryteria w zdecydowanej większości uznano za jednoznaczne, weryfikowalne i spójne wewnętrznie. Oceniający projekty (członkowie KOP) podkreślali ich przejrzystość i precyzyjność. Klarowność kryteriów formalnych/merytorycznych potwierdziła także przeprowadzona analiza walidacyjna – wyniki wskazują na wysoki poziom zgodności ocen ekspertów oceniających te same wnioski. Mimo to zidentyfikowano pewne zastrzeżenia – takie jak niejasne odniesienia w definicjach czy brak szczegółowości w sposobie oceny. Z tego też względu zarekomendowano doprecyzowanie kilku kryteriów, by ograniczyć subiektywizm oceny, poprawić ich spójność wewnętrzną i zwiększyć ich praktyczną użyteczność. Rekomendacje takie dotyczą kryterium formalnego specyficznego: Projekt obejmuje działania edukacyjne związane z poprawą efektywności energetycznej oraz kryteriów merytorycznych specyficznych: Dostępność komunikacyjna; Komplementarność transnarodowa, transgraniczna i międzyregionalna; Potencjał rozpoznawalności projektu.

Obowiązujący sposób oceny poszczególnych kryteriów uznano za skuteczny – nie zidentyfikowano żadnego kryterium, w przypadku którego należałoby zmienić przyjęte rozwiązanie. Przeprowadzona analiza walidacyjna wykazała, że wszystkie typy kryteriów (formalne i merytoryczne, ogólne i specyficzne) cechują się wysoką zdolnością selekcyjną wniosków – oznacza to, że sposób oceny pozwala na właściwą i optymalną ocenę projektów. Szczególnie pozytywnie oceniono odstąpienie (w obecnej perspektywie finansowej) od określania progu punktowego – czyli minimalnej liczby punktów, jaką muszą uzyskać projekty, by w ogóle mieć możliwość uzyskania dofinansowania. W efekcie kryteria punktowe nie mają żadnego wpływu na negatywną ocenę projektów – mają jednak za zadanie uszeregować projekty na skali pod względem ich jakości (stopnia realizacji założeń).

Wyniki przeprowadzonych analiz pozwalają stwierdzić, że we właściwy sposób określono zakres kryteriów, których spełnienie jest konieczne do przyznania dofinansowania. Pozytywnie oceniono również jednoznaczność sposobu oceny oraz nadane znaczenie (punktowe i rozstrzygające) większości stosowanych kryteriów. Zidentyfikowano nieliczne przykłady kryteriów, które wymagać mogą modyfikacji w tych zakresach.

Poza oceną poszczególnych kryteriów, uwaga skupiona została także na całych katalogach kryteriów. Zestawy stosowanych kryteriów uznano za spójne, kompletne i optymalne – mimo, że ogólna ich liczba może wydawać się znacząca (szczególnie w przypadku naborów konkurencyjnych). Wysoko oceniono adekwatność stosowanych zestawów kryteriów do specyfiki poszczególnych obszarów wsparcia. Nie zidentyfikowano przypadków kryteriów wzajemnie sprzecznych/ wykluczających się. Mimo, że w zestawach kryteriów znajdują się takie, które w jakimś stopniu oceniają podobne aspekty, to uznano to za zjawisko naturalne i sprzyjające odpowiedniej selekcji projektów.

W ramach badania zidentyfikowano jednak inną kwestię, która ma związek z zestawami kryteriów. Związana jest ona z – rekomendowanym przez DRT na początku obecnej perspektywy finansowej – sposobem przyjmowania i aktualizacji zestawów kryteriów dla poszczególnych Działań/typów projektów polegającym na tym, że przyjmowane przez KM FE SL (w formie uchwał) zestawy kryteriów miały obejmować zarówno kryteria ogólne (wspólne), jak i kryteria specyficzne/szczegółowe. W założeniu rozwiązanie to miało przyczynić się do uporządkowania i większej przejrzystości procesu oceny i wyboru projektów do dofinansowania oraz usprawnić pracę członkom KM FE SL. Taki sposób przygotowywania uchwał KM FE SL wydawał się także bardziej efektywny z uwagi na możliwość wykorzystania, opracowanych w ten sposób, zestawów kryteriów wyboru projektów w innych dokumentach i na stronie internetowej. Stwierdzono jednak, że rozwiązanie to ma również słabe strony. Powoduje ono, że dokumenty z kryteriami każdorazowo liczą wiele stron, z czego znaczna część jest powtarzalna. W przypadku aktualizowania jakiegokolwiek kryterium ogólnego (wspólnego), konieczne jest/ będzie ponowne przyjmowanie uchwał dla tych Działań, w których wcześniej przyjęto już kryteria specyficzne i zarazem planowane są w nich kolejne nabory. Zidentyfikowane trudności mogą być dodatkowym obciążeniem przede wszystkim dla pracowników ION. W ramach badania stwierdzono także, że w czerwcu 2024r. DFS zmienił sposób przyjmowania kryteriów ogólnych – od tego momentu są one przyjmowane oddzielnie od kryteriów szczegółowych dla poszczególnych Działań. Z tego względu zarekomendowano dopuszczenie możliwości (w przypadku wyrażenia takiej woli przez ION) zmiany stosowanego dotychczas sposobu przyjmowania oraz aktualizowania już przyjętych zestawów kryteriów ogólnych i specyficznych/szczegółowych. Należy przy tym mieć na uwadze, że zmiana sposobu aktualizowania już przyjętych zestawów kryteriów musi być poprzedzona przeprowadzeniem przez ION analizy uwarunkowań formalno-prawnych – w celu stwierdzenia czy i na jakich zasadach zmiana taka jest możliwa w sytuacji, kiedy pierwotny sposób przyjmowania kryteriów (uchwał) był inny.

DFS (Rozdział 4.2)

Kryteria stosowane przez DFS w naborach można w zdecydowanej większości ocenić jako przejrzyste, zawierające poprawne odesłania do dokumentów zewnętrznych.

Jedynie wobec dwóch kryteriów sformułowano potrzebę uszczegółowienia odwołań do zewnętrznych dokumentów. Kryteria mają znaczący wpływ na realizację w projektach zasad horyzontalnych.

Katalog kryteriów oceny wniosków w Programie został skonstruowany w taki sposób, aby skutecznie wspierać realizację celów Programu poprzez wybór projektów zgodnych z jego założeniami i priorytetami. Każde z kryteriów, niezależnie od swojego charakteru, gwarantuje, że wybrane projekty będą formalnie poprawne, merytorycznie wartościowe. Dodatkowo, kryteria merytoryczne punktowe mają bezpośredni wpływ na jakość i efektywność realizowanych projektów, promując najlepsze propozycje, które w największym stopniu przyczyniają się do osiągnięcia założonych rezultatów programu. Kryteria szczegółowe są dostosowywane do aktualnych potrzeb regionalnych, na co pozytywnie wpływa sam proces tworzenia kryteriów, obejmujący szerokie konsultacje oraz oparcie na wynikach diagnoz i analiz. Kryteria dodatkowe zostały uznane za wartościowe, choć ich selekcyjność w wyborze projektów nie jest wysoka.

Definicje kryteriów są zazwyczaj jasno określone i precyzyjne, co skutecznie minimalizuje ryzyko subiektywnych interpretacji oraz wspiera wnioskodawców w przygotowywaniu wniosków o dofinansowanie. Jednocześnie rozbudowana struktura kryteriów (np. dotyczących potencjału wnioskodawcy, rekrutacji, czy grupy docelowej), choć zwiększa obiektywność procesu oceny, prowadzi do obciążenia zarówno dla wnioskodawców, jak i oceniających.

Stosowane sposoby oceny kryteriów, tj. system zerojedynkowy i punktowy, są ogólnie oceniane jako odpowiednie i efektywne, zapewniając zarówno minimalną jakość projektów, jak i premiowanie pożądaných cech. Jednocześnie siła selekcyjna kryteriów jest ograniczona, co sprawia, że niektóre z nich pełnią funkcję bardziej formalną niż rzeczywiście rozstrzygającą. Zidentyfikowano potrzebę uproszczenia kryteriów, które oceniono jako zbyt rozbudowane, składające się z podkryteriów, które są do siebie podobne lub oceniają ten sam aspekt, a także podkryteriów, które oceniają mało istotne aspekty projektów (dotyczy kryteriów merytorycznych ogólnych oceniających rekrutację grup docelowych do projektu; potencjał projektodawcy/partnera; charakterystykę grupy docelowej; sposób zaplanowania zadań w projekcie). W odniesieniu do kryterium oceniającego potencjał projektodawcy/partnera wskazane jest dodatkowo zmniejszenie liczby punktów za kryterium (oceniono, że kryterium jest na tle innych kryteriów ogólnych zbyt wysoko punktowane), a z kolei w odniesieniu do kryterium oceniającego sposób zaplanowania zadań w projekcie zwiększenie minimum punktowego. W przypadku kryterium ogólnego merytorycznego dotyczącego prawidłowego zaplanowania wskaźników zarekomendowano zmianę sposobu oceniania z punktowego na zerojedynkowe, obligatoryjne. Zestawy kryteriów stosowanych w ocenianych naborach DFS są kompletne, obejmują wszystkie istotne aspekty projektu, takie jak cele, działania, budżet, efekty oraz trwałość. Większość wnioskodawców oceniła katalog kryteriów jako odpowiednio dostosowany do specyfiki projektów, choć część wskazała na ich nadmiar i trudności w spełnieniu wymagań.

IP FE SL-WUP (Rozdział 4.3)

Kryteria stosowane w naborach IP FE SL-WUP zostały zaprojektowane w sposób uwzględniający: wytyczne dotyczące wyboru projektów na lata 2021-2027, art. 73 Rozporządzenia ogólnego, KPP, Konwencję ONZ o prawach OzN, ZZR i ogólne zasady unijnej polityki w dziedzinie środowiska (art. 11 i art. 191 TFUE) – stosowane kryteria są przejrzyste, poprawnie wskazują na aspekty, które następnie są brane pod uwagę przez ekspertów oceniających w celu weryfikacji zgodności wniosku z kryteriami. W katalogach kryteriów znajdują się: (a) kryteria dotyczące stosowania wymogu uodparniania na zmiany klimatu, zachowania, ochrony i poprawy jakości środowiska oraz racjonalnego wykorzystywania zasobów naturalnych, jak również (b) kryteria zobowiązujące wnioskodawców do uwzględniania w projektach zasad równościowych oraz wykazania pozytywnego wpływu działań projektu w odniesieniu do realizacji tych zasad. Pozytywnie należy ocenić premiowanie kryterium, które dotyczy spełnienia standardu maksimum realizacji zasady równości kobiet i mężczyzn. Nie zidentyfikowano kryteriów o mocy dyskryminacyjnej, stanowiących barierę czy wykluczających ze wsparcia wybrane grupy osób/podmioty.

Badanie pokazało, że wpływ kryteriów na wybór projektów silnie zorientowanych na realizację celów i wskaźników jest neutralny. Kryteria nawiązujące do celów oraz wskaźników powinny być częściej kryteriami punktowymi. Takie rozwiązanie lepiej odzwierciedlałoby znaczenie kryteriów dla realizacji celów poszczególnych Działań / Programu.

Ogólna ocena kryteriów ze względu na ich jednoznaczność, spójność wewnętrzną i weryfikowalność spełniania kryterium jest pozytywna. Jeśli chodzi o aspekt jednoznaczności i weryfikowalności kryteriów, szczególnej uwagi i dookreślenia sposobu oceny wymagają kryteria punktowe, z minimum punktowym (np. ogólne merytoryczne). Zgodnie z wynikami badania klarowność kryteriów tego typu jest niższa niż pozostałych kryteriów. Posługiwanie się limitem i przedziałami punktów w ocenie wiąże się z koniecznością dokładnego opisanie warunków, które należy spełnić by uzyskać daną liczbę punktów. Nie w każdym przypadku kryteria punktowe (z minimum punktowym) spełniają ten warunek. Dlatego też, w celu zwiększenia trafności oceny spełniania przez WoD tego typu kryteriów zarekomendowano doprecyzowanie sposobu oceny wybranych kryteriów merytorycznych punktowych, w tym z minimum punktowym stosowanych przez IP FE SL-WUP.

Należy podkreślić stosowanie przez IP FE SL-WUP rozwiązania zapewniającego wnioskodawcom możliwość uzupełnienia/ poprawy wniosku w zakresie koniecznym do spełnienia poszczególnych kryteriów. Dotyczy to istotnej puli kryteriów i ma szczególny, projakościowy charakter oraz wyrównuje szanse w zakresie poprawnego przygotowania wniosków spełniających kryteria.

Katalogi kryteriów są kompletne, a kryteria oceny każdorazowo tworzą unikalną z punktu widzenia specyfiki naboru, kombinację warunków do spełnienia. Podnosi to trafność procesu oceny wniosków składanych w naborach IP FE SL-WUP.

IP FE SL-ŚCP (Rozdział 4.4)

Katalog kryteriów oceny projektów w naborach realizowanych przez IP FE SL-ŚCP posiada wiele mocnych stron. Należy do nich: zgodność z wytycznymi, jednoznaczność, weryfikowalność, spójność wewnętrzną, a także prosty i zrozumiały podział na kryteria formalne i merytoryczne. Nie oznacza to jednak, że katalog ten nie posiada słabych stron. Wymienić można dwie główne słabości. Po pierwsze, kryteria przeciętnie radzą sobie z zapewnieniem wysokiego stopnia realizacji celów zawartych w dokumentach strategicznych. Rekomenduje się w związku z tym doprecyzowanie definicji kryteriów związanych ze zgodnością z dokumentami strategicznymi regionu w taki sposób, by wyeksponować oczekiwany wpływ projektów na realizację konkretnych celów operacyjnych/szczegółowych i/lub kierunków działań wskazanych w tych dokumentach.

Summary

Area I - Evaluation of the system and the project evaluation and selection process (Chapter 3)

Evaluation of the timing and planning of calls (Chapter 3.1)

The schedule and scheduling of calls for proposals for funding for the Program FE SL 2021-2027 should be evaluated positively, the document is transparent, contains the necessary information under the law and guidelines, is subject to quarterly updates. The dates of the calls are set in a well-considered manner, the individual institutions organising the calls (short name in polish: ION) have in mind the achievement of the objectives of the Program, the application capabilities of the applicants and the available staff potential to handle the calls. In the opinion of the applicants³, the schedule of calls is useful, meets the most important information needs and motivates them to take early action to prepare for the calls. The surveyed applicants mostly confirm the reasonableness of the announced call dates and the adequacy of the duration of the calls. Nevertheless, there are opinions which indicate that calls announced during holiday, holiday periods should be extended by an appropriate number of days, due to difficulties related to, among other things, the limited availability of people responsible for preparing documentation for calls. At the same time, from the suggestions of the survey respondents, it follows that changes in the dates of the calls, announced on the Program website in the form of announcements, should be introduced into the schedule on an ongoing basis, if possible, and therefore it is recommended that it be updated with increased frequency, adapted to the capabilities of ION and the needs of potential applicants.

---

³ Based on a CAWI/CATI survey conducted among FE SL 2021-2027 applicants.

Evaluation of the compliance of the project selection and evaluation system with the guidelines (Chapter 3.2)

The project selection and appraisal system is fully compliant with the 2021-2027 Project Selection Guidelines, Article 73 of the General Regulation, the NPP, the Framework and the general principles of EU environmental policy (Article 11, Article 191(1) TFEU). The system is characterized by a high degree of transparency, impartiality, fairness, and ensures equal access to information on the conditions and method of project selection. This has been ensured, among other things, through appropriate provisions in the rules of procedure of the project evaluation committee (KOP) and the model rules of procedure for the selection of projects in a competitive manner. The system also contributes to the selection of projects that can significantly affect the achievement of the program's objectives - among other things, through the appropriate selection of experts to evaluate applications.

Evaluation of the way the project selection process is organized (Chapter 3.3)

Evaluation of regulations used by ION in calls for proposals (Chapter 3.3.1)

An analysis of the bylaws of calls organized by ION showed their generally high level, while identifying several areas for improvement. For the most part, the documents were assessed as transparent, understandable and in line with the guidelines. Applicants encountered difficulties, especially with regard to project selection criteria and indicators. The need was identified to clarify the provisions on the maximum level of subsidy and to explain in more detail certain aspects, such as eligible costs. The need to improve the visibility of links to the IT system was identified. The regulations are generally well prepared, written in simple language. Other documents annexed to the regulations, particularly the project selection criteria, need improvement in this regard.

Assessment of institutional capacity of MA and IB of FE SL (Chapter 3.3.2)

Departments of the Marshal Office of the Silesian Voivodeship (as Managing Authority, short name in polish IZ) and institutions (as Intermediate Bodys) involved in the process of project recruitment and evaluation (Department of Regional Development and Transformation - DRT, Department of European Regional Development Fund - DFR, Department of the European Social Fund - DFS, Intermediate Body for the Implementation of the European Funds for Śląskie 2021-2027 Programme - Silesian Centre for Entrepreneurship/IP FE SL-SCP, Intermediate Body for the Implementation of the European Funds for Śląskie 2021-2027 Programme - Voivodship Labour Office/IP FE SL-WUP) under FE SL 2021-2027 demonstrated high organizational, personnel and communication capacity, as confirmed by positive evaluations of respondents. The Rules of Procedure of the project evaluation committee (KOP) and Internal Organizational Regulations effectively determined the way they operated, ensuring efficient organization of the calls. Despite challenges, such as staffing problems and a flurry of work, IZ/IP FE SL

units demonstrated flexibility in managing resources, applying good practices such as skillful temporal delegation of tasks. Most interviewees appreciated the quality of communication with institutions, especially at the stage of preparing and submitting grant applications. Supporting staff and better planning of calls remain key recommendations for the future to further strengthen the high institutional capacity of MA/IP units involved in the process of project selection and evaluation.

Impact of the call for proposals procedure on the achievement of the objectives of the Program (Chapter 3.3.3)

The analysis shows that the call for proposals procedures implemented by individual IONs are conducive to the realization of the objectives of the Program, and therefore to organize the call for proposals in such a way as to effectively and transparently select those projects that will enable the realization of the objectives of FE SL 2021-2027. The desk research analysis indicated that in the case of most calls for proposals, the IONs included all the necessary information that allows potential applicants to correctly identify: the scope of support, the type and objectives of projects covered by the call, as well as the basic conditions for applying for it. Therefore, the preparation of WoDs corresponding to the assumptions and objectives of the Programme. The content of the announcements posted on the web portal and the type and content attachments attached to the announcement and regulations were in most cases in accordance with the guidelines, which was conducive to the provision and ordering of published information and transparency of the call for proposals process. In addition to the basic documents, which include the project selection rules, the project selection criteria and the model grant agreement, individual IONs provided applicants with additional materials to help them prepare high-quality applications that would maximise the achievement of the Programme's objectives.. From the point of view of an effective and transparent process of organising the call for projects implementing the Programme objectives, an appendix to the rules of project selection with information on factual indicators (e.g. containing definitions and description of the way the indicators are measured) should be assessed as particularly useful. Also securing useful information materials for applicants, such as: instructions (e.g. instructions for filling in the application), manuals, handbooks, presentations (e.g. presentations from information meetings characterising the problems of specific types of projects), documents with which consistency should be maintained (e.g. Intelligent Specialisations of the Silesian Voivodeship), materials containing additional information specific to a given Measure/Recruitment (e.g. study on excluded sectors, information on the LOWE/Local Knowledge and Education Centres model). In addition, useful sets of questions and answers concerning the call were made available (in the form of an annex) from the applicants' point of view, as well as contacts to specific persons responsible for answering the questions of potential applicants (this made it possible to respond on an ongoing basis to the applicants' doubts related to the correct preparation of applications). An element of the call for proposals procedure, which determines the selection of projects (especially those of strategic importance for the

region), is the duration of the call for proposals. The evaluation shows that the calls for proposals had precisely defined their duration dates. According to the Guidelines, in the case of a competitive call for projects, they lasted at least 10 days and ended no earlier than 40 days after the publication of the call announcement. Under the non-competitive mode of call for applications of strategic importance for the region, in justified cases, at the request of the applicants, the deadlines of the calls were extended, which made it possible to refine the content of the application and collect the required documents. In addition, from the analysis of the data found and according to the information obtained from the interviews with representatives of IZ/IP FE SL, the selected non-competitive calls for projects of strategic importance for the region ION tried to launch first. The survey also shows that the majority of applicants have a positive view of the length of calls (from announcement to application submission), If possible, it is worth considering providing a longer deadline for receiving applications and making call announcements available earlier, especially for infrastructure projects. Slightly more than half of the applicants surveyed as part of the⁴ evaluation used outside entities to help them develop their grant applications. Among the most difficult parts of the applications for respondents were the financial and economic analysis, the budget, and the section on indicators and horizontal rules. However, the level of acceptance on the part of applicants for the required documentation in the calls is high (only a few respondents consider some of the documents required to be submitted in the call unnecessary), which testifies to the quality of the information activities carried out by ION, which justified the requirements for the conditions of support.

Evaluation of the evaluation procedures established and used by the ION (Chapter 3.3.4)

Project appraisal procedures are effective and efficient and allow for the selection of high quality projects. One can point out the elements of this system conducive to the selection of projects of the highest possible quality: two-stage evaluation process in DFR and IP FE SL-SCP, formal and substantive evaluation and the negotiation stage in DFS and IP FE SL-WUP, transparent and comprehensive justifications for evaluation by evaluators at each criterion, the possibility of supplementing and improving applications, individual approach to supplements in justified cases, the possibility to lodge a protest. The process of evaluating applications is increasingly efficient, and the time for their evaluation is appropriate from the point of view of the evaluators. The course of application evaluation is also well assessed by applicants, although they believe that the time between the end of the call for proposals and the publication of the results is too long. Monitoring the quality of the work of experts evaluating projects and the system of evaluating their work ensures the reliability of the process. Experts point to the increasing demands and time-consuming nature of the evaluation, and call for greater adjustment of salaries to the specifics of the projects being evaluated.

---

⁴ Quantitative survey, N=739.

The way of organizing the evaluation of projects in IP FE SL-WUP and IP FE SL-SCP should be considered correct, consistent with the Guidelines, which is supported by the inclusion of relevant information in the Model Rules of Procedure for the selection of projects in a competitive manner under the FE SL 2021-2027 Program. The division of the evaluation into stages in IP FE SL-WUP and IP FE SL-SCP is clear and understandable, although there is no consistency in this regard throughout the Program (different stages in the indicated IONs). Similarly, the determination of the time allotted for evaluation is different in different IONs. At the current stage of implementation of the Program, no major problems have been identified in the efficient implementation of the evaluation process. The base of potential members of the project evaluation committees is sufficient in the various IONs, with some external experts pointing out that in their opinion the rates of remuneration are too low (IP FE SL-SCP). Rules have been implemented to ensure transparency and impartiality of the members of the project evaluation committees.

Functionality evaluation of LSI2021 and CST2021 (Chapter 3.4)

In the 2021-2027 perspective, the implementation of the Programme is supported by two IT systems: the Local IT System 2021 (LSI2021) and the Central IT System 2021 (CST2021). LSI2021 enables the submission of grant applications, the evaluation of projects, programme management and the recruitment of experts. CST2021 handles project settlement, expenditure accounting, participant monitoring and publication of announcements in the bid database. The two systems are integrated - project information is transferred from LSI2021 to CST2021 after the submission of the grant application (linked to the numbering of the application) and then after the subsequent main stages related to project evaluation and the decision to grant or not to grant. No compatibility issues between the two systems have been identified.

Initial technical problems in LSI2021 were systematically reduced and the system continues to be developed. The LSI2021 has been positively evaluated by applicants, especially for its ease of navigation and overall performance. LSI2021 has introduced mechanisms to improve user-friendliness, such as a summary of errors made by the applicant when completing the application, validation of data in the budget and the ability to adjust the size of text fields, but the system still requires further improvements - both in terms of the functioning of the system and adequate information for users.

With regard to the development of the LSI2021 functionality, the following recommendations were made: with regard to the description of project indicators: creation of separate sections for each type of indicator (output: key, programme-specific and project-specific, and result: key, programme-specific and project-specific); continuation of work on the functionality of exporting data for beneficiaries to Excel format; continuation of work on the technical possibility of piecemeal assessment of applications in order to improve the process of their reconsideration. With regard to the formulation of appropriate messages to users, the following recommendations were made: alerting users to the character limit in the LSI2021

system to avoid automatic truncation of text (adding explicit information in the Instructions for filling in and submitting a grant application); including in all Instructions for filling in and submitting applications information about the possibility of changing the size of a text field by dragging a corner of the text field; adding information to the Instructions on the necessity of replacing commas with dots in Excel before copying data to the LSI2021 system; placing information in the Instructions that Google Chrome is the recommended browser to work in the LSI2021 system; supplementing the Instructions with information on how the user can confirm the fact of application submission and verify its status.

Evaluation of the relevance and effectiveness of the appeal procedure (Chapter 3.5)

The appeal procedure implemented under the FE SL 2021-2027 is carried out correctly and in accordance with the applicable legal regulations. The survey did not identify problems with its implementation. The largest number of protests in relation to the number of submitted applications has been filed so far in the calls for which the ION was the IP FE SL-ŠCP. Also in the tenders of this ION, the highest percentage of protests were accepted. Applicants who have so far taken the opportunity to file a protest rate the appeal procedure moderately positively. The worst is its informational aspect, related to the applicants' knowledge of the stage of consideration of their protest. Therefore, attention should be paid to informing applicants about the status of the lodged protest. The procedure should be considered effective and pertinent - the appeal measure makes it possible to accept for funding correct and valuable projects that contribute to the achievement of the objectives of the FE SL 2021-2027, and which were wrongly assessed negatively.

Evaluation of communication activities in the process of recruitment and evaluation of applications (Chapter 3.6)

The assessment carried out showed that the communication activities carried out at the stage of recruitment and evaluation of projects in the FE SL 2021-2027 meet the needs of potential beneficiaries. Although this group is multidimensionally diverse, no problems or bottlenecks in the communication process were identified. The communication channels used are adequate to the communication habits of the audience. Simple and accessible language is used on websites. Social media are conducted in an attractive and interest-generating manner. Numerous trainings, meetings, workshops or seminars are offered to applicants. There is no need for changes in the communication system. This aspect of the application intake and evaluation system functions effectively and efficiently. However, it is necessary to maintain staff resources at a level that will guarantee the continuity of communication activities in their current form and intensity.

Area II - Evaluation of project selection criteria (Chapter 4)

DFR and DRT (Chapter 4.1)

The selection criteria used in the DFR and DRT calls are mostly in line with the guidelines, including Article 73 of the General Regulation, the principles of the NPP, the Framework, and EU environmental policies. They are transparent, correctly refer to external documents, and ensure non-discrimination, accessibility for people with disabilities, and gender equality. However, it was found that some of the criteria need to be modified to increase their readability and relevance, such as by clearly stating what requirements projects must meet. It was recommended, inter alia, to analyse the possibility of specifying/simplifying the formal general criterion: Compliance of the project with the principle of deinstitutionalisation.

The analyses carried out indicate that the criteria used in the calls organized by DFR ensure that funding is first awarded to projects that make the greatest contribution to achieving the objectives of FE SL 2021-2027 - including the target values of indicators. The zero-one criteria are designed to reject projects that do not meet the objectives of the intervention. This means that projects meeting these criteria, as a rule, contribute to the realization of the objectives of the Program, but to a different degree and extent. And it is this degree/scope that is evaluated using the scoring criteria. It is these criteria that make it possible to select the highest quality projects (i.e. those that fit in the most and/or give the greatest chance of achieving the objectives) in a situation of limited allocation.

The criteria were overwhelmingly found to be unambiguous, verifiable and internally consistent. The project evaluators (members of the KOP) emphasized their clarity and precision. The clarity of the formal/meritorious criteria was also confirmed by the validation analysis carried out - the results indicate a high level of agreement between the assessments of experts evaluating the same applications. Nevertheless, some reservations were identified - such as unclear references in the definitions or lack of specificity in the evaluation method. For this reason, it was recommended that several criteria be clarified in order to reduce the subjectivity of the assessment, improve their internal consistency and increase their practical usefulness. Such recommendations concern the formal specific criterion: The project includes educational activities related to the improvement of energy efficiency; and Substantive specific criteria: Communication accessibility; Transnational, cross-border and interregional complementarity; Project visibility potential.

The existing method of evaluation of individual criteria was considered effective - no criterion was identified where the adopted solution should be changed. The validation analysis carried out showed that all types of criteria (formal and substantive, general and specific) are characterized by high selection ability of applications - this means that the method of evaluation allows for proper and optimal evaluation of projects. Particularly positive was the abandonment (in the current financial perspective) of defining the point threshold - that is, the minimum number of points that projects must obtain in order to have the possibility of obtaining funding at all. As a result, the scoring criteria do not have any impact on the negative evaluation of projects - however, they are designed to rank projects on the scale in terms of their quality (degree of realization of assumptions).

The results of the analyses carried out allow us to conclude that the scope of the criteria, the fulfillment of which is necessary for the award of a grant, was properly defined. The unambiguity of the method of evaluation and the importance given (scoring and conclusive) to most of the criteria used were also positively assessed. Few examples of criteria that may require modification in these scopes were identified.

In addition to the evaluation of individual criteria, attention was also focused on entire catalogs of criteria. The sets of criteria used were considered consistent, complete and optimal - even though the total number of criteria may seem significant (especially in the case of competitive calls). The adequacy of the applied sets of criteria to the specifics of the various areas of support was highly rated. No cases of mutually contradictory/exclusive criteria were identified. Although there are some in the sets of criteria that assess similar aspects to some extent, this was considered a natural phenomenon and conducive to appropriate project selection.

However, the study identified another issue that is related to the criteria sets. It is related to - recommended by the DRT at the beginning of the current financial perspective - the way of adopting and updating sets of criteria for individual Measures/types of projects consisting in the fact that the sets of criteria adopted by the KM FE SL (in the form of resolutions) were to include both general (common) criteria and specific/specific criteria. The assumption was that this solution was to contribute to ordering and greater transparency of the process of evaluating and selecting projects for funding and to improve the work of the KM FE SL members. This way of preparing the resolutions of the KM FE SL also seemed to be more efficient due to the possibility to use, developed in this way, sets of project selection criteria in other documents and on the website. However, this solution was also found to have weaknesses. It results in criteria documents running to many pages each time, much of which is repetitive. In the case of updating any general (common) criterion, it is/will be necessary to re-adopt resolutions for those Measures where specific criteria have already been adopted and where at the same time further calls for proposals are planned.

The difficulties identified may place an additional burden on ION staff in particular. The study also found that in June 2024. DFS has changed the way the general criteria are adopted - from then on they are adopted separately from the specific criteria for the individual Measures. For this reason, it was recommended to allow the possibility (if the ION is willing to do so) to change the method of adoption used so far and to update the already adopted sets of general and specific/specific criteria. It has to be taken into account that the change of the way of updating the already adopted sets of criteria has to be preceded by an analysis of formal and legal conditions carried out by the ION - in order to determine whether and under what conditions such a change is possible in a situation, when the original way of adopting criteria (resolutions) was different.

DFS (Chapter 4.2)

The criteria used by the DFS in the calls can be overwhelmingly assessed as transparent, with correct references to external documents. Only against two criteria was the need formulated to make the references to external documents more specific. The criteria have a significant impact on the implementation of horizontal principles in the projects.

The catalog of criteria for evaluating applications in the Program has been constructed in such a way as to effectively support the achievement of the Program's goals by selecting projects that are in line with its objectives and priorities. Each criterion, regardless of its nature, guarantees that the selected projects will be formally correct, substantively valuable. In addition, the substantive scoring criteria have a direct impact on the quality and effectiveness of the projects implemented, promoting the best proposals that make the greatest contribution to achieving the Program's stated results. The specific criteria are adapted to current regional needs, which is positively influenced by the very process of creating the criteria, involving extensive consultation and reliance on the results of diagnoses and analyses. The additional criteria were considered valuable, although their selectivity in selecting projects is not high.

Criteria definitions are usually clearly defined and precise, which effectively minimizes the risk of subjective interpretations and supports applicants in the preparation of grant applications. At the same time, the elaborate structure of the criteria (e.g., for applicant capacity, recruitment, or target group), while increasing the objectivity of the evaluation process, leads to a burden for both applicants and evaluators.

The methods used to evaluate the criteria, i.e., the zero-one and point system, are generally judged to be appropriate and effective, ensuring both a minimum quality of projects and rewarding desirable characteristics. At the same time, the selection power of the criteria is limited, making some of them serve a more formal rather than truly conclusive function. A need was identified to simplify criteria which were assessed as too extensive, consisting of sub-criteria which are similar to each other or assess the same aspect, as well as sub-criteria which assess insignificant aspects of projects (concerns general substantive criteria assessing recruitment of target groups to the project; potential of the project provider/partner; characteristics of the target group; manner of planning tasks in the project). In relation to the criterion assessing the potential of the project provider/partner, it is recommended to additionally decrease the number of points for the criterion (it was assessed that the criterion is too high in relation to other general criteria), and in relation to the criterion assessing the way of planning tasks in the project, to increase the minimum number of points. In the case of the general substantive criterion regarding the correct planning of indicators, it was recommended to change the way of assessment from points to zero-indicative, obligatory. The sets of criteria used in the evaluated DFS calls are complete, covering all relevant aspects of the project, such as objectives, activities, budget, outcomes and sustainability. The majority of applicants assessed the catalog of criteria as adequately adapted to the specifics of the projects, although

some pointed to their excess and difficulty in meeting the requirements. [IP FE SL-WUP \(Chapter 4.3\)](#).

The criteria used in the IP FE SL-WUP calls for proposals have been designed in a way that takes into account: the 2021-2027 project selection guidelines, Article 73 of the General Regulation, the CRPD, the UN Convention on the Rights of OzN, the UNGPs and the general principles of EU environmental policy (Article 11 and Article 191 of the TFEU) - the criteria used are transparent, correctly indicate the aspects that are then taken into account by the evaluating experts to verify the compliance of the application with the criteria. The criteria catalogs include: (a) criteria for the application of the requirement of climate change resilience, preservation, protection and improvement of the quality of the environment and rational use of natural resources, as well as (b) criteria requiring applicants to include equality principles in projects and to demonstrate the positive impact of project activities with regard to the implementation of these principles. The bonus of the criterion that relates to meeting the standard of maximum implementation of the principle of equality between women and men should be evaluated positively. Criteria with discriminatory power, constituting a barrier or excluding selected groups of people/entities from support have not been identified.

The study showed that the impact of the criteria on the selection of projects more strongly oriented to the objectives and indicators is neutral. Criteria referring to objectives and indicators should more often be point criteria. Such a solution would better reflect the importance of the criteria for achieving the objectives of the individual Measures / Program.

The overall assessment of the criteria in terms of their unambiguity, internal consistency and verifiability of criterion fulfillment is positive. With regard to the aspect of unambiguity and verifiability of the criteria, scoring criteria with a minimum score (e.g. general merit) require special attention and clarification of the evaluation method. According to the results of the survey, the clarity of criteria of this type is lower than other criteria. The use of a limit and ranges of points in the assessment is associated with the need to describe in detail the conditions that must be met to obtain a given number of points. Not in every case do the scoring criteria (with a minimum score) meet this condition. Therefore, in order to increase the accuracy of the assessment of WoD fulfillment of this type of criteria, it was recommended to clarify the way of assessing the selected substantive scoring criteria, including the minimum scores applied by the IP FE SL-WUP.

It should be emphasized the use by the IP FE SL-WUP of a solution that provides applicants with the opportunity to supplement/improve the application to the extent necessary to meet individual criteria. This applies to a significant pool of criteria and has a special, pro-quality character and levels the playing field in terms of correct preparation of applications meeting the criteria.

Catalogs of criteria are complete, and the evaluation criteria each time form a unique, from the point of view of the specific call, combination of conditions to be met. This increases the accuracy of the process of evaluating applications submitted in IP FE SL-WUP calls.

IP FE SL-SCP (Chapter 4.4).

The catalog of project evaluation criteria in the calls implemented by the IP FE SL-SCP has many strengths. These include: compliance with the guidelines, unambiguity, verifiability, internal consistency, as well as a simple and understandable division into formal and substantive criteria. However, this does not mean that the catalog does not have weaknesses. Two main weaknesses can be mentioned. First, the criteria on average manage to ensure a high degree of achievement of the goals contained in the strategic documents. It is therefore recommended to refine the definitions of criteria related to compliance with the region's strategic documents in such a way as to highlight the expected impact of projects on the achievement of specific operational/detailed objectives and/or action directions indicated in the strategic documents.

1 Wprowadzenie

Celem badania było przeprowadzenie bieżącej ewaluacji kryteriów i systemu wyboru projektów w ramach FE SL 2021-2027. Badaniem objęto system wyboru projektów Programu oraz kryteria oceny projektów funkcjonujące od początku wdrażania Programu, aż do akceptacji przez Zamawiającego raportu metodycznego dotyczącego badania⁵. Wnioski i rekomendacje z badania mają służyć poprawie jakości procesu wyboru projektów do dofinansowania a przez to podnieść efektywność realizacji Programu.

Analizą objętych zostało 136 naborów z 72 Działań FE SL 2021-2027 – Załącznik nr 1 „Zestawienie naborów objętych analizą”.

2 Koncepcja i metodyka badania

W ramach niniejszego badania zastosowano następujący zestaw metod badawczych i analitycznych:

Analiza danych zastanych

Podstawową metodą stosowaną w ramach badania była analiza danych zastanych – dokumentów strategicznych, programowych, a także dokumentów związanych z naborami do Programu FE SL 2021-2027. Analizą objęto m.in.:

Dokumenty programowe

- Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 (uchwała nr 2267/382/VI/2022 z 15 grudnia 2022 r.)
- Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 – wersja 11 obowiązująca od 22.08.2024 do 9.10.2024; wersja 12 obowiązująca od 10.10.2024 do 5.12.2024; wersja 13 obowiązująca od 6.12.2024 do 18.12.2024; wersja 14 obowiązująca od 19.12.2024 do aktualnie, wraz z załącznikami

⁵ Akceptacja przez Zamawiającego raportu metodycznego dotyczącego badania miała miejsce 06.09.2024 r.

Wytyczne:

- Wytyczne dotyczące wyboru projektów na lata 2021-2027 – obowiązujące od 27 października 2022 r.
- Wytyczne dotyczące realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027 – obowiązują od 5 stycznia 2023 r.
- Wytyczne dotyczące realizacji projektów z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w regionalnych programach na lata 2021-2027 – obowiązujące od 3 kwietnia 2023 r.
- Wytyczne dotyczące korzystania z usług ekspertów w programach na lata 2021-2027 – obowiązujące od 8 grudnia 2022 r.
- Wytyczne dotyczących zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym hybrydowych na lata 2021-2027 – obowiązujące od 27 marca 2023 r.
- Wytyczne dotyczące warunków gromadzenia i przekazywania danych w postaci elektronicznej na lata 2021-2027 – obowiązujące od 8 lutego 2023 r.

Dokumenty programowe i strategiczne, do których bezpośrednio nawiązują niektóre kryteria oceny:

- Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” – Zielone Śląskie,
- Regionalna Strategia Innowacji Województwa Śląskiego 2030
- Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji Województwa Śląskiego 2030
- Nowy Europejski Bauhaus (NEB)
- Europejski Zielony Ład (zasada „Nie czyn poważnych szkód” – DNSH)
- Konwencja ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych (w szczególności art.19), w tym Komentarze Ogólne 4 i 5 oraz uwagi końcowe dla Polski Komitetu ONZ ds. Praw Osób Niepełnosprawnych (dotyczy uwzględnienia w kryterium zasad równości, wolności wyboru, prawa do niezależnego życia, dostępności i zakazu wszelkich form dyskryminacji)
- Konwencja ONZ o Prawach Dziecka
- Regionalna polityka rozwoju edukacji województwa śląskiego
- Strategia deinstytucjonalizacji („Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna na lata 2021-2035”, MRiPS)
- Regionalny plan rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji w województwie śląskim na lata 2023-2025
- Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej
- Europejski Filar Praw Socjalnych
- Strategia na rzecz praw osób z niepełnosprawnościami 2021-2030
- Kontrakt programowy dla Województwa Śląskiego
- Program Rozwoju Technologii Województwa Śląskiego na lata 2019-2030, Katowice 2019, Uchwała nr 1902/63/VI/2019 z dnia 28.08.2019 r.
- Regionalna Polityka Rowerowa Województwa Śląskiego, Plan sieci regionalnych tras rowerowych

Harmonogram naborów:

- Harmonogram naborów wniosków o dofinansowanie dla programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 (uchwała nr 1197/29/VII/2024), obowiązujący od 25.09.2024 do 17.12.2024
- Harmonogram naborów wniosków o dofinansowanie (uchwała nr 2010/49/VII/2024), obowiązujący od 18.12.2024

Ustawy i rozporządzenia:

- Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz.U. 2022 poz. 1079)
- Ustawa z dnia 13.04.2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego. (Dz.U. 2022 poz. 835)
- Ustawa z dnia 27.08.2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. 2009 nr 157 poz. 1240)
- Ustawa z dnia 28.10.2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary. (Dz.U. 2002 nr 197 poz. 1661).
- Ustawa z dnia 20.04.2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. 2004 nr 99 poz. 1001)
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1021/1057 z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego Plus (EFS+) oraz uchylające rozporządzenie Rady (UE) nr 1296/2013
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR 2021/1058 z dnia 24 czerwca 2021 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1056 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji
- Rozporządzenie Rady (UE) nr 833/2014 z dnia 31.07.2014 r. dotyczące środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie

- Rozporządzenie MFiPR z dnia 17.04.2024 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów na lata 2021-2027 (Dz.U. 2024 poz.598)
- Rozporządzenie MPiPS z dnia 14.05.2014 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji oraz trybu i sposobów prowadzenia usług rynku pracy (Dz.U. 2014 poz. 667)
- Komentarz do rozporządzeń UE dla polityki spójności na lata 2021-2027

Dokumenty wewnętrzne instytucji regulujące podział zadań i procedury:

- Porozumienie w sprawie powierzenia zadań związanych z realizacją Programu Fundusze Europejskie Dla Śląskiego 2021-2027
- Opis Systemu Zarządzania i Kontroli Programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027
- Instrukcje Wykonawcze IZ FE SL- DRT, DFS,DFR oraz IP FE SL-WUP, IP FE SL-ŚCP
- Wewnętrzny Regulamin Organizacyjny: DFR (z dnia 22.06.2023 r.), DFS (z dnia 23.07.2024 r.), DRT (z dnia 1.07.2024 r.)
- Wzór Regulaminu wyboru projektów w sposób konkurencyjny w ramach programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027
- Metodyka wyboru projektów w ramach działań FE SL 2021-2027 wdrażanych przez: DFR, DFS, IP FE SL-ŚCP, IP FE SL-WUP
- Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027
- Regulamin Komisji Oceny Projektów, oceniającej projekty złożone w ramach Działań Programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 wdrażanych przez: DFR, DFS, IP FE SL-ŚCP, IP FE SL-WUP
- Instrukcja dla Oceniających dotycząca wypełniania Karty oceny formalno-merytorycznej w Lokalnym Systemie Informatycznym 2021 (LSI2021) dla naborów ogłaszanych przez Departament Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach FE SL 2021-2027, wersja 1.01 (sierpień 2024 roku)
- Regulamin użytkownika Lokalnego Systemu Informatycznego programu FE SL 2021-2027, styczeń 2023
- Zestawienie stawek wynagrodzeń ekspertów FE SL 2021-2027 (uchwała nr 2213/380/VI/2022 z dnia 7.12.2022 r.)

Dokumenty i informacje skierowane do potencjalnych wnioskodawców

- Ogłoszenia o naborach
- Wyjaśnienia, często zadawane pytania, interpretacje
- Prezentacje, filmy instruktażowe

Dokumenty analizowane w ramach benchmarkingu

- Szczegółowe Opisy Priorytetów programów regionalnych w 15 województwach

- Dokumentacja naborów (w szczególności kryteria oceny projektów) w 15 województwach

Pogłębiona analiza regulaminów naborów

Przeprowadzono pogłębioną analizę regulaminów 136 naborów prowadzonych w ramach FE SL 2021-2027 wraz z załącznikami, ze szczególną analizą kryteriów we wszystkich ogłoszonych naborach, a także ogłoszeń o naborach dostępnych na stronach ION. W analizach wykorzystane zostały matryce systematyzujące i uspojnijające ocenę kryteriów oceny projektów oraz informacji zawartych w regulaminach i w ogłoszeniach o naborach.

Wywiady pogłębione

W ramach badania zrealizowano **14 wywiadów pogłębionych z przedstawicielami IZ FE SL oraz IP FE SL** zaangażowanymi w przygotowanie i realizację procesu wyboru projektów oraz procedurę rozpatrywania protestów w ramach FE SL 2021-2027.

- DRT – 6 wywiadów
- DFS – 2 wywiady
- DFR – 2 wywiady
- IP FE SL-ŚCP – 2 wywiady
- IP FE SL-WUP – 2 wywiady

Zrealizowano **11 wywiadów pogłębionych z ekspertami oceniającymi wnioski o dofinansowanie w ramach KOP:**

- 5 wywiadów z ekspertami wewnętrznymi IZ FE SL (DFR) – 2 wywiady, IZ FE SL (DFS) – 1 wywiad, IP FE SL-WUP – 1 wywiad, IP FE SL-ŚCP – 1 wywiad
- 6 wywiadów z ekspertami zewnętrznymi.

Zrealizowano **10 wywiadów pogłębionych z firmami doradczymi** zajmującymi się pozyskiwaniem dotacji unijnych i/lub przygotowaniem wniosków o dofinansowanie projektów ze środków FE SL 2021-2027.

Badanie ilościowe ze skutecznymi i nieskutecznymi wnioskodawcami

W ramach niniejszej ewaluacji zostało przeprowadzone badanie ilościowe (CAWI/CATI) wśród skutecznych oraz nieskutecznych wnioskodawców programu FE SL 2021-2027. Jednostką badania był wniosek (projekt).

Badaniem objęto wnioskodawców 73 naborów rozstrzygniętych do momentu akceptacji raportu metodycznego. Jako skuteczny wniosek został uznany ten, który pozytywnie przeszedł ocenę i został wybrany do dofinansowania. Nieskuteczny wniosek był ten, który nie otrzymał dofinansowania (łącznie 2 687 wniosków).

Populację badania stworzyli unikatowi wnioskodawcy w skali Działania (zidentyfikowani na podstawie numeru NIP oraz numeru Działania). Celem takiego rozwiązania było ograniczenie liczby ankiet, którą otrzyma dany wnioskodawca.

Zgodnie z założeniami badanie miało zostać przeprowadzone na pełnej populacji. Jeśli wnioskodawca aplikował w danym Działaniu skutecznie i nieskutecznie (złożył więcej niż jeden wniosek) do badania został skierowany wniosek złożony skutecznie. Jeśli wnioskodawca aplikował w Działaniu skutecznie więcej niż jeden raz do badania został skierowany losowo wybrany wniosek. Jeśli wnioskodawca aplikował w Działaniu nieskutecznie więcej niż jeden raz do badania został skierowany losowo wybrany wniosek.

Tak opracowana populacja liczyła 2 186 jednostek (w tym 1 256 skutecznych wnioskodawców i 930 nieskutecznych wnioskodawców). Zakładana minimalna zwrotność badania wynosiła 30% (n=656). Osiągnięta wielkość próby wyniosła n=739 gwarantując responsywność na poziomie prawie 34%.

W raporcie przedstawiono wyniki badania ilościowego w podziale na ION, tj. pod uwagę brano wnioskodawców składających wnioski do Działań obsługiwanych przez poszczególne ION. Liczba wypełnionych ankiet w takim układzie wyniosła:

- DRT n=1,
- DFS n= 361,
- DFR n=123,
- IP FE SL-ŚCP n=167,
- IP FE SL-WUP n=87.

Benchmarking

W ramach benchmarkingu poddano analizie regulaminy naborów wraz załącznikami w pozostałych regionalnych programach (dotyczących perspektywy finansowej 2021-2027) w działaniach analogicznych do analizowanych w ramach FE SL 2021-2027. Benchmarking pełnił rolę uzupełniającą wobec innych technik badawczych, przede wszystkim służącą identyfikacji dobrych praktyk, tj. rozwiązań w zakresie kryteriów lub innych elementów procedury naboru wniosków. Punktem odniesienia dla Działań FE SL 2021-2027 były wszystkie pozostałe programy regionalne. Benchmarking posłużył m.in. do identyfikacji innych niż przyjętych w FE SL 2021-2027 rozwiązań w obszarze procedury naboru wniosków, określenia modyfikacji kryteriów projektów, wprowadzenia nowych kryteriów lub zmiany punktacji, oceny kompletności katalogu kryteriów FE SL 2021-2027.

Wielowymiarowa walidacja kryteriów oceny

Analiza walidacyjna kryteriów polegała na ich ocenie ze względu na trzy wymiary: siły selekcyjnej, klarowności, siły oddziaływania. Walidacji poddano wyłącznie kryteria, które zastosowano w procesie oceny WoD w zakończonych naborach konkurencyjnych w ramach Programu, spełniających warunek minimum 10 projektów

wybranych do dofinansowania⁶. Zastosowano losowo-warstwowy dobór próby. Badaniem objęto karty ocen 190 WoD złożonych w 19 naborach konkurencyjnych.⁷

Wywiad grupowy z pracownikami IZ FE SL oraz IP FE SL

Na etapie opracowywania raportu końcowego (przed przedstawieniem przez Wykonawcę ostatecznej wersji raportu końcowego) przygotowana została prezentacja wyników, wniosków i rekomendacji z badania, które przedłożono uczestnikom wywiadu grupowego. Zrealizowano jeden wywiad grupowy, którego uczestnikami byli przedstawiciele IZ FE SL i IP FE SL. Zgromadzone dane zostały wykorzystane do sformułowania ostatecznych zapisów wniosków, konkluzji i rekomendacji prezentowanych w raporcie końcowym.

3 Ocena systemu oraz procesu oceny i wyboru projektów

3.1 Ocena harmonogramu i sposobu planowania naborów

Odpowiednio przygotowany harmonogram oraz sposób zaplanowania naborów odgrywają znaczącą rolę w skutecznej realizacji programu oraz osiągnięciu jego celów. Planując harmonogram⁸ IZ FE SL musi wziąć pod uwagę wiele czynników, zarówno związanych ze spełnieniem przepisów prawa i wytycznych, zapewnieniem odpowiedniego postępu finansowego programu (poziomu kontraktacji i certyfikacji), jak również kwestii organizacyjnych związanych m.in. z możliwościami aplikacyjnymi

---

⁶ Na podstawie danych uzyskanych od Zamawiającego w Działaniach FE SL 2021-2027 zidentyfikowano 19 naborów konkurencyjnych, w których liczba projektów wybranych do dofinansowania wyniosła minimum 10.

⁷ Dobrane losowo karty oceny 190 WoD zostały przekazane przez Zamawiającego 13.11.2024 r. Próba uwzględniała karty oceny WoD złożonych w 19 naborach konkurencyjnych w każdym naborze dla 10 WoD wybranych oraz niewybranych do dofinansowania): IZ FE SL (DFR): FESL.02.06-IZ.01-076/23; FESL.10.06-IZ.01-011/23; FESL.10.09-IZ.01-040/23; FESL.10.14-IZ.01-059/23; (łącznie karty oceny 40 WoD); IP FE SL-WUP: FESL.05.04-IP.02-073/23; FESL.06.06-IP.02-079/23; FESL.10.17-IP.02-070/23; FESL.10.20-IP.02-074/23; (łącznie karty oceny 40 WoD); IZ FE SL (DFS): FESL.06.01-IZ.01-019/23; FESL.06.02-IZ.01-020/23; FESL.06.03-IZ.01-014/23; FESL.07.02-IZ.01-047/23; FESL.07.04-IZ.01-032/23; FESL.07.07-IZ.01-030/23; FESL.10.23-IZ.01-023/23; FESL.10.24-IZ.01-024/23; FESL.10.25-IZ.01-025/23; (łącznie karty oceny 90 WoD); IP FE SL (ŚCP): FESL.10.03-IP.01-026/23; FESL.10.03-IP.01-058/23; (łącznie karty oceny 20 WoD).

⁸ Zgodnie z zapisami ustawy wdrożeniowej (Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027” (Dz.U. 2022 poz. 1079)), Wytycznymi dotyczącymi wyboru projektów na lata 2021-2027, harmonogram naborów musi zostać opublikowany nie później niż 6 miesięcy od dnia zatwierdzenia programu przez KE i musi zawierać informacje o naborach, których ogłoszenie planowane jest w ciągu 12 miesięcy od dnia zamieszczenia harmonogramu. Co istotne, informacje podane w harmonogramie mogą podlegać zmianom, oznacza to, że procedury danego postępowania mogą być przygotowane w inny sposób niż prezentowany w harmonogramie (w szczególności w odniesieniu do kwot i terminów naborów). Harmonogram musi podlegać aktualizacji nie rzadziej niż raz na kwartał. Zgodnie z wytycznymi, ION musi zapewnić aby nabór trwał co najmniej 10 dni, zaś skończył się nie wcześniej niż po 40 dniach od dnia upublicznienia ogłoszenia o naborze.

wnioskodawców, zapewnieniem odpowiedniego potencjału instytucjonalnego do obsługi naborów, oczekiwaniami interesariuszy.

Istotna jest również kwestia odpowiedniego rozplanowania naborów biorąc pod uwagę charakter wsparcia, tj. projekty długoterwale, krótsze (jeśli chodzi o czas ich realizacji), konieczność zapewnienia ciągłości wsparcia (m.in. nabory ogłaszane przez IP FE SL-WUP).

Harmonogram naborów wniosków o dofinansowanie dla Programu został opublikowany na stronie internetowej [FE SL 2021-2027](#) i podlega kwartalnym aktualizacjom, a od zamieszczenia pierwszej wersji z dnia 9 lutego 2023 r. (uchwała nr 246/399/VI/2023) aktualizowano go siedmiokrotnie⁹. **Dokument jest przejrzysty, zawiera komplet wymaganych informacji**, zaś terminy rozpoczęcia naborów zaplanowanych w okresie wcześniejszym niż 3 miesiące od opracowania lub aktualizacji harmonogramu są podawane z dokładnością co do dnia. Natomiast terminy naborów zaplanowanych w okresie późniejszym niż 3 miesiące i wcześniejszym niż 12 miesięcy od opracowania lub aktualizacji harmonogramu – z dokładnością do miesiąca. W kolumnie „informacje dodatkowe”, często zamieszczane są szczegółowe informacje dotyczące poszczególnych naborów, co zostało zauważone i jest doceniane przez przedstawicieli firm doradczych, specjalizujących się w przygotowaniu wniosków o dofinansowanie. Podczas wywiadów podkreślono, że województwo śląskie wyróżnia się pod tym względem na tle innych regionów. Analiza harmonogramu pod kątem spełnia wytycznych i przepisów prawa pokazuje, że jest on zgodny z obowiązującymi wymogami¹⁰.

Z badania ilościowego zrealizowanego wśród wnioskodawców ubiegających się o dofinansowanie projektów w ramach FE SL 2021-2027 wynika, że 88,1% zapoznało się z harmonogramem naborów Programu przed ich ogłoszeniem. Z odpowiedzi ankietowanych wynika, że użyteczność harmonogramu oceniana jest wysoko. Ogółem 92,3%^{11,12} wnioskodawców uważa, że harmonogram zaspokoił ich potrzeby informacyjne o planowanym naborze wniosków, 67,4% potwierdziło, że harmonogram zawierał wszystkie najważniejsze informacje, zaś 63,6% respondentów (łącznie: odpowiedzi zdecydowanie tak: 20%, raczej tak: 43,6%) wskazało, że harmonogram jest aktualizowany z odpowiednią częstotliwością.

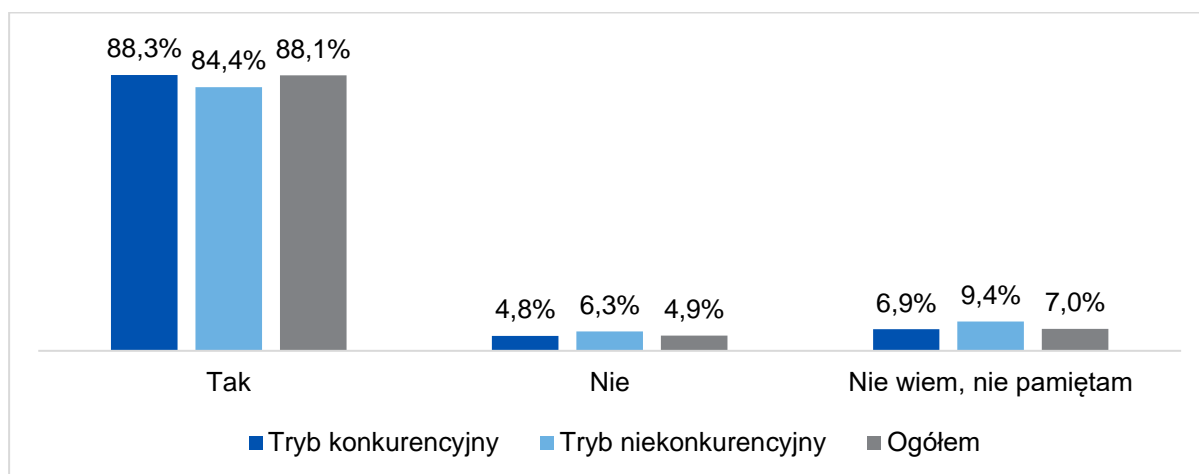
⁹ Harmonogram naborów FE SL aktualizowano zgodnie z uchwałami nr 645/412/VI/2023, 1417/432/VI/2023, 2003/451/VI/2023, 2766/475/VI/2023, 800/495/VI/2024, 433/11/VII/2024, 1197/29/VII/2024. Jednocześnie na stronie internetowej FE SL publikowane są doraźne komunikaty o zmianach/ przesunięciach/ zawieszeniach terminów naborów.

¹⁰ W celu oceny zgodności harmonogramu z wytycznymi i przepisami prawa, dokonano analizy m.in. zapisów Rozporządzenia ogólnego (m.in. art. 73), Ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz.U. 2022 poz. 1079), Wytycznych dotyczących wyboru projektów na lata 2021-2027, dokumentów programowych, regulaminów naborów, danych z systemu CST2021.

¹¹ Odpowiedzi respondentów, którzy wskazali, że zapoznali się z harmonogramem naborów przed ogłoszeniem właściwego naboru.

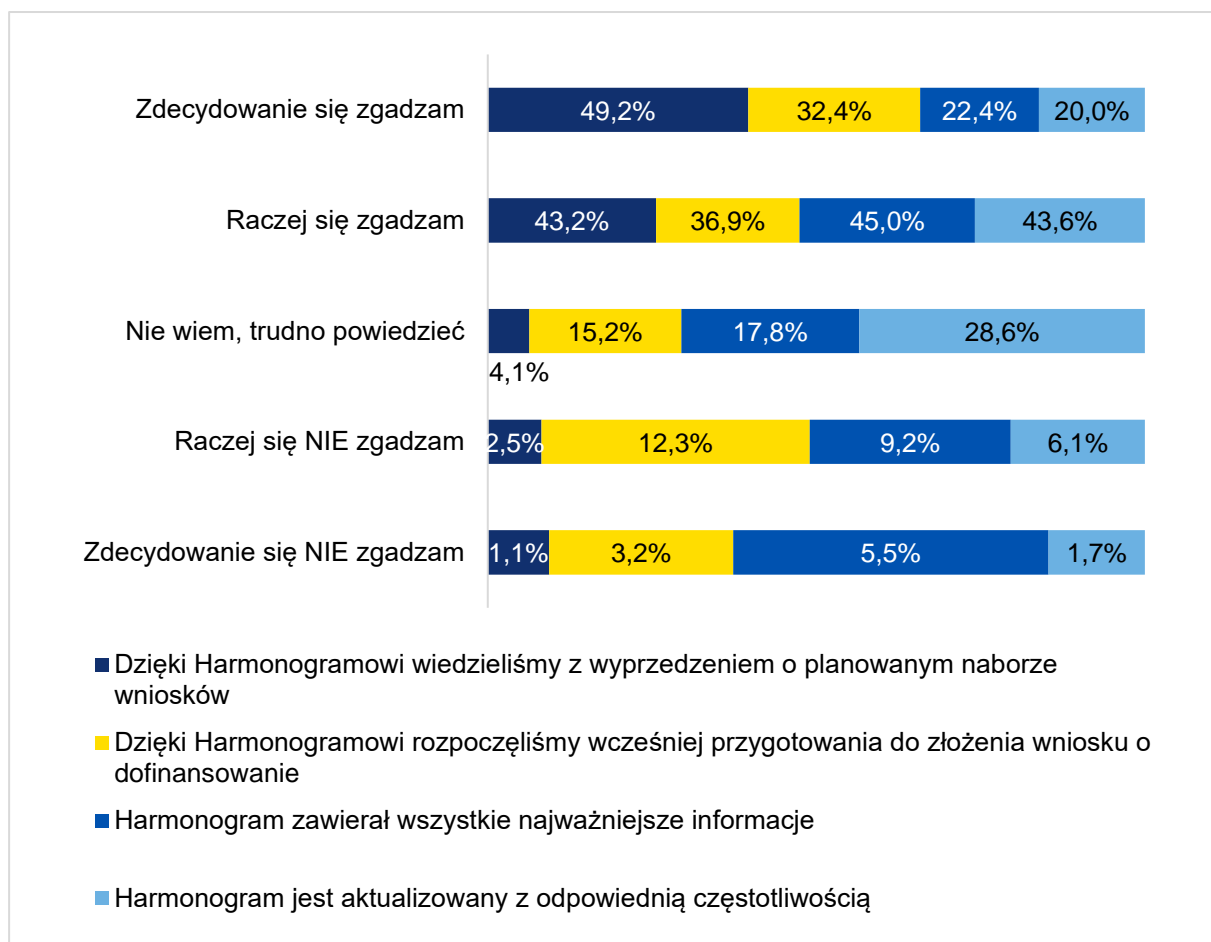
¹² Suma odpowiedzi „zdecydowanie się zgadzam” i „raczej się zgadzam”.

Wykres 1. Zaznajomienie wnioskodawców z harmonogramem naborów wniosków o dofinansowanie dla FE SL 2021-2027 przed ogłoszeniem naboru.

Źródło: badanie ilościowe z wnioskodawcami, n=739

Wykres 2. Ocena harmonogramu naborów z punktu widzenia wnioskodawców.

Źródło: badanie ilościowe z wnioskodawcami, n=651 wnioskodawców, którzy wskazali, że zapoznali się z harmonogramem spośród 739 wszystkich badanych wnioskodawców.

Aż 69,3% respondentów wskazało, że dzięki harmonogramowi wcześniej rozpoczęło przygotowania do złożenia wniosku o dofinansowanie. Ankietowani szczegółowo zapoznawali się z dokumentacją programową, rozpoczęli prace nad koncepcją projektu, podejmowali działania polegające na rozeznaniu rynku, szacowaniu kosztów inwestycji, zebraniu ofert podwykonawców, rozpoczęli poszukiwanie partnerów projektowych. Ponadto realizowali prace związane z opracowaniem diagnozy, w tym prowadzili rozpoznanie grup docelowych (ankiety), rozpoczęli gromadzenie i pozyskiwanie wymaganej dokumentacji. Niektórzy z wnioskodawców założyli konta w systemie LSI2021, wzięli udział w szkoleniach merytorycznych lub rozpoczęli poszukiwania firmy doradczej/ konsultingowej do sporządzenia wniosku o dofinansowanie.

Należy również zaznaczyć, że wśród odpowiedzi pojawiały się opinie wskazujące, że harmonogram jest zbyt ogólnym dokumentem i nie pozwala na podjęcie odpowiednich czynności przygotowawczych. W ocenie części badanych, zbyt późno pojawia się dokumentacja naboru, tj. regulamin naboru wraz z załącznikami – dzieje się to często w dniu ogłoszenia naboru. Jest to jednak zgodne z obowiązującymi przepisami, mimo to ankietowani wnioskodawcy, jak również przedstawiciele firm doradczych, z którymi przeprowadzono wywiady, zaznaczyli, że stanowi to znaczące utrudnienie blokując możliwość wcześniejszego kompletowania dokumentacji. Uważają też, że opublikowanie wstępnej (nie zatwierdzonej przez KM) dokumentacji konkursowej, pozwalałoby odpowiednio wcześniej zapoznać się ze szczegółowymi wymogami konkursów, kryteriami oceny, wymaganymi załącznikami oraz zacząć kompletować niezbędną dokumentację, co miałoby jednocześnie pozytywny wpływ na jakość i szczegółowość zawartych informacji we wniosku o dofinansowanie. Dodatkowo wnioskodawcy wskazali, że w harmonogramie np. w zakładce „dodatkowe informacje” przydatne byłyby linki do kryteriów dostępu zatwierdzonych przez KM FE SL, gdyż ułatwiłoby to dotarcie do kryteriów oceny bez konieczności poszukiwania informacji na podstronach.

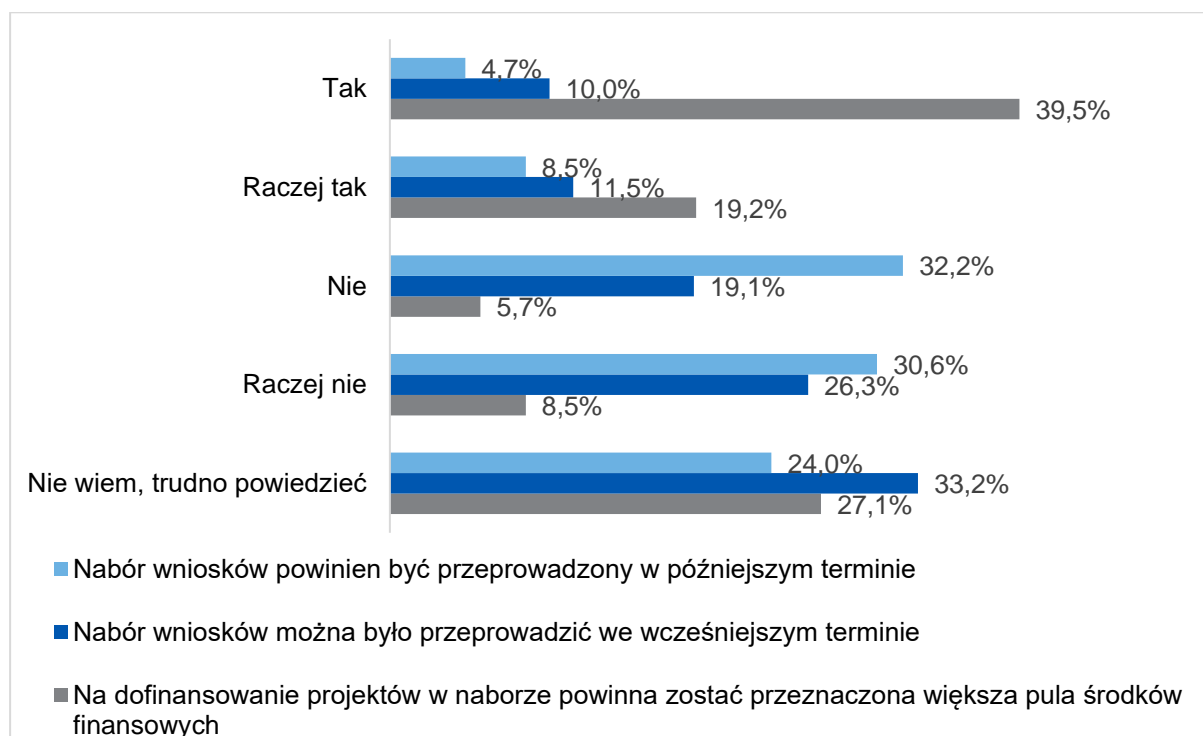
Zauważono również, że harmonogram naboru wniosków nie zawsze odpowiada rzeczywistym terminom ogłoszenia naborów. Zaznaczyli to również przedstawiciele poszczególnych ION, wyjaśniając, że niekiedy informacje o zmianach terminów pojawiają się na stronie Programu, lecz nie są na bieżąco uzupełniane w harmonogramie. Generalnie dla firm doradczych nie stanowi to większego problemu, bowiem korzystają często z newsletterów, w ramach których wyświetlają się im informacje o zmianach, niemniej jednak z perspektywy użytkownika, który nie porusza się biegle w tematyce naborów, rozwiązanie to może być dość kłopotliwe.

Zalecenie: Z uwagi na to, zaleca się rozważenie możliwości aktualizowania harmonogramu naborów z większą częstotliwością, dostosowaną do możliwości ION oraz potrzeb potencjalnych wnioskodawców.

Wnioskodawców zapytano czy czas, jaki mieli na przygotowanie i złożenie wniosku o dofinansowanie (od momentu ogłoszenia naboru) był wystarczający, aby przygotować kompletną aplikację. Odpowiedzi pozytywnych udzieliło ponad 71%, wnioskodawców ubiegających się o dofinansowanie projektów w trybie

konkurencyjnym oraz ponad 81% ubiegających się o dofinansowanie projektów w trybie niekonkurencyjnym. Dla 21,5% wnioskodawców trybu konkurencyjnego oraz 12,5% trybu niekonkurencyjnego czas naboru był niewystarczający i powinien wynosić średnio 4 miesiące. Wśród powodów wskazano m.in. takie jak: (a) dokumentacja niezbędna do opracowania była czasochłonna i wymagała przeprowadzenia wielu analiz, (b) okres naboru pokrywał się często z okresem wakacyjnym, urlopowym, co stanowiło np. szczególne utrudnienie dla konkursów realizowanych m.in. w ramach Priorytetu FESL 06.00 i powodowało to wiele problemów w zakresie przeprowadzenia diagnoz, zaangażowania kadry szkół i placówek. Zdaniem respondentów nabory obejmujące okres świąteczny, wakacyjny, powinny być wydłużone, ponieważ koliduje to z możliwością zaangażowania pracowników do prac nad projektem. Jednocześnie, problem naborów przypadających w okresie tuż przedświątecznym dostrzegali pracownicy IZ FE SL, IP FE SL odpowiadający m.in. za zamieszczanie naborów w systemie teleinformatycznym. Respondenci podkreślili, że zamieszczanie naborów z uwagi na zawieszanie się oraz powolne działanie systemu teleinformatycznego odbywa się często pod presją czasu. **Zalecenie: W związku z opiniami pozyskanymi w ramach badań jakościowych i ilościowych zaleca się wydłużanie terminów naborów, które swoim zakresem obejmują okres wakacyjny, świąteczny o taką samą liczbę dni (ile wynoszą dni wolne).** Jednocześnie, wskazane jest przyjęcie wewnętrznej zasady o publikowaniu naborów minimum na 2-3 dni przed świętami/dniami wolnymi od pracy, co pozwoliłoby zabiegać nadmiernym obciążeniom administracyjnym.

Wykres 3. Ocena naborów wniosków z punktu widzenia wnioskodawców.

Źródło: badanie ilościowe z wnioskodawcami, n=739.

Generalnie, opinie wnioskodawców oraz firm doradczych potwierdzają adekwatność terminów ogłoszonych naborów. Tylko 13,2% badanych wnioskodawców uważa, że z perspektywy ich potrzeb i możliwości nabór wniosków powinien być przeprowadzony w późniejszym terminie. Wynika to m.in. z okresu wakacyjnego, w jakim przypadły nabory (szczególnie nabory ogłaszane przez DFS), nakładania się naborów o podobnej tematyce w podobnym czasie powodując dodatkowe obciążenia/trudności w przygotowaniu WoD. Ponadto dłuższy czas zapewniłby możliwość przygotowania wniosku o dofinansowanie o lepszej jakości, uniknięto by problemu z pozyskaniem wymaganych dokumentów, np. pozwolenia na budowę, wpisania do programu rewitalizacji itd. (nabory ogłaszane przez DFR). Analogiczne 21,5% ankietowanych wskazało, że nabór wniosków można było przeprowadzić we wcześniejszym terminie. Jako powody tej opinii wskazywano głównie na opóźnienie naborów względem rozpoczęcia nowej perspektywy finansowej w 2021 r., które rozpoczęły się dopiero w 2023 roku. Część uwag dotyczyła m.in. naborów organizowanych przez DFS, głównie wskazywano na niekorzystny okres naborów względem roku szkolnego przypadający na okres wakacyjny, długą przerwę względem poprzedniej perspektywy w finansowaniu podobnych działań, duże zapotrzebowanie na wsparcie finansowe oraz nakładanie się w czasie podobnych naborów w ramach FE SL. Jednocześnie uwagi dotyczyły naborów organizowanych przez IP FE SL-WUP z uwagi na długą przerwę w finansowaniu względem poprzedniej perspektywy oraz przerwanie ciągłości wsparcia dla wybranych grup.

Z analizy harmonogramu, uzupełnionej wywiadami z przedstawicielami IZ FE SL, IP FE SL wynika, że ogłoszone nabory zostały zaplanowane w sposób przemyślany, przy uwzględnieniu doświadczeń wyniesionych z poprzednich perspektyw finansowych. Z doświadczeń ION wynika, że przeciętny okres od ogłoszenia naboru potrzebny do oceny i wyboru projektów do dofinansowania wynosi około 250 dni. Przeważnie ION posiadają adekwatne zasoby kadrowe do obsługi naborów, proces niekiedy podlega przedłużeniu z uwagi na liczbę wpływających wniosków, nałożenie się naborów. Niemniej jednak instytucje przykładają bardzo dużą wagę do tego, aby zapewnić odpowiedni potencjał kadrowy i nie generować nadmiernych obciążeń administracyjnych. Z pozyskanych informacji wynika, że okres wdrożeniowy programu jest specyficzny i podlega wahaniom, po kumulacji pracy w trakcie oceny naborów następuje okres spowolnienia, dlatego też niezasadne jest zatrudnianie zbyt dużej ilości kadry. Ponadto zanim pracownik nabędzie odpowiednie kompetencje oraz sprawność w zakresie obsługi naborów średnio mija 9-12 miesięcy od początku zatrudnienia.

Analizując nabory, należy zaznaczyć, że w pierwszej kolejności skupiono się na ogłoszeniu naborów w trybie niekonkurencyjnym tj. do dn.11.09.2024¹³ ogłoszono 142 nabory, z czego 62 stanowiły nabory niekonkurencyjne odpowiadając za 37% budżetu naborów. Decyzja ta podyktowana była wieloma czynnikami, związanymi z jednej strony ze stopniem zaawansowania prac przygotowawczych do realizacji

---

¹³ Dane CST2021 przekazane przez Zmawiającego.

projektów, z drugiej strony zakładaną długą realizacją projektów (zwłaszcza infrastrukturalnych), możliwością przetestowania w pierwszej kolejności systemu oceny i wyboru projektów na niewielkiej liczbie wniosków o dofinansowanie. Jednocześnie z uwagi na aspekty wdrożeniowe dotyczące FST z zakresu osiągnięcia wymaganych poziomów kontraktacji i certyfikacji, zdecydowano się szybko uruchomić nabory w Priorytecie FESL.10.00, i w rezultacie do dnia 11.09.24 r. uruchomiono 50 naborów odpowiadających za 42% budżetu naborów. Poniższa tabela prezentuje liczbę oraz budżet naborów ogłoszonych w ramach poszczególnych Priorytetów FE SL.

Tabela 1. Zestawienie naborów w ramach FE SL 2021-2027 według Priorytetów.

Priorytet	Liczba ogłoszonych naborów ogółem	Liczba naborów niekonkurencyjnych	Liczba naborów konkurencyjnych	Budżet naborów [zł.]
FESL.01.00	9	5	4	1 388 851 019,68
FESL.02.00	15	5	10	1 778 859 074,62
FESL.03.00	10	0	10	566 181 064,55
FESL.04.00	3	2	1	1 269 755 811,94
FESL.05.00	17	8	9	552 056 510,32
FESL.06.00	11	4	7	637 567 669,58
FESL.07.00	11	5	6	582 843 661,98
FESL.08.00	9	8	1	269 812 559,46
FESL.09.00	5	2	3	290 107 577,96
FESL.10.00	50	21	29	5 508 494 863,99
FESL.13.00	2	2	0	194 609 602,08

Źródło: dane CST2021 stan na 06.09.2024.

Z informacji pozyskanych w ramach wywiadów z przedstawicielami IZ FE SL , IP FE SL , wynika, iż dotychczasowy przebieg kontraktacji powinien pozwolić na osiągnięcie zakładanych celów programu, niemniej jednak w dużej mierze ostateczny wpływ na postęp w realizacji celów i osiągnięte efekty będą mieć beneficjenci oraz przebieg wdrażanych projektów.

Jednocześnie dokonując analizy danych pochodzących z CST2021 (wg. stanu na 09.09.2024 r.) dotyczących wkładu UE w podpisanych umowach o dofinansowanie projektów w ramach FE SL 2021-2027 należy zauważyć, że ze względu na trwające nabory, bądź trwający proces oceny wniosków o dofinansowanie projektów trudno jednoznacznie określić postęp finansowy Programu. Według danych z września 2024

r. największe efekty w zakresie kontraktacji środków widoczne są dla działań realizowanych w Priorytetach FESL.04, FESL.05, FESL.06, FESL.07, gdzie w wielu przypadkach udało się zakontraktować 90-100% alokacji. Jednocześnie, analiza wysokości wkładu UE na podstawie złożonych wniosków, dla których jeszcze nie podpisano umów o dofinansowanie, pozwala również stwierdzić, że cele finansowe powinny w dużym stopniu zostać osiągnięte. Ponadto, należy zauważyć, że niektóre nabory cieszą się znacznie większym zainteresowaniem wnioskodawców, co również będzie miało wpływ na decyzje dotyczące wykonania planu finansowego Programu (przykładowo Działanie FESL.10.01, FESL.10.03 oraz FESL.10.06). Generalnie, ogłoszone nabory powinny pozwolić na zakontraktowanie założonej alokacji finansowej dla poszczególnych działań (szczegółową analizę postępu finansowego FE SL 2021-2027 przedstawiono w załączniku nr 3 do raportu), niemniej jednak o ostatecznych efektach decydować będą przede wszystkim wnioskodawcy oraz czynniki związane z przebiegiem inwestycji.

3.2 Ocena zgodności systemu wyboru i oceny projektów z wytycznymi dot. wyboru projektów na lata 2021-2027, art. 73 Rozporządzenia ogólnego¹⁴, KPP15, ZZR i ogólnymi zasadami unijnej polityki w dziedzinie środowiska (art. 11, art. 191 ust. 1 TFUE)

W ramach niniejszego badania oceniając zgodność systemu wyboru i oceny projektów z dokumentami szczebla krajowego i europejskiego pod uwagę wzięto przede wszystkim: wzór regulaminu wyboru projektów w sposób konkurencyjny w ramach FE SL 2021-2027, Opis Systemu Zarządzania i Kontroli Programu FE SL 2021 – 2027 oraz Regulaminy Komisji Oceny Projektów, oceniającej projekty złożone w ramach Działań FE SL 2021-2027. Przede wszystkim oceniano, w jakim stopniu dokumenty są zgodne z zasadami przejrzystości, rzetelności, bezstronności, równego traktowania wnioskodawców, równego dostępu do informacji o warunkach i sposobie wyboru projektów do dofinansowania.

Na wstępie należy zaznaczyć, że OSZiK FE SL 2021-2027 jest dokumentem ramowym, który m.in. określa, w jaki sposób powinny być wybierane projekty do dofinansowania. W OSZiK FE SL 2021-2027 zapewniono, że wybór projektów będzie odbywał się zgodnie z zasadami wynikającymi z analizowanych w niniejszym rozdziale wytycznych dotyczących wyboru projektów na lata 2021-2027, art. 73

---

¹⁴ Rozporządzenia PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej. Dz. UE L 231/159

¹⁵ Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej (2016/C 202/02), Dziennik Urzędowy C 202/389

Rozporządzenia ogólnego, KPP, ZZR i ogólnymi zasadami unijnej polityki w dziedzinie środowiska. Szczegółowe sposoby zapewnienia zgodności z ww. dokumentami uwzględniono we wzorze regulaminu wyboru projektów konkurencyjnych oraz regulaminach KOP, a także poprzez inne narzędzia stosowane przez ION. Wzór regulaminu wyboru projektów konkurencyjnych został przyjęty uchwałą zarządu Województwa Śląskiego i jest stosowany przez wszystkie ION¹⁶. Cztery ION, tj. IP FE SL-WUP, IP FE SL-ŚCP, DFR, DFS ustanowiły regulaminy KOP, które, jak wynika z analizy danych zastanych, , jeśli chodzi o treść nie różnią się między sobą znacząco (ION mogą dostosowywać regulamin do specyficznych wymagań danego naboru).

W wyniku analizy oceniono, że **system wyboru i oceny projektów jest przejrzysty**. Zasada przejrzystości¹⁷ została zapewniona przede wszystkim poprzez upublicznienie wszystkich ogłoszeń o naborach projektów oraz ich rozstrzygnięć¹⁸. W analizowanych w ramach badania naborach ION na bieżąco udzielały także informacji na temat prowadzonych naborów np. poprzez odpowiedzi na pytania i publikowanie ich na stronie postępowania. Za pośrednictwem LSI2021 wnioskodawcy mieli także zapewniony dostęp do informacji na temat postępowania w sprawie złożonych przez nich wniosków o dofinansowanie¹⁹. Co istotne, we wzorze regulaminu wyboru projektów w sposób konkurencyjny zastosowano zasady prostego języka np. poprzez opisanie krok po kroku, co należy zrobić przed podpisaniem umowy, poprzez stosowanie bezpośrednich komunikatów²⁰. W UM WSL powstał specjalny zespół, który konsultował wzór pod kątem stosowania prostego języka. Ponadto, niektóre ION np. IP FE SL-ŚCP przygotowane dokumenty aplikacyjne przekazują do weryfikacji osobom, które nie uczestniczyły w ich opracowaniu, aby sprawdzić ich przejrzystość. Jak wynika z IDI z przedstawicielami firm doradczych oraz ekspertami oceniającymi wnioski, do przejrzystości przyczynia się także załączanie do regulaminów tabeli z kryteriami wyłącznie dla danego naboru oraz wykazu wskaźników wraz z definicjami i sposobami ich mierzenia. Ponadto, we wzorze regulaminu wskazano, konieczność zamieszczania przez ION informacji, w jakim zakresie można uzupełnić wniosek, co również zostało uznane za użyteczne przez respondentów IDI. Warto podkreślić, że samo ustanowienie wzoru regulaminu, jednolitego dla wszystkich ION jest czynnikiem zwiększającym przejrzystość.

---

¹⁶ Na podstawie IDI z przedstawicielami IZ oraz IP.

¹⁷ Podrozdział 3.1 Wytycznych dotyczących wyboru projektów na lata 2021-2027. Zasada przejrzystości została także ujęta w art. 73 ust. 1 rozporządzenia ogólnego.

¹⁸ Na podstawie pogłębionej analizy regulaminów naborów prowadzonych w ramach FE SL 2021-2027, IDI z przedstawicielami IZ oraz IP oraz IDI ekspertami oceniającymi wnioski o dofinansowanie w ramach KOP.

¹⁹ Na podstawie IDI z przedstawicielami IZ oraz IP oraz IDI z firmami doradczymi.

²⁰ Na podstawie IDI z przedstawicielami IZ oraz IP, IDI z firmami doradczymi oraz analizy wzoru regulaminu.

Dodatkowo, również regulaminy KOP spełniają zasadę przejrzystości m.in. poprzez szczegółowe wykazanie i opisanie etapów oceny²¹.

Kolejną, pozytywnie ocenioną stroną systemu jest jego rzetelność²². We wszystkich regulaminach KOP zapewniono, że ocena projektu będzie odbywać się zgodnie z regulaminem wyboru projektów i kryteriami. We wzorach kart ocen merytorycznych zawarto dodatkowo konieczność uzasadnienia oceny wniosku w odniesieniu do wszystkich kryteriów. Ponadto, ION stosują ocenę pracy ekspertów – członków KOP, co dodatkowo zwiększa rzetelność, ponieważ negatywnie oceniony ekspert może stracić możliwość oceniania kolejnych wniosków²³. Z IDI z ekspertami oceniającymi wnioski wynika, że do zwiększenia rzetelności systemu przyczyniają się także organizowane przez ION (przed rozpoczęciem oceny) spotkania z członkami KOP, podczas których szczegółowo wyjaśniane są m.in. kryteria oceny i zasady wsparcia. Warto podkreślić, że rzetelność została także pozytywnie oceniona przez wnioskodawców – 76% respondentów badania ilościowego wskazało, że ich projekt został oceniony zgodnie ze znanymi im kryteriami, a rozstrzygnięcie odnosiło się do tych kryteriów²⁴.

Należy podkreślić, że system wyboru i oceny projektów jest także wdrażany zgodnie z zasadą bezstronności²⁵. Jak wynika z analizy regulaminów KOP, a także IDI z przedstawicielami IZ FE SL oraz IP FE SL i ekspertami oceniającymi wnioski, członkowie KOP są zobowiązani do podpisania oświadczenia o bezstronności. Członkowie KOP oświadczają m.in., że nie są powiązani z partnerami/beneficjentami projektów oraz samym wnioskiem o dofinansowanie, co zapobiega też konfliktowi interesów. Ewentualnym naciskom na członków KOP zapobiega także nieupublicznianie składu KOP do czasu rozstrzygnięcia naboru. Co istotne, ION weryfikują oświadczenia bezstronności, przede wszystkim poprzez analizę informacji zawartych w bazie Skaner lub/i innych dostępnych bazach np. KRS. Niemniej jednak, w wyniku audytu systemu zarządzania i kontroli ION planują wprowadzić zmiany, by wzmocnić bezstronność²⁶. Z audytu wynika, że weryfikacja oświadczeń powinna być przeprowadzana przez osoby inne niż uczestniczące w ocenie tego samego naboru, osoby ze sobą współpracujące lub będące podwładnymi osób weryfikowanych. Wobec tego, większość ION zdecydowała się przenieść weryfikację oświadczeń do innych departamentów/komórek. Ponadto, do podpisania oświadczeń bezstronności zostaną zobligowane także inne osoby (poza członkami KOP), które uczestniczą w

---

²¹ Na podstawie IDI ekspertami oceniającymi wnioski o dofinansowanie w ramach KOP oraz analizy desk research.

²² Rzetelność została ujęta w podrozdziale 3.2 Wytycznych dotyczących wyboru projektów na lata 2021-2027.

²³ Na podstawie IDI z przedstawicielami IZ oraz IP, IDI z ekspertami oceniającymi WoD w ramach KOP oraz analizy desk research.

²⁴ Badanie ilościowe z wnioskodawcami n=739

²⁵ Zasada bezstronności została ujęta w podrozdziale 3.3 Wytycznych dotyczących wyboru projektów na lata 2021-2027

²⁶ Sprawozdanie z audytu systemu zarządzania i kontroli Program Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 rok obrachunkowy 2023/2024, Ministerstwo Finansów, wrzesień 2024.

procesie oceny i wyboru projektów np. zatwierdzają etapy oceny. Dobrą praktyką w obszarze bezstronności jest opisywanie w regulaminach KOP konsekwencji złamania zasady bezstronności oraz losowy przydział wniosków do oceny. Bezstronność oceny zapewnia także: ocenianie WoD przez dwóch członków KOP, weryfikacja oceny przez sekretarza, a następnie zatwierdzenie jej przez przewodniczącego KOP²⁷.

System wyboru i oceny projektów FE SL 2021-2027 zapewnia równy dostęp do informacji o warunkach i sposobie wyboru projektów²⁸. ION na stronie [FE SL 2021-2027](#) udostępniały każdorazowo informacje na temat prowadzonego naboru wniosków wraz z kryteriami oceny oraz podawały informacje, w jaki sposób można się skontaktować z pracownikami ION. Odpowiedzi na pytania są zamieszczane na stronach naborów np. w postaci FAQ. W przypadku zmian regulaminów wyboru projektów, aktualne dokumenty są odpowiednio oznaczane, a zmiany wykazywane tak, by wnioskodawcy nie musieli samodzielnie porównywać obu wersji dokumentów²⁹. ION organizują także spotkania dla potencjalnych wnioskodawców, co jest szczególnie istotne w przypadku, gdy jest ryzyko, że do wnioskodawcy nie dotrze informacja o planowanym naborze np. z uwagi na nową tematykę/typ beneficjenta. Większość, tj. 79% wnioskodawców potwierdziła, że sposób wyboru projektów do dofinansowania daje wszystkim równy dostęp do informacji o warunkach i sposobie wyboru projektów³⁰.

W toku badania zidentyfikowano kilka przesłanek, które pozwalają stwierdzić, że **wnioskodawcy aplikujący w ramach FESL 2021-2027 są równo traktowani³¹.** Do równego traktowania przyczynia się określenie we wzorze regulaminu sposobu postępowania w sytuacjach, które mogą powtarzać się w ramach różnych naborów np. gdy zostanie wyczerpana kwota przeznaczona na dofinansowanie. Ponadto, we wzorze wskazano wprost te elementy, które powinny być jednakowe dla wszystkich wnioskodawców, niezależnie od naboru np. procedurę odwoławczą, warunki zawarcia umowy, sposób złożenia wniosku o dofinansowanie (za pośrednictwem LSI2021). Zarówno przedstawiciele IZ FE SL/IP FE SL, jak i eksperci oceniający wnioski podkreślali szczególnie, że równemu traktowaniu sprzyja takie samo prawo każdego wnioskodawcy do uzupełnienia/poprawy wniosku. Zasada równego

---

²⁷ Na podstawie IDI z przedstawicielami IZ oraz IP, IDI z ekspertami oceniającymi WoD w ramach KOP oraz analizy desk research.

²⁸ Równy dostęp do informacji o warunkach i sposobie wyboru projektów został opisany w podrozdziale 3.4. Wytycznych dotyczących wyboru projektów na lata 2021-2027

²⁹ Na podstawie pogłębionej analizy regulaminów naborów prowadzonych w ramach FE SL 2021-2027, IDI z przedstawicielami IZ oraz IP oraz IDI z przedstawicielami firm doradczych.

³⁰ Badanie ilościowe z wnioskodawcami n=707, którzy odpowiedzieli na pytanie „Czy Państwa zdaniem sposób, w jaki wybierane były projekty do dofinansowania jest przejrzysty, tj. daje wszystkim równy dostęp do informacji o warunkach i sposobie wyboru projektów?” spośród wszystkich 739 badanych wnioskodawców. Warto zaznaczyć, że 15% respondentów nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie.

³¹ Równe traktowanie wnioskodawców jest wymogiem zawartym w podrozdziale 3.5 Wytycznych dotyczących wyboru projektów na lata 2021-2027.

traktowania znalazła także odniesienie w zapisach regulaminów KOP. W ten sposób zapewniona została także **równość wnioskodawców wobec prawa**, co jest wymogiem wynikającym z art. 20 KPP.

System oceny i naborów wniosków zapewnia także równy dostęp do dokumentów i informacji³². We wzorze regulaminu uwzględniono, w jakiej sytuacji dane pozyskane w toku oceny mogą być przekazane podmiotom zewnętrznym, tj. realizatorom badania ewaluacyjnego, z zastrzeżeniem, że podmioty realizujące badanie zobowiązane są do zachowania poufności. Taki zapis sprzyja także transparentności. Z kolei załącznikami do analizowanych regulaminów KOP są deklaracje o zachowaniu poufności (w tym także niezatrzymywaniu kopii danych), które podpisują każdorazowo członkowie KOP. Dodatkowo niektóre ION (np. DFR) wymagają, aby deklaracje miały charakter bezterminowy. Ponadto, w regulaminach KOP zawarto także informacje, w jaki sposób będą udostępniane wnioski o dofinansowanie np. za pośrednictwem LSI2021/ Microsoft OneDrive/ e-mail/ ePUAP lub innego odpowiednio zabezpieczonego nośnika. Warto podkreślić, że wszystkie istotne dla wnioskodawcy informacje przekazywane są za pośrednictwem LSI2021. Równy dostęp do informacji i dokumentów zapewnia także publikowanie informacji o naborze wraz z regulaminem i załącznikami na stronie [internetowej FE SL 2021-2027](#)³³. Równy dostęp do dokumentów i informacji potwierdzają sami wnioskodawcy. W badaniu ilościowym 80% respondentów zadeklarowało, że znane były im zasady naboru i zapadające w jego toku rozstrzygnięcia³⁴.

W Wytycznych wskazano także zasady dotyczące **oświadczeń**³⁵. Zgodnie z Wytycznymi, we wzorze regulaminu uwzględniono, że przed zawarciem umowy o dofinansowanie wnioskodawca zostanie poproszony o złożenie oświadczeń.

ION zobowiązane są także do przestrzegania **zasady niedyskryminacji, równości kobiet i mężczyzn oraz integracji osób z niepełnosprawnościami**, co wynika z zapisów KPP³⁶. Zasada niedyskryminacji jest wypełniana poprzez równy dostęp do dokumentów i informacji, równy dostęp do informacji o warunkach i sposobie wyboru projektów, a także równe traktowanie wnioskodawców. Jak wynika z IDI z przedstawicielami IZ FE SL i IP FE SL dokumenty publikowane na stronie są zgodne z zasadami dostępności – pracownicy UM WSL zostali zobligowani do stosowania dostępności cyfrowej dokumentów i przeszkoleni w tym zakresie. W ten sposób

---

³² Zgodnie z wymogami zawartymi w podrozdziale 3.6. Wytycznych dotyczących wyboru projektów na lata 2021-2027.

³³ Na podstawie pogłębionej analizy regulaminów naborów prowadzonych w ramach FE SL 2021-2027, IDI z przedstawicielami IZ oraz IP oraz IDI z przedstawicielami firm doradczych.

³⁴ Badanie ilościowe ze skutecznymi i nieskutecznymi wnioskodawcami n=739. Pod uwagę wzięto odpowiedzi „raczej tak” i „tak” (łącznie 80%). Odpowiedzi „raczej nie” i „nie” zaznaczyło 6% badanych, natomiast 14% nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie (odpowiedź „nie wiem, trudno powiedzieć”).

³⁵ Podrozdział 3.7. Wytycznych dotyczących wyboru projektów na lata 2021-2027.

³⁶ Art. 21, 23 i 27 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej. W art. 73 ust. 1 rozporządzenia ogólnego zostały ujęte tożsame zasady, tj. równouprawnienia płci, dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz niedyskryminacji.

system jest zgodny z zasadą integracji OzN. Praktyką sprzyjającą niedyskryminacji i jednocześnie integracji OzN jest powołanie w DRT koordynatorki ds. równości, niedyskryminacji i KPP, której zadaniem jest m.in. czuwanie nad zgodnością kryteriów horyzontalnych z KPP i poprawnością wdrażania zasad horyzontalnych. Zasady dostępności wdrażane są także w trakcie spotkań z potencjalnymi beneficjentami np. poprzez przygotowanie dostępnych dla OzN materiałów szkoleniowych, czy zapewnienie, aby spotkanie odbywało się w miejscu pozbawionym barier architektonicznych. Zarówno przedstawiciele firm doradczych, jak i eksperci oceniający wnioski nie zidentyfikowali przypadków oraz ryzyka dyskryminacji w procesie naboru lub oceny. Większość, tj. 66,5% wnioskodawców uczestniczących w badaniu ilościowym oceniła sposób wyboru projektów do dofinansowania jako niedyskryminujący³⁷. Warto zaznaczyć, że wszystkie wymienione w niniejszym akapicie zasady są przede wszystkim wdrażane poprzez kryteria wyboru projektów. Jak wynika z informacji przekazanych przez przedstawicieli IZ FE SL oraz IP FE SL, ION dążą do tego, aby kryteria wyboru dotyczące niedyskryminacji, równości kobiet i mężczyzn oraz integracji OzN były możliwie jak najbardziej spójne w poszczególnych naborach. Koordynacją tego procesu zajmuje się koordynatorka ds. równości, niedyskryminacji i KPP.

Zgodnie z art. 73 ust. 1 rozporządzenia ogólnego do dofinansowania powinny być wybierane operacje, które **w największym stopniu mogą przyczynić się do osiągnięcia celów programu**. Na poziomie systemu zostało to zagwarantowane w regulaminach KOP. Do oceny wniosków mogą zostać zaangażowani zarówno pracownicy ION, jak i eksperci zewnętrzni, ale tylko ci, którzy posiadają wiedzę, umiejętności, doświadczenie lub wymagane uprawnienia w danej dziedzinie, w ramach której dokonywana jest ocena projektów. W doborze ekspertów ION korzystają z wewnętrznej bazy ekspertów dziedzinowych³⁸. Ponadto, jak już wspomniano w niniejszym rozdziale – członkowie KOP biorą udział w szkoleniach, przez to doskonalą kompetencje, co także zwiększa prawdopodobieństwo wyboru projektów wypełniających cele Programu. Eksperci oceniający wnioski, uczestniczący w IDI zwracają także uwagę, że sam dobór katalogu beneficjentów do danego naboru jest działaniem, które przyczynia się do spełnienia omawianego wymogu rozporządzenia. Eksperci mają możliwość wezwania wnioskodawcy do wyjaśnień, co dodatkowo zwiększa szanse na wybór projektu, który przyczyni się do osiągnięcia celów programu.

---

³⁷ Badanie ilościowe z wnioskodawcami n=707 wnioskodawców, którzy odpowiedzieli na pytanie „Czy Państwa zdaniem sposób, w jaki wybierane były projekty do dofinansowania jest niedyskryminujący tj. tj. każdy wnioskodawca był traktowany tak samo?” spośród 739 wszystkich badanych wnioskodawców. Warto zaznaczyć, że 27% respondentów nie potrafiło ocenić, czy sposób wyboru projektów jest niedyskryminacyjny.

³⁸ Na podstawie analizy desk research oraz IDI z przedstawicielami IZ oraz IP.

Zarówno z analizy danych zastanych, jak i IDI wynika, że **zasada zrównoważonego rozwoju i ogólne zasady unijnej polityki w dziedzinie środowiska**³⁹ są realizowane przede wszystkim w projektach, a rolą systemu wyboru projektów jest przede wszystkim ustanowienie odpowiednich kryteriów w tym obszarze. Warto jednak podkreślić, że samo ucyfrowienie procesu oceny i naboru wniosków wypełnia ZZR i sprzyja zapobieganiu nadmiernej eksploatacji środowiska.

3.3 Ocena sposobu organizacji procesu wyboru projektów

3.3.1 Ocena regulaminów stosowanych przez ION w naborach wniosków

W niniejszym podrozdziale oceniono regulaminy stosowane przez instytucje organizujące nabory w procesie wyboru projektów. Analiza objęła zgodność regulaminów z Wytycznymi na lata 2021-2027, ich czytelność, zrozumiałość oraz wyczerpujący charakter informacji, a także precyzję zapisów dotyczących procedur składania i oceny wniosków. Szczególną uwagę poświęcono różnicom w podejściu poszczególnych ION do opracowywania regulaminów oraz załączników, wskazując na ich mocne strony i obszary wymagające poprawy.

Proces naboru wniosków o dofinansowanie projektów ma kluczowe znaczenie dla efektywnego wykorzystania środków publicznych, a regulaminy stanowią podstawowe narzędzie zapewniające transparentność i sprawność tych działań. Przeprowadzona analiza objęła zarówno regulaminy dla trybu konkurencyjnego, jak i niekonkurencyjnego przygotowane w ramach naborów organizowanych przez poszczególne ION: DRT, DFR, DFS, IP FE SL-WUP, IP FE SL-ŚCP.

Zdecydowana większość regulaminów zawierała wszystkie niezbędne informacje zgodnie z art. 51 ust. 1 ustawy⁴⁰. Pozytywnym działaniem ION było przyjęcie jednego spójnego wzorca regulaminu, dopracowanego pod względem nacisku na stosowanie prostego języka i uwzględniającego wszystkie informacje wymagane przez wytyczne. Regulaminy i załączniki są oceniane jako przejrzyste, zrozumiałe i dobrze dostosowane do potrzeb oceniających i wnioskodawców. W większości nie zawierają sprzecznych zapisów i są logicznie uporządkowane⁴¹. Instytucje zaangażowane w system wyboru projektów uwzględniły możliwość dostosowywania regulaminu do specyficznych wymagań danego naboru, o ile zachodziła taka potrzeba⁴². Wzór regulaminu został sprawdzony pod kątem stosowania prostego języka przez zespół zajmujący się informacją i promocją. Przedstawiciele IZ przyznali, że mimo starań, aby wszystkie komunikaty i dokumenty były napisane zgodnie z zasadą prostego języka nie zawsze jest to możliwe. Widać to przede wszystkim porównując regulamin

³⁹ Zasady zostały ujęte w art. 11 oraz art. 191 ust. 1 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej. Wymogi dotyczące stosowania w procedurach ZZZ oraz unijnej polityki w dziedzinie środowiska zostały także ujęte w art. 73 ust. 1 rozporządzenia ogólnego.

⁴⁰ Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz. U. poz. 1079).

⁴¹ Wywiady pogłębione z ekspertami oceniającymi wnioski o dofinansowanie.

⁴² Wywiady pogłębione z IP.

naboru i załączniki do niego, w szczególności kryteria oceny projektów, których niektóre definicje mogłyby zostać dopracowane mając na uwadze zasadę prostego języka. Specyfika funduszy unijnych powoduje, że część zapisów pozostaje skomplikowana, zwłaszcza dla nowych wnioskodawców⁴³. Ułatwieniem jest rozdzielenie poszczególnych załączników od regulaminu, dzięki czemu wnioskodawcy mogą szybciej znaleźć potrzebne informacje, czy wzory dokumentów. Rozdzielenie zawartości dokumentów na osobne pliki ogranicza przeładowanie głównej treści regulaminu. Wg ekspertów oceniających wnioski o dofinansowanie, kryteria są opisane precyzyjnie, co eliminuje możliwość ich błędnej interpretacji. Regulaminy są uważane przez przedstawicieli firm doradczych za przejrzyste i dobrze zorganizowane. Beneficjenci z doświadczeniem oceniają je jako zrozumiałe, choć osoby niedoświadczone mogą napotkać trudności, szczególnie w interpretacji niektórych zapisów.

Wytyczne dotyczące wyboru projektów na lata 2021-2027⁴⁴ określają szczegółowe **wymagania, jakie muszą spełniać regulaminy** wyboru projektów. Wszystkie regulaminy analizowanych naborów (wszystkich ION) zawierały poprawnie sformułowane informacje:

- o kwocie przeznaczonej na dofinansowanie projektów (wyrażonej w PLN) wraz z informacją, w jakich momentach postępowania kwota ta będzie ustalana (zmieniana),
- o kryteriach wyboru projektów,
- o sposobie wyboru projektów – konkurencyjnym lub niekonkurencyjnym,
- o sposobie wyboru projektów poprzez wskazanie celu postępowania,
- o terminie składania wniosków (określając daty rozpoczęcia i zakończenia naboru),
- na temat wymaganych załączników do wniosku, sposobie, formie i terminach ich przedłożenia (jeżeli było to obowiązkowe w danym naborze),
- na temat sposobu komunikacji między wnioskodawcą a właściwą instytucją (nie dotyczy okoliczności wzywania wnioskodawcy do uzupełnienia lub poprawiania wniosku).

Analiza regulaminów naborów wykazała, że regulaminy zawierają wszystkie wymagane informacje, jednak zidentyfikowano nieliczne potrzeby doprecyzowania informacji.

Nie do końca jasno wyrażony został w regulaminach **maksymalny dopuszczalny poziom dofinansowania projektu** i/lub maksymalna, dopuszczalna kwota dofinansowania projektu. Analiza regulaminów przygotowanych przez DFS wykazała, że w niektórych przypadkach wskazano poziom dofinansowania (procent), ale nie doprecyzowano, że jest to wartość maksymalna – zabrakło słowa „maksymalny”

---

⁴³ Wywiady pogłębione z ekspertami oceniającymi wnioski o dofinansowanie.

⁴⁴ Wytyczne dotyczące wyboru projektów na lata 2021-2027, Minister Funduszy i Polityki Regionalnej, MFIPR/2021-2027/5(1), Warszawa, 12 października 2022 r., Rozdział 11. Regulamin wyboru projektów, Podrozdział 11.1. Zakres regulaminu wyboru projektów.

w zapisie regulaminu. Choć informacja o poziomie dofinansowania pojawia się w tabeli finansowej, brak precyzji sprawia, że czytelnik może mieć wątpliwości co do jej znaczenia.

Zgodnie z wytycznymi⁴⁵, regulamin musi określać **sposób postępowania ze złożonymi wnioskami, jeśli wyczerpie się kwota przewidziana na dofinansowanie** projektów. Sposób zapisu regulacji tej kwestii w regulaminach może budzić wątpliwości. W przypadku DFR dotyczy to głównie naborów konkurencyjnych natomiast w przypadku DFS oraz IP FE SL-WUP naborów niekonkurencyjnych. Regulaminy w tych przypadkach w większości odnoszą się do art. 56 ust. 5 Ustawy⁴⁶: Negatywną oceną jest każda ocena w zakresie spełniania przez projekt kryteriów wyboru projektów, na skutek której projekt nie może być zakwalifikowany do kolejnego etapu oceny lub wybrany do dofinansowania; ust. 6. Negatywna ocena, o której mowa w ust. 5, obejmuje także przypadek, w którym projekt nie może być wybrany do dofinansowania z uwagi na wyczerpanie kwoty przeznaczonej na dofinansowanie projektów w danym naborze. W samej treści regulaminów zwykle znajduje się zapis: „Po zakończeniu postępowania możemy wybrać do dofinansowania projekty na kwotę wyższą niż przewidziana w Regulaminie, które zostały pierwotnie negatywnie ocenione z uwagi na wyczerpanie kwoty przeznaczonej na dofinansowanie, jeśli będziemy dysponować odpowiednimi środkami.” Chociaż regulaminy zawierają wymagane informacje, ich forma i treść mogą być nie w pełni zrozumiałe dla wszystkich wnioskodawców. Dla wnioskodawców bardziej zrozumiałym zapisem byłoby wskazanie informacji wprost w treści regulaminu, w drugiej osobie liczby pojedynczej, jak jest to zastosowane w całym regulaminie, np. „jeśli wyczerpie się kwota przewidziana na dofinansowanie projektów Twój wniosek otrzyma ocenę negatywną. Jednak jeśli środki finansowe zostaną zwiększone Twój wniosek znowu będzie miał szansę uzyskać dofinansowanie”.

Wszystkie regulaminy spełniają obowiązek **wskazania właściwego systemu teleinformatycznego** (w tym przypadku LSI2021), w którym można złożyć wniosek oraz sposobu dostępu do formularza wniosku (link do systemu teleinformatycznego LSI2021). W niektórych naborach DFR⁴⁷ hiperłącze do formularza LSI2021 zostało opisane w formie tekstowej zgodnie z zasadami dostępności, jednak nie wyróżniono go w tekście powodując, że aktywny link jest niewidoczny dla wnioskodawcy.

---

⁴⁵ Wytyczne dotyczące wyboru projektów na lata 2021-2027, Minister Funduszy i Polityki Regionalnej, MFIPR/2021-2027/5(1), Warszawa, Rozdział 5. Sposób wyboru projektów, punkt 15.

⁴⁶ USTAWA z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027, Art. 56. [Przedstawienie i zatwierdzenie wyników oceny projektów].

⁴⁷ Np. Nabór nr FESL.01.01-IZ.01-033/23; FESL.01.04-IZ.01-101/24

Rysunek 1 Niewyróżniające się oznaczenie aktywnego hiperłącza do LSI2021

Jak skutecznie złożyć WOD w 5 krokach:

1. Zarejestruj konto użytkownika pod adresem LSI2021 (jeżeli posiadasz konto użytkownika – pomiń ten krok);

Źródło: Regulamin wyboru projektów w sposób konkurencyjny w ramach programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 nr FESL.01.01-IZ.01-033/23 PRIORYTET I Fundusze Europejskie na inteligentny rozwój Działanie 1.1 B+R - organizacje badawcze, Katowice, czerwiec 2024.

Zgodnie ze wskazaniem jak przygotowywać dostępne dokumenty, linki, szczególnie znajdujące się w środku zdania, muszą łatwo wyróżniać się w tekście. Linki są najbardziej widoczne w tekście, kiedy są podkreślone i napisane czcionką innego koloru niż reszta tekstu. Podkreślenie gwarantuje, że również osoby słabowidzące lub nieodróżniające kolorów będą mogły zidentyfikować link pośród tekstu. Kolor czcionki musi być dobrany tak, aby spełniał wymogi dot. kontrastu⁴⁸.

Przykład poprawny: Zarejestruj konto użytkownika pod adresem [LSI2021](#) (jeżeli posiadasz konto użytkownika – pomiń ten krok).

W trzech naborach niekonkurencyjnych IP FE SL-WUP⁴⁹ zauważono, że link do systemu teleinformatycznego umieszczono jedynie w wykazie skrótów, co oceniono jako niewystarczające. Dobrym rozwiązaniem byłoby umieszczenie linku do LSI2021 w rozdziale „1.1 Jak wziąć udział w naborze”, w miejscu, gdzie wskazuje się LSI2021 jako miejsce składania WoD.

Wszystkie regulaminy naborów konkursowych określają **zakres, w jakim możliwe jest uzupełnianie lub poprawianie wniosków**. W przypadku naborów IP FE SL-ŚCP precyzyjnie opisano czego mogą dotyczyć uzupełnienia na etapie oceny formalnej i merytorycznej, a także na etapie podpisania umowy o dofinansowanie. Zakres i sposób przedstawienia informacji można wskazać jako dobrą praktykę dla innych ION. W regulaminach DFR szczegółowo opisano proces uzupełnień, natomiast zakres, w jakim możliwe jest uzupełnianie lub poprawianie wniosków określono jedynie jako „w zakresie określonym w wezwaniu”. Podobnie lakoniczna informacja jest w regulaminach IP FE SL-WUP (wskazano na możliwość wezwania na etapie oceny formalno-merytorycznej do przedstawienia wyjaśnień / uzupełnienia/ poprawienia zapisów w celu potwierdzenia spełnienia warunku udzielenia wsparcia). W przypadku naborów DFS w regulaminach naborów konkursowych wskazano przypadki, w których ION może wezwać wnioskodawcę do złożenia wyjaśnień, poprawy lub uzupełnienia wniosku na etapie oceny formalno-merytorycznej, np. jeśli błędnie złożono wniosek tj. przez podmiot, który nie posiada osobowości prawnej. Jednocześnie kwestie wyjaśniania/ uzupełnienia/ poprawiania wniosku w obszarze

⁴⁸ [Linki i przyciski na stronach internetowych](#) [dostęp 12.12.2024]

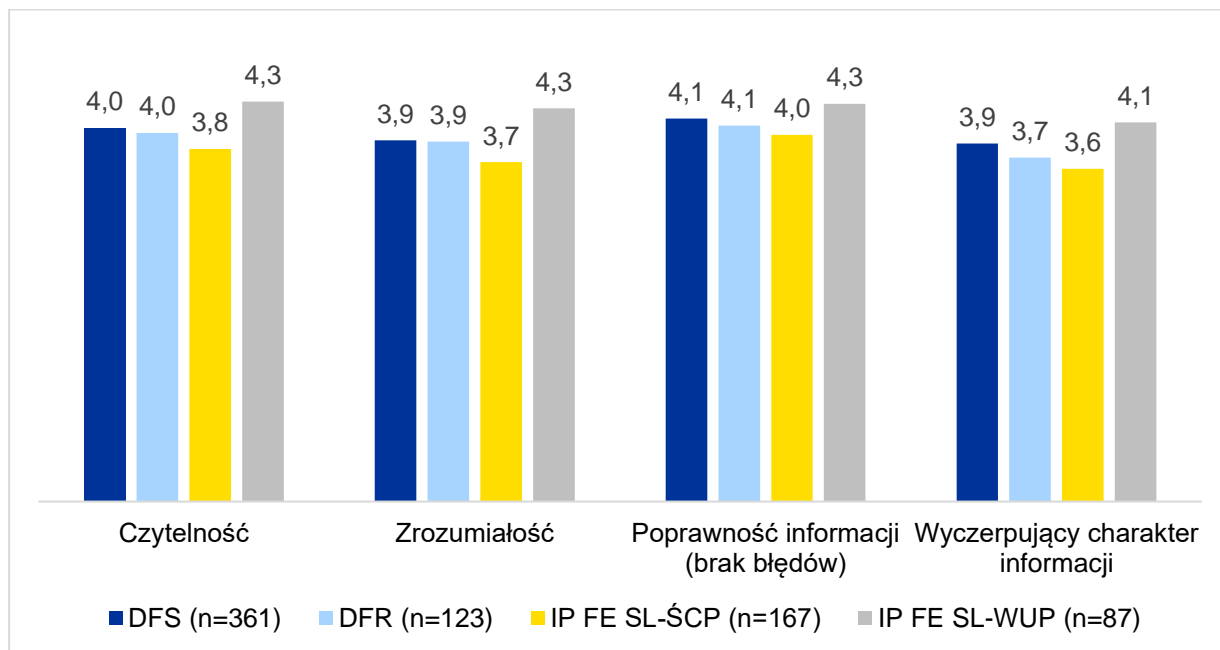
⁴⁹ FESL.05.09-IP.02-053/23, FESL.05.10-IP.02-057/23, FESL.10.22-IP.02-084-23.

kryteriów opisano szczegółowo przy opisie etapu negocjacji. Aby zapisy regulaminów w rozdziale „Uzupełnienie i poprawa wniosku o dofinansowanie projektu” nie budziły żadnych wątpliwości, warto w przypadku naborów IP FE SL-WUP oraz DFS uzupełnić o informację o możliwości uzupełniania/ zmian na etapie negocjacji.

Wszystkie regulaminy naborów postępowań konkurencyjnych zawierały **poprawne informacje na temat typów projektów podlegających dofinansowaniu**. We wszystkich tych regulaminach określono także wzór UoD projektu lub decyzji o dofinansowaniu projektu oraz przedstawiono poprawnie informację o przysługujących wnioskodawcy środkach odwoławczych oraz instytucjach właściwych do ich rozpatrzenia. Wszystkie nabory konkurencyjne zawierają także opis procedury oceny, w tym czy jest ona podzielona na etapy.

Wnioskodawcy, którzy wzięli udział w badaniu ilościowym ocenili ogłoszenia o naborze oraz dołączone do nich dokumenty (m.in. regulamin naboru) w czterech wymiarach: **czytelność** (wizualne i techniczne aspekty dokumentu, np. odpowiednie sformatowanie tekstu, użycie czytelnej czcionki, podział na logiczne sekcje), **zrozumiałość** (przedstawienie informacji w sposób klarowny i prosty do zrozumienia, użycie prostego języka, przekaz nie budzący wątpliwości), **poprawność informacji (brak błędów)** oraz **wyczerpujący charakter informacji**. Oceny każdego z wymiarów we wszystkich ION są na podobnym wysokim poziomie, co oznacza, że dokumentacja ogólnie jest przyjazna dla wnioskodawców (oceny świadczą o wysokiej jakości zarówno wizualnej, jak i merytorycznej dokumentów). We wszystkich wymiarach najwyższe średnie ocen przypadły IP FE SL-WUP. Najbardziej krytyczną grupą aplikującą byli przedsiębiorcy – wnioskodawcy w naborach organizowanych przez IP FE SL-ŚCP. Najniższe średnie wśród wszystkich ION dotyczą kompleksowości informacji. Jest to zatem obszar, w którym można poszukać usprawnień, np. poprzez rozbudowanie zapisów, wyjaśnień, podanie przykładów.

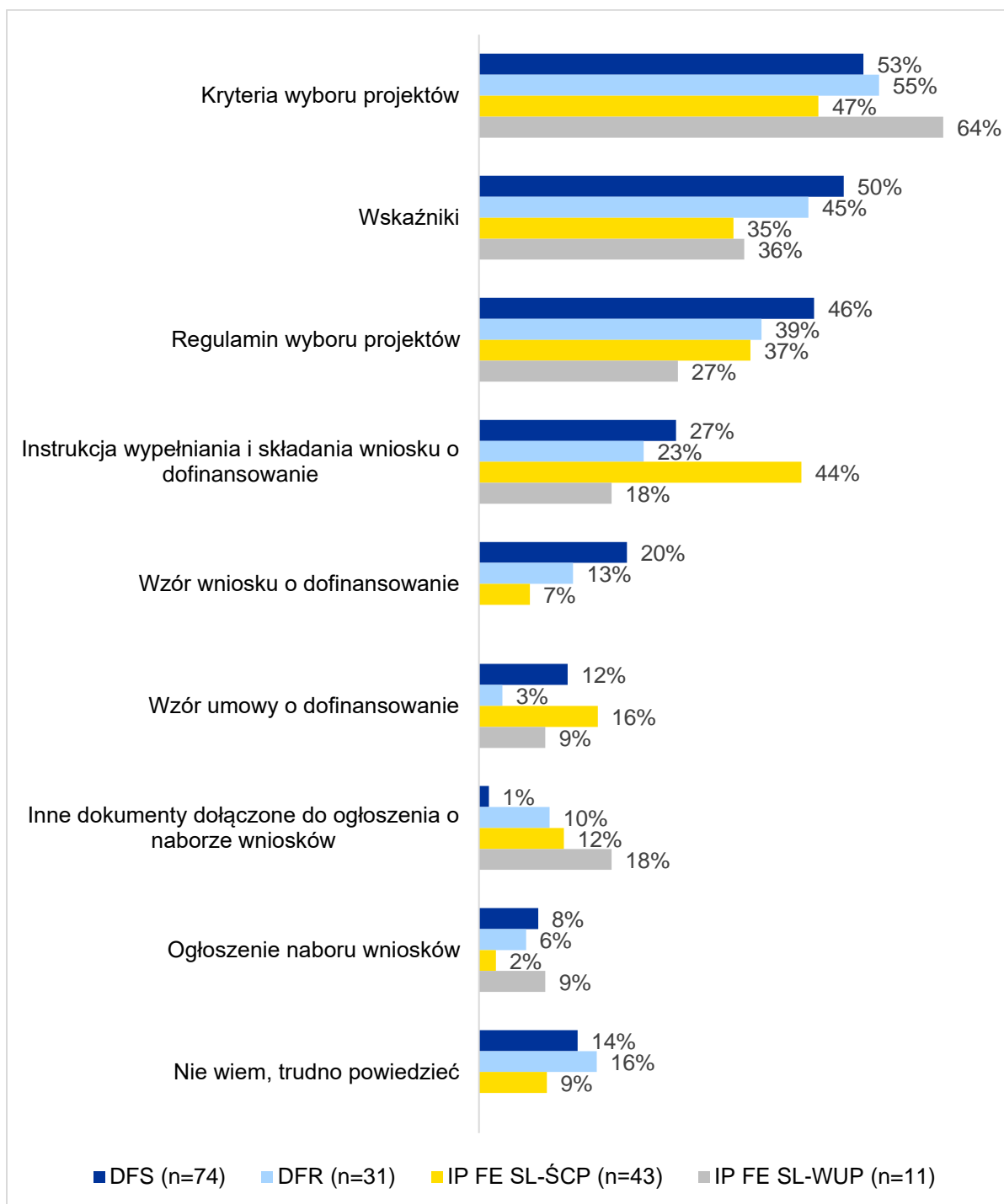
Wykres 4 Ocena ogłoszenia o naborze oraz załączonych dokumentów, w tym regulaminu naboru

Źródło: badanie ilościowe wśród wnioskodawców, n=739; pokazano średnie; oceny dokonano na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza bardzo niską ocenę, a 5 bardzo wysoką.

Wnioskodawcy, którzy nisko ocenili (ocena 1-3 na skali 1-5) dokumentację naboru pod względem czytelności, zostali poproszeni o wskazanie dokumentów naboru, które są wg nich najmniej czytelne. Najniżej ocenionym przez wnioskodawców elementem dokumentacji pod względem czytelności były **kryteria wyboru projektów** oraz **wskaźniki** (DFS, DFR, IP FE SL-WUP).

Wykres 5 Najmniej czytelne elementy dokumentacji naboru według wnioskodawców naborów organizowanych przez poszczególne ION (pokazano odsetek respondentów)

Źródło: badanie ilościowe wśród wnioskodawców, n=159 wnioskodawców, którzy nisko ocenili czytelność dokumentów spośród 739 wszystkich badanych wnioskodawców.

Kryteria wyboru projektów były najtrudniejsze dla wnioskodawców w naborach IP FE SL-WUP, a najmniej problematyczne w naborach IP FE SL-ŚCP.

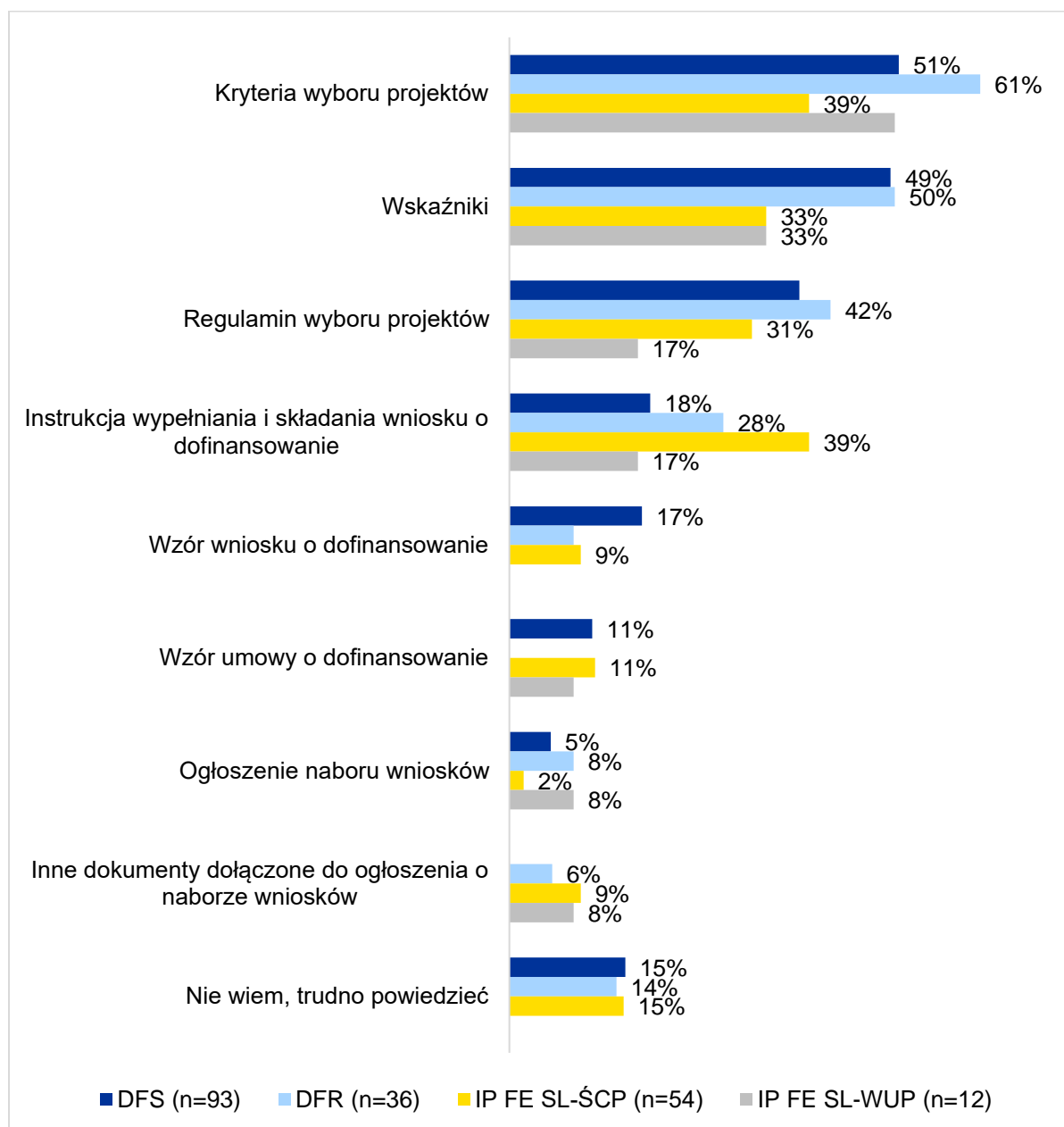
Wnioskodawcom w naborach organizowanych przez IP FE SL-ŚCP najwięcej trudności sprawiła instrukcja wypełniania i składania wniosków o dofinansowanie oraz kryteria wyboru projektów. Ogłoszenie naboru wniosków było uznawane za najmniej problematyczne, szczególnie w naborach IP FE SL-ŚCP. Opinie wnioskodawców pokazały wyraźną różnicę w postrzeganiu czytelności Instrukcji wypełniania i składania wniosku o dofinansowanie przygotowanej przez IP FE SL-ŚCP oraz DFR. Wzór wniosku o dofinansowanie budził relatywnie mało trudności w naborach IP FE SL-WUP, ale był problematyczny dla wnioskodawców w naborach DFS. Regulamin wyboru projektów był najmniej czytelny dla wnioskodawców w naborach DFS, zaś najbardziej czytelny dla wnioskodawców w naborach IP FE SL-WUP.

Poszczególne elementy naboru zostały ocenione przez wnioskodawców także pod względem **zrozumiałości**⁵⁰. Najmniej zrozumiałe przez wnioskodawców elementy dokumentacji to kryteria wyboru projektów oraz wskaźniki. Na problem w zrozumiałości kryteriów wskazywali najczęściej wnioskodawcy naborów DFR. Trudności w zrozumieniu wskaźników zgłosiło najwięcej wnioskodawców z naborów organizowanych przez DFR i DFS. Problem ze zrozumiałością dotyczył także instrukcji wypełniania i składania wniosku o dofinansowanie (najbardziej w naborach IP FE SL-ŚCP). Największe trudności w zrozumieniu regulaminu dotyczyły naborów DFR. Najmniej trudności budziły ogłoszenia naboru wniosków, wzory umów o dofinansowanie oraz inne dokumenty dołączone do ogłoszenia.

---

⁵⁰ Wnioskodawcy, którzy nisko ocenili (ocena 1-3 na skali 1-5, gdzie 1 oznacza bardzo niską ocenę, a 5 bardzo wysoką) dokumentację naboru pod względem zrozumiałości.

Wykres 6 Najmniej zrozumiałe elementy dokumentacji naboru według wnioskodawców naborów organizowanych przez poszczególne ION

Źródło: badanie ilościowe wśród wnioskodawców, n=195 wnioskodawców, którzy nisko ocenili zrozumiałość dokumentów spośród 739 wszystkich badanych wnioskodawców.

W ogłoszeniach o naborach DFS wnioskodawcom **brakowało czasami szczegółowych informacji** dotyczących interpretacji zapisów wytycznych, jednak ION przekazywała je podczas spotkań i szkoleń. W odczuciu wnioskodawców niektóre informacje/wytyczne były zmieniane w trakcie naboru, zaś na stronie naboru nie zawsze była wyraźna informacja co jest aktualne. Pożądane przez wnioskodawców byłoby dodawanie dopisku "nieaktualne" i przesuwanie dokumentów nieaktualnych na sam koniec listy, tak, aby w pierwszej kolejności widoczne były

dokumenty aktualne. W przypadku stosowania wielu zmian przydatny jest osobny dokument opisujący zmiany, jakie zostały zastosowane w poszczególnych dokumentach, ale też ważne, żeby na stronie widniały zmienione, aktualne dokumenty. Z perspektywy przedstawicieli IZ, zmiany jakie są dokonywane w dokumentacji nie sprawiają raczej problemów wnioskodawcom, tzn. umieszczane są informacje jakie zmiany wprowadzono w jakim dokumencie oraz zamieszczany jest dokument w nowym brzmieniu. ION na bieżąco starają się brać pod uwagę zgłaszane przez wnioskodawców trudności i reagować na nie w swoich działaniach. Wnioskodawcom naborów DFS brakowało bardziej szczegółowych informacji o grupach docelowych oraz bardziej zrozumiałych i szczegółowych informacji na temat kosztów kwalifikowanych, sposobu rozliczania, najlepiej z podaniem przykładów (potrzeba ta wystąpiła również wśród wnioskodawców naborów IP FE SL-WUP). Wskazówką dla wnioskodawców byłoby podawanie podpowiedzi jak wypełnić dane pole we wniosku o dofinansowanie zamiast sformułowania „uzupełnij pole”. Ułatwieniem dla wnioskodawców byłoby też podawanie odnośników (linków) do właściwych dokumentów, do których odnosi ich dokumentacja naboru. W ramach naborów IP FE SL-WUP szerszego wyjaśnienia potrzebowały kwestie dot. realizacji projektu na obszarach objętych FST przez JST. Ważne z perspektywy wnioskodawców jest także publikowanie odpowiedzi na najczęściej zadawane pytania (FAQ) z odpowiednim wyprzedzeniem przed terminem złożenia wniosku o dofinansowanie, aby możliwe było wprowadzenie modyfikacji w związku z wprowadzonymi przez ION zmianami w dokumentacji.

Wnioskodawcy naborów DFR jako utrudnienie wskazali, iż przygotowana została jedna instrukcja do wszystkich Działań i Priorytetów. Była ona zbyt ogólna, zaś wnioskodawcy potrzebowaliby instrukcji spersonalizowanych do danego naboru. W naborach DFR wnioskodawcy również wskazali na potrzebę bardziej szczegółowego wyjaśnienia wątpliwości dotyczących danych finansowych, np. kosztów kwalifikowanych, pomocy publicznej, wkładu własnego (podobna potrzeba wystąpiła wśród wnioskodawców naborów IP FE SL-ŚCP). Utrudnieniem były również niewystarczające wytyczne, w jaki sposób przedstawić kwestię redukcji ubóstwa energetycznego. Również w naborach DFR wskazano na potrzebę wprowadzenia ułatwień, kiedy wnioskodawcy odsyłani są do zewnętrznych dokumentów. Potrzebne byłoby podawanie linków do właściwych dokumentów, a jeżeli byłoby to niemożliwe, precyzyjne wskazywanie miejsc, rozdziałów lub punktów w dokumentach zewnętrznych. Wnioskodawcy naborów w DFR potrzebowaliby także wskazywania przykładów spełniania zasad horyzontalnych, ponieważ dokumenty z tym związane są dla nich przytłaczające i mało klarowne. Pomocna mogłaby się okazać forma poradnika dobrych praktyk realizacji zasad horyzontalnych w projektach DFR. DFR widzi duże potrzeby informacyjne wśród wnioskodawców na temat zasad horyzontalnych i powiązanych z nimi kryteriów (które wymagają od wnioskodawców odniesienia się do licznych dokumentów zewnętrznych), a także na temat kwalifikowalności środków. W opinii ekspertów oceniających, wymogi związane z kwestiami takimi jak zrównoważony rozwój czy

równość płci są dobrze opisane w dokumentacji, ale często nierozumiane przez wnioskodawców. Opis zasad horyzontalnych znajduje się m.in. w kryteriach wyboru, a także w przewodniku dla beneficjentów FE SL 2021-2027⁵¹. Brak dokładnego opisu kwalifikowalności wydatków lub wymogów w dokumentacji powoduje dużą liczbę pytań od wnioskodawców oraz opóźnienia w ocenie. Dobrą praktyką jest utworzenie przez DFS słownika kategorii kosztów w jednym z naborów dot. FST⁵². Dokument zawiera krótkie definicje poszczególnych kategorii kosztów oraz wskazuje przykłady wydatków włączonych do danej kategorii kosztów.

Przedstawiciele IZ przyznali, że pomimo zwiększonej przejrzystości dokumentacji, wnioskodawcy nadal zgłaszają liczne pytania, szczególnie w kontekście nowych typów projektów i kryteriów. Na podstawie analizy wniosków o dofinansowanie i uwag beneficjentów regulaminy są stopniowo poprawiane, aby lepiej odpowiadały na potrzeby wnioskodawców. Jakość dokumentów aplikacyjnych (regulaminów wraz z załącznikami) w ramach FE SL 2021-2027 można ocenić jako wysoką. Wskazuje na to szczegółowa analiza zgodności regulaminów z Wytycznymi, która nie wykazała istotnych braków. Pozytywne oceny ekspertów oceniających wnioski o dofinansowanie również potwierdzają przystępność przygotowanej dokumentacji naboru. Dodatkowo, wnioskodawcy – mimo zgłaszanych zastrzeżeń – w większości pozytywnie oceniają działania ION, doceniając opracowane dokumenty. W opinii ekspertów oceniających wnioski o dofinansowanie, główną przyczyną wzywania wnioskodawców do uzupełnień były niepełne informacje we wnioskach oraz niejasny sposób przedstawienia danych przez wnioskodawców, a nie problemy wynikające z treści regulaminów. Przedstawiciele IZ/IP FE SL, analizując oceny wniosków i odbierając informacje zwrotne od beneficjentów, identyfikują elementy dokumentacji wymagające modyfikacji, aby uczynić je bardziej przystępnymi, czytelnymi i kompleksowymi pod względem zawartych informacji.

Analiza językowa przeprowadzona z wykorzystaniem indeksu FOG⁵³ objęła cztery regulaminy dotyczące naborów konkurencyjnych prowadzonych przez DFR, DFS, IP FE SL-ŚCP oraz IP FE SL-WUP. Badanie miało na celu **ocenę czytelności tekstów, w szczególności pod kątem liczby trudnych słów oraz udziału zdań złożonych**, które mogą wpływać na klarowność przekazu.

Wyniki analizy wskazują, że język regulaminów jest stosunkowo zrozumiały (wskaźnik FOG wynosi 6 dla każdego z analizowanych regulaminów poszczególnych ION)⁵⁴. Oznacza to, że teksty te są przystępne nawet dla osób z ostatnich klas szkoły podstawowej. Z kolei komunikaty kierowane do wnioskodawców charakteryzują się zazwyczaj wyższym indeksem FOG w porównaniu do treści skierowanych do ogółu

---

⁵¹ Przewodnik dla beneficjentów FE SL 2021-2027- wersja 3, Katowice, lipiec 2023 r.

⁵² Nabór nr: FESL.10.24-IZ.01-024/23.

⁵³ Indeks czytelności, który ma na celu określenie stopnia przystępności tekstu, [Indeks czytelności FOG](#). Jego wartość oznacza liczbę lat edukacji potrzebnych do zrozumienia tekstu.

⁵⁴ Skala porównawcza FOG: przystępność na poziomie szkoły podstawowej – FOG 1-6; przystępność na poziomie gimnazjum (obecnie ostatnich klas szkoły podstawowej oraz pierwszej klasy szkoły średniej) – FOG 7-9; przystępność na poziomie szkoły średniej – FOG 10-12.

społeczeństwa, co jest zrozumiałe. Po pierwsze, odbiorcami tych treści są osoby o wyższych kompetencjach językowych, a po drugie, komunikaty te często mają bardziej specjalistyczny charakter.

W regulaminach DFR, DFS oraz IP FE SL-WUP zastosowano stosunkowo krótkie zdania (średnia liczba słów w zdaniu wynosi od 12,5 do 13,4, co mieści się w zakresie zdań uznawanych za krótkie, tj. do 15 słów). Najbardziej złożony pod tym względem jest regulamin IP FE SL-ŚCP, gdzie zdania zawierają średnio 15,7 słów. Wskaźnik trudnych słów waha się od 5,1% (IP FE SL-WUP) do 6,3% (DFS). Długość zdań oraz udział trudnych słów są głównymi czynnikami wpływającymi na wysokość indeksu FOG. Aby zwiększyć czytelność tekstu, zaleca się ograniczenie trudnych słów do poziomu poniżej 5%.

Wszystkie analizowane regulaminy zawierają słowa z mniej niż trzema sylabami, co jest bardzo pozytywnym wynikiem, ponieważ krótsze wyrazy przyczyniają się do większej przystępności tekstu. Długie wyrazy, czyli te zawierające więcej niż trzy⁵⁵ sylaby, mogą spowalniać tempo przyswajania treści.

Analizowane regulaminy wykazują zbliżony stosunek liczby rzeczowników do czasowników (4,43–4,92), co znacząco wpływa na czytelność tekstu. Większa liczba czasowników sprzyja lepszemu zrozumieniu tekstu i przyspiesza jego czytanie. Natomiast przewaga rzeczowników może utrudniać odbiór treści. Taki wynik jest typowy dla tekstów administracyjno-prawnych, przez co regulaminy mogą być trudniejsze do przyswojenia. W miejscach, gdzie konieczne jest odwołanie się do dokumentów zewnętrznych, warto rozważyć uproszczenie treści. Można to osiągnąć poprzez dodanie wyjaśnień trudnych terminów, stosowanie prostszych słów, skracanie zdań, eliminowanie nawiasów, usuwanie zbędnych wtrąceń oraz rezygnację z odsyłaczy.

Podsumowanie

Analiza regulaminów naborów we wszystkich ION pokazała, że są one dobrze przygotowane i zawierają wszystkie wymagane informacje. Dokumenty te są w dużej mierze przejrzyste, zrozumiałe, są też zgodne z Wytocznymi na lata 2021-2027. Zawierają kluczowe informacje, takie jak kryteria wyboru projektów, sposób składania i oceny wniosków oraz typy projektów kwalifikujących się do dofinansowania. Dodatkowo wprowadzenie dużej części informacji do odrębnych załączników zmniejszyło przeładowanie głównej treści dokumentów (regulaminów), co przyczyniło się do poprawy czytelności. Zidentyfikowano jednak różnice w szczegółowości i precyzji zapisów pomiędzy regulaminami przygotowanymi przez poszczególne instytucje. Na przykład regulaminy DFS nie zawsze jasno określały maksymalny poziom dofinansowania. Również zapisy dotyczące procedury postępowania w przypadku wyczerpania środków na dofinansowanie nie były jednoznaczne we wszystkich regulaminach, co utrudniało ich interpretację. Zidentyfikowano

---

⁵⁵ Miodek J. i inni, Jak pisać o Funduszach Europejskich, Warszawa 2010.

potencjalną trudność w odnalezieniu aktywnych linków do LSI2021 w niektórych regulaminach DFR i IP FE SL-WUP, ponieważ linki te nie były odpowiednio wyróżnione lub znajdowały się wyłącznie w wykazie skrótów. Wnioskodawcy oraz eksperci oceniający wnioski o dofinansowanie raczej pozytywnie ocenili przejrzystość dokumentów naboru, choć trudności sprawiają wnioskodawcom rozbudowane kryteria wyboru projektów oraz wskaźniki, szczególnie w naborach DFR i DFS. Wnioskodawcy IP FE SL-ŚCP wskazywali problemy ze zrozumiałością instrukcji wypełniania wniosków. Analiza językowa wykazała, że teksty regulaminów są stosunkowo czytelne, ze wskaźnikiem FOG na poziomie 6, co oznacza, że są przystępne dla osób z podstawowym wykształceniem. Niemniej jednak regulaminy IP FE SL-ŚCP charakteryzowały się bardziej złożonym językiem – przy czym mogła mieć na to wpływ tematyka naboru, którego regulamin został poddany analizie, dotycząca działalności B+R oraz innowacji w przedsiębiorstwach. Zaleca się dalsze ograniczenie liczby trudnych słów i skracanie zdań, co mogłoby zwiększyć przystępność dokumentacji. Dla wnioskodawców naborów DFR przydatne byłoby przygotowanie bardziej szczegółowych i dostosowanych instrukcji do poszczególnych naborów. Wnioskodawcy chętnie zapoznaliby się z przykładami dotyczącymi kwalifikowalności kosztów, sposobu ich rozliczania oraz wypełniania poszczególnych pól we wniosku. Warto zastanowić się nad doprecyzowaniem określenia maksymalnych wartości dofinansowania w regulaminach DFS oraz zapisów dotyczących postępowania w przypadku wyczerpania środków. Niezbędne jest wizualne wyróżnienie aktywnych linków do systemów teleinformatycznych w tekstach regulaminów i umiejscowienie ich w rozdziałach wskazujących LSI2021 jako miejsce składania wniosków.

3.3.2 Ocena potencjału instytucjonalnego IZ/IP FE SL

Instytucje Organizujące Nabory oraz komórki zaangażowane w przygotowanie procedur naboru i oceny projektów (DRT, DFR, DFS, IP FE SL-WUP, IP FE SL-ŚCP) w ramach FE SL 2021-2027 zostały wysoko ocenione pod względem potencjału organizacyjnego, personalnego oraz komunikacji z potencjalnymi wnioskodawcami. Każda z tych instytucji w swoich działaniach kierowała się szczegółowo rozpisаныmi wytycznymi zawartymi w Regulaminach Komisji Oceny Projektów i Wewnętrznych Regulaminach Organizacyjnych⁵⁶. Regulaminy wyznaczały właściwy sposób

---

⁵⁶ Regulamin dokonywania oceny projektów dla naborów ogłaszanych przez Departament Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027, Regulamin Komisji Oceny Projektów, oceniającej projekty złożone w ramach Działania Programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 wdrażanych przez Departament Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Regulamin pracy Komisji Oceny Projektów, dla naborów ogłoszonych przez Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach, w ramach programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027, Regulamin pracy Komisji Oceny Projektów Instytucji Pośredniczącej we wdrożeniu Programu FE SL 2021-2027 – Śląskie Centrum Przedsiębiorczości, Wewnętrzny Regulamin Organizacyjny Departamentu Rozwoju i Transformacji Regionu, Wewnętrzny Regulamin Organizacyjny Departamentu Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Wewnętrzny Regulamin Organizacyjny Departamentu Europejskiego Funduszu Społecznego.

organizacji procesu naborów, ich przebieg oraz zaangażowanie personelu poszczególnych IZ/IP i ekspertów.

Kluczową rolę w procesie programowania, wdrażania, monitorowania i wsparcia ION oraz beneficjentów FE SL 2021-2027 pełni DRT. Do zakresu zadań i obowiązków DRT należą m.in.:

- Opracowanie dokumentów programowych i strategicznych w ramach FE SL 2021-2027, w tym tworzenie procedur ogłaszania naborów i dokumentacji konkursowych,
- Uczestnictwo w przygotowywaniu i aktualizacji procedur oraz dokumentów w ramach FE SL 2021-2027, w tym opracowanie i opiniowanie kryteriów wyboru projektów, tworzenie kryteriów horyzontalnych,
- Organizacja naborów w ścisłej współpracy z ION w zakresie ogłaszania, prowadzenia i obsługi naborów, w tym właściwe rozplanowanie naborów w harmonogramie i ich bieżąca aktualizacja,
- Wsparcie dla beneficjentów poprzez organizację szkoleń, konsultacji dla wnioskodawców i beneficjentów funduszy unijnych,
- Działania informacyjno-promocyjne poprzez umieszczanie ogłoszeń o naborach na stronach internetowych (np. funduszeuropejskie.gov.pl) oraz promocja naborów w kampaniach informacyjnych.

Pozyskane informacje z wywiadów pogłębionych potwierdzają dobrą współpracę DRT ze wszystkimi ION.

Harmonogram naborów jest ustalany z wyprzedzeniem, uwzględniając zarówno możliwości organizacyjne instytucji prowadzącej dany nabór, jak i zapotrzebowanie potencjalnych wnioskodawców. Proces planowania obejmuje analizę dostępnych zasobów, charakteru wsparcia oraz priorytetów finansowania. Dodatkowo brany jest pod uwagę rodzaj projektów. Projekty długoterminowe (np. niekonkurencyjne) starano się uruchamiać na początku okresu programowania. Po opracowaniu harmonogram jest weryfikowany, zatwierdzany i publikowany, aby zapewnić przejrzystość oraz umożliwić beneficjentom odpowiednie przygotowanie i złożenie wniosku o dofinansowanie.

Mimo sprawnej współpracy pomiędzy DRT a ION, terminy naborów określone w harmonogramach nie zawsze były optymalne, zarówno dla instytucji organizujących nabory, jak i dla potencjalnych wnioskodawców oraz beneficjentów. Wynikało to przede wszystkim z kumulacji naborów, które prowadziły do znacznego obciążenia instytucji odpowiedzialnych za ich organizację i ocenę wniosków. Znacznym obciążeniem administracyjnym były również nabory cieszące się dużym zainteresowaniem wnioskodawców, w których liczba złożonych wniosków przewyższała dostępne środki finansowe przeznaczone na dany nabór. Sytuacje takie prowadziły do wydłużenia procesu oceny wniosków nawet do roku. Dodatkowo harmonogramy były regularnie korygowane ze względu na przesunięcia wynikające z opóźnień legislacyjnych, zmian w rozporządzeniach dotyczących pomocy publicznej, decyzji zarządu województwa czy niewykorzystanych alokacji środków. Wszystkie te

czynniki powodowały, że nie zawsze udawało się zachować płynność i przewidywalność naborów, co mogło stanowić wyzwanie zarówno dla administracji, jak i dla wnioskodawców starających się o dofinansowanie.

Opracowywanie **kryteriów wyboru projektów** stanowi złożony proces, angażujący instytucje odpowiedzialne za realizację FE SL 2021-2027. W jego ramach współpracują następujące podmioty:

- ION – realizujące zadania związane z przygotowaniem, wdrażaniem oraz monitorowaniem szczegółowych wymagań dla projektów. Do ich kompetencji należy opracowywanie kryteriów merytorycznych oraz specyficznych dla poszczególnych działań w ramach programu.
- DRT – odpowiedzialny za koordynację wdrażania funduszy oraz zapewnienie zgodności kryteriów z programem regionalnym i obowiązującymi regulacjami prawnymi. DRT współpracuje z ION w zakresie tworzenia kryteriów dostępu, a także opracowuje kryteria horyzontalne, obejmujące zasadę niedyskryminacji, dostępność, równość płci oraz zgodność projektów z Konwencją ONZ o prawach osób z niepełnosprawnościami i Kartą Praw Podstawowych UE.
- Komitet Monitorujący – pełniący kluczową rolę w procesie zatwierdzania kryteriów wyboru projektów, co stanowi formalny warunek ogłoszenia naborów oraz ich dalszej realizacji.

W przeprowadzonych wywiadach pogłębionych przedstawiciele IZ/IP FE SL podkreślili wysoki poziom współpracy pomiędzy instytucjami i komórkami organizacyjnymi odpowiedzialnymi za opracowywanie i opiniowanie kryteriów wyboru projektów. Proces ten realizowany jest w sposób skoordynowany, co zapewnia jego spójność oraz zgodność z założeniami programowymi i obowiązującymi przepisami prawa. Dzięki współpracy poszczególnych instytucji proces opiniowania i zatwierdzania kryteriów przebiega sprawnie.

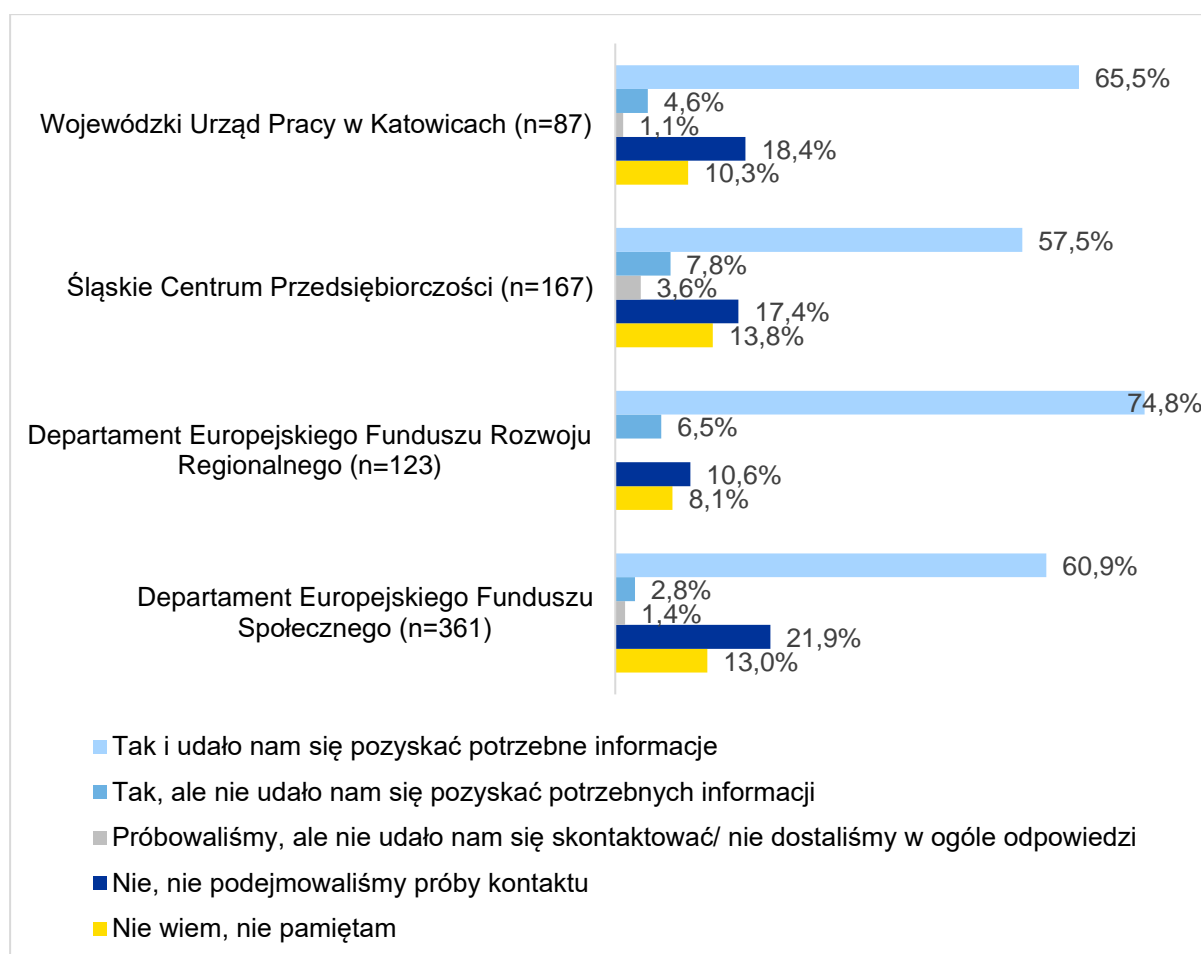
Przedstawiciele IZ/IP FE SL oraz eksperci oceniający wnioski pozytywnie ocenili również **dokumentację naborów**, podkreślając, że zgodnie ze stworzonymi wzorami jest ona tworzona w sposób przystępny, z wykorzystaniem zasad prostego i dostępnego języka. Jednakże, pomimo wprowadzenia standardów upraszczających treść dokumentacji, wciąż istnieje przestrzeń do dalszych usprawnień. Zwrócono uwagę, że nie wszystkie ION zamieszczają dokumenty w formatach zgodnych z wymogami dostępności cyfrowej, co może stanowić barierę dla niektórych wnioskodawców. W celu zapewnienia zgodności dokumentacji z wymogami dostępności, DRT monitoruje i analizuje publikowane materiały, a w przypadku wykrycia nieprawidłowości podejmuje działania korygujące. Do najczęściej stosowanych rozwiązań należą:

- Weryfikacja dokumentów przed publikacją – pracownicy DRT sprawdzają, czy dokumenty spełniają standardy dostępności, w tym możliwość ich odczytania przez narzędzia wspomagające.
- Kontakt z ION w przypadku wykrycia błędów – jeżeli dokumentacja nie spełnia wymogów, DRT przekazuje uwagi oraz prośby o jej dostosowanie.

- Stosowanie jednolitych, dostępnych wzorów dokumentów – DRT wdraża standardowe formularze, które ułatwiają zarówno przygotowanie, jak i późniejsze odczytanie dokumentacji.
- Szkolenia dla pracowników ION – w celu zapewnienia jednolitego podejścia do dostępności dokumentów organizowane są warsztaty i spotkania informacyjne dotyczące wymogów prawnych oraz najlepszych praktyk.

Rozmówcy podkreślili, że wprowadzane rozwiązania znacząco poprawiły czytelność i przejrzystość dokumentacji naborów. **Komunikacja z poszczególnymi ION została pozytywnie oceniona** przez respondentów badania ilościowego. Większość ankietowanych na pytanie o kontakt z instytucjami organizującymi nabory w celu uzyskania wyjaśnień lub pomocy **na etapie przygotowania i składania wniosków** o dofinansowanie była zadowolona z uzyskanych odpowiedzi. Rozkład odpowiedzi w podziale na poszczególne ION przedstawia poniższy wykres.

Wykres 7 Odpowiedzi ankietowanych na pytanie: Czy zwracali się Państwo do poniższych instytucji/podmiotów z prośbą o wyjaśnienia/pomoc na temat udziału w Programie lub przygotowania i składania wniosku o dofinansowanie

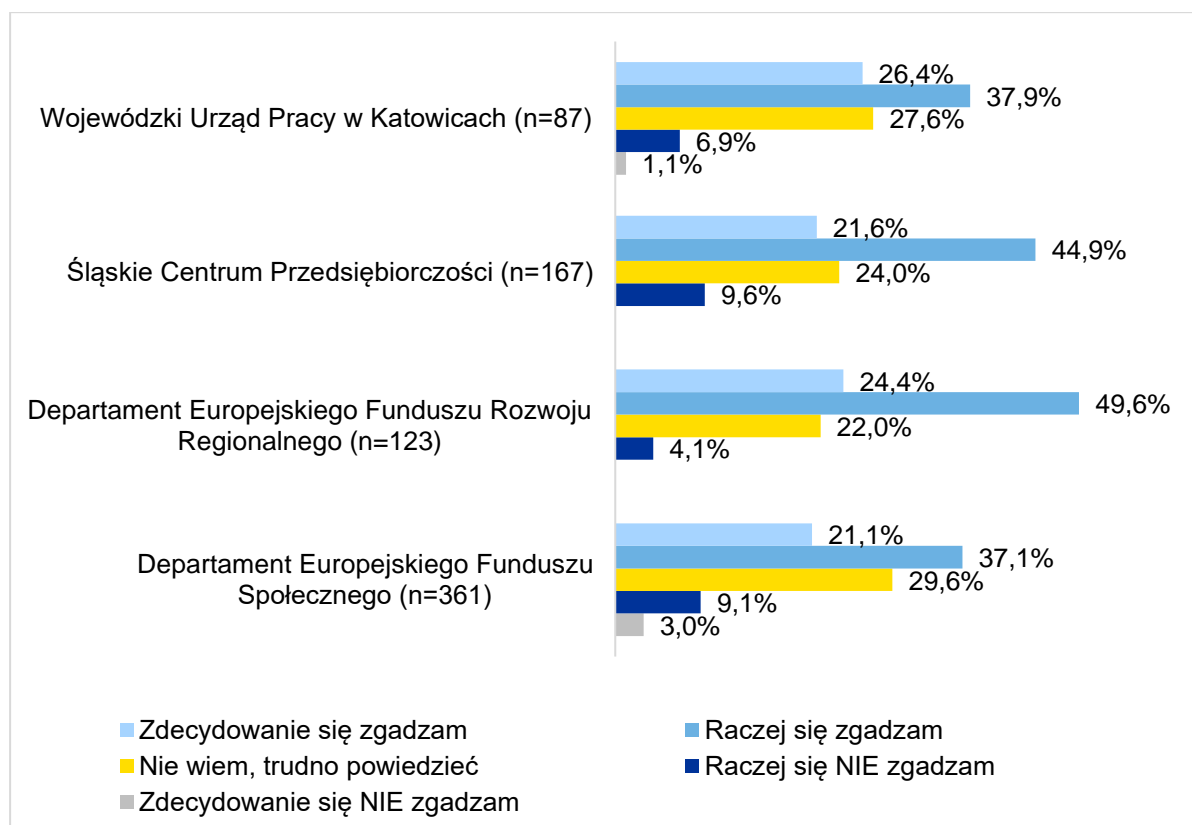
Źródło: badanie ilościowe wśród wnioskodawców, n=738.

Najczęściej potencjalni wnioskodawcy zwracali się z pytaniami i wątpliwościami dotyczącymi udziału w Programie oraz procedury przygotowania i składania wniosku

o dofinansowanie do Departamentu Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (DFR), uzyskując potrzebne informacje, aż 74,8% respondentów. Kolejną instytucją do której zgłaszano się w celu uzyskania wyjaśnień i je otrzymano był Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach (IP FE SL-WUP), 65,5% badanych. Dane wskazują również na zróżnicowane podejście beneficjentów do kontaktu z poszczególnymi instytucjami. IP FE SL-ŚCP wyróżnia się najwyższym odsetkiem respondentów 7,8%, którzy nie uzyskali potrzebnych informacji. Pod względem liczby osób, które nie podejmowały próby kontaktu, DFS osiągnął najwyższy wynik 21,9%, za nim uplasował się IP FE SL-WUP, osiągając 18,4% oraz IP FE SL-ŚCP z wynikiem 17,4%. Brak próby kontaktu z ION, może świadczyć o czytelności, jasności zasad i procedur ogłoszonych naborów.

Komunikacja z ION **na etapie oceny projektów** również została wysoko oceniona przez ankietowanych. Odpowiedzi respondentów na pytanie o łatwość komunikacji z pracownikami poszczególnych ION prezentuje poniższy wykres.

Wykres 8 Odpowiedzi ankietowanych na pytanie: Czy było łatwo skontaktować się z pracownikami instytucji organizującej nabór na etapie oceny projektów?

Źródło: badanie ilościowe wśród wnioskodawców, n=738.

Najwyższą ocenę 74% pozytywnych odpowiedzi (suma odpowiedzi „Zdecydowanie się zgadzam” i „Raczej się zgadzam”) ma DFR, co wskazuje na stosunkowo dużą dostępność i sprawną komunikację z pracownikami tej instytucji. Nieco niższe wyniki odnotowano w IP FE SL-ŚCP 66,5% oraz IP FE SL-WUP 64,3%. Mimo większości ocen zadowolających, zauważalna jest w tych instytucjach grupa respondentów,

która miała trudności z kontaktem z pracownikami, w IP FE SL-ŚCP 9,6% oraz IP FE SL-WUP 8,0% (suma odpowiedzi „Zdecydowanie się nie zgadzam” i „Raczej się nie zgadzam”). W DFS można zauważyć stosunkowo wyższy poziom odpowiedzi negatywnych oraz neutralnych, co może być wynikiem spiętrzenia się prac przy jednoczesnej ocenie projektów z kilku naborów.

Mimo znacznego potencjału organizacyjnego ION-ów oraz DRT, wspieranych wytycznymi⁵⁷ i Regulaminami KOP nie udało się uniknąć problemów oraz ograniczeń w realizacji naborów o czym wspominali respondenci indywidualnych wywiadów pogłębionych. Instytucje borykały się z problemami kadrowymi, które miały wpływ na sprawność obsługi procesów naborów i wsparcia dla wnioskodawców. Poniżej przedstawione zostały przyczyny tych problemów oraz działania podejmowane przez poszczególne jednostki w celu ich rozwiązania.

Zdaniem uczestników badań jakościowych **DFS zmagał się z przeciążeniem pracowników**, wynikającym z dużej liczby wniosków i kumulacji zadań. Wnioski były zbyt skomplikowane i wymagały wielokrotnego powtarzania informacji, co zwiększało obciążenie dla beneficjentów i oceniających. Referaty często nie miały wystarczającego wsparcia wewnętrznego, co wydłużało proces oceny wniosków i negocjacji. Harmonogramy naborów są określane z dużym wyprzedzeniem, co pozwala uniknąć opóźnień, jednak presja czasowa związana z opóźnieniami w realizacji poszczególnych działań wpływała na spiętrzenie się prac w niektórych okresach. DFS starał się radzić z tymi problemami między innymi przez przedłużanie terminów, zastosowanie nadgodzin, które pozwalały sprostać wymaganiom, ale generowały dodatkowe obciążenie dla zespołów. Podejmowano działania w celu **zwiększenia zasobów kadrowych** poprzez angażowanie pracowników z innych referatów i delegowanie części zadań innym osobom, co pozwoliło kluczowym pracownikom skupić się na priorytetowych obowiązkach. Komunikacja z wnioskodawcami również miała wpływ na wydłużenie procesów i zwiększenie obciążenia pracowników. Komunikacja była dobrze zorganizowana, jednakże ilość zapytań i złożoność dokumentacji wydłużały czas procesów. Niestety mimo otwartości na pytania i konsultacje, wiele problemów wynikało z niedoczytania regulaminów przez wnioskodawców, którzy nie korzystali efektywnie z udzielanych informacji.

DFR również borykał się z **brakami kadrowymi w okresach kumulacji naborów i oceny wniosków projektowych**. Zdaniem uczestników indywidualnych wywiadów pogłębionych problem wynika głównie z krótkiego okresu wdrażania oraz specyfiki województwa o dużej liczbie potencjalnych wnioskodawców. Pracownicy musieli jednocześnie zajmować się programowaniem, tworzeniem dokumentów i oceną projektów, co zwiększało ich obciążenie i wpływało na wydłużenie procesu oceny projektów. W celu usprawnienia procesu oceny wniosków DFR w ramach dostępnych

---

⁵⁷ Wytyczne dotyczące wyboru projektów na lata 2021-2027, Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027, Umowa partnerstwa dla realizacji polityki spójności 2021-2027 w Polsce.

zasobów kadrowych **oddelegowywał pracowników** i rozdysponowywał prace pomiędzy trzema referatami oceny projektów, tak aby wyrównać obciążenia pracą i skupić się na najbardziej wymagających zadaniach. W sytuacjach krytycznych podejmowano decyzje o **zatrudnieniu nowych pracowników**, jednakże ten proces jest czasochłonny i, jak podkreślił ekspert wewnętrzny, efekty widoczne są dopiero po 6-12 miesiącach. W celu uniknięcia kumulacji naborów DFR ustalał harmonogram tak aby w pierwszej kolejności priorytetowo traktować kluczowe projekty i nabory. Jednak przesunięcia terminów wynikające z próśb wnioskodawców przyczyniają się do nakładania się prac i obciążania pracowników. W przypadku komunikacji pracowników DFR z potencjalnymi wnioskodawcami, to była ona otwarta i intensywna, zwłaszcza w kluczowych momentach, czyli ogłaszania konkursów oraz wysyłki uwag. Natłok zapytań zakłócał bieżącą pracę urzędników. DFR, aby usprawnić proces informacyjny, **organizował szkolenia**, które zmniejszały liczbę błędów we wnioskach oraz poprawiały jakość przygotowywanych projektów. Odpowiedzi na pytania były umieszczane na stronie w zakładce FAQ. Wnioskodawcy swoje **pytania mogli również kierować za pośrednictwem systemu elektronicznego**, ale ta forma komunikacji nie cieszyła się wśród nich popularnością.

W przypadku **DRT** wskazano, że obecna liczba pracowników jest na granicy możliwości. Potrzebne są wzmocnienia kadrowe w okresach kumulacji prac. Celem odciążenia pracowników DRT stosuje tymczasowe rozwiązania w postaci wsparcia pracowników osobami z innych referatów, jak również odpowiednim rozłożeniem zadań. W badaniu jakościowym komunikacja wnioskodawców z pracownikami DRT była oceniona jako sprawna. Instytucja była otwarta na kontakty telefoniczne, jak również organizowano liczne spotkania informacyjne i promocyjne, które miały na celu wyjaśnienie procedury oraz kryteriów oceny projektów. Problemy były rozwiązywane na bieżąco, a w przypadku potrzeby dodatkowych wyjaśnień organizowano szkolenia.

Dobra praktyka: rozwiązywanie problemów na bieżąco, co pozwalało na sprawne eliminowanie trudności proceduralnych i organizacyjnych. W przypadku konieczności dodatkowych wyjaśnień organizowano szkolenia oraz spotkania informacyjne, co umożliwiało szybkie dostosowanie się do wymagań oraz rozwiewanie wątpliwości beneficjentów w trakcie procesu pisania wniosku o dofinansowanie.

W **IP FE SL-WUP** wystąpiły problemy z odpowiednią liczbą pracowników, co powodowało trudności w organizacji pracy. W badaniach jakościowych wskazano, że w wydziałach zajmujących się naborami jest wystarczająca liczba osób, pod warunkiem braku dodatkowych obowiązków. Natomiast **w wydziale oceny projektów są braki kadrowe**, które wpływają na tempo pracy. Celem lepszego rozdzielenia obowiązków i zmniejszenia kumulacji zadań oddelegowano jedno z działań do innego wydziału. Chcąc usprawnić i rozłożyć równomiernie prace IP FE SL-WUP wprowadziła również **ograniczenia w liczbie naborów ogłaszanych w danym miesiącu**, starając się nie przekraczać dwóch naborów miesięcznie, aby nie przeciążać pracowników. W celu lepszego organizacji pracy rozpoczęto od naborów

niekonkurencyjnych, które były mniej obciążające w ocenie, gdyż była wiadoma liczba wniosków, które będą złożone. W ten sposób pracownicy mogli przetestować nowe procedury i systemy. Zaś trudniejsze nabory przesunięto na późniejsze terminy, aby lepiej przygotować instytucję na ich realizację. Komunikacja z wnioskodawcami była oceniana pozytywnie, choć wymagała zaangażowania czasowego. Efektywna komunikacja z wnioskodawcami poprzez organizowanie spotkań informacyjnych zmniejszyła liczbę błędów w składanych wnioskach i ograniczyła liczbę odrzuconych projektów, co odciążało instytucję.

Doświadczenie poprzedniej perspektywy finansowej pokazało **IP FE SL-ŚCP**, że zasób kadrowy nie jest wystarczający do realizacji zaplanowanych naborów. Dlatego też podjęto decyzję o zwiększeniu zasobów kadrowych w perspektywie finansowej 2021-2027 zaangażowanych w organizację naborów oraz ocenę projektów poprzez tymczasowe przeniesienie pracowników z innego wydziału w drodze oddelegowania, lub zwiększenia zakresu obowiązków.

Dobłą praktyką, która powtarza się przy wszystkich ION, a którą również wykorzystuje IP FE SL-ŚCP, jest **umiejętne czasowe oddelegowywanie wybranych pracowników z innych wydziałów umożliwiające bardziej terminową realizację zadań**. Jest to optymalne rozwiązanie w świetle braku możliwości zatrudnienia większej liczby pracowników, co wynika z limitów budżetu z pomocy technicznej.

Elastyczność rozdysponowania poszczególnych prac pozwala usprawnić procesy oceny wniosków w szczególności w okresach kumulacji naborów lub złożenia dużej liczby wniosków w naborach. Komunikacja z wnioskodawcami jest oceniana jako sprawna. W badaniach jakościowych rozmówcy podkreślili, że w przypadku wzmożonego okresu składania wniosków lub przy większych naborach Instytucja wprowadza ograniczenia czasowe w kontaktach telefonicznych. Wprowadza tak zwane **dyżury telefoniczne**, aby zapewnić efektywną pracę pracownikom.

Dodatkowo podczas wywiadu grupowego z pracownikami IZ/IP FE SL podkreślono, że zwiększenie liczby pracowników nie stanowi rozwiązania systemowego, gdyż w procesie wdrażania Programu pojawiają się tzw. wąskie gardła na różnych etapach - od ogłoszenia naborów, po ocenę wniosków i ich negocjacje, aż po rozliczenie projektów. Warto zaznaczyć, że zatrudnienie nowych pracowników wiąże się z koniecznością ich przeszkolenia w odniesieniu do wszystkich procesów, w których mieliby brać udział, co wymaga czasu i dodatkowych zasobów, a tym samym nie rozwiązuje w sposób bezpośredni istniejących problemów. Zamiast dalszej rozbudowy zasobów kadrowych, konieczne jest zastanowienie się nad usprawnieniem oraz uproszczeniem systemu oceny, tak aby był on bardziej efektywny i dostosowany do skali oraz charakteru projektów. Zgłoszono propozycję dotyczącą rozważenia zmian w procedurze oceny wniosków o dofinansowanie, uwzględniających zróżnicowanie procesu oceny w zależności od wartości oraz stopnia skomplikowania projektów – do wykorzystania w kolejnej perspektywie finansowej przez instytucję koordynującą, czyli MFIPR. Obecnie obowiązujący

system, w którym wszystkie wnioski – niezależnie od ich wartości – podlegają identycznym procedurom, prowadzi do nadmiernego obciążenia administracyjnego oraz wydłużenia procesu oceny.

Podsumowując rozważania dotyczące problemów kadrowych, biorąc pod uwagę brak możliwości zwiększenia liczby etatów w komórkach odpowiedzialnych za ocenę projektów, zaleca się uproszczenie systemu oceny z uwzględnieniem warunków wynikających z przepisów prawa i regulaminów wewnętrznych.

3.3.3 Wpływ procedury naboru wniosków na osiągnięcie celów Programu

W pierwszym etapie postępowania badawczego Ewaluator przeanalizował zapisy wytycznych obejmujących wdrażanie interwencji współfinansowanych ze środków UE w perspektywie 2021-2027⁵⁸. Zasady dotyczące procedury naboru wniosków o dofinansowanie zostały określone w **Wytycznych dotyczących wyboru projektów na lata 2021-2027**. Wytyczne te dotyczą m in.: ogłoszenia o naborze na stronie ION, informacji zawartych w ogłoszeniu o naborze (nazwa ION, przedmiot naboru, informacja o potencjalnych wnioskodawcach, termin składania wniosków, dane do kontaktu), wymogu udostępnienia regulaminu, czasu trwania naboru oraz zmian terminu naboru. Wypełnianie zasad dotyczących ww. elementów, zawartych w Wytycznych, porządkuje procedurę naboru wniosków, sprzyja zapewnieniu przejrzystych i niewykluczających warunków dla aplikujących oraz umożliwia skuteczne przeprowadzenie przez ION naboru wniosków w celu **wyboru projektów, które w największym stopniu realizują cele Programu**.

W celu weryfikacji zgodności procedur realizowanych w ramach Programu z zapisami Wytycznych, a tym samym oceny przejrzystości i wartości informacyjnej udostępnianych materiałów oraz zastosowanych rozwiązań, w ramach ewaluacji przeanalizowano zawartość ogłoszeń wszystkich 136 naborów objętych badaniem. Wyniki przeprowadzonych analiz wskazują, iż **niemal wszystkie wymagania zawarte w Wytycznych zostały wypełnione**. We wszystkich naborach określono typ naboru (konkurencyjny lub niekonkurencyjny) oraz wskazano nazwę właściwej instytucji ogłaszającej nabór wraz z funkcją, którą pełni w systemie realizacji Programu. Podano także informację o przedmiocie naboru, tj. numer Działania, w ramach którego organizowany jest nabór, a także, w znakomitej większości przypadków, typy projektów objęte wsparciem, wyróżnione ze względu na ich cel, przedmiot lub zasięg terytorialny. W większość naborów na stronie internetowej podano także informację na temat potencjalnych wnioskodawców, którzy mogą złożyć wnioski odpowiadające na cele wyznaczone w ramach każdej interwencji, jednak w przypadku kilkunastu naborów, realizowanych głównie przez DFR, informacji tej zabrakło – została podana jedynie w regulaminie wyboru projektów. W każdym naborze określono natomiast daty trwania naboru, a także – w niemal

---

⁵⁸ Wytyczne dotyczące wyboru projektów na lata 2021-2027, Wytyczne dotyczące realizacji projektów z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w regionalnych programach na lata 2021-2027, Wytyczne dotyczące kwalifikowalności 2021-2027, Wytyczne dotyczące zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym hybrydowych na lata 2021-2027.

każdym – udostępniono regulamin wyboru projektów (wyjątkiem był jeden nabór niekonkurencyjny dotyczący instrumentów finansowych). Ponadto, we wszystkich naborach podano dane kontaktowe do przedstawicieli właściwej ION (adres e-mail oraz numer telefonu, bardzo często do konkretnych osób odpowiedzialnych za kontakty z potencjalnymi wnioskodawcami), co jest **niezwykle istotne dla aplikujących**, zwłaszcza w przypadku pierwszych naborów w nowej perspektywie finansowej, umożliwia bowiem **bieżące wyjaśnianie pojawiających się pytań i wątpliwości, co sprzyja złożeniu dobrej jakości wniosku odpowiadającego na cele wyznaczone w Programie**.

Istotną informacją pojawiającą się w ogłoszeniu o naborze jest także zawiadomienie o zmianie regulaminu i zmianie terminu składania wniosków. W przypadku zmian ogłaszanych w naborach w ramach FE SL 2021-2027, na stronie z ogłoszeniem zamieszczano wykaz zmian regulaminu, w większości przypadków wskazano także uzasadnienie przeprowadzonych zmian. Uzasadnienia te dotyczyły pojawienia się różnorodnych okoliczności, których uwzględnienie sprzyjało realizacji celów Programu, tj. m. in. wprowadzenie zmian w przepisach prawa, np. dotyczących pomocy de minimis czy też zmian w zasadach wydawania deklaracji wodnych, aktualizacja wzorów umów o dofinansowanie projektu, konieczność przeprowadzenia działań informacyjnych lub animacyjnych, których celem było dotarcie do potencjalnych wnioskodawców, a także zgłoszenie przez wnioskodawcę uzasadnionej potrzeby wydłużenia naboru. W ramach kilku naborów nie wskazano natomiast w treści ogłoszenia samego faktu wprowadzenia zmian – o ich wprowadzeniu świadczyła jedynie aktualizacja regulaminu udostępniona jako załącznik. Opisane powyżej rozwiązania dotyczące procedury naboru wniosków, które stosowane są w FE SL 2021-2027, zidentyfikowano także w innych regionalnych programach w ramach przeprowadzonego benchmarkingu. Analizowane ogłoszenia zawierały podstawowe informacje, takie jak nazwę i funkcję ION, przedmiot naboru, terminy naboru, informację o potencjalnych wnioskodawcach oraz dane kontaktowe do osób mogących udzielić dodatkowych informacji (najczęściej adres e-mail i telefon). Udostępniano także regulamin wyboru wraz z załącznikami. **Praktyki stosowane w tej kwestii w innych regionach nie odbiegają od rozwiązań stosowanych w ramach FE SL 2021-2027**. Dostępność i kompletność podstawowych informacji na temat naboru na stronie internetowej potwierdzili także eksperci oceniający wnioski w ramach wywiadów pogłębionych.

Istotnym elementem procedury naboru wniosków jest udostępnianie potencjalnym aplikującym dokumentów niezbędnych do złożenia wniosku. Oprócz podstawowych dokumentów, takich jak regulamin wyboru projektów, kryteria wyboru projektów czy wzór umowy o dofinansowanie, ION może udostępniać także **dodatkowe materiały, które pomagają aplikującym w złożeniu wysokiej jakości wniosku**, co sprzyja wyborowi projektów w największym stopniu przyczyniającym się do osiągnięcia celów Programu. W ramach naborów ogłoszonych w województwie śląskim udostępniano Przewodnik dla beneficjentów FE SL 2021-2027, instrukcję wypełniania wniosku, definicje i sposób obliczania wskaźników, Poradnik Nowy Europejski Bauhaus, a

także sposób wyliczenia podstawy korekty finansowej oraz filmy instruktażowe dotyczące LSI2021. Ponadto, wszystkie ION udostępniały także niezwykle użyteczne z punktu widzenia wnioskodawców zestawienia pytań i odpowiedzi, prezentacje ze spotkań informacyjnych na temat konkretnych typów projektów lub dotyczące np. realizacji projektów rozliczanych za pomocą stawki jednostkowej, dokumenty, z którymi należy zachować spójność (np. Inteligentne Specjalizacje Województwa Śląskiego, Regionalna Polityka Rowerowa), a także dodatkowe informacje specyficzne dla danego Działania, takie jak opracowanie dot. sektorów wykluczonych, informacje na temat modelu LOWE (Lokalne Ośrodki Wiedzy i Edukacji) czy też rekomendacje i dobre praktyki stosowane w ramach wsparcia osób dorosłych w podnoszeniu umiejętności podstawowych. Przeprowadzony benchmarking wskazuje, iż tego rodzaju materiały udostępniane są także w ramach naborów ogłaszanych w innych regionalnych programach (m. in. instrukcje wypełniania wniosku, instrukcje techniczne dotyczące systemu teleinformatycznego, podręcznik dotyczący działań informacyjno-promocyjnych, lista wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego)⁵⁹.

Ważnym elementem procedury naboru, warunkującym wybór projektów, w szczególności o znaczeniu strategicznym dla regionu, których realizacja będzie przyczyniać się do osiągnięcia celów Programu jest nie tylko kompletność informacji dostarczonych wnioskodawcom, ale także czas trwania naboru wniosków. W ramach naborów ogłaszanych w Programie czas rozpoczęcia i zakończenia naborów został precyzyjnie określony na stronie internetowej zawierającej ogłoszenie. Zgodnie z Wytocznymi, w przypadku konkurencyjnego sposobu wyboru projektów, przeprowadzone **nabory trwały co najmniej 10 dni i kończyły się nie wcześniej niż po 40 dniach od dnia upublicznienia ogłoszenia o naborze**. Potwierdzają to przeprowadzone wywiady pogłębione z przedstawicielami IZ FE SL i IP FE SL, którzy przyznają, iż dokładają starań, aby czas od ogłoszenia do rozstrzygnięcia naboru mieścił się w wyznaczonym w Wytocznych przedziale oraz aby potencjalni wnioskodawcy mieli wystarczający czas na zapoznanie się warunkami naboru i złożenie wniosku. Z przeprowadzonej analizy naborów wynika, iż średni czas trwania naboru konkurencyjnego w ramach FE SL 2021-2027 wyniósł **104 dni**⁶⁰. Biorąc pod uwagę podział na poszczególne ION, średni czas trwania naboru konkurencyjnego wyniósł aż 128 dni w przypadku DFR, 83 dni w przypadku DFS, 65 dni w przypadku IP FE SL-WUP oraz 56 dni w przypadku IP FE SL-ŚCP.

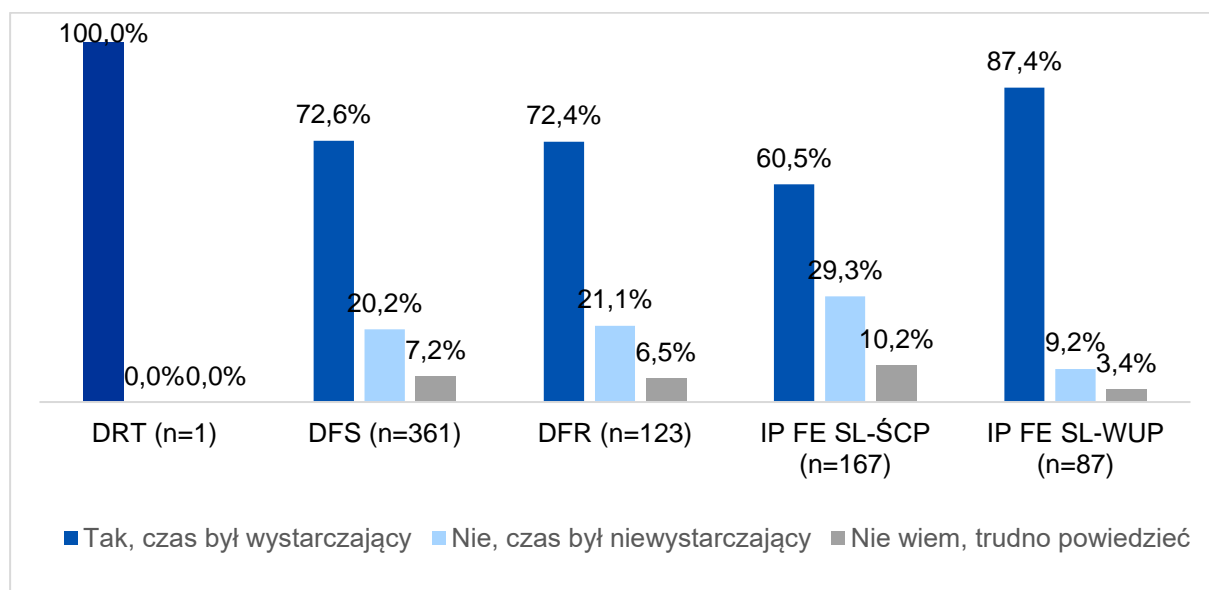
⁵⁹ Ciekawymi dokumentami, wyróżniającymi się na tle innych materiałów udostępnianych zwykle w ramach ogłoszenia był Katalog maksymalnych dopuszczalnych cen rynkowych dla przykładowych wynagrodzeń oraz Standard usług dla projektu realizowanego w ramach Działania 6.32 Aktywizacja społeczno-zawodowa – ZIT, określający minimalne wymagania dot. realizacji wybranych form wsparcia, możliwych do zastosowania w ramach konkursu, udostępnione w ramach naboru ogłoszonego w Programie Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027. [6.32 Aktywizacja społeczno-zawodowa - ZIT | Serwis programu Programie Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027](#), dostęp 05.12.2024 r.

⁶⁰ Nie uwzględniono ciągłego naboru w ramach Działania FESL.09.02.

Zagadnienie dotyczące czasu trwania naboru zostało poruszone także w ramach badania CATI/CAWI z wnioskodawcami Programu. Respondenci zostali poproszeni o ocenę, czy czas wyznaczony od momentu ogłoszenia naboru do jego zakończenia był wystarczający, aby mogli przygotować kompletny wniosek o dofinansowanie.

Ocena większości respondentów była pozytywna (71,6% odpowiedzi). Jedynie 21,1% wszystkich ankietowanych uznało, iż czas ten był niewystarczający, natomiast 7,3% - nie miało zdania na ten temat. Biorąc pod uwagę podział na ION, największy odsetek respondentów wskazujących na zbyt krótki czas na opracowanie wniosku zgłosili wnioskodawcy projektów w ramach naborów organizowanych przez IP FE SL-ŚCP (29,3%) – warto przypomnieć, iż średni czas trwania naborów konkurencyjnych ogłaszanych przez tę ION był najkrótszy. W przypadku naborów organizowanych przez DFR oraz DFS, odsetek wnioskodawców zgłaszających niewystarczający czas na opracowanie wniosku jest podobny i wynosi odpowiednio 21,1% oraz 20,2%. Wyniki przeprowadzonej ankiety potwierdzają takie wnioski z przeprowadzonych wywiadów z przedstawicielami IZ/IP FE SL, którzy wskazywali, iż dla części wnioskodawców czas na przygotowanie wniosku był zbyt krótki, co wynikało z informacji zgłaszanych przez samych aplikujących. W uzasadnionych przypadkach, najczęściej w ramach niekonkurencyjnego trybu naboru wniosków o strategicznym znaczeniu dla regionu, na prośbę potencjalnych wnioskodawców **terminy naborów były przedłużane, co umożliwiała dopracowanie treści wniosku lub zgromadzenie wymaganych dokumentów.** Trzeba też podkreślić, że z analizy danych zastanych oraz zgodnie z informacją pozyskaną w ramach wywiadów z przedstawicielami IZ/IP FE SL wybrane niekonkurencyjne nabory projektów o strategicznym znaczeniu dla regionu ION starały się uruchamiać w pierwszej kolejności.

Wykres 9. Ocena długości trwania naborów (od momentu ogłoszenia) z punktu widzenia wnioskodawców

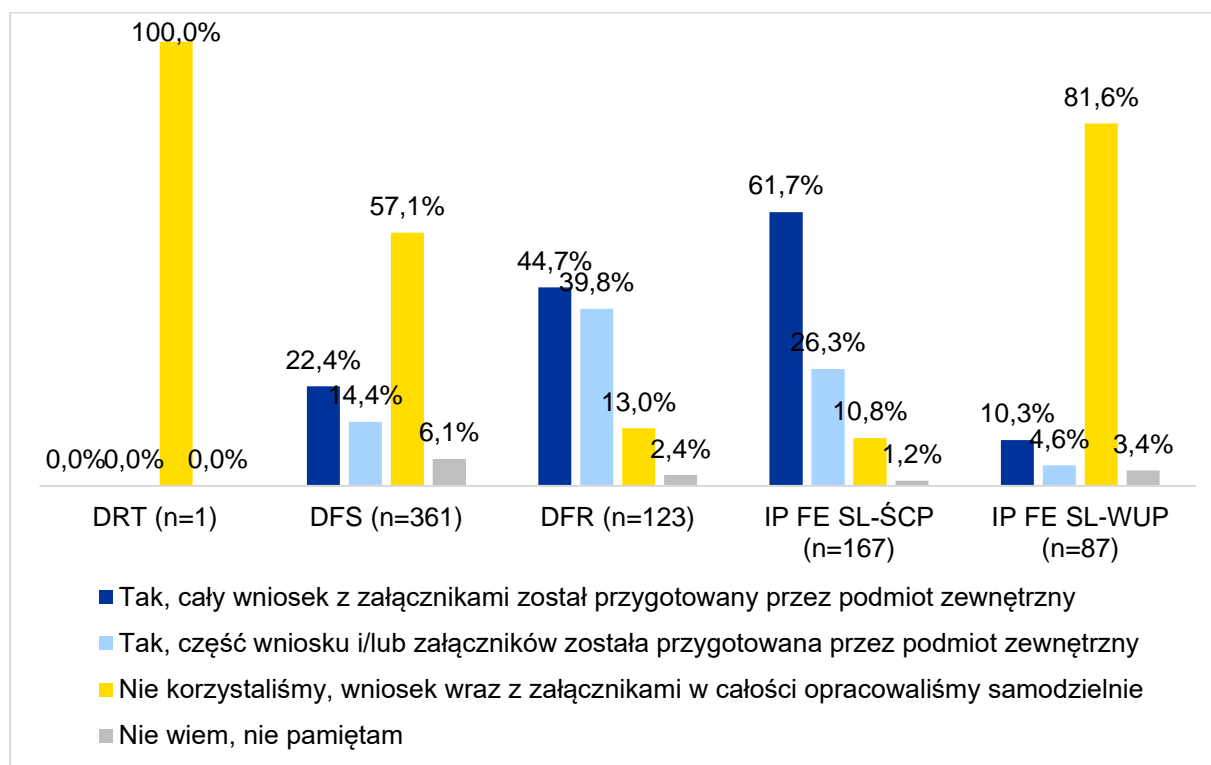

Źródło: badanie ilościowe z wnioskodawcami, n= 739.

Ankietowani, którzy ocenili czas na złożenie wniosku o dofinansowanie jako niewystarczający wskazywali, iż przygotowanie go wymaga zgromadzenia i opracowania wielu analiz i dokumentów (np. studium wykonalności, projekt architektoniczno-budowlany, symulacja finansowa, diagnoza potrzeb), co trwa wiele tygodni, a nawet miesięcy. Zwracano także uwagę na długotrwały proces zawiązywania partnerstwa, a także długi czas oczekiwania na przedstawienie oferty podwykonawców. Wielu respondentów wskazywało również na trudność z opracowaniem wniosków w tych naborach, których czas trwania przypadł w okresie wakacyjnym czy okołoswiątecznym, co wiązało się z ograniczonymi zasobami kadrowymi w tym czasie. Wskazywano także, iż szczegółowe informacje na temat naboru (regulamin, kryteria wyboru) były udostępniane zbyt późno – sytuacją pożądaną byłoby udostępnianie tychże dokumentów na długo przed ogłoszeniem naboru, zwłaszcza w sytuacji przeprowadzania pierwszych naborów w ramach poszczególnych działań. Podkreślano także istotność szkoleń oraz możliwości kontaktowania się z przedstawicielami ION w celu pozyskania dodatkowych informacji sprzyjających złożeniu dobrej jakości wniosków. W ramach ankiety respondenci wskazywali także minimalny czas, jaki powinien upłynąć od ogłoszenia naboru do zakończenia terminu składania wniosków. W przypadku naborów ogłaszanych przez DFS oraz IP FE SL-WUP średnio były to 3 miesiące, w przypadku naborów ogłaszanych przez IP FE SL-ŚCP – 4 miesiące, natomiast w przypadku naborów koordynowanych przez DFR – aż 5 miesięcy. Wskazuje to na **potrzebę zwiększenia w możliwym zakresie długości trwania naborów oraz wczesnego ich ogłaszania, przede wszystkim w przypadku projektów infrastrukturalnych, o strategicznym znaczeniu dla regionu. Warto zatem wziąć pod uwagę te wskazania przy ogłaszaniu kolejnych naborów.**

Ankietowani zostali zapytani także o to, czy w trakcie opracowywania wniosku o dofinansowanie skorzystali z usług podmiotów zewnętrznych. Łącznie, 33,6% wnioskodawców przyznało, iż cały wniosek wraz z załącznikami został opracowany przez podmiot zewnętrzny, natomiast 20,2% - że tylko część wniosku i/lub załączników powstała w ten sposób. **Jedynie 42,2% ankietowanych zadeklarowało, iż przygotowało wniosek samodzielnie**, a 4,1% nie ma informacji na ten temat. Biorąc pod uwagę podział na ION, największy udział wnioskodawców, którzy opracowali wniosek samodzielnie wystąpił w ramach naborów ogłaszanych przez DRT (100%), IP FE SL-WUP (81,6%) oraz DFS (57,1%).

Wykres 10. Korzystanie przez wnioskodawców z usług podmiotów zewnętrznych w celu przygotowania całości lub części wniosku o dofinansowanie

Źródło: badanie ilościowe z wnioskodawcami, n=739.

Respondenci, którzy częściowo zlecieli opracowanie części wniosku podmiotom zewnętrznym wskazali, których części/załączników to dotyczyło. Najczęściej wskazywano analizę finansowo-ekonomiczną, budżet oraz część dotyczącą wskaźników oraz zasad horyzontalnych⁶¹, a zatem to te elementy wniosku sprawiają aplikującym największe trudności. Jedynie 13,9% wszystkich ankietowanych stwierdziło natomiast, iż wśród wymaganych do złożenia w naborze dokumentów niektóre z nich są zbędne, co wskazuje na **wysoki poziom akceptacji dla wymaganej dokumentacji**, co może świadczyć o jakości przeprowadzonych działań informacyjnych, w ramach których uzasadniano wymagania dotyczące warunków wsparcia.

Podsumowanie

Przeprowadzone analizy wskazują, iż rozwiązania zastosowane w ramach procedury naboru wniosków w FE SL 2021-2027 cechują się wysoką transparentnością i pozwalają na pozyskanie przez beneficjentów informacji niezbędnych do aplikowania o wsparcie. Sprawny, przejrzysty i niewykluczający proces naboru wniosków umożliwia wybór projektów odpowiadających założeniom Programu, a tym samym przyczynia się do osiągnięcia celów sformułowanych w FE SL 2021-2027.

⁶¹ Uciążliwość wypełniania przez aplikujących części wniosku dotyczących zgodności z zasadami horyzontalnymi oraz pól dotyczących budżetu oraz wskaźników potwierdzona została także podczas wywiadów z przedstawicielami IZ oraz IP FE SL 2021-2027.

Z uwagi na to, iż w trakcie oceny procedury naboru wniosków zidentyfikowano nieliczne braki w treści ogłoszeń publikowanych przez wszystkie ION, warto uzupełnić poniższe informacje oraz dopilnować, aby pojawiły się na stronach internetowych w przyszłych naborach:

- Typy projektów objętych wsparciem – braki w przypadku naboru zorganizowanego przez DFR,
- Potencjalni wnioskodawcy – braki w przypadku naborów zorganizowanych przez DFS,
- Regulamin – braki w przypadku naboru zorganizowanego przez DRT,
- Uzasadnienie przeprowadzonych zmian w ogłoszeniu – braki w przypadku naborów zorganizowanych przez DFS, DFR, IP FE SL-WUP oraz IP FE SL-ŚCP.

W miarę możliwości (w zależności od stopnia złożoności przygotowań WoD, w tym czasu niezbędnego do zgromadzenia wymaganych załączników) warto rozważyć także pożądaną długość naboru, sugerowaną przez wnioskodawców jako optymalną dla procesu opracowania wniosku o dofinansowanie: DFS oraz IP FE SL- WUP – ok. 3 miesiące, IP FE SL- ŚCP – ok. 4 miesiące, DFR – ok. 5 miesięcy.

3.3.4 Ocena procedur oceny ustanowionych i stosowanych przez ION

Wprowadzenie

W niniejszym rozdziale dokonano oceny prawidłowości, skuteczności oraz przejrzystości procedur oceny projektów związanych z podziałem na poszczególne etapy procesu oceny wniosków o dofinansowanie projektów. Przeanalizowano m.in. czas trwania oceny, zakres możliwości poprawiania i uzupełniania dokumentacji przez wnioskodawców, a także wpływ procedur oceny na uzyskanie dofinansowania przez projekty w największym stopniu spełniające cele Programu. Uwzględniono także regulacje dotyczące negocjacji, procedur przed zawarciem umowy oraz mechanizmów odwoławczych, takich jak składanie protestów. Analiza objęła także sposób angażowania w ocenę ekspertów zewnętrznych oraz adekwatność ich wynagrodzeń.

Wzór Regulaminu wyboru projektów w sposób konkurencyjny w ramach programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027⁶² w części 5 (punkt 5.2) zawiera odniesienie do opisu procedury oceny. W dokumencie tym wskazano zakres informacji, jakie powinien zawierać taki opis zgodnie z Wytocznymi. Regulaminy wyboru projektów w sposób konkurencyjny we wszystkich analizowanych w niniejszym badaniu naborach posiadają odpowiednie informacje. Zapisy dotyczące procedury oceny są również obecne w regulaminach postępowań niekonkurencyjnych. **Sposób organizacji oceny projektów we wszystkich ION należy uznać za poprawny, zgodny z Wytocznymi.**

---

⁶² Załącznik do uchwały Zarządu Województwa Śląskiego nr 2142/455/VI/2023 z dn. 11.10.2023 r.

DFR

Na moment realizacji badania⁶³ w ramach Programu zostały zakończone 54 nabory organizowane przez DFR, z tego 28 w trybie konkurencyjnym. Średni czas oceny – od zakończenia naboru wniosków do jego rozstrzygnięcia – w naborach konkurencyjnych do 195 dni.

W DFR proces oceny projektów obejmuje następujące etapy: formalny oraz merytoryczny. Ocena formalna projektów dokonywana jest na karcie oceny formalnej (zał. nr 8 do regulaminu), w oparciu o kryteria zatwierdzone stosowną uchwałą KM FE SL, z uwzględnieniem zasad metodyki stosowanej przy wyborze projektów w ramach działań FE SL 2021-2027 wdrażanych przez Departament Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, zatwierdzonych stosowną uchwałą KM FE SL. Ocena formalna dokonywana jest przez pracowników ION. Ocena ta dotyczy weryfikacji podstawowych aspektów projektów pod kątem ich zgodności z regulaminem i wymaganiami programowymi. Oceniane są m.in. poprawność wypełnienia wniosku i załączników (np. kompletność, brak błędów rachunkowych), kwalifikowalność podmiotowa i przedmiotowa projektu (np. zgodność z typem działań przewidzianych w Programie), a także spełnienie wymogów terminowości czy zasad pomocy publicznej. Ocena merytoryczna dokonywana jest przez ekspertów z wybranej dziedziny i koncentruje się na ocenie jakościowej projektów, m.in. ich zgodności z celami programu oraz efektywności i trwałości realizacji. Kryteria merytoryczne ogólne obejmują m.in. weryfikację zasadności i wykonalności analiz finansowych i ekonomicznych, efektywności inwestycji (relacja między kosztami a osiąganymi efektami), stabilności finansowej i organizacyjnej wnioskodawcy (zdolność do utrzymania trwałości projektu) oraz realności wskaźników projektu (ich prawidłowości i adekwatności względem zakresu projektu). W trakcie oceny merytorycznej wniosek o dofinansowanie może zostać cofnięty do poprzedniego etapu w celu przeprowadzenia ponownej weryfikacji. Przyjęte przez DFR procedury oceny wniosków, powiązane z systemem kryteriów oceny projektów, umożliwiają wybór inicjatyw wysokiej jakości, które wspierają realizację celów Programu. Jednocześnie zapewniają efektywność procesu oceny. Na wysoką skuteczność i wybór projektów zgodnych z celami Programu mają wpływ następujące rozwiązania przyjęte w procesie oceny⁶⁴:

- **Dwustopniowy proces oceny** – podział oceny na dwa etapy pozwala na zidentyfikowanie i poprawienie lub eliminację projektów niespełniających podstawowych wymogów formalnych na wczesnym etapie, co oszczędza czas i zasoby ekspertów zajmujących się oceną merytoryczną i zwiększa efektywność całego systemu oceny. Dzięki temu eksperci mogą skupić się na jakościowych

---

⁶³ Zestawienie naborów do analizy przekazane przez Zamawiającego 09.09.2024 r.

⁶⁴ W poniższej ocenie wykorzystano zapisy Regulaminu Komisji Oceny Projektów, oceniającej projekty złożone w ramach Działania Programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 wdrażanych przez DFR oraz regulaminy naborów organizowanych przez DFR.

aspektach projektów, co zwiększa szansę na wybór przedsięwzięć najlepiej dopasowanych do celów Programu.

- **Profesjonalna komisja oceniająca (KOP)** – zgodnie z Regulaminem Komisji Oceny Projektów, do pracy w KOP przy ocenie formalnej mogą zostać powołani pracownicy ION, którzy posiadają wiedzę, umiejętności, doświadczenie lub wymagane uprawnienia w danej dziedzinie, w ramach której dokonywana jest ocena projektów. Również eksperci dokonujący oceny merytorycznej są specjalistami w danej dziedzinie – zgodnie z Listą dziedzin objętych FE SL 2021-2027. Zaangażowanie specjalistów z odpowiednimi kompetencjami i doświadczeniem zapewnia rzetelność oraz wysoką jakość oceny, co zwiększa szansę na wybór najlepiej przygotowanych projektów zgodnych z celami Programu.

Wybór ekspertów z danej dziedziny do oceny merytorycznej projektów odbywa się w drodze losowania, którego dokonuje Komisja, za pomocą systemu losującego, co minimalizuje ryzyko konfliktu interesów i zapewnia obiektywność. Z drugiej strony nie daje to możliwości wyboru przez IZ w pierwszej kolejności ekspertów, który np. sprawdzili się najlepiej w podobnej dziedzinie, lub ich praca jest oceniana szczególnie wysoko. Dokonywana ocena pracy ekspertów pozwala jedynie na wystawienie oceny pozytywnej lub negatywnej, przy czym ta druga jest przesłanką do wykreślenia eksperta z Wykazu ekspertów.

- **Możliwość uzupełniania i poprawy wniosków** – wnioskodawcy mogą dwukrotnie (dla projektów konkurencyjnych) lub wielokrotnie (dla projektów niekonkurencyjnych) poprawić wnioski na etapie oceny formalnej, co sprzyja dopracowaniu projektów. Mechanizm ten zapobiega odrzuceniu projektów z powodów formalnych, które nie wpływają na ich merytoryczną jakość ani zgodność z celami programu. Wnioskodawca może być również wezwany do uzupełnienia lub poprawy w zakresie spełnienia kryteriów dla etapu oceny merytorycznej – w przypadku stwierdzenia braków w zakresie określonych kryteriów możliwych do poprawy lub uzupełnienia. Możliwość poprawy i uzupełnienia wniosków pozwala na eliminację błędów formalnych i dopracowanie szczegółów merytorycznych, co zwiększa szansę na wybór projektów o wysokiej jakości i dużym potencjale do realizacji celów Programu.
- **Indywidualne podejście do uzupełnień w uzasadnionych przypadkach** – zgodnie z regulaminem KOP może w uzasadnionych przypadkach wezwać wnioskodawcę projektu konkurencyjnego do dodatkowego uzupełnienia bądź poprawy. Każdorazowo w tej sprawie decyzję indywidualnie podejmie ION. Jest to dodatkowe rozwiązanie pozwalające na jak najlepsze dopracowanie projektu.
- **Procedura odwoławcza (protesty)** - w przypadku negatywnej oceny, projektodawca może wnieść protest w ciągu 14 dni, wskazując kryteria, z którymi się nie zgadza, i/lub zarzuty proceduralne. Mechanizm ten zwiększa transparentność i umożliwia korektę ewentualnych błędów w ocenie. Możliwość wniesienia protestu w przypadku negatywnej oceny projektu zwiększa przejrzystość całego procesu oceny i zwiększa zaufanie do IZ FESL. Projekty

mogą być ponownie ocenione, co zapewnia, że wysokiej jakości projekty nie zostaną niesprawiedliwie odrzucone.

Zasady postępowania przed podpisaniem umowy o dofinansowanie projektu zostały jasno przedstawione w regulaminie. Precyzyjne wskazanie wymagań i terminów ich realizacji pozwala wnioskodawcom na prawidłowe przygotowanie dokumentacji, zgodnie z obowiązującymi przepisami, co minimalizuje ryzyko błędów proceduralnych. Spójne wymagania dla wszystkich wnioskodawców gwarantują uczciwość procesu i zapewniają równe szanse na zawarcie umowy dla projektów spełniających kryteria formalne. Na etapie podpisywania umowy w ramach Programu FE SL 2021-2027 wymagane są różne dokumenty, które można skategoryzować według ich funkcji. Są to m.in.:

- **Dokumenty potwierdzające zgodność projektu z przepisami prawa** (np. dokumenty dotyczące oceny oddziaływania na środowisko, ostateczne dokumenty zezwalające na rozpoczęcie inwestycji zgodnie z przepisami prawa, informacje niezbędne przy ubieganiu się o pomoc inną niż pomoc de minimis).
- **Dokumenty finansowe i zabezpieczenia** (np. oświadczenia o posiadaniu środków na zabezpieczenie wkładu własnego, o zabezpieczeniu 25% wydatków kwalifikowalnych pozbawionych wsparcia ze środków publicznych). Dokumenty te zabezpieczają odpowiednie finansowanie projektu, co zwiększa jego wykonalność i stabilność, a także zmniejszają ryzyko przerwania realizacji projektu z powodu problemów finansowych. Kolejnym takim dokumentem jest Harmonogram składania wniosków o płatność.
- **Dokumenty dotyczące potencjału beneficjenta** (np. oświadczenie o sytuacji ekonomicznej podmiotu, o niezaleganiu z podatkami i opłatami, formularze dotyczące zarządzania projektem po stronie beneficjenta), które zapewniają odpowiednią organizację prac w projekcie, a także potwierdzają stabilność organizacyjną i finansową beneficjenta, co zwiększa szansę na długoterminowy sukces projektu i zapewniają, że zasoby niezbędne do realizacji projektu są zabezpieczone.
- **Dokumenty dotyczące przestrzegania zasad horyzontalnych** (np. oświadczenia o braku działań dyskryminujących). Zgodnie z definicją kryterium dotyczącym zgodności projektu z Kartą Praw Podstawowych (kryterium formalne ogólne) również ten element jest ponownie weryfikowany na etapie podpisywania umowy o dofinansowanie⁶⁵ poprzez przedłożenie oświadczenia. Sprawdzenie zasad horyzontalnych przy podpisywaniu umowy gwarantuje, że projekt będzie zgodny z wartościami takimi jak równość i niedyskryminacja, co zmniejsza ryzyko problemów prawnych.

W regulaminach wskazano terminy rozpoczęcia i zakończenia naboru wniosków, a także szacowany termin rozstrzygnięcia. Za termin rozpoczęcia

---

⁶⁵ Na etapie aplikowania takie oświadczenie jest dołączane do wniosku o dofinansowanie i podlega ocenie.

oceny tych projektów uznaje się moment powołania KOP, natomiast za termin zakończenia pracy KOP uznaje się datę akceptacji przez Dyrektora FR protokołu z prac KOP⁶⁶.

Wśród **czynników** mających wpływ na ocenę wniosków uwaga skierowana jest na **kumulację naborów**, co wynika z **krótkiego okresu wdrażania** (co z kolei jest pochodną późnego uruchomienia Programu). Nie jest to jednakże specyfika jedynie obecnej perspektywy finansowej, lecz każdej z dotychczasowych. Spiętrzenie napływających wniosków wynika z ogólnie bardzo dużej liczby złożonych wniosków oraz specyfiki Programu – na województwo śląskie przypada najwyższa alokacja środków unijnych wśród wszystkich regionów⁶⁷ (a jak wiadomo – wniosków jest zawsze więcej niż przewiduje to alokacja). Co więcej, Śląskie – jako jedyne w Polsce – posiada 4 ZIT-y⁶⁸ (co za tym idzie w każdym z nich organizowane są oddzielne nabory – co w następstwie powoduje powielenie ich liczby). Jednakże pomimo występujących problemów/specyfiki Programu – **proces oceny z perspektywy na perspektywę jest coraz sprawniejszy** i łatwiej jest instytucjom organizować prace podczas kumulacji wniosków. Ogólnie rzecz biorąc, **ocena czasu na ocenę wniosków jest pozytywna**. Zdarza się, że w czasie spiętrzenia liczby wniosków dochodzi do przesuwania zasobów w ramach kilku referatów DFR oceniających projekty. Pomaga to w zmieszczeniu się w ocenie wniosków w terminie podanym w naborze⁶⁹. Z drugiej strony, należy podkreślić istotę **uzależnienia czasu oceny wniosku od jego długości i poziomu skomplikowania**. Jednakże wydaje się on być **optymalny**, a ocenione wnioski są przekazywane **w ustalonym pierwotnie terminie**.⁷⁰

DRT

W DRT niniejsze badanie objęło jeden nabór niekonkurencyjny w Działaniu FESL.01.09 Konkurencyjność przedsiębiorstw (IF). Podobnie jak w przypadku procedur DFR, również tutaj proces oceny projektów składa się z następujących etapów: formalny oraz merytoryczny. Zarówno ocena formalna, jak i merytoryczna dokonywana jest przez pracowników ION. Na wysoką skuteczność i wybór projektów

---

⁶⁶ Regulamin Komisji Oceny Projektów, oceniającej projekty złożone w ramach Działań Programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 wdrażanych przez Departament Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego

⁶⁷ Województwo śląskie w ramach obecnej perspektywy finansowej otrzymało największą indywidualną alokację – prawie 6 mld EUR (suma wkładu UE oraz wkładu krajowego), co przekłada się na ponad 15% całkowitej kwoty przeznaczonej na programy regionalne. [Za: Umowa Partnerstwa dla realizacji Polityki Spójności 2021-2027 w Polsce].

⁶⁸ W perspektywie finansowej 2021-2027 w województwie śląskim instrument ZIT jest wdrażany na obszarze Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii i jej otoczenia funkcjonalnego, tj. na obszarze Subregionu Centralnego oraz na obszarach funkcjonalnych trzech subregionów, tj.: Północnego, Południowego i Zachodniego.

⁶⁹ IDI, przedstawiciel IZ/IP.

⁷⁰ IDI, ekspert zewnętrzny oceniający WoD.

zgodnych z celami Programu mają wpływ następujące rozwiązania przyjęte w procesie oceny:

- **Dwustopniowy proces oceny** – pozwalający zarówno na zweryfikowanie poprawności formalnej, jak i jakości merytorycznej projektu.
- **Profesjonalna komisja oceniająca (KOP)** – w skład KOP oceniających wniosków w naborze do Działania FESL.01.09 weszło 8 przedstawicieli DRT, którego jednym z zadań jest zarządzanie i monitorowanie wdrożenia instrumentów finansowych w ramach FE SL 2021-2027.
- **Możliwość wielokrotnego uzupełnienia i poprawy wniosków** – W ramach oceny, na wezwanie ION, wnioskodawca może uzupełnić lub poprawić wniosek o dofinansowanie projektu. Podejście ION w tym obszarze jest elastyczne – wezwanie do uzupełnienia lub poprawy wniosku może mieć charakter wielokrotny, a jeśli wnioskodawca uzupełni lub poprawi wniosek niezgodnie z zakresem określonym w wezwaniu, ION może ocenić projekt na podstawie wersji wniosku uwzględniającej uzupełnienia i poprawę, pomimo że są niezgodne z zakresem wezwania, bez odrzucania wniosku. Dodatkowo w uzasadnionych przypadkach, gdy wnioskodawca nie ma możliwości poprawy bądź uzupełnienia dokumentacji we wskazanym terminie, może za pośrednictwem ePUAP zwrócić się o przedłużenie terminu dokonania poprawy, a ION może wyznaczyć inny termin na dokonanie zmian w WoD.

Zasady postępowania przed podpisaniem umowy o dofinansowanie projektu zostały jasno przedstawione w regulaminie. ION informuje pisemnie wnioskodawcę o zakończeniu i wyniku postępowania niezwłocznie po zatwierdzeniu wyników oceny przez Zarząd Województwa Śląskiego – w przypadku negatywnej oceny – wraz z uzasadnieniem tego wyniku. Wnioskodawca ma 10 dni na dostarczenie dokumentacji niezbędnej do podpisania umowy (upoważnienie do podpisania Umowy, potwierdzenie otwarcia rachunków bankowych na potrzeby projektu, oświadczenie dot. kwalifikowalności VAT). Nie zidentyfikowano obciążeń czy trudności występujących na etapie analizowanego naboru, które wskazywałyby na potrzebę zmian w procedurach oceny projektów w DRT.

DFS

Na moment realizacji badania⁷¹ w ramach Programu zostały zakończone 23 nabory organizowane przez DFS, z tego 13 w trybie konkurencyjnym⁷².

W DFS procedura oceny projektów podzielona jest na następujące etapy: ocena formalno-merytoryczna oraz negocjacje (tylko w przypadku konkurencyjnego sposobu wyboru projektów i tylko w przypadku projektów które po ocenie formalno-merytorycznej są skierowane do negocjacji). Przez ocenę formalno-merytoryczną

---

⁷¹ Zestawienie naborów do analizy przekazane przez Zamawiającego 09.09.2024 r.

⁷² Nie jest możliwe podanie średniego czasu jaki mija od daty zakończenia naboru do daty rozstrzygnięcia, gdyż publikacje wyników na stronie naborów DFS nie mają podanej daty (listy projektów wybranych i niewybranych do dofinansowania).

rozumie się weryfikację wniosku o dofinansowanie wraz z załącznikami pod kątem spełniania kryteriów ogólnych: formalnych, merytorycznych, horyzontalnych, a także kryteriów szczegółowych: dostępu, dodatkowych. Przez negocjacje rozumie się ocenę zerojedynkowego kryterium dotyczącego spełnienia warunków postawionych wnioskodawcy przez Oceniających, Przewodniczącego KOP lub wynikających z ustaleń podjętych w toku negocjacji.

Procedury oceny wniosków o dofinansowanie ustanowione i stosowane przez DFS zapewniają – w powiązaniu z systemem kryteriów oceny projektów, wybór projektów wysokiej jakości i przyczyniających się do realizacji celów Programu. Procedury te zapewniają również, że system oceny jest efektywny.

Na wysoką skuteczność i wybór projektów zgodnych z celami Programu mają wpływ następujące rozwiązania przyjęte w procesie oceny⁷³:

- **Ocena formalno-merytoryczna** – projekty są oceniane pod kątem spełnienia kryteriów formalnych, merytorycznych, horyzontalnych oraz szczegółowych dostępu i dodatkowych. Taka struktura zapewnia, że tylko projekty spełniające zarówno podstawowe, jak i jakościowe wymogi mają szansę na pozytywną ocenę. Kryteria warunkujące są oceniane w sposób zerojedynkowy, co eliminuje projekty niespełniające kluczowych wymogów, ale jednocześnie możliwość uzupełniania umożliwia wprowadzenie potencjalnych poprawek w projektach.
- **Transparentne i wyczerpujące uzasadnienia oceny** – członkowie KOP są zobowiązani do uzasadnienia przyznanych punktów oraz decyzji o konieczności uzupełnienia wniosku (wyczerpujące i prawidłowe, pisemne uzasadnienia w przypadku skierowania danego kryterium do wyjaśnień, uzupełnienia i/lub poprawy). Dzięki temu wnioskodawcy rozumieją, co zostało ocenione wysoko, a co wymaga poprawy. Proces oceny, zdaniem członków KOP, wymaga szczegółowego udokumentowania decyzji, zwłaszcza w przypadku odjęcia punktów lub negatywnej oceny. Eksperti muszą podać źródła oraz uzasadnienia, co zwiększa transparentność, ale także nakłada dodatkową pracochłonność.
- **Propozycje zmian** – Oceniający może zaproponować szereg zmian we wniosku, a zakres tych propozycji, określony w regulaminie, może znacząco przyczynić się do podniesienia jakości projektów. Propozycje dostarczają wnioskodawcom konkretnych wskazówek i rekomendacji dotyczących poprawy wniosków oraz ich lepszego dostosowania do wymogów Programu. Propozycje dotyczące korekty budżetu, w tym eliminacji wydatków niekwalifikowalnych lub zawyżonych, wspierają dostosowanie projektu do zasad kwalifikowalności. W efekcie budżet staje się bardziej realistyczny i efektywny. Z drugiej strony, Oceniający może zaproponować zwiększenie wartości projektu o maksymalnie 10% wartości projektu, jeśli takie zmiany pozwolą w większym stopniu przyczynić się do

---

⁷³ W poniższej ocenie wykorzystano zapisy Regulaminu dokonywania oceny projektów dla naborów ogłaszanych przez Departament Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027, Wersja 1.2 oraz regulaminy naborów organizowanych przez DFS.

realizacji celów projektu. Dodatkowo, może zasugerować zmiany w zakresie merytorycznym projektu, związane z kryteriami wyboru, jeśli przewidziano taką możliwość. Warto podkreślić, że możliwość uzupełnienia wniosku dotyczy wielu różnorodnych kryteriów, co zwiększa szanse na poprawę jakości projektów. Na spójność i jakość projektów mogą też wpłynąć propozycje Oceniających obejmujące korektę oczywistych omyłek, błędów technicznych lub nieścisłości w dokumentacji projektu.

- **Etap negocjacji** – przewidziany etap negocjacji pozwala na usunięcie słabości projektów, ich dostosowanie do wymagań formalnych i merytorycznych oraz zwiększenie ich zgodności z celami Programu. Zakres negocjacji opisywany w Karcie oceny formalno-merytorycznej wniosku o dofinansowanie realizacji projektu w ramach FE SL 2021-2027 jest szeroki, co daje możliwość podniesienia jakości projektów w różnych obszarach (formalnym, merytorycznym, finansowym). Warto podkreślić, że priorytet w negocjacjach uzyskują projekty o najwyższej punktacji w ocenie formalno-merytorycznej, co całościowo premiuje najlepsze projekty, a dodatkowo negocjacje pozwalają na wprowadzenie zmian w zakresie merytorycznym, korektę błędów technicznych, eliminację nieścisłości oraz dostosowanie budżetu.
- **Możliwość wniesienia protestu** – w przypadku negatywnej oceny projektu, wnioskodawca może wnieść protest, który daje szansę na ponowne przeanalizowanie decyzji i zweryfikowanie, czy projekt został oceniony zgodnie z przyjętymi kryteriami. Procedura protestu zwiększa przejrzystość i sprawiedliwość w ocenie, co sprzyja wyborowi projektów rzeczywiście spełniających cele Programu. Koniecznością dodatkowego uzasadnienia decyzji przez instytucję oceniającą zwiększa odpowiedzialność i przejrzystość działań, a także wpływać może na budowanie zaufania wnioskodawców do systemu funduszy europejskich, pokazując, że proces oceny jest otwarty i kontrolowalny.

Czynności, które powinny zostać dokonane przed zawarciem umowy o dofinansowanie projektu zostały określone w regulaminie w sposób przejrzysty. Określenie konkretnych wymagań oraz czas ich spełnienia umożliwia wnioskodawcom przygotowanie dokumentacji w sposób zgodny z przepisami i uniknięcie problemów proceduralnych. Ujednolicone wymagania dla wszystkich wnioskodawców eliminują możliwość arbitralności i zapewniają, że każdy projekt ma równe szanse na podpisanie umowy, o ile spełnia wymogi formalne, tj. dostarczył pełnomocnictwo do reprezentowania wnioskodawcy (jeśli wymagane), oświadczenie o zgodności projektu z KPP, czy zaświadczenia o niezaleganiu w składkach na ubezpieczenia społeczne i podatkach. Wymagane dokumenty gwarantują, że projekt spełnia kluczowe regulacje i cele Programu, potwierdza też potencjał wnioskodawcy. Zapewnia to ochronę zarówno wnioskodawcy, jak i instytucji zarządzającej. Poza wymaganiami określonymi w regulaminie, dodatkowe informacje o czynnościach dokonanych na etapie podpisania umowy o dofinansowanie wynikają z samych kryteriów – w odniesieniu do kryteriów formalnych weryfikowane jest, czy kryterium

jest spełnione zarówno w momencie oceny wniosku, jak i przed podpisaniem umowy o dofinansowanie.

W procedurach oceny projektów wskazać **można rozwiązania, które pozytywnie wpływają na efektywność tego procesu**, zmniejszają obciążenia administracyjne po stronie ION, bez negatywnego wpływu na skuteczność wyboru projektów wysokiej jakości. Ocena formalno-merytoryczna dokonywana jest co do zasady przez jednego członka KOP (w naborach konkurencyjnych dopuszcza się możliwość dokonywania oceny przez dwóch członków KOP). Takie rozwiązanie pozwala na skrócenie czasu analizy i eliminuje konieczność koordynacji między różnymi osobami.

Transparentności procesu wyboru projektów niekonkurencyjnych, których beneficjentem jest IZ FE SL, sprzyja rozwiązanie, że ocena dokonywana jest zawsze przez eksperta zewnętrznego, podczas gdy inne projekty niekonkurencyjne ocenia zazwyczaj członek KOP będący pracownikiem IZ FE SL.

Czynnikiem sprzyjającym efektywności procesu oceny jest założenie, że negocjacje prowadzone według kolejności uzyskanych punktów i do wyczerpania budżetu naboru, co sprzyja szybszemu i efektywnemu rozdysponowaniu dostępnych środków. Taki proces jest transparentny i minimalizuje ryzyko nieoptymalnego wykorzystania zasobów.

Rozpoczęcie procesu oceny projektów następuje w dniu następnym po zakończeniu naboru wniosków. Po ocenie formalno-merytorycznej DFS może skierować projekt do negocjacji. Proces negocjacji kończy ocena zero-jedynkowego kryterium negocjacyjnego⁷⁴.

Przedstawiciele DFS zidentyfikowali problem z **bardzo dużą liczbą wpływających wniosków o wysokim stopniu zróżnicowania, objętości**, jak i poziomu **skomplikowania** – co **wpływa na czas**, w jakim ocenia się projekty. Zdarzają się sytuacje, w których konieczne jest **przesunięcie terminu zakończenia oceny** projektów. Jednakże są to sporadyczne sytuacje. Generalnie projekty oceniane są w ustalonych granicach czasowych, wnioskować więc można, że **czas na ich ocenę jest wystarczający i prawidłowo szacowany przez DFS**. Szczególnie wysoko czas przeznaczony na ocenę wniosków oceniany jest przez ekspertów zewnętrznych.

„Bardzo odpowiadają mi terminy oceny wniosku w woj. śląskim (...) z tego względu, że jest czas na spokojne ich przeczytanie oraz ocenę. Czas jest wystarczający i mogę w pełni wywiązać się z powierzonego mi zadania. Dodatkowym plusem jest wyznaczanie terminów w dniach roboczych. Cenię sobie wolne weekendy i respektowanie przez Urząd Marszałkowski mojego prawa do wolnego weekendu i odpoczynku. Jest to wyraz szacunku dla osób oceniających projekty.” IDI, ekspert zewnętrzny oceniający WoD.

---

⁷⁴ Regulamin dokonywania oceny projektów dla naborów ogłaszanych przez Departament Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027.

IP FE SL-WUP

Ocena projektów w trybie konkurencyjnym w IP FE SL-WUP ma charakter oceny formalno-merytorycznej. Dodatkowo może wystąpić etap negocjacji, obejmujący poprawę, uzupełnienia WoD lub składanie wyjaśnień. Podział ten jest czytelny i zrozumiały, choć ocena formalno-merytoryczna przeprowadzana jest w terminie do 60 dni od zakończenia naboru, jednak tylko wtedy, gdy w naborze zostanie złożonych nie więcej niż 50 WoD. Każde 30 kolejnych WoD wydłuża czas oceny o 10 dni, przy czym zastrzeżono, że niezależnie od liczby WoD ocena nie może trwać dłużej niż 150 dni. Etap negocjacji jest zorganizowany na tych samych zasadach, przy czym maksymalnie trwa 50 dni. Oznacza to, że przy założeniu niewystąpienia czynników niezależnych od IP FE SL-WUP czas trwania oceny projektów w naborze konkurencyjnym może wynieść nawet 200 dni. Nabory niekonkurencyjne są rozstrzygane w ciągu 60 dni i nie obejmują etapu negocjacji. Wymagane uzupełnienia bądź dodatkowe wyjaśnienia są tutaj realizowane również na etapie oceny formalno-merytorycznej.

Na moment realizacji badania⁷⁵ w ramach Programu zostało zakończonych 11 naborów, z tego 4 w trybie konkurencyjnym, dla których ION była IP FE SL-WUP. Średni czas oceny w IP FE SL-WUP – od zakończenia naboru wniosków do jego rozstrzygnięcia – to ok. 115 dni. Jednocześnie czas ten należy uznać za optymalny; pozytywnie świadczy o sprawności działania IP FE SL-WUP w obszarze oceny WoD. Możliwość uzupełniania lub poprawiania wniosków na etapie negocjacji oraz przewidziane na to terminy są wystarczające.

Przedstawiciele IP FE SL-WUP w wywiadzie jakościowym podkreślili, że mają na uwadze sprawny przebieg oceny projektów (m.in. przy planowaniu naborów), jednak **nie zawsze przedłużenie terminu oceny w danym naborze wynika z czynników leżących po stronie ION.** Jeśli natomiast taki czynnik wystąpi, dotyczy on zwykle niedoborów kadrowych. Dla zapewnienia sprawnej realizacji procesu oceny projektów duże znaczenie ma bowiem potencjał administracyjny i ekspercki. Istotne w tym kontekście są zasady rekrutacji i systemu motywacyjnego członków KOP.

W skład KOP wchodzi pracownicy IP FE SL-WUP oraz eksperci zewnątrzni, których powołuje się przede wszystkim do oceny projektów „własnych” IP FE SL-WUP. Rekrutacja członków KOP spośród pracowników IP FE SL-WUP obejmuje zarówno osoby, które pracują w komórkach organizacyjnych zajmujących się procesem oceny i wyboru projektów, jak i pracowników innych komórek organizacyjnych na podstawie zgłoszeń dokonanych przez te osoby na początku wdrażania perspektywy 2021-2027. Zastrzeżono również możliwość udziału pracowników IZ FE SL, jednak do tej pory powołanie na członka KOP osoby z IZ nie miało miejsca. Udział w KOP wiąże się dla pracowników IP FE SL-WUP z dodatkowym wynagrodzeniem, które jest zbliżone do stawki wynagrodzenia eksperta zewnętrznego i uznawane za adekwatne do wykonywanej pracy. **Model ten należy uznać za zasadny i funkcjonalny;**

---

⁷⁵ Zestawienie naborów do analizy przekazane przez Zamawiającego 09.09.2024 r..

zdaniem przedstawiciela IP FE SL-WUP baza potencjalnych członków KOP – pracowników urzędu jest wystarczająca do sprawnego przeprowadzenia oceny projektów w realizowanych naborach. Należy przy tym mieć jednak na uwadze, że zaangażowanie tych samych osób w ramach równoległe toczących się naborów może powodować trudności w terminowej ocenie projektów. Pogodzenie zadań wynikających z udziału w ocenie kilku projektów i z codziennych obowiązków danego pracownika może być trudne do realizacji w założonym czasie pracy i jest to niebezpieczeństwo dostrzegane przez IP FE SL-WUP w kontekście sprawności procedury oceny.

Praca KOP odbywa się na podstawie Regulaminu⁷⁶, w którym zostały szczegółowo opisane obowiązki członków KOP i zasady przeprowadzania oceny WoD. W rozdziale 6 tego dokumentu odniesiono się do zasady bezstronności i poufności wraz ze wskazaniem sposobu spełnienia wymogu (pisemne oświadczenie). Należy zatem uznać, że **wdrożono zasady zapewniające przejrzystość oraz bezstronność członków KOP.**

Procedury oceny ustanowione i stosowane przez IP FE SL-WUP pozwalają na wybór projektów w największym stopniu przyczyniających się do osiągnięcia celów Programu. Służą temu z jednej strony regulacje związane z oceną projektów, w tym możliwość poprawiania zwłaszcza kwestii formalnych (np. projekty o wysokiej jakości merytorycznej nie są oceniane negatywnie z uwagi na przeoczenie wnioskodawcy), a z drugiej wymogi stawiane ekspertom oceniającym wnioski, dotyczące ich kwalifikacji i znajomości Programu FE SL 2021-2027.

IP FE SL-ŚCP

Ocena projektów w trybie konkurencyjnym w IP FE SL-ŚCP jest dwuetapowa, **obejmuje etap oceny kryteriów formalnych i etap oceny kryteriów merytorycznych.** Przyjęty w IP FE SL-ŚCP sposób określania czasu oceny polega na wskazaniu granicznych terminów jej wykonania na każdym etapie przy określonej liczbie wniosków w sposobie konkurencyjnym (ocena spełnienia kryteriów jest przeprowadzona tak, by umożliwić rozstrzygnięcie naboru w danym terminie w przypadku złożenia maksymalnie określonej liczby wniosków oraz w danym terminie, jeśli liczba wniosków będzie większa). W przypadku wyboru projektów w sposób niekonkurencyjny podany został tylko jeden termin.

Na moment realizacji badania⁷⁷ w ramach Programu zostało zakończonych 6 naborów, z tego 5 w trybie konkurencyjnym, dla których ION była IP FE SL-ŚCP. Ostateczne wyniki opublikowano w przypadku 4 z nich. Ocena trwała średnio ponad 5 miesięcy (ok. 161 dni), w niektórych wypadkach (Działanie FESL.10.03) wyniki ostateczne (po kilku aktualizacjach) publikowano po roku od zakończenia naboru (na co wpływ miały m.in. składane protesty). Jest to **relatywnie długi czas oceny,**

⁷⁶ Regulamin pracy Komisji Oceny Projektów, dla naborów ogłoszonych przez Wojewódzki Urząd Pracy w Katowicach, w ramach programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027. Załącznik do Zarządzenia nr AA-021/14/2023 Dyrektora WUP w Katowicach z dnia 12.06.2023 r.

⁷⁷ Zestawienie naborów do analizy przekazane przez Zamawiającego 09.09.2024 r.

należałoby podjąć kroki w celu jego skrócenia. Należy jednak przy tym mieć na uwadze, że analizowane nabory dotyczyły dużej liczby złożonych wniosków, ponadto w niektórych naborach ocena merytoryczna jest złożona – z uwzględnieniem paneli eksperckich, co wpływa na czas jej trwania. Ponadto przedstawiciel IP FE SL-ŚCP w wywiadzie jakościowym podkreślił, że czas na ocenę projektów jest dość długi, ale wynika to paradoksalnie, z udogodnień, jakie zostały wprowadzone dla wnioskodawców, w tym zwłaszcza możliwości uzupełniania WoD w większości pól, tj. w odniesieniu do większości kryteriów. W rezultacie WoD przekazywany po uzupełnieniach jest nierzadko nowym wnioskiem dla oceniających (ze względu na skalę braków we wniosku złożonym w terminie naboru). Długi czas oceny jest zatem pochodną słabej jakości WoD składanych w pierwszym terminie. **Należy więc rozważyć, czy faktycznie wszystkie możliwe wyjaśnienia/ uzupełnienia we wniosku są zasadne.** Ograniczenie możliwości w tym zakresie mogłoby mieć pozytywny wpływ na czas oceny.

Sprawną realizacją procesu oceny projektów wymaga odpowiedniego potencjału administracyjnego i eksperckiego. Dla jego zapewnienia istotne są zasady rekrutacji i systemu motywacyjnego członków KOP.

W skład KOP wchodzi eksperci zewnętrzni oraz pracownicy IP FE SL-ŚCP.

Zdaniem przedstawiciela IP FE SL-ŚCP w zakresie oceny merytorycznej zasoby kadrowe tej instytucji są optymalne, pozwalają na sprawną realizację procesu oceny merytorycznej. Udział w KOP w zakresie oceny merytorycznej, wiąże się dla pracowników IP FE SL-ŚCP z dodatkowym wynagrodzeniem, które jest zbliżone do stawki wynagrodzenia eksperta zewnętrznego i uznawane za adekwatne do wykonywanej pracy. Przyjęte rozwiązanie należy uznać za zasadne.

Praca KOP odbywa się na podstawie Regulaminu, w którym zostały szczegółowo opisane obowiązki członków KOP i zasady przeprowadzania oceny WoD. W § 3 tego dokumentu odniesiono się do zasady bezstronności i poufności wraz ze wskazaniem sposobu spełnienia wymogu w tym zakresie (pisemne oświadczenie). Należy zatem uznać, że **wdrożono zasady zapewniające przejrzystość oraz bezstronność członków KOP.**

Procedury oceny ustanowione i stosowane przez IP FE SL-ŚCP pozwalają na wybór projektów w największym stopniu przyczyniających się do osiągnięcia celów Programu. Służą temu z jednej strony regulacje związane z oceną projektów, w tym możliwość poprawiania zwłaszcza kwestii formalnych (np. projekty o wysokiej jakości merytorycznej nie są oceniane negatywnie z uwagi na oczywistą pomyłkę wnioskodawcy), a z drugiej wymogi stawiane ekspertom oceniającym wnioski, dotyczące ich wykształcenia, kwalifikacji i znajomości Programu FE SL 2021-2027.

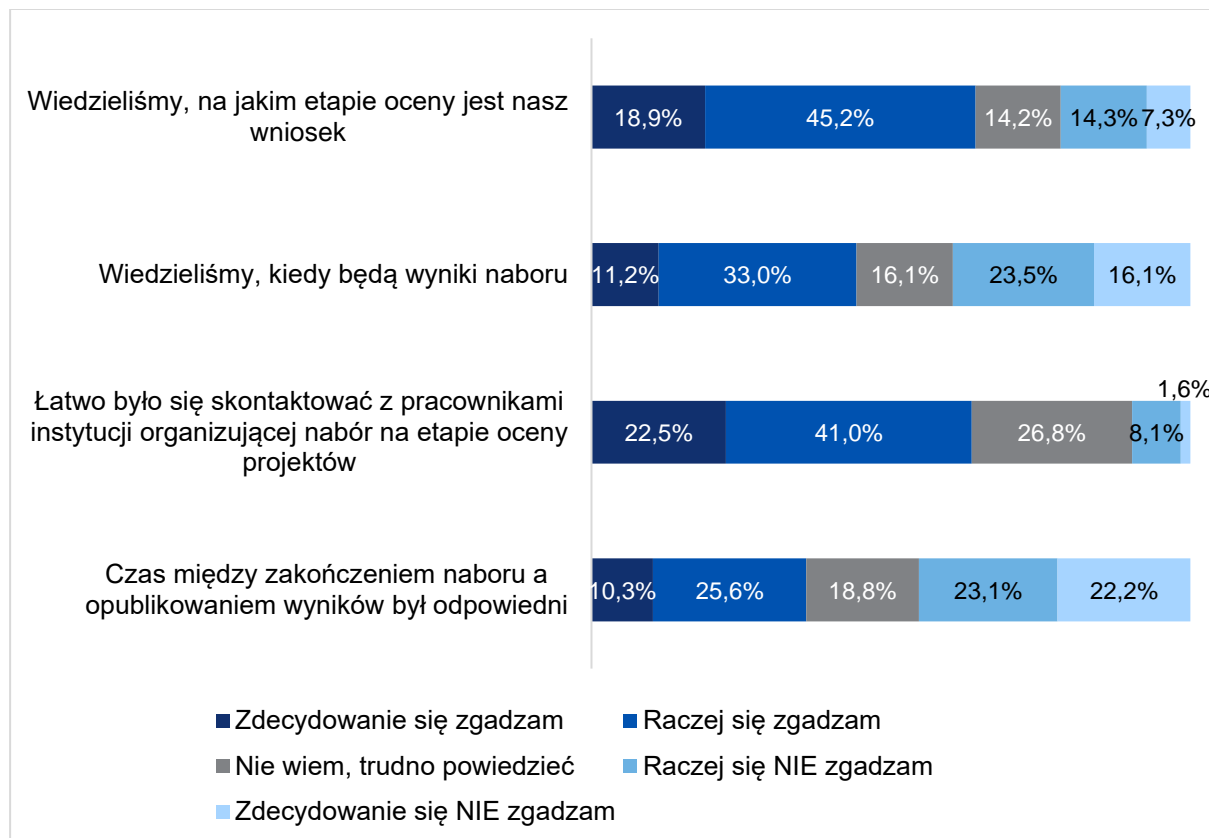
Ocena przebiegu oceny projektów z perspektywy wnioskodawców

Przebieg oceny wniosków był także tematem, który oceniali skuteczni i nieskuteczni wnioskodawcy. W większości (64,1%) wiedzieli, **na jakim etapie oceny** jest składany przez nich wniosek. Warto podkreślić, iż wnioskodawcy, których ION był DFR w

zdecydowanie większym stopniu (79,7%) niż np. w przypadku DFS (56,0%) mieli tego świadomość.

W mniejszym stopniu badani wiedzieli, **kiedy mogą spodziewać się wyników naboru** (44,2%). Znaczna część badanych uważa, że czas między zakończeniem naboru a opublikowaniem wyników nie był odpowiedni. Zdecydowanie pozytywniej czas oczekiwania na wyniki oceniają wnioskujący do DFR (49,6%) niż ci do DFS (25,2%).

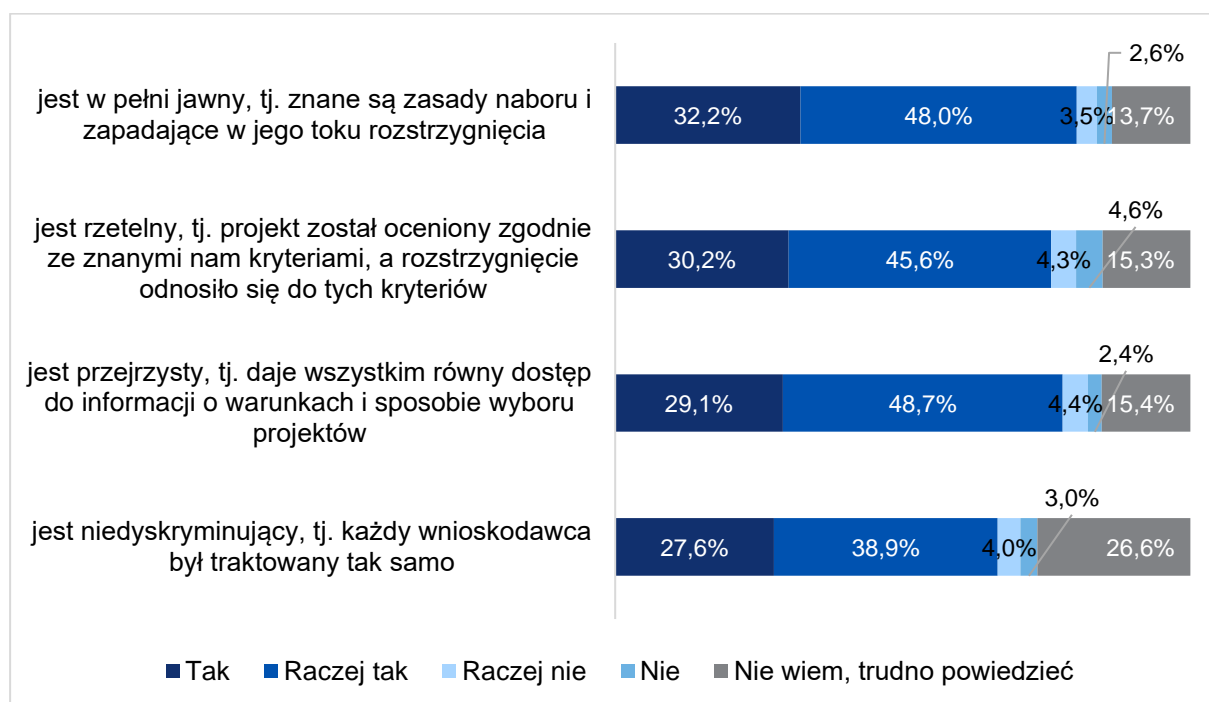
Wykres 11. Ocena poszczególnych etapów przebiegu oceny wniosków.

Źródło: badanie ilościowe wśród wnioskodawców, n=739.

Wnioskodawcy ocenili także **sposób, w jaki wybierane są ich projekty do dofinansowania**. Należy uznać, że co do zasady proces ten jest pozytywnie oceniany, 80,2% projektodawców uważa, że jest w pełni jawny (tj. znane są zasady naboru i zapadające w jego toku rozstrzygnięcia), rzetelny (75,8%) (tj. projekt został oceniony zgodnie ze znanymi nam kryteriami, a rozstrzygnięcie odnosiło się do tych kryteriów), przejrzysty (77,8%) (daje wszystkim równy dostęp do informacji o warunkach i sposobie wyboru projektów) a także, że jest niedyskryminujący (66,5%), (tj. każdy wnioskodawca był traktowany tak samo). W przypadku niniejszych ocen nie identyfikuje się znacznych różnic w zależności od tego, w którym ION składano wnioski.

Wykres 12. Ocena sposobu, w jakim wybierane są projekty do dofinansowania

Źródło: badanie ilościowe wśród wnioskodawców, n=739.

Zdecydowana większość wnioskodawców (70,0%) była **wzywana do uzupełnienia** lub poprawy wniosku o dofinansowanie. Dotyczyło to praktycznie wszystkich wnioskujących do DFR (93,5%) a w przypadku aplikujących do DFS było to 59,3%. Ponad $\frac{3}{4}$ wnioskodawców, którzy zostali wezwani ocenia czas przeznaczony na uzupełnienia jako wystarczający. Odsetek ten jest niższy w przypadku wnioskodawców, dla których DFR jest ION (68,7%) względem aplikujących do DFS (87,4%). Duża część wnioskodawców (67,5%) napotkała na trudności podczas uzupełniania wniosku. Były to głównie duża liczba uwag i ich szczegółowość (jak i samej oceny), często uwagi te były zdaniem respondentów niejasne. Część wnioskodawców jako problem wskazała niewystarczający czas na poprawienie wniosku a także na zbyt małą liczbę znaków w otwartych polach.

Ocena procedur rekrutacji i angażowania w ocenę projektów ekspertów spoza ION

Zgodnie ze wzorem regulaminu w ramach KOP powoływany jest Przewodniczący, Zastępca/Zastępcy Przewodniczącego, Sekretarz/Sekretarze oraz pozostali Członkowie KOP(eksperci, pracownicy ION) – zgodnie z regulaminem dla każdego ION. Członków KOP wyznacza się spośród pracowników danej ION, a także osób wskazanych w Wykazie w danej dziedzinie lub wykazie Ekspertów prowadzonym przez inną instytucję (w dziedzinie odpowiadającej zakresowi merytorycznemu naboru). Jak wskazano w regulaminach DFS oraz IP FE SL-WUP, członkowie KOP mogą pochodzić spoza danej ION, w DFS eksperci spoza Departamentu wskazani na liście Kandydatów na Członków KOP, a w IP FE SL-WUP mogą to być osoby

wskazane z rekomendacji właściwego Dyrektora Departamentu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego.

Rekrutacja ekspertów zewnętrznych jest prowadzona w oparciu o regulacje zawarte w Zasadach Naboru i Prowadzenia Wykazu Ekspertów w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 oraz oceny pracy eksperta⁷⁸. W dokumencie tym określone zostały warunki prowadzonego naboru. Spośród nich za **szczególnie istotne z punktu widzenia wyboru projektów wpisujących się w jak największym stopniu w cele Programu** należy uznać preferowanie wykształcenia kierunkowego w dziedzinie, do której ekspert aplikuje, posiadanie doświadczenia w zakresie analizy ekonomicznej i finansowej, przedstawienie rekomendacji instytucji działającej w danej dziedzinie, uczelni wyższej kształcącej w danej dziedzinie lub organizacji działającej na rzecz rozwoju regionu śląskiego oraz posiadanie wiedzy w zakresie celów i sposobu realizacji oraz zasad finansowania projektów składanych w ramach funduszy europejskich.

Nabór ekspertów ma charakter ciągły i prowadzony jest w systemie LSI2021 (za pośrednictwem specjalnego modułu - Moduł Eksperci). Po pozytywnym przejściu procedury kwalifikacyjnej (złożenie wniosku, dokumentów) kandydaci trafiają do wykazu ekspertów (aktualizowanego po każdej zmianie, tj. dopisaniu osoby lub wykreśleniu osoby). Jednocześnie zastrzeżono, że ekspertem nie może zostać pracownik IZ w żadnej z dziedzin objętych FE SL 2021-2027 lub IP w dziedzinach dotyczących zadań instytucji, w której jest zatrudniony.

Sam **wyбір ekspertów**, jak i **wniosek**ów dla poszczególnych ekspertów **odbywa się w drodze losowania**. Lista ekspertów biorąca udział w ocenie wniosków jest upubliczniana na stronie naboru.

Jakość pracy ekspertów jest na bieżąco monitorowana i weryfikowana – ocena pracy eksperta dokonywana jest po zakończeniu prac nad oceną wniosku – zgodnie z kryteriami określonymi w Karcie oceny pracy eksperta. Ocena może zakończyć się wynikiem pozytywnym lub negatywnym. Uzyskanie przez eksperta negatywnej oceny jego pracy jest przesłanką do wykreślenia z Wykazu⁷⁹. Jak wynika z wywiadów przeprowadzonych z przedstawicielami IZ FE SL i IP FE SL, takie sytuacje nie miały dotychczas miejsca.

Eksperci są wynagradzani zgodnie z Zestawieniem stawek wynagrodzeń ekspertów FE SL 2021-2027 zaakceptowanym przez Zarząd Województwa Śląskiego⁸⁰. Stawki ekspertów są w większości przypadków na jednakowym poziomie, w DFR, DFS oraz IP FE SL-WUP wynoszą 500 zł za ocenę wniosku składanego w sposób konkurencyjny oraz 600 zł za niekonkurencyjny. Na poziomie 500 zł wyceniono ponowną ocenę wniosku przywróconego do oceny w wyniku

---

⁷⁸ [Baza ekspertów oceniających wnioski](#) (dostęp: 10.12.2024 r.).

⁷⁹ Zasady Naboru i Prowadzenia Wykazu Ekspertów w Ramach Programu Fundusze Europejskie Dla Śląskiego 2021-2027 oraz Oceny Pracy Eksperta.

⁸⁰ Załącznik do Uchwały Zarządu Województwa Śląskiego nr 767/19/VII/2024 z dnia 1.08.2024 r.

pozytywnie rozpatrzonego protestu⁸¹. Eksperci zwracają uwagę na istotną kwestię, która nie jest brana pod uwagę w przypadku określania wynagrodzenia za ich pracę, a mianowicie, że **stawki nie są zróżnicowane ze względu na specyfikę projektu** (np. jeden projekt może mieć do oceny 12 kryteriów i wynagrodzenie za jego ocenę będzie tożsame z oceną projektu, który obejmuje swoim zakresem 40 kryteriów). Co więcej, pomimo że stawki określone są jako adekwatne, to jednak, zdaniem ekspertów, z perspektywy na perspektywę **wzrasta poziom zaangażowania eksperta**, a same stawki, mimo tego, że wzrosły, nie odzwierciedlają tego zaangażowania i dodatkowo, inflacji⁸². Wnioski o dofinansowanie są coraz bardziej rozbudowane, a od eksperta wymaga się szczegółowego udokumentowania i wykazania konkretnych niedoskonałości projektu wraz z uzasadnieniem – co sprawia, że ich ocena jest bardzo czasochłonna⁸³. Karty oceny muszą być wypełniane bardzo szczegółowo, gdyż ich jakość odgrywa kluczową rolę w procedurach odwoławczych i może mieć wpływ na decyzje sądowe. **Eksperci postulują zmianę podejścia do ustalania wynagrodzenia dla ekspertów – uzależniając jego wysokość np. od liczby kryteriów, jakie przyjdzie mu oceniać w ramach danego naboru.** Zróżnicowane wynagrodzenie pozwala dostosować stawki do faktycznego nakładu pracy eksperta, który w przypadku bardziej złożonych wniosków musi poświęcić więcej czasu na ich analizę oraz wypełnienie szczegółowych kart oceny. Dodatkowo projekty o wyższym stopniu skomplikowania wymagają często wiedzy specjalistycznej, co uzasadnia wyższą gratyfikację dla ekspertów. **Zalecenie:** W kolejnym okresie programowania zaleca się wprowadzenie zróżnicowanego wynagrodzenia w DFR, DFS oraz IP FE SL-WUP za ocenę wniosków w trybie konkurencyjnym, które odzwierciedla stopień skomplikowania wniosków oraz nakład pracy (np. mierzony liczbą kryteriów). Rekomenduje się również dostosowanie kwot przewidzianych za ocenę wniosku do warunków rynkowych oraz inflacji.

Zróżnicowane stawki zastosowano w IP FE SL-ŚCP, gdzie wysokość stawek zależna jest od złożoności merytorycznej ocenianych wniosków i wynosi 500 – 1000 zł dla projektów konkurencyjnych oraz 1000 zł niekonkurencyjnych, a ponowna ocena wniosku wynagradzana jest na poziomie 200 – 1000 zł. Mimo tego zróżnicowania, wysokość stawek w IP FE SL-ŚCP oceniana jest jako niska. Należy wspomnieć, że wysokość stawek uzależniona jest m.in. od budżetu pochodzącego z pomocy technicznej, zatem IP FE SL-ŚCP nie ma dowolności w kształtowaniu stawek dla ekspertów. Jak zauważa jeden z ekspertów w wywiadzie, w większości przypadków stawki oscylują bliżej dolnego pułapu, nawet w przypadku bardziej złożonych

---

⁸¹ Ocena wniosku składanego w sposób konkurencyjny to 500 zł, natomiast niekonkurencyjny to 600 zł (na podstawie: Zestawienie stawek wynagrodzeń ekspertów FE SL 2021-2027).

⁸² Zgodnie z Załącznikiem do Uchwały Zarządu Województwa Śląskiego nr 2213/380/VI/2022 z dnia 7.12.2022 r. (Zestawienie stawek wynagrodzeń ekspertów RPO WSL 2014-2020), wynagrodzenie za ocenę wniosku w trybie konkursowym to 300 zł (EFRR) oraz 250 zł (EFS), a w trybie pozakonkursowym odpowiednio 400 zł i 300 zł. Ponowną ocenę wniosku wyceniono na 300 zł (EFRR) i 100 zł (EFS).

⁸³ IDI, ekspert zewnętrzny oceniający WoD.

projektów, takich jak badawczo-rozwojowe, które wymagają znacznego nakładu pracy i uwagi. Specyfika projektów, na które nabory realizuje IP FE SL-ŚCP powoduje, że do grona ekspertów zgłaszają się naukowcy, badacze (mający wiedzę i doświadczenie w obszarze innowacji, projektów B+R), dla których ta **stawka jest za niska**, szczególnie przy bardziej złożonych projektach. Eksperti komunikują ten problem, choć na razie nie zdarzyły się odmowy udziału w ocenie ze względu na zbyt niskie wynagrodzenie. Jeden z ekspertów IP FE SL-ŚCP odniósł się w swych rozważaniach do rozwiązań przyjętych w innych regionach, wskazując, że eksperci w województwie śląskim oceniają szeroki zakres aspektów wniosków, w tym merytorykę, finanse, zgodność z pomocą publiczną, a także inne elementy. W innych województwach te zadania są często dzielone pomiędzy kilku specjalistów. Taki system w Śląskim powoduje większe obciążenie dla pojedynczego eksperta, co wymaga większego zaangażowania i więcej czasu. Ekspert zauważa, że w innych województwach wynagrodzenia są często wyższe, mimo węższego zakresu pracy. **Zalecenie:** W kolejnej perspektywie finansowej zaleca się weryfikację obowiązujących stawek wynagrodzeń dla ekspertów oceniających projekty, z uwzględnieniem stopnia złożoności ocenianych wniosków, w celu zapewnienia adekwatności wynagrodzeń, zwłaszcza poprzez rozważenie częstszego stosowania górnej granicy widełek płacowych.

Generalnie **ocena pracy ekspertów zewnętrznych jest pozytywna, niezależnie od ION**. Przedstawiciele instytucji w wywiadach nie wskazują znaczących trudności w tym obszarze. Wkład merytoryczny ekspertów oceniany jest jako bardzo cenny, choć czasem trudność sprawia im często przełożenie wiedzy na formalne karty oceny. Eksperti, zwłaszcza z dziedzin technicznych, mają problem z dokładnym opisem uwag i wniosków w sposób zgodny z wymaganiami proceduralnymi. W przypadku IP FE SL-ŚCP wiedza ekspercka szczególnie uwidacznia się podczas paneli eksperckich. Jak wskazał przedstawiciele ION, oceniający potrafią zadawać precyzyjne pytania i dostrzegać aspekty projektów, które często pozostają niewidoczne na pierwszy rzut oka. Większość z nich to osoby z dużym doświadczeniem akademickim lub zawodowym, pracujące w takich instytucjach jak politechniki, uniwersytety czy jednostki z sieci Łukasiewicza.

Należy też podkreślić, iż ION **podejmują działania, aby oceniający projekty wykonywali swoje zadania w sposób ustrukturyzowany**, aby zapewnić spójność i obiektywność ocen. Kluczową rolę odgrywają sekretarze, którzy czuwają nad prawidłowością całego procesu oraz zapewniają jednolitość interpretacji kryteriów. Jak wynika z wywiadów pogłębionych z przedstawicielami DFS, w trakcie oceny, wątpliwości są omawiane w dedykowanych grupach na platformie Microsoft Teams. Grupy te służą do rozwiązywania problemów w czasie rzeczywistym, np. związanych z interpretacją kryteriów lub wypełnianiem wniosku o dofinansowanie w systemie. Oceniający biorą też udział w szkoleniach oraz otrzymują materiały wyjaśniające najważniejsze zagadnienia dotyczące kryteriów, co minimalizuje ryzyko błędnych interpretacji. Sekretarze przesyłają też oceniającym informacje i uzgodnienia w formie e-maili. Dzięki temu wszyscy uczestnicy procesu mają dostęp do

ujednocionych wytycznych. Organizowane są też spotkania w celu omówienia bardziej skomplikowanych przypadków. Eksperci zewnętrzni biorący udział w wywiadach wysoko oceniają wsparcie ze strony zespołów przygotowujących dokumenty oraz koordynujących proces oceny. Dzięki uwagom technicznym przekazywanym ekspertom możliwa jest jednolita ocena projektów przez różnych oceniających. Dodatkowo, w odniesieniu do części oceny wniosków, jakim jest zgodność z zasadami horyzontalnymi (co, jak wskazywano w wywiadach oraz badaniu ilościowym, sprawia czasem trudności zarówno wnioskującym, jak i oceniającym), do dyspozycji całej kadry ION, wnioskodawców i ekspertów jest osoba pełniąca obowiązki koordynatora ds. równości, niedyskryminacji i KPP, z którą można konsultować indywidualne przypadki.

Podsumowanie

Ocena procedur stosowanych przez Instytucje Organizujące Nabór w ramach FE SL 2021-2027 wskazuje na ich zgodność z wytycznymi, skuteczność oraz przejrzystość. Procedury oceny projektów realizowane są zgodnie z regulaminami.

Przyjęty w DRT, DFR oraz IP FE SL-ŚCP proces oceny projektów obejmujący etapy oceny formalnej oraz merytorycznej, pozwala na skuteczną eliminację błędów formalnych we wczesnym stadium, co oszczędza czas ekspertów merytorycznych i umożliwia skupienie się na projektach najlepiej wpisujących się w cele Programu. Mechanizm uzupełniania i poprawiania wniosków na etapie oceny formalnej dodatkowo zwiększa jakość projektów przechodzących do dalszej oceny. W IP FE SL-ŚCP ocena spełnienia kryteriów merytorycznych może być przeprowadzana w oparciu o panel ekspercki, w którym uczestniczą: członkowie KOP oceniający projekt w zakresie kryteriów merytorycznych, Sekretarz/Zastępca Sekretarza KOP oraz wnioskodawca, lub przedstawiciel wskazany przez wnioskodawcę. Uwzględnienie panelu ekspertów w ocenie projektów umożliwia bezpośrednie wyjaśnienie wątpliwości dotyczących kryteriów merytorycznych, co zwiększa precyzję i rzetelność oceny. Ponadto udział wnioskodawców w panelu pozwala na lepsze zrozumienie ich projektów przez oceniających, co sprzyja bardziej trafnym decyzjom i wyborowi projektów najlepiej odpowiadających celom programu. Jest to szczególnie istotne w przypadku projektów innowacyjnych, dotyczących B+R, ponieważ umożliwia szczegółowe omówienie zaawansowanych aspektów technicznych i naukowych, co pozwala na pełniejsze zrozumienie ich potencjału oraz zgodności z celami Programu.

Z kolei przyjęte w DFS oraz IP FE SL-WUP rozwiązanie łączące oba etapy w jeden etap oceny formalno-merytorycznej z możliwością negocjacji, zapewnia, że tylko projekty spełniające zarówno podstawowe, jak i jakościowe wymogi mają szansę na pozytywną ocenę. Jednoetapowa ocena oznacza uproszczenie procesu, co sprzyja efektywności i zmniejsza obciążenia administracyjne. Przewidziany etap negocjacji pozwala na usunięcie słabości projektów, ich dostosowanie do wymagań formalnych i merytorycznych oraz zwiększenie ich zgodności z celami Programu. Jest to szczególnie ważne w przypadku projektów tzw. „miękkich”, gdyż umożliwia

dopracowanie działań, które wymagają elastyczności i precyzyjnego dostosowania do potrzeb beneficjentów.

Możliwość, jaką mają wnioskodawcy niezależnie od ION, uzupełniania i poprawy wniosków zwiększa szanse na wybór projektów o wysokiej jakości, eliminując odrzucenie z powodów formalnych i umożliwiając dopracowanie szczegółów merytorycznych. Skuteczność procesu jest wspierana dodatkowo przez profesjonalizm oceniających, w tym wykorzystanie ekspertów zewnętrznych, co gwarantuje wysoki poziom ocen merytorycznych. Z kolei przejrzystość procedur, w tym mechanizmy odwoławcze i jasne zasady oceny, zwiększają zaufanie do systemu oraz umożliwiają korektę ewentualnych błędów.

Niezależnie od ION, w przypadku negatywnej oceny projektu, wnioskodawca ma możliwość złożenia protestu, co pozwala na ponowne rozpatrzenie decyzji i weryfikację zgodności oceny z przyjętymi kryteriami. Procedura ta zwiększa transparentność i zapewnia sprawiedliwość procesu, wspierając wybór projektów najlepiej odpowiadających celom Programu. Wymóg dodatkowego uzasadnienia decyzji przez instytucję oceniającą podnosi jej odpowiedzialność i przejrzystość działań, a także wzmacnia zaufanie wnioskodawców do systemu funduszy europejskich, podkreślając otwartość i kontrolowalność procesu oceny.

Wszystkie procedury – zarówno te dotyczące postępowania na różnych etapach oceny, jak też działań związanych z procedurą odwoławczą, a także działań niezbędnych do podjęcia na etapie podpisywania umowy o dofinansowanie, zostały jasno opisane w regulaminach. Potwierdzają to wyniki badania wśród wnioskodawców – pozytywnie oceniają oni transparentność, rzetelność i przejrzystość procesu oceny projektów. Kontakt z pracownikami ION jest oceniany jako łatwy i pomocny, zwłaszcza w instytucjach takich jak DFR. Możliwość uzupełniania i poprawy wniosków jest postrzegana jako istotny element wspierający dopracowanie projektów i zwiększający ich szanse na sukces. Ogólnie przebieg procesu oceny projektów spotyka się z aprobatą wnioskodawców, szczególnie w zakresie jasności zasad i dostępności informacji.

3.4 Ocena funkcjonalności LSI2021 oraz CST2021

W perspektywie 2021-2027 wdrażanie Programu wspierać będą dwa systemy informatyczne: Lokalny System Informatyczny 2021 (LSI2021) oraz Centralny System Teleinformatyczny 2021 (CST2021). LSI2021 obsługuje następujące procesy: aplikowanie o fundusze unijne (umożliwia wnioskodawcom składanie wniosków o dofinansowanie oraz monitorowanie postępu ich oceny), ocenę wniosków o dofinansowanie (wspiera ekspertów w procesie analizy, oceny i weryfikacji zgłoszonych projektów) oraz zarządzanie programem (wspomaga instytucje odpowiedzialne za obsługę wniosków, monitorowanie realizacji projektów oraz raportowanie wyników i efektów wdrażania programów unijnych). Służy także do przeprowadzania naboru ekspertów Programu.

Główne funkcjonalności CST2021 obejmują: rozliczanie projektów, obsługę procesów księgowania wydatków, tworzenie formularzy monitorowania uczestników projektu (aplikacja agreguje dane uczestników projektów) oraz agregowanie danych dotyczących programów wdrażanych z polityki spójności. Jedną z aplikacji CST2021 jest też internetowa baza ofert z ogłoszeniami beneficjentów, która wspiera realizację zasady konkurencyjności.

System LSI2021 powinien pozostawać w pełni kompatybilny z systemem CST2021, gdyż informacje dotyczące projektów są przenoszone z systemu lokalnego do centralnego. Zgodnie z Wytycznymi⁸⁴, pierwsze przekazanie informacji o projekcie z LSI2021 do CST2021 ma miejsce w momencie złożenia wniosku o dofinansowanie (powiązanego z nadaniem mu numeru), a następnie informacje są przekazywane w kolejnych etapach związanych z oceną projektu (rozpoczęcia oceny projektu, zarejestrowania decyzji o wybraniu lub niewybraniu projektu, zmiany ww. decyzji, skierowania wniosku o dofinansowanie, dla którego podjęto decyzję, do ponownej oceny po poprawie), lub też w momencie wycofania wniosku o dofinansowanie przez wnioskodawcę, lub unieważnienia wniosku o dofinansowanie w wyniku unieważnienia naboru. Należy podkreślić, że zapewnienie kompatybilności LSI2021 z CST2021 stanowiło kluczowy warunek jego utworzenia.

W przeprowadzonych wywiadach pogłębionych respondenci pozytywnie ocenili stopień integracji obu systemów. System CST2021 określa szczegółowe wymagania dotyczące sposobu prezentacji informacji, które zostały wdrożone w LSI2021 w celu ułatwienia korzystania z systemu przez Wykonawców. Eksport danych z systemu LSI2021 do CST2021 przebiega sprawnie i nie powoduje trudności dla użytkowników. Integracja obu systemów zapewnia spójność danych oraz efektywną wymianę informacji.

Jak podkreślali rozmówcy w badaniach jakościowych, w początkowej fazie funkcjonowania system LSI2021 wymagał pewnych usprawnień, aby zwiększyć jego stabilność i płynność działania. Podjęte działania sukcesywnie poprawiały jego funkcjonalność i dostosowywały go do potrzeb użytkowników. Ponadto system jest nadal rozwijany, aby jak najlepiej odpowiadał oczekiwaniom beneficjentów.

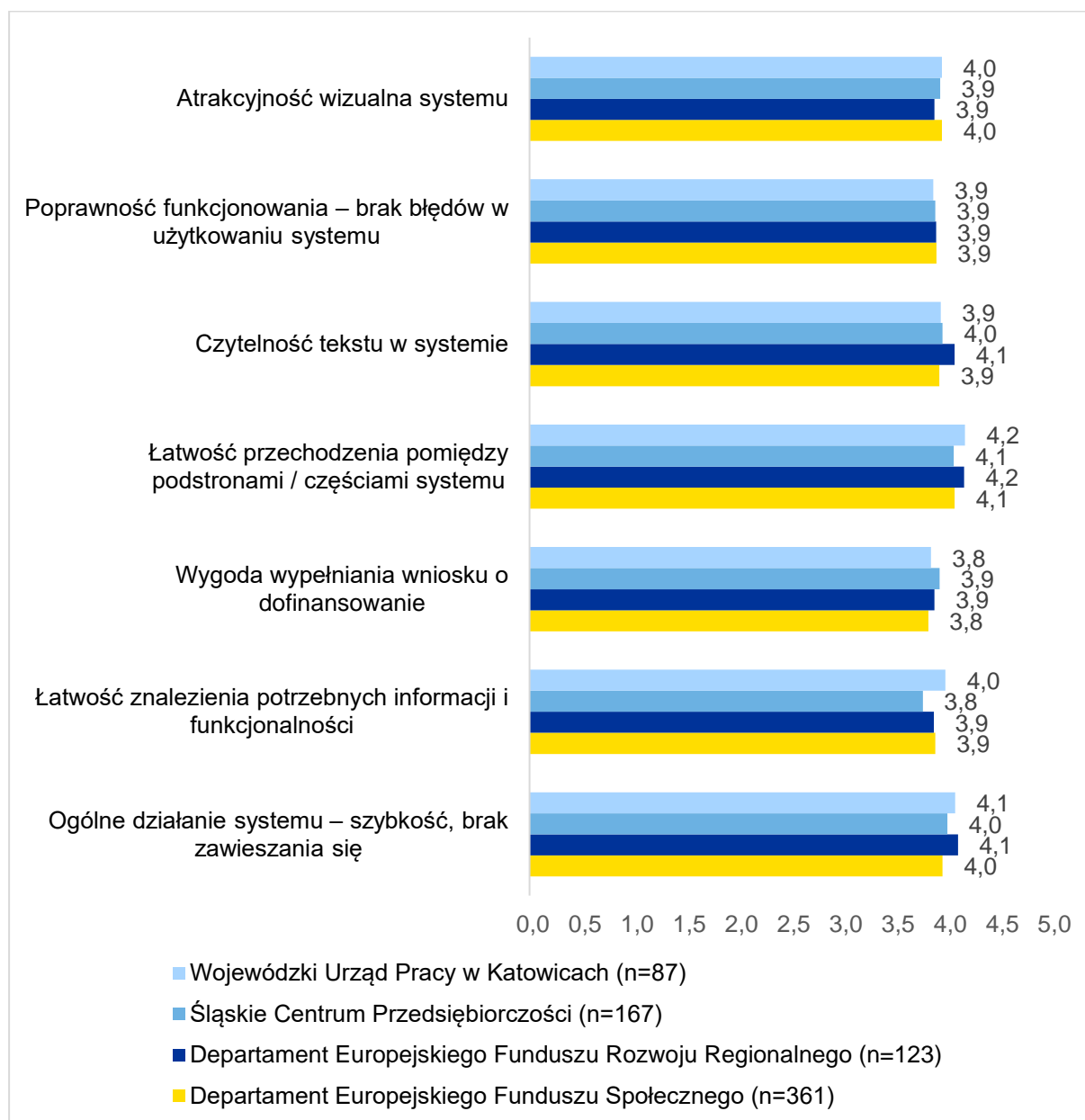
System LSI2021 cieszy się pozytywną oceną, co potwierdzają uzyskane średnie wyniki ankiet dotyczących jego oceny zrealizowane wśród wnioskodawców. Najwyższe noty uzyskała kategoria **Łatwość nawigacji pomiędzy podstronami** (średnia od 4,1 do 4,2 w zależności od ION), co świadczy o dobrej strukturze nawigacji systemu. Równie wysokie oceny uzyskano w kategorii **Ogólne działanie systemu (szybkość i brak zawieszania się)**, z ocenami od 4,0 do 4,1. Najlepiej oceniono ten aspekt w DFR i IP FE SL-WUP. Ankietowani oceniając **Atrakcyjność wizualną systemu** wystawili noty od 3,9 do 4,0, co może wskazywać na akceptowalny, ale niewyróżniający się design. Potrzebę udoskonalenia wizualnej

---

⁸⁴ Wytyczne dotyczące warunków gromadzenia i przekazywania danych w postaci elektronicznej na lata 2021-2027 – obowiązujące od 8 lutego 2023 r.

strony systemu LSI2021 dodatkowo podkreślają opinie wyrażone podczas indywidualnych wywiadów pogłębionych z przedstawicielami ION. Najniżej została oceniona **Wygoda wypełniania wniosków o dofinansowanie**, która uzyskała oceny od 3,8 do 3,9, co sugeruje, że jest to obszar wymagający poprawy. Szczegółowe dane w badanych kategoriach z podziałem na poszczególne ION prezentuje wykres.

Wykres 13. Średnia ocen odpowiedzi ankietowanych na pytanie: Jak oceniacie Państwo LSI2021?

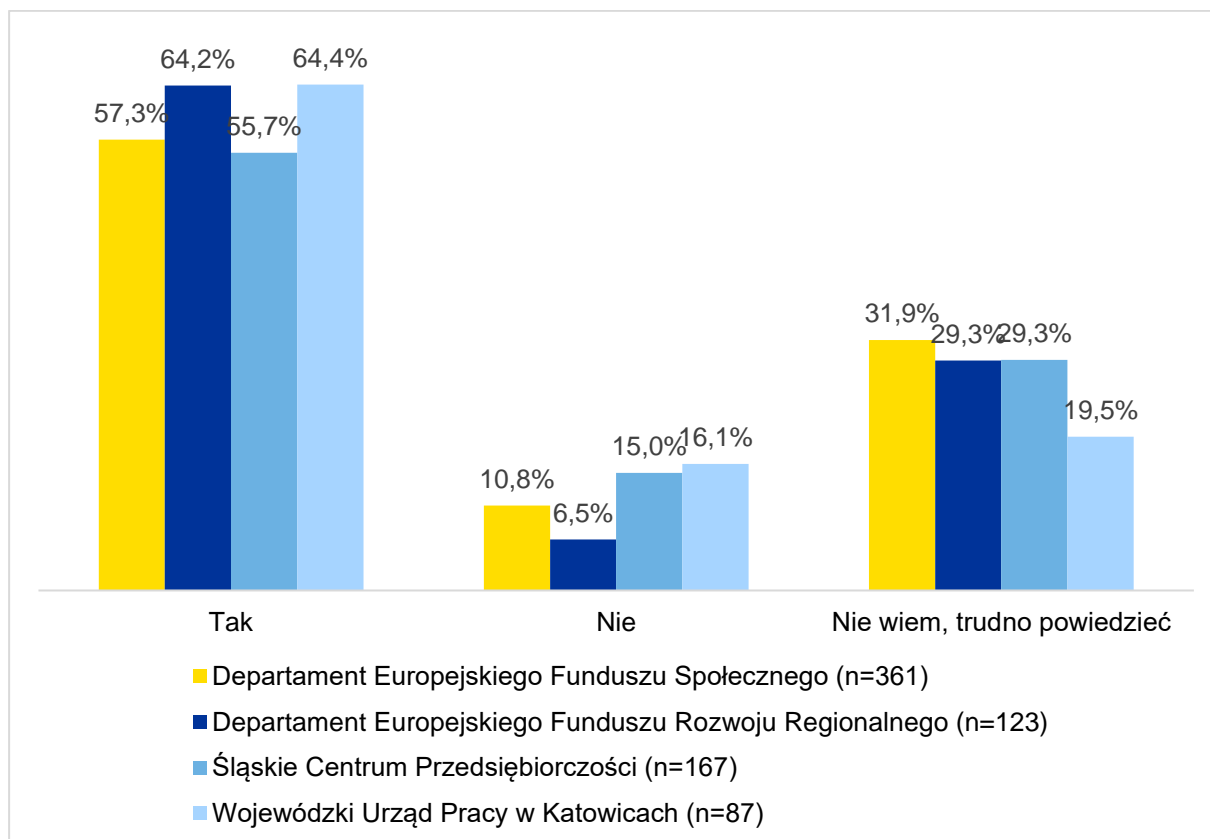

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania CAWI/CATI, n=738, pokazano średnie; oceny dokonano na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza bardzo niską ocenę, a 5 bardzo wysoką.

Zdania wnioskodawców na temat tego, **czy system posiada wszystkie funkcjonalności niezbędne do wygodnego wypełnienia wniosku o**

dofinansowanie, są podzielone. Wnioskodawcy IP FE SL-WUP wyrażają najwyższe zadowolenie i brak wątpliwości co do funkcjonalności systemu, podczas gdy odpowiedzi użytkowników DFS są bardziej krytyczne.

Wykres 14 Odpowiedzi ankietowanych na pytanie: Czy Państwa zdaniem LSI2021 posiada wszystkie funkcjonalności potrzebne do wygodnego wypełnienia wniosku o dofinansowanie?

Źródło: badanie ilościowe wśród wnioskodawców, n=738.

System LSI2021 jest użytecznym narzędziem w aplikowaniu o dofinansowanie, ocenie wniosków oraz zarządzaniu projektami, ale wciąż wymaga udoskonalień. Zarówno w badaniach ilościowych, jak i jakościowych pojawiły się sugestie dotyczące usprawnienia działania systemu:

Ograniczenia związane z liczbą znaków

Problem zgłaszany przez wnioskodawców: Brak informacji o nadmiarze tekstu, ucinanie zbyt długich tekstów (przy kopiowaniu z innych plików np. Word). Za mała ilość znaków – w szeregu pól wprowadzono limity znaków, zdaniem wnioskodawców, nieadekwatne do zakresu opisu.

Limity znaków w LSI2021 są zgodne z limitami obowiązującymi w systemie CST2021, do którego wnioski są później przenoszone. Aby zapewnić pełną kompatybilność i sprawne przekazywanie danych między systemami, konieczne jest przestrzeganie tych ograniczeń. System LSI2021 posiada wbudowany licznik znaków pod każdym polem wniosku (prawy dolny róg), który informuje o maksymalnej liczbie

znaków oraz o liczbie znaków już wykorzystanych przez użytkownika. W przypadku wklejania zbyt długich tekstów z innych aplikacji pomocniczych (np. Word), są one ucinane, przy czym nie pojawia się informacja o tym fakcie. Optymalnym rozwiązaniem byłoby podanie we wzorze wniosku (który jest wykorzystywany przez wnioskodawców do przygotowania treści, która jest potem przenoszona do LSI2021) liczby znaków przy każdym polu tekstowym. Byłoby to jednak zadaniem zbyt obciążającym ION i niosłoby ryzyko omyłek, jeśli limity ulegałyby zmianom w poszczególnych naborach.

Zalecenia: Zaleca się zawarcie ostrzeżenia w Instrukcji wypełniania i składania wniosku o dofinansowanie, że dane pole tekstowe obejmuje limit znaków oraz przypomnienie, że informacja o limicie znaków jest dostępna bezpośrednio w systemie LSI2021 przy danym polu. Przekroczenie tego limitu może skutkować automatycznym ucięciem tekstu.

Zbyt małe pola tekstowe

Problem zgłaszany przez wnioskodawców: Zbyt małe pola tekstowe, zawężające widok (brak podglądu całego wpisu w polu). Brak możliwości rozwinięcia tekstu.

Każde pole tekstowe w systemie LSI2021 posiada w prawym dolnym rogu znacznik umożliwiający rozciągnięcie pola do potrzebnych rozmiarów, co pozwala na wygodne przeglądanie i sprawdzenie całej wprowadzonej treści. Użytkownik może dostosować wielkość pola, przeciągając trójkącik w prawym dolnym rogu. Informacja o tej funkcjonalności została już zamieszczona w Instrukcji wypełniania i składania wniosku o dofinansowanie dla beneficjentów IP FE SL-ŚCP i, jak wynika z deklaracji pozostałych ION, będzie sukcesywnie dodawana do instrukcji dla pozostałych ION.

Zalecenia: Zaleca się, aby we wszystkich instrukcjach wypełniania i składania wniosku o dofinansowanie znalazła się informacja dla użytkownika, że istnieje możliwość dostosowania wielkości pola tekstowego poprzez przeciągnięcie trójkątka w prawym dolnym rogu. Dzięki tej funkcji użytkownicy będą mogli łatwiej przeglądać i edytować całą wprowadzoną treść, co zwiększy komfort pracy w systemie LSI2021.

Wypełnianie wskaźników

Problem zgłaszany przez wnioskodawców: Zadaniem wnioskodawców jest przypisanie wskaźników do projektu wybieranych w LSI2021 z rozwijanej listy wskaźników (produktu i rezultatu), a także narzędzi pomiaru, które również są wybierane z listy słownikowej. W pierwszym kroku wnioskodawca w systemie wybiera z listy rozwijanej rodzaj wskaźnika produktu i rezultatu – są to wskaźniki kluczowe, specyficzne dla programu oraz specyficzne dla projektu, a następnie nazwy wskaźników i narzędzia pomiaru. Konieczność powtórzenia tej czynności dla każdego rodzaju wskaźnika nie jest dostatecznie czytelne dla wnioskodawców. Zdarza się, że wnioskodawca kończy cały proces na wyborze wskaźników kluczowych i pomija wskaźniki specyficzne dla programu oraz dla projektu. Jak wskazują przedstawiciele ION, jest to jeden z częstszych błędów, który wymaga

poprawiania na etapie negocjacji. Optymalnym rozwiązaniem byłoby stworzenie oddzielnych pól we wniosku dla każdego rodzaju wskaźników.

Oczekiwaniem wnioskodawców jest też to, aby proces wyboru wskaźników oraz narzędzi pomiaru był bardziej zautomatyzowany – tak gdzie wskaźniki są obligatoryjne dla projektu oraz tam, gdzie narzędzia pomiaru są jednoznacznie powiązane ze wskaźnikiem, pola we wniosku mogłyby się wypełniać automatycznie.

Jak wynika z deklaracji IZ FE SL, wskaźniki stanowią kluczowy element wniosku i każda zmiana w tym obszarze miałaby istotny wpływ na cały proces aplikacyjny (wypełniania WoD). Z tego względu ewentualne modyfikacje w tym zakresie wymagają dokładnej analizy i ich wdrożenie wymaga czasu. Obecnie rozważane są rozwiązania automatyzujące obsługę wskaźników horyzontalnych – ich analiza jest prowadzona w DFS, a dalsze kroki będą zależały od wyników tych prac. Na ten moment, aby ułatwić beneficjentom wybór narzędzi pomiaru wskaźników, stosowana jest selekcja dostępnych opcji dla poszczególnych naborów – lista jest zawężana i dostosowywana do specyfiki konkursu, co pozwala ograniczyć nadmiar narzędzi na liście.

Zalecenia: Zaleca się stworzenie w systemie informatycznym służącym do aplikowania oddzielnych sekcji dla każdego rodzaju wskaźnika (produktu: kluczowe, specyficzne dla programu i specyficzne dla projektu, oraz rezultatu: kluczowe, specyficzne dla programu i specyficzne dla projektu). Należy też dążyć do jak największej automatyzacji i uproszczenia wyboru wskaźników i narzędzi pomiaru, co ograniczy ryzyko błędów popełnianych przez wnioskodawców. Ze względu na to, że wdrożenie tych rozwiązań wymaga znaczącej ingerencji w LSI2021, zalecenie dotyczy kolejnego okresu programowania.

System LSI2021 nie widzi przecinka dziesiętnego przy kopiowaniu kwot z excela

Problem zgłaszany przez wnioskodawców DFR: Brak możliwości kopiowania kwot z excela – system LSI2021 nie widzi przecinka dziesiętnego.

Jak wynika z deklaracji IZ FE SL, w kwestii braku rozpoznawania przecinka przez system LSI2021, przeprowadzono analizę możliwości wprowadzenia mechanizmu poprawnego interpretowania tego znaku w danych wprowadzanych przez użytkowników. Jednak wdrożenie takiej funkcjonalności wymagałoby znacznego nakładu pracy – podczas gdy dostępne są inne, łatwe rozwiązania, czyli funkcja w programie Excel, która pozwala na automatyczną zamianę przecinków na kropki. Dzięki temu użytkownicy mogą samodzielnie dostosować format danych przed ich wprowadzeniem do systemu LSI2021, eliminując potencjalne problemy z interpretacją wartości liczbowych.

Zalecenia: Zaleca się zawarcie informacji w Instrukcji wypełniania i składania wniosków o dofinansowanie, dotyczącej automatycznej zamiany przecinków na kropki w programie Excel przed skopiowaniem danych do systemu LSI2021. Dzięki temu beneficjenci będą mogli uniknąć problemów z rozpoznawaniem wartości liczbowych przez system i zapewnić poprawność wprowadzanych danych.

Eksport/import danych z i do excela

Problem zgłaszany przez wnioskodawców: Oczekiwaniem wnioskodawców jest umożliwienie wczytanie całych tabel z budżetem z plików excel do LSI2021 oraz umożliwienie eksportowania tabel z LSI2021 do formatu excel.

Jak wynika z deklaracji IZ, obecnie funkcja importu danych z plików excel do LSI2021 nie jest dostępna ani dla ION, ani dla wnioskodawców. Funkcjonalność importu nie jest możliwa do realizacji, za względu na zbyt duży poziom skomplikowania i złożoność mechanizmów gromadzenia danych finansowych. Jak wskazuje jeden z przedstawicieli IZ FE SL, pojedynczy koszt w budżecie powiązany jest z ponad 30 innymi elementami (zadania (id), powiązany podmiot (id, typ), beneficjent pomocy (id), słownik kategoria limitowana, słownik pomoc publiczna (id), słownik pomoc de minimis (id), słownik jednostka miary (id) itd.). Import danych z excela nie dawałby pełnej gwarancji bezpiecznego i pełnego uzupełnienia niezbędnych danych. W zamian za to w miarę rozwijania funkcjonalności LSI2021 wprowadza się jak najwięcej automatyzacji i walidacji w tabelach z wydatkami.

Eksport danych do excela jest z kolei dostępny wyłącznie dla ION. Planowane jest jednak wprowadzenie takiej funkcji również dla wnioskodawców. Prace nad tym rozwiązaniem są już prowadzone, a w efekcie rozwiązanie będzie dostępne dla wnioskodawców we wszystkich ION.

Zalecenia: Zaleca się kontynuowanie prac nad wdrożeniem funkcji eksportu danych do Excela dla wnioskodawców. Wprowadzenie tej funkcjonalności zwiększy wygodę użytkowników, usprawni zarządzanie danymi oraz zapewni spójność funkcjonalności we wszystkich instytucjach.

Komunikaty z podpowiedziami co należy w danej komórce wpisać

Problem zgłaszany przez wnioskodawców: Zgłaszanym przez wnioskodawców problemem jest brak wyświetlania komunikatów z podpowiedziami, które wskazywałyby, jakie dane należy wprowadzić w poszczególnych polach formularza. Konieczność „przeskakiwania” pomiędzy systemem LSI2021 a instrukcją, regulaminem oraz innymi dokumentami jest uciążliwe i zwiększa ryzyko popełnienia błędów podczas wypełniania wniosków.

Jak wynika z wyjaśnień IZ FE SL, w poprzednim okresie programowania system zawierał funkcję pomocy kontekstowej, jednak analiza wykazała, że nie sprawdziła się ona w praktyce. Z tego powodu nie została uwzględniona w obecnym systemie i nie jest planowane jej wdrożenie. Zamiast tego, wszystkie niezbędne informacje dotyczące wypełniania wniosków zawarte są w instrukcjach, które zostały opracowane w taki sposób, aby beneficjenci mogli samodzielnie, krok po kroku, poprawnie uzupełnić cały wniosek. Ponadto, błędy w wypełnianiu wniosku są jasno komunikowane w podsumowaniu, gdzie system wskazuje konkretne pola wymagające poprawy, a kliknięcie na wskazany w podsumowaniu błąd przenosi użytkownika do właściwej sekcji wniosku, co pozwala na szybkie dokonanie korekty. Z perspektywy technicznej, wprowadzenie dynamicznych podpowiedzi mogłoby też

negatywnie wpłynąć na płynność działania systemu. Dodatkowo, takie podpowiedzi byłyby fragmentami instrukcji lub wzoru wniosku, które są już dostępne dla wnioskodawców. Powielanie tych treści mogłoby prowadzić do niepotrzebnego chaosu i nadmiaru informacji w systemie. Dotychczasowe doświadczenia pokazują, że większość problemów wynika z niedokładnego przeczytania instrukcji, a po jej gruntownym przeanalizowaniu wątpliwości zazwyczaj się rozwiązują. Dlatego obecne podejście, bazujące na szczegółowych instrukcjach i komunikatach walidacyjnych, uznawane jest za wystarczające i efektywne.

Zalecenia: brak.

Problemy z kompatybilnością przeglądarek

Problem zgłaszany przez wnioskodawców: Problemy z kompatybilnością przeglądarek.

Ja wynika z wyjaśnień IZ FE SL, LSI2021 umożliwia pracę z poziomu różnych przeglądarek internetowych, jednak rekomendowaną przeglądarką jest Google Chrome, co jest wskazane w Regulaminie użytkownika LSI2021. Z doświadczeń ION wynika, że problemy zgłaszane przez użytkowników nie występują podczas korzystania z rekomendowanej przeglądarki. W każdym przypadku, w którym beneficjent zgłaszał błędy w działaniu systemu, zmiana przeglądarki na Google Chrome rozwiązywała problem. Regulamin użytkownika LSI2021 jest podstawowym dokumentem, z którym należy zapoznać się przed rozpoczęciem pracy w systemie LSI2021. Zawiera on nie tylko zalecenia techniczne, takie jak wybór przeglądarki, ale także istotne informacje dotyczące bezpieczeństwa, zasad logowania i haseł. Natomiast już w trakcie wypełniania wniosku kluczowym dokumentem dla beneficjenta jest Instrukcja wypełniania i składania wniosków o dofinansowanie.

Zalecenia: Zaleca się powtórzenie informacji o zalecanej przeglądarce w Instrukcji wypełniania i składania wniosków o dofinansowanie, aby beneficjenci byli świadomi, że rekomendowaną przeglądarką do pracy w systemie LSI2021 jest Google Chrome. Powtórzenie tej informacji zarówno w Regulaminie użytkownika LSI2021, jak i Instrukcji pomoże uniknąć problemów technicznych i zapewni sprawne działanie systemu LSI2021 podczas wypełniania wniosków.

Kilku użytkowników

Problem zgłaszany przez wnioskodawców: W sytuacji, kiedy w LSI2021 nad wnioskiem pracuje kilku użytkowników jednocześnie, problemem jest brak możliwości zapisywania wersji roboczej konkretnego użytkownika.

Wyjaśnienia IZ/IP: W systemie LSI2021 funkcjonuje robocza wersja wniosku o dofinansowanie, jednak nie zaleca się równoczesnej pracy dwóch użytkowników nad tym samym wnioskiem, ponieważ może to prowadzić do utraty danych. Aby uniknąć problemów, wnioskodawcy powinni odpowiednio zaplanować sposób wprowadzania danych, tak aby tylko jeden użytkownik edytował wniosek w danym momencie. Choć może to być wyzwaniem organizacyjnym, istnieje realne ryzyko utraty informacji, dlatego administratorzy systemu stanowczo odradzają równoczesną edycję. Kwestia

ta jest podkreślana podczas szkoleń dla beneficjentów. W niektórych modułach systemu pojawiły się już komunikaty ostrzegające przed jednoczesnym dostępem, a planowane jest ich wdrożenie w kolejnych częściach systemu. Ma to na celu zminimalizowanie ryzyka utraty danych i ostrzeżenie użytkowników przed potencjalnymi problemami.

Zalecenia: Zaleca się kontynuację prac nad zamieszczaniem komunikatów ostrzegających przed równoczesną pracą dwóch użytkowników nad tym samym wnioskiem w LSI2021. Równoczesna edycja może prowadzić do utraty wprowadzonych danych, dlatego wprowadzenie wyraźnych ostrzeżeń w kolejnych modułach systemu jest kluczowe dla zapewnienia bezpieczeństwa i poprawności danych wprowadzanych przez beneficjentów.

Potwierdzenie wysyłki wniosku

Problem zgłaszany przez wnioskodawców: Brak wyraźnego potwierdzenia, że wniosek został złożony.

W systemie LSI2021 nie występuje fizyczna czynność wysyłki wniosku – finalnym krokiem jest jego złożenie w systemie, co powoduje automatyczną zmianę statusu wniosku po stronie beneficjenta. Najważniejszym elementem potwierdzającym poprawne złożenie wniosku jest zmiana jego statusu na "złożony", co można sprawdzić na głównej stronie, w sekcji listy projektów. Po dokonaniu tej czynności pojawia się również stosowny komunikat w systemie, informujący użytkownika o pomyślnym złożeniu wniosku. Jak wynika z deklaracji IZ FE SL, ION są świadome znaczenia tej informacji o złożeniu wniosku dla wnioskodawcy, dlatego informacja o sposobie weryfikacji statusu złożonego wniosku została uwzględniona w instrukcji wypełniania i składania wniosków o dofinansowanie oraz w filmie instruktażowym. Planuje się stałe monitorowanie i pilnowanie, aby ta informacja zawsze była dostępna we wszystkich kluczowych materiałach, co zapewni beneficjentom pewność, że ich wniosek został poprawnie złożony.

Zalecenia: Zaleca się sprawdzenie, czy we wszystkich instrukcjach wypełniania i składania wniosków o dofinansowanie zawarta jest informacja o potwierdzeniu złożenia wniosku, w tym o sposobie weryfikacji zmiany statusu wniosku na "złożony" w systemie LSI2021. Jasne wskazanie tej informacji w instrukcjach zapewni beneficjentom pewność, że wszystkie niezbędne czynności zostały poprawnie wykonane.

Brak modułu do ponownej oceny

Problem zgłoszony przez członków KOP: Obecnie, gdy zachodzi konieczność ponownego rozpatrzenia wniosku, na przykład po procedurze odwoławczej lub w wyniku uzupełnienia, działania te są realizowane częściowo poza LSI2021. Główną trudnością jest brak możliwości technicznej dokonania fragmentarycznej oceny wniosku – gdy ponownej ocenie podlega jedynie część kryteriów.

Jak wynika z wyjaśnień IZ FE SL, obecnie trwa analiza tego zagadnienia – rozpatrywane są możliwości techniczne umożliwiające wprowadzenie rozwiązania

pozwalającego na ocenę jedynie wybranych fragmentów wniosku. Wyniki tej analizy będą miały kluczowe znaczenie dla przyszłych zmian w systemie.

Zalecenia: Zaleca się kontynuowanie prac nad techniczną możliwością wprowadzenia rozwiązań umożliwiających fragmentaryczną ocenę wniosków w systemie LSI2021. Wdrożenie takiej funkcjonalności usprawni proces ponownego rozpatrywania wniosków po procedurach odwoławczych lub uzupełnieniach, ograniczając konieczność realizowania tych działań poza systemem i zwiększając efektywność procesu oceny.

3.5 Ocena trafności i skuteczności procedury odwoławczej

Zasady dotyczące procedury odwoławczej zostały określone w Rozdziale 16 ustawy wdrożeniowej⁸⁵. Dokument ten określa terminy i zasady wniesienia protestu oraz sposób, termin i warunki jego rozpatrzenia. Wskazuje również dwa etapy procedury odwoławczej, tj. przedsądowy oraz sądowy. Zgodnie z art. 51. 2 ustawy wdrożeniowej każdy regulamin stosowany w przypadku postępowań konkurencyjnych powinien zawierać informację o przysługujących wnioskodawcy środkach odwoławczych oraz instytucjach właściwych do ich rozpatrzenia. Zapis ten znalazł odzwierciedlenie w Wytycznych dotyczących wyboru projektów na lata 2021-2027 (Podrozdział 11.1. Zakres regulaminu wyboru projektów).

Podstawowe informacje dotyczące zasad i przebiegu procedury odwoławczej zostały zawarte we **Wzorze regulaminu wyboru projektów w sposób konkurencyjny w ramach programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027⁸⁶.** W części 5 (punkt 5.5) tego dokumentu ujęto najważniejsze informacje na temat procedury odwoławczej, w zakresie zgodnym z przywołanymi przepisami. Regulaminy wszystkich naborów realizowanych w perspektywie 2021-2027 sposobem konkurencyjnym, opracowane na podstawie wskazanego wzoru, posiadają w punkcie 5.5 zapisy dotyczące procedury odwoławczej, różniące się w zakresie danych instytucji, do której wnoszony jest protest (odpowiednia ION). W regulaminach wszystkich poddanych analizie naborów procedura odwoławcza w sposób prawidłowy odzwierciedla uregulowania ustawowe.

W kontekście obiektywizacji procesu oceny protestu istotne znaczenie mają regulacje zawarte w art. 71 ustawy wdrożeniowej, zgodnie z którymi w rozpatrywaniu protestu i w ponownej ocenie nie mogą brać udziału osoby, które były zaangażowane w przygotowanie projektu, którego protest dotyczy, lub w jego ocenę. Oceny protestu nie może prowadzić pracownik instytucji zarządzającej programem – w żadnej z dziedzin objętych FE SL 2021-2027 oraz pracownik instytucji pośredniczącej FE SL 2021-2027 – w dziedzinach dotyczących zadań instytucji, w której jest zatrudniony⁸⁷.

---

⁸⁵ Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz. U. poz. 1079).

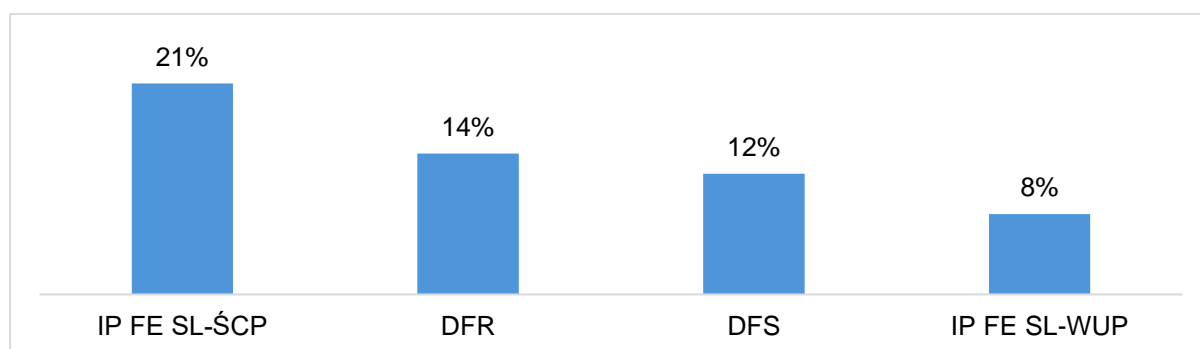
⁸⁶ Załącznik do uchwały Zarządu Województwa Śląskiego nr 2142/455/VI/2023 z dn. 11.10.2023 r.

⁸⁷ [Baza ekspertów oceniających wnioski](#) (dostęp: 9.12.2024 r.).

W okresie objętym analizą (do 4 grudnia 2024 r.) wniesiono 311 protestów w 24 naborach w ramach FE SL 2021-2027. Łącznie w naborach tych wpłynęło 2518 wniosków⁸⁸, co oznacza, że **protesty dotyczyły ok. 12% ogółu złożonych wniosków**.

Protesty zostały uwzględnione w 21 przypadkach (ok. 7% wniesionych protestów). Działaniami, w których odsetek wniesionych protestów w stosunku do liczby złożonych projektów okazał się największy, są: Działanie FESL.01.01 (33%, 3 protesty na 10 wniosków) oraz Działanie FESL.10.03. (w dwóch naborach ok. 25%, przy czym w jednym 33%, w drugim – 16%; łącznie na 653 wniosków protest wniesiono w 140 przypadkach). W dalszej kolejności: Działanie FESL.06.06 (18%, 7 protestów na 39 wniosków), Działanie FESL.10.20 (16%, 6 protestów na 38 wniosków) oraz FESL.10.06 (w dwóch analizowanych naborach po ok. 16% w każdym naborze; łącznie 31 protestów na 194 WoD). Analiza wg ION pokazuje, że **największy odsetek protestów wystąpił w przypadku naborów prowadzonych przez IP FE SL-ŚCP** – średnio w przypadku co piątego wniosku był wnoszony protest. Najmniejszy odsetek protestów odnotowano w naborach DFS (8%).

Wykres 15. Stosunek wniesionych protestów do ogółu wniosków, który wpłynęły w naborach organizowanych przez poszczególne ION

Źródło: obliczenia własne na podstawie danych przekazanych przez Zamawiającego⁸⁹ oraz informacji ze strony internetowej <https://funduszeue.slaskie.pl/> (poszczególne nabory⁹⁰).

Jeśli chodzi o skuteczność wnoszonych protestów, największy odsetek protestów uwzględnionych wystąpił w Działaniu FESL.06.08 i wyniósł 100% (wniesiono tylko 1 protest, został uwzględniony), następnie w Działaniu FESL.10.17, dla którego wyniósł 50% (uwzględniono 1 z 2 protestów). W Działaniu FESL.06.06 uwzględniono 29% wniesionych protestów (2 spośród 7). W Działaniu FESL.10.03 odsetek ten wyniósł ok. 11% (przy czym w naborze FESL.10.03-IP.01-026/23 było to blisko 20%, a w naborze FESL.10.03-IP.01-058/23 nieco ponad 1%).

⁸⁸ Liczba ta nie obejmuje wniosków wycofanych.

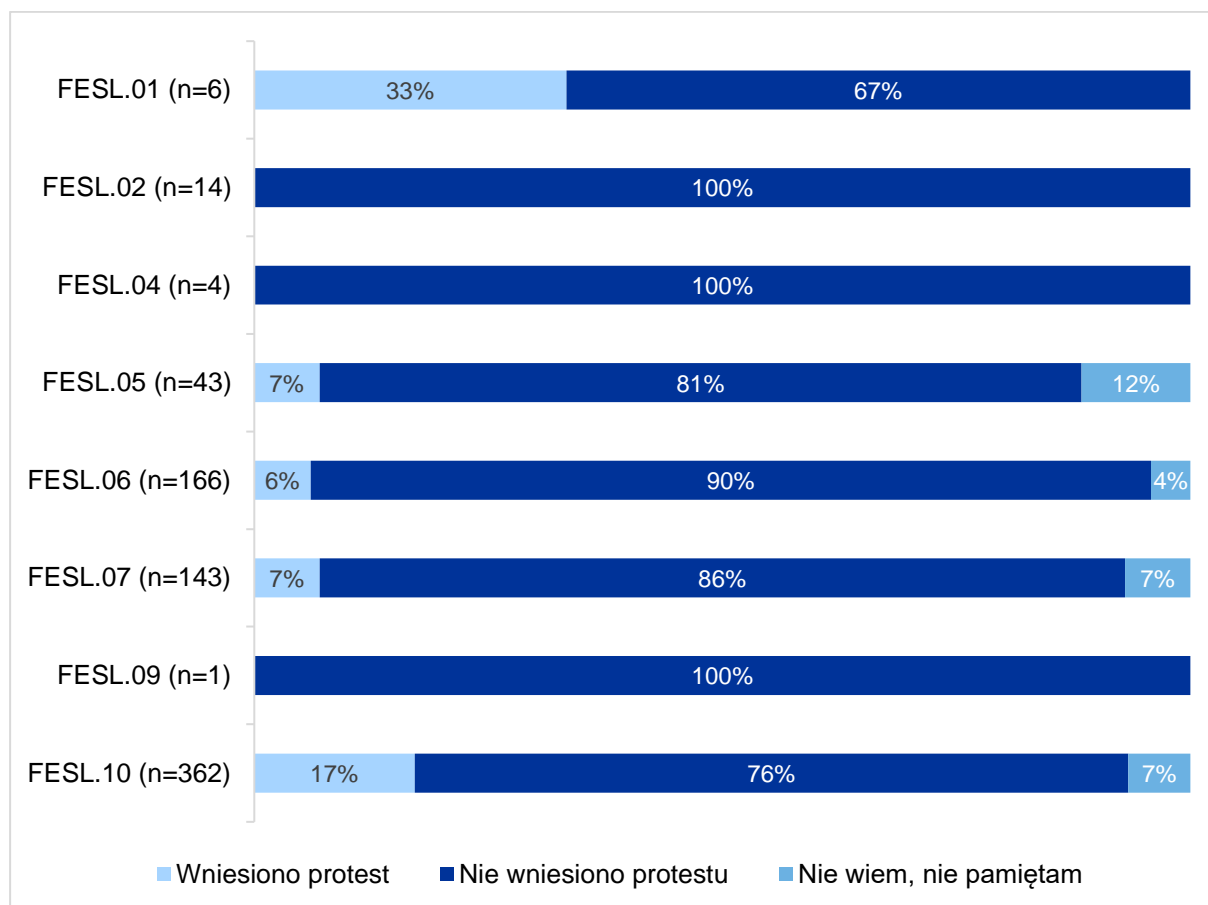
⁸⁹ Zestawienie naborów do analizy przekazane przez Zamawiającego 09.09.2024 r.

⁹⁰ Dostęp: 9.12.2024 r. łącznie w naborach złożono 2518 WoD (bez wniosków wycofanych), w tym w naborach, dla których ION był DFR 280, DFS 1349, IP FE SL-WUP 198 oraz IP FE SL-ŚCP 691. Protesty dotyczyły odpowiednio 40, 103, 24 oraz 144 złożonych wniosków.

Na **drugi etap procedury odwoławczej**, tj. skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego, zdecydowali się wnioskodawcy w 12 przypadkach, z których 11 dotyczyło Działania FESL.10.03 (IP FE SL-ŚCP).

O doświadczenia z udziału w procedurze odwoławczej pytani byli także respondenci badania ilościowego. Protesty od wyniku oceny WoD wniosło 12% badanych wnioskodawców (CATI / CAWI), aplikujących o środki w trybie konkurencyjnym. Wśród uczestników badań ilościowych protesty były składane najczęściej przez wnioskodawców w naborach w Priorytecie FESL.01 (1/3 wszystkich aplikujących wniosła protest) oraz Priorytecie 10 (17%). Następnie w Priorytecie FESL.05 i FESL.07 (po 7% wnioskodawców w każdym z tych priorytetów) oraz Priorytecie 06 (6%). Dla interpretacji wyników badania istotne jest, że wśród ogółu badanych wnioskodawcy w Priorytecie FESL.01 stanowili niewielką część – łącznie było to 6 osób.

Wykres 16. Odsetek protestów wniesionych przez wnioskodawców w naborach realizowanych w ramach poszczególnych Priorytetów Programu

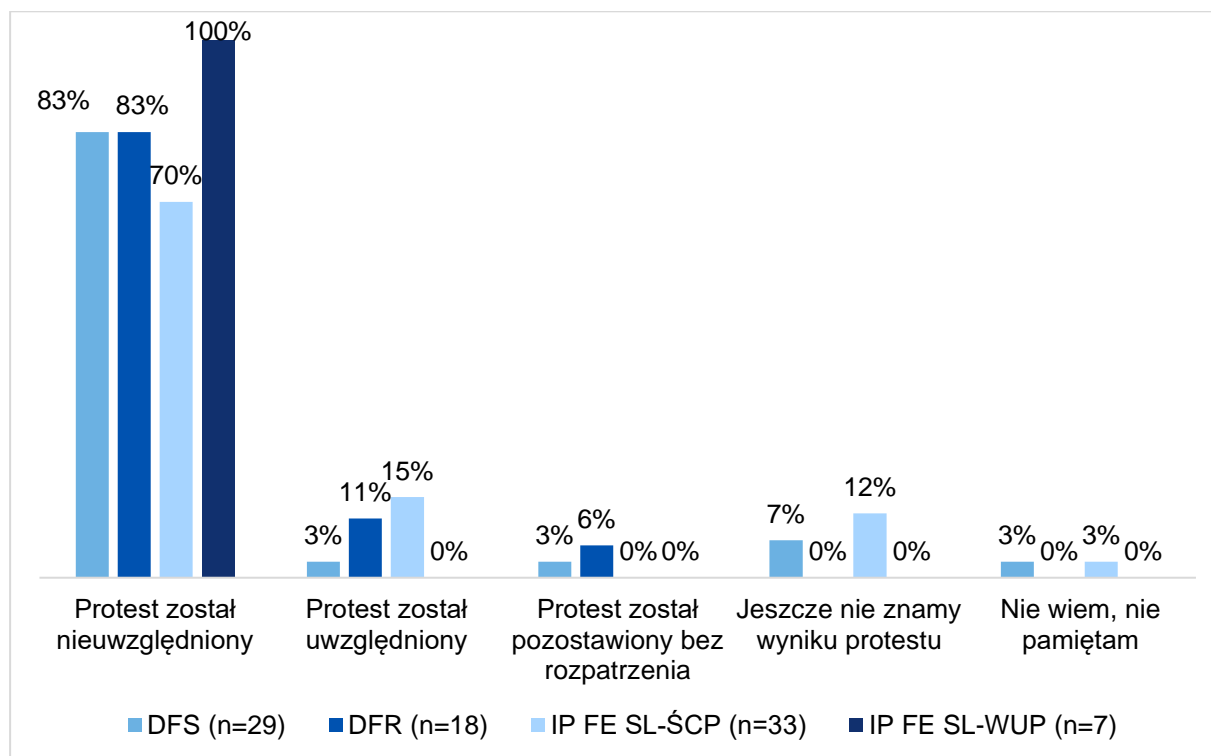

Źródło: badanie ilościowe z wnioskodawcami, n=739.

Wśród uczestników badań ilościowych **najwięcej było aplikujących wnoszących protesty w naborach, dla których ION była IP FE SL-ŚCP (20%)**, następnie DFR (15%) oraz DFS i IP FE SL-WUP (po 8%). Protesty dotyczą w większej części naborów w EFRR. Największy odsetek protestów uwzględnionych wystąpił w

przypadku protestów wnoszonych do IP FE SL-ŚCP (15%), a następnie do DFR (11%).

Wykres 17. Protesty uwzględnione w podziale na ION

Źródło: badanie ilościowe z wnioskodawcami, n=87 wnioskodawców, którzy wnieśli protesty spośród 739 wszystkich badanych wnioskodawców.

Wnioskodawcy ocenili procedurę odwoławczą umiarkowanie pozytywnie.

Odnosząc się do poszczególnych jej aspektów, w największym stopniu zgodzili się, że czas na przygotowanie protestu był wystarczający (suma odpowiedzi „raczej się zgadzam” i „zdecydowanie się zgadzam” wyniosła 71%) oraz zasady złożenia i rozpatrywania protestu były przejrzyste i zrozumiałe (68%). Czas oczekiwania na wynik odwołania był odpowiedni dla nieco ponad połowy badanych (52%), jednocześnie niemal co czwarty (24%) nie zgodził się z tym stwierdzeniem.

Najgorzej oceniony został aspekt informacyjny procedury odwoławczej, 43% badanych, którzy wnieśli protest, uznało, że posiadali wiedzę, na jakim etapie rozpatrywania znajduje się ich protest, a 29% nie zgodziło się z tym stwierdzeniem.

Wykres 18. Ocena procedury odwoławczej przez wnioskodawców, którzy wnieśli protesty

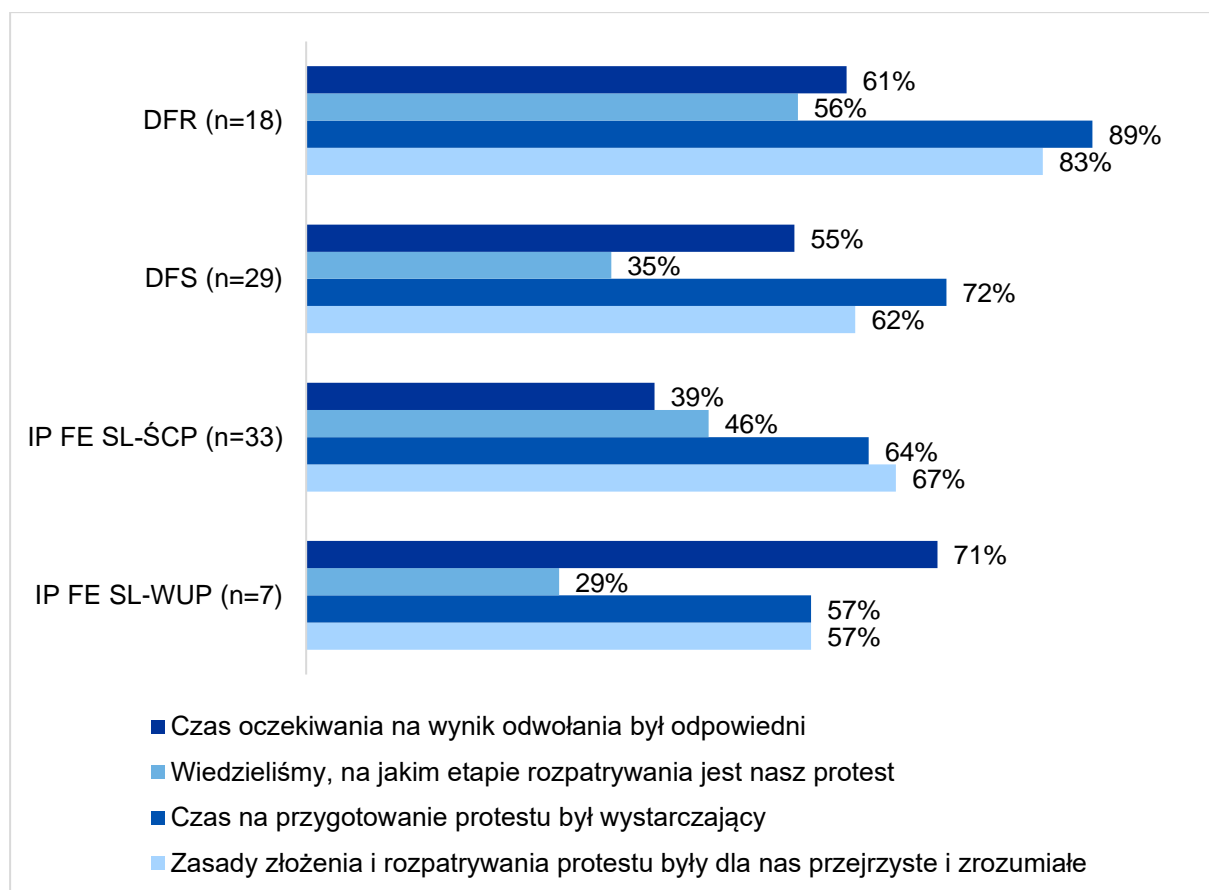
Źródło: badanie ilościowe z wnioskodawcami, n=87 wnioskodawców, którzy wnieśli protesty spośród 739 wszystkich badanych wnioskodawców.

Przebieg procedury odwoławczej lepiej ocenili po pierwsze, wnioskodawcy skuteczni w porównaniu do nieskutecznych, po drugie, wnioskodawcy, których protest został uwzględniony wobec tych, których protest nie został uwzględniony. Największe różnice odnotowano w przypadku oceny przejrzystości i zrozumiałości zasad złożenia i rozpatrywania protestu oraz czasu wystarczającego na przygotowanie dokumentacji. Zasady były przejrzyste i zrozumiałe dla 88% badanych, których protest został uwzględniony i dla 62% - których protest został nieuwzględniony; dla 90% wnioskodawców skutecznych i dla 65% nieskutecznych. Czas na przygotowanie dokumentacji był odpowiedni dla 88% badanych, których protest został uwzględniony i dla 71% - których protestu nie uwzględniono; dla 80% wnioskodawców skutecznych i dla 70% nieskutecznych. Należy przy tym mieć na uwadze, że już samo wniesienie protestu jest krokiem podejmowanym w odpowiedzi na brak zgody z ocenianymi, zatem można przypuszczać, że wnioskodawcy decydujący się na ten krok postrzegają procedurę odwoławczą przez pryzmat swoich negatywnych emocji, które potęguje nieuwzględnienie protestu. Zarazem różnice w ocenie informacji, na jakim etapie znajduje się protest oraz czasu oczekiwania na wynik protestu były niewielkie. Zwłaszcza w przypadku tego ostatniego aspektu należy odnotować, że był oceniany podobnie przez wszystkich badanych.

Biorąc pod uwagę ION, **najlepiej ocenili procedurę odwoławczą uczestniczący w niej wnioskodawcy składający protest do DFR**, zwłaszcza w zakresie czasu na przygotowanie protestu (był wystarczający dla blisko 90% z nich) oraz zrozumiałości i przejrzystości zasad procedury (dla 83% były zrozumiałe). W tych aspektach z kolei najgorzej ocenili procedurę składający protesty do IP FE SL-WUP. Z kolei badani z tej kategorii zgodzili się w największym stopniu ze stwierdzeniem, że czas oczekiwania na wynik odwołania był odpowiedni (odpowiedzi „raczej się zgadzam” i „zdecydowanie się zgadzam” udzieliło łącznie ponad 71% respondentów). Najmniejszą zgodność z tym stwierdzeniem wykazali natomiast badani wnoszący protesty do IP FE SL-ŚCP (39%).

Wykres 19. Suma odpowiedzi „raczej się zgadzam” i „zdecydowanie się zgadzam” udzielonych przez wnioskodawców w odniesieniu do stwierdzeń oceniających procedurę odwoławczą z uwzględnieniem podziału na ION

Źródło: badanie ilościowe z wnioskodawcami, n=87 wnioskodawców, którzy wnieśli protesty spośród 739 wszystkich badanych wnioskodawców.

Procedurę odwoławczą **umiarkowanie pozytywnie ocenili także eksperci KOP** w wywiadach jakościowych. **Podstawowym problemem** podnoszonym przez rozmówców z tej kategorii **jest chęć oceny protestu** (w porównaniu z oceną WoD).

Przedstawiciele firm doradczych w wywiadach jakościowych również odnosili się przede wszystkim do czasu, jaki zajmuje ocena wniesionego protestu. Choć uregulowania w tym zakresie oceniają pozytywnie, podkreślają, że każda ION ma możliwość przedłużania terminu przeznaczanego na ocenę odwołania (np. z uwagi na konieczność zlecenia oceny ekspertowi zewnętrznemu, co wydłuża prace). Problemem jest nie tylko odroczenie decyzji o dofinansowaniu (zdaniem badanych o kilka miesięcy) i związane z tym zmiany w harmonogramie realizacji projektu, ale także fakt, że w tym czasie mogą na przykład wyczerpać się środki przeznaczone na dofinansowanie projektów w danym naborze, przez co traci się szanse na dofinansowanie. Powołanie eksperta z zewnątrz jest jednak czasami konieczne, pozwala na dokonanie rzetelnej oceny w przypadku zarzutów odnoszących się do kwestii merytorycznych specjalistycznych, co podkreślali w wywiadach **rozmówcy reprezentujący IZ FE SL i IP FE SL**. Jednocześnie **wskazywali, że ustawowe terminy na ocenę protestu** (21 dni z możliwością wydłużenia do 45 dni w przypadku powołania eksperta z zewnątrz) **są i tak bardzo krótkie** i trudne do utrzymania w rygorze urzędowego obiegu dokumentów. W dotychczasowych naborach rozpatrywanie protestów dłużej niż 45 dni miało miejsce w przypadku 13 wniosków w Priorytecie FESL.10 (w tym 7 z IP FE SL-ŚCP, 5 z DFR i 1 z DFS).

W odpowiedzi na protest IZ FE SL lub IP FE SL musi poddać szczegółowej analizie argumenty wnioskodawców, co wymaga ponownej oceny wniosku w zakresie objętym protestem. Jak wskazali rozmówcy z IZ FE SL i IP FE SL zajmujący się procedurą odwoławczą, choć protesty uwzględniane są rzadko, zdarza się, że ocena wniosku jest błędna (np. przeoczenie eksperta lub niezrozumienie argumentacji), dlatego zachęcają wnioskodawców do składania protestów. Pozwala to na przyjęcie do dofinansowania projektów poprawnych i wartościowych, które przyczyniają się do osiągnięcia celów Programu, a które zostały ocenione negatywnie.

Nie stwierdzono problemów dotyczących sposobu realizacji procedury odwoławczej w analizowanych naborach. **Funkcjonujące rozwiązania pozwalają na sprawne i obiektywne rozstrzygnięcie wnoszonych protestów**. Choć w opinii wnioskodawców procedura powinna być sprawniejsza (w rozumieniu szybszego rozstrzygnięcia protestów), z punktu widzenia osób zaangażowanych w jej realizację nie jest możliwe skrócenie czasu trwania procedury. Z pewnością jednak **należy zwrócić uwagę na informowanie wnioskodawców, którzy wnieśli protest, o statusie tego protestu** (etapu, na którym się znajduje), jest to bowiem najślabszy w odbiorze wnioskodawców element obecnie stosowanej procedury odwoławczej.

3.6 Ocena działań komunikacyjnych w procesie naboru i oceny wniosków

Zgodnie ze Strategią komunikacji programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 działania informacyjne, promocyjne i edukacyjne (na etapie naborów i oceny wniosków) są kierowane do **potencjalnych beneficjentów** tj. osób i organizacji, które mogą być zainteresowane realizowaniem projektów z

wykorzystaniem Programu FE SL 2021-2027 lub aktualnie aplikują o takie wsparcie. Potencjalni beneficjenci to **heterogeniczna grupa**, którą można opisywać między innymi w następujących wymiarach:

- **formy prawnej** – tworzą ją zarówno przedstawiciele sektora publicznego (głównie samorządy), prywatnego (przedsiębiorstwa), jak i organizacje pozarządowe. Przekłada się to na inne cele działania – w przypadku sektora publicznego skierowane np. na rozwiązanie problemów społecznych, a w przypadku przedsiębiorstw np. na wzrost konkurencyjności i zwiększenie przychodów;
- **doświadczenia w aplikowaniu o wsparcie w poprzednich perspektywach finansowych** – grupę potencjalnych beneficjentów można podzielić na tych, którzy posiadają duże doświadczenie, realizowali skutecznie projekty oraz na tych, którzy dotychczas nie korzystali z funduszy europejskich, którzy po raz pierwszy zapoznają się z informacjami i dokumentami na ten temat. W tym kontekście należy pamiętać, że w programie został uwzględniony nowy fundusz z nowymi możliwościami wsparcia – FST, który nawet od doświadczonych beneficjentów poprzedniej perspektywy wymaga poznania zasad i specyfiki;
- **dysponowania zasobami do opracowania wniosku o dofinansowanie** – potencjalni beneficjenci z sektora publicznego często posiadają odpowiednie kadry i struktury organizacyjne do opracowania wniosków (choć też jest to zróżnicowane np. wielkością gminy), podczas gdy np. przedsiębiorcy częściej korzystają z usług firm doradczych/konsultingowych. Wyniki badania ilościowego z wnioskodawcami wskazują, że co trzeci wniosek z załącznikami został w całości przygotowany przez podmiot zewnętrzny/eksperta, a co piąty w części (część wniosku i/lub załączników została przygotowana przez podmiot zewnętrzny/ eksperta). Znacznie częściej przygotowanie wniosku z załącznikami (lub ich części) zachodzi w przypadku projektów finansowanych z EFRR i FST niż z EFS+. Zdecydowanie najczęściej w przypadku wniosków składanych w odpowiedzi na konkursy organizowane przez IP FE SL-ŚCP – 6 na 10 wniosków w całości jest przygotowywanych przez podmiot zewnętrzny/eksperta.

Linii podziału grupy potencjalnych beneficjentów jest oczywiście więcej. Z punktu widzenia niniejszego opracowania kluczowa jest jednak informacja, że jest to **zróżnicowana grupa, która posiada rozmaite potrzeby komunikacyjne i korzysta z różnorodnych kanałów komunikacji.**

Warto w tym miejscu przypomnieć również to, że Program FE SL 2021-2027 jest programem regionalnym o **największej alokacji środków w skali kraju**. Do 30.11.2024 r. w ramach Programu złożono 3826 wniosków o dofinansowanie (bez anulowanych i unieważnionych) o wartości ogółem ponad 28 mld zł⁹¹. Oznacza to,

---

⁹¹ [Stan wdrażania Funduszy Europejskich w Polsce w latach 2021-2027: Nabory - Wnioski o dofinansowanie - Umowy - Wnioski o płatność](#) [dostęp 10.12.2024 r.].

że w ramach Programu złożono wnioski o wartości równej ¼ wartości wniosków złożonych w pozostałych 15 programach regionalnych. Z punktu widzenia regionu jest to oczywiście informacja korzystna, ale z punktu widzenia prowadzenia komunikacji dotyczącej Programu wskazuje:

- jak duża skala działań informacyjnych, promocyjnych i edukacyjnych dotyczących Programu FE SL 2021-2027 jest prowadzona w regionie oraz
- jak wiele interakcji zachodzi podczas tego procesu.

Zgodnie ze Strategią komunikacji programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 na etapie naboru wniosków potencjalni beneficjenci powinni otrzymać **pełną informację, która daje podstawę do podjęcia decyzji w sprawie ubiegania się o wsparcie finansowane ze środków UE**. Ważne jest, aby uwzględnić w komunikacji **perspektywę odbiorcy** tj. kluczowe potrzeby i oczekiwania potencjalnych beneficjentów. Niezwykle istotny jest również sposób sformułowania komunikatu. Im **język** jest bardziej klarowny, możliwie prosty, zrozumiały i zwięzły, tym wyższa jest skuteczność komunikacji.

Głównym kanałem komunikacji o naborach, z którego korzystają potencjalni beneficjenci jest [strona internetowa Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027](#), na której zamieszczane są ogłoszenia i regulaminy wraz z załącznikami. Funkcjonuje również [strona IP FE SL-ŚCP](#) oraz [podstrona IP FE SL-WUP w Katowicach](#), która zawiera głównie przekierowania do [strony internetowej Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027](#).

Analiza treści ogłoszeń i regulaminów pozwala ocenić, że przygotowywane są one z dbałością o warstwę językową tj. w taki sposób, aby były zrozumiałe dla jak najszerszego grona odbiorców (również tych, którzy po raz pierwszy zapoznają się z tego typu informacjami). Obserwowany od kilku lat we wdrażaniu funduszy europejskich trend związany z upraszczaniem języka jest korzystny i zdecydowanie ułatwia potencjalnym beneficjentom przyswojenie informacji. Wydaje się jednak, że osiągnięta została pewna granica – nie ma już przestrzeni na dalsze upraszczanie języka. Stosowany język, szczególnie w ogłoszeniach o naborach, jest maksymalnie uproszczony, zwięzły i precyzyjny. Wyniki analizy FOG przeprowadzonej w niniejszej ewaluacji (więcej w rozdz. 3.3.1 Ocena regulaminów stosowanych przez ION w naborach wniosków) wskazują, że język regulaminów jest stosunkowo zrozumiały (wskaźnik FOG wyniósł 6). Oznacza to, że teksty te powinny już być w pełni zrozumiałe dla osób z ostatnich klas szkoły podstawowej. Wpływ na to ma przede wszystkim stosowanie krótkich zdań (za takie uznaje się zdania do 15 słów) i krótkich wyrazów (mniej niż 3 sylaby) oraz unikanie trudnych słów (w tekście powinno ich być mniej niż 5% treści).

W trakcie badań z wnioskodawcami oraz przedstawicielami firm doradczych nie zidentyfikowano potrzeby wprowadzania zmian, usprawnień w tym obszarze. Jedyna kwestia, która wymaga uwagi to forma - w niektórych ogłoszeniach zastosowane zostały różne czcionki, różne odstępy. Warto zadbać, aby forma prezentowania treści była przejrzysta, nie powodowała wrażenia, że opis jest chaotyczny, że być może

jakaś treść znalazła się na stronie przez przypadek, czy że jest szczególnie ważna (skoro zapisana inną czcionką).

Na [stronie internetowej Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027](#) publikowane są również odpowiedzi na pytania zadane przez potencjalnych beneficjentów. Są one publikowane zarówno przy poszczególnych naborach, jak i zbiorczo jako „[Pomoc FAQ](#)”, gdzie możliwe jest filtrowanie. Warto, aby w tym miejscu znalazły się również pytania i odpowiedzi udzielone przez IP FE SL-ŚCP publikowane na odrębnej stronie [IP FE SL-ŚCP - najczęściej zadawane pytania](#). W kolejnych latach realizacji Programu należy wprowadzić również możliwość filtrowania wg lat (zadania pytania/udzielenia odpowiedzi). Warto też (w miarę napływu kolejnych pytań) zaktualizować kategorie tematyczne. Aktualnie znajduje się tam np. tematyka koronawirusa, w której nie ma żadnych pytań i odpowiedzi. Zgodnie ze stanem na 10.12.2024 r. opublikowano 120 grup pytań (wraz z odpowiedziami). Dominują wśród nich pytania zadane w związku z naborami oraz pytania zadane podczas szkoleń. W grupie jest przeważnie jedno lub kilka pytań, ale zdarza się również kilkadziesiąt pytań (szczególnie w kwestii naborów). Język udzielanych odpowiedzi jest prosty, rzeczowy i jasny. Z punktu widzenia wnioskodawców oraz przedstawicieli firm doradczych, które przygotowują wnioski o dofinansowanie w FAQ kluczowe są dwie kwestie:

- umożliwienie szybkiego wyfiltrowania interesujących zagadnień, Działań czy naborów. Jest to sprawa o tyle istotna, że wraz z wdrażaniem Programu liczba pytań i udzielonych odpowiedzi rośnie i będzie rosła;
- nie powielanie zapisów zawartych w dokumentach udostępnionych na stronach internetowych (ogłoszenia, regulaminy itd.). Lepiej odwołać się do konkretnego zapisu, wskazać go, niż udzielać odpowiedzi zapisami wprost przeniesionymi z innych dokumentów.

Istotnym uzupełnieniem informacji przekazywanych na stronach internetowych są informacje przekazywane poprzez **media społecznościowe**. Analiza prowadzonych profili, kont, kanałów (Facebook, YouTube, Instagram) pozwala stwierdzić, że umieszczane są tam atrakcyjne i użyteczne treści, język jest dostosowany do kanału komunikacji (często oparty o humor, żart). Celem jest zwrócenie uwagi i zainteresowanie odbiorcy. Profil na Facebooku „Fundusze Europejskie dla Śląskiego” ma około 18 tysięcy obserwujących. Dla porównania analogiczne profile w wybranych województwach mają następującą liczbę obserwujących:

- łódzkie – 77 tys.,
- małopolskie – 30 tys.,
- mazowieckie – 26 tys.,
- podkarpackie – 17 tys.,
- lubelskie – 13 tys.,
- wielkopolskie – 8,7 tys.,
- dolnośląskie – 5,9 tys.,
- pomorskie – 5,1 tys.,

- podlaskie – 5,1 tys.,
- zachodniopomorskie – 3,5 tys.

Porównując dane dla województwa śląskiego z pozostałymi regionami można więc ocenić, że istnieje przestrzeń dla zwiększenia liczby obserwujących profil „Fundusze Europejskie dla Śląskiego”, co z pewnością przełoży się na korzyści w procesie komunikacji.

Szczególną formą wsparcia potencjalnych beneficjentów są **działania edukacyjne/szkoleniowe**. Edukacja z zakresu możliwości skorzystania z Funduszy Europejskich dla Śląskiego i wsparcie merytoryczne w procesie aplikowania realizowana może być m.in. z wykorzystaniem: materiałów informacyjnych (instrukcje, przewodniki), spotkań informacyjnych dot. poszczególnych naborów, konsultacji, szkoleń, warsztatów, webinarów, publikacji i audycji w mediach specjalistycznych, wydarzeń profilowanych, kontaktu z ekspertami punktów kontaktowych i PIFE. Z danych publikowanych na stronie internetowej [Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 - wydarzenia](#) wynika, że do 11.12.2024 r. zakończyło się 331 szkoleń i konferencji dot. Programu oraz odbyło się 315 innych wydarzeń o charakterze szkoleniowym. Skala i zakres prowadzonych działań jest bardzo duży, tematyka wielowątkowa i zróżnicowana. Wszystko to sprawia, że szkolenia stanowią istotne źródło pozyskiwania wiedzy przez potencjalnych beneficjentów. Potwierdzają to opinie wyrażane przez przedstawicieli firm doradczych, którzy brali udział w organizowanych szkoleniach i wydarzeniach. Zwracali uwagę na następujące aspekty:

- doceniają systematyczne udostępnianie materiałów ze szkoleń, w tym pytań i odpowiedzi, na stronie internetowej,
- szkolenie jest bardziej efektywne w przypadku mniejszych, bardziej skoncentrowanych działań, takich jak spotkania tematyczne lub warsztaty.

We wcześniejszej części niniejszego rozdziału zwrócona została uwaga na dużą skalę interakcji, jakie zachodzą na etapie naboru wniosków w procesie komunikacji. W badaniu ankietowym z wnioskodawcami kwestia ta została poddana szerszej weryfikacji. Wnioskodawcy zostali poproszeni o informację czy zwracali się z prośbą o wyjaśnienia/ pomoc na temat udziału w Programie lub przygotowania i składania wniosku o dofinansowanie do następujących instytucji/podmiotów: Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, IP FE SL-ŚCP, IP FE SL-WUP w Katowicach, główny i lokalne PIFE. Ustalana była też częstotliwość kontaktów. Z badania płyną następujące wnioski:

- Nie zidentyfikowano problemów ze skontaktowaniem się z instytucjami/podmiotami, które udzielają informacji dotyczących naborów wniosków. Badani wnioskodawcy (skuteczni i nieskuteczni) sporadycznie wskazali na takie sytuacje – od mniej niż 1% w przypadku lokalnych i głównego PIFE oraz Urzędu Marszałkowskiego, przez 1,1% w przypadku IP FE SL-WUP i 1,5% w przypadku IP FE SL-ŚCP.

- W zdecydowanej większości przypadków badani otrzymują potrzebne informacje/wyjaśnienia. Jeśli weźmie się pod uwagę tylko tych, którzy zadeklarowali, że skontaktowali się z daną instytucją/danym podmiotem, to skala niezyskania potrzebnych informacji (wg oceny badanych) waha się od 6-7% w przypadku Urzędu Marszałkowskiego i IP FE SL-WUP, przez 10% w przypadku LPI w Rybniku i 13% w przypadku IP FE SL-ŚCP, do 20% w przypadku GPI PIFE w Katowicach.
- Najczęściej badani kontaktują się z przedstawicielami Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego (połowa badanych skontaktowała lub próbowała się skontaktować z tą instytucją). Dzieje się to również w przypadku, gdy ION jest IP FE SL-ŚCP (7,8% badanych wnioskodawców pozyskało informacje poprzez kontakt z UM WSL) czy IP FE SL-WUP w Katowicach (12,6% badanych pozyskało informacje poprzez kontakt z UM WSL).
- Bardzo rzadko wnioskodawcy kontaktowali się w sprawie danego wniosku tylko raz – częściej działo się tak w przypadku PIFE niż UM WSL, IP FE SL-ŚCP i IP FE SL-WUP. Najczęściej konieczne są 2-3 kontakty (IP FE SL-WUP w Katowicach) albo 4 i więcej (UM WSL i IP FE SL-ŚCP).

Wnioski płynące z badania ilościowego potwierdzają, że na etapie naborów wniosków dochodzi do bardzo intensywnej komunikacji między wnioskodawcami i przedstawicielami ION. Kluczowe w tym względzie jest **zagwarantowanie odpowiednich zasobów**, które pozwolą utrzymać dotychczasowe działania zapewniające bezproblemowy kontakt i bieżące udzielanie informacji lub rozwiewanie wątpliwości.

W kontekście przyszłości należy mieć na uwadze, że w sposób istotny zmienia się krajobraz prowadzenia działań komunikacyjnych. Wyraźnie przyspieszył megatrend **rewolucji komunikacyjnej**, charakteryzujący się wzrostem znaczenia kanałów i instrumentów komunikacji związanych z Internetem (tzw. nowe media), spadkiem znaczenia mediów tradycyjnych (prasy papierowej, jak i masowych mediów elektronicznych) oraz – przede wszystkim – wyraźnym odejściem w sferze komunikacji **od hierarchicznej kultury przekazu do kultury uczestnictwa**.

Podsumowując należy stwierdzić, że działania komunikacyjne prowadzone na etapie naboru i oceny projektów odpowiadają na potrzeby wnioskodawców. Mimo, że grupa potencjalnych beneficjentów jest wielowymiarowo zróżnicowana, to nie zidentyfikowano problemów czy wąskich gardeł w procesie komunikacji. Stosowane kanały komunikacji są adekwatne względem nawyków komunikacyjnych odbiorców. Na stronach internetowych stosowany jest prosty i przystępny język w tych treściach, w których jest to możliwe. W tym aspekcie komunikaty zostały uproszczone jak to jest tylko możliwe. Media społecznościowe są prowadzone w sposób atrakcyjny i wzbudzający zainteresowanie. Wnioskodawcom oferowane są liczne szkolenia, spotkania, warsztaty czy seminaria. Nie ma potrzeby wprowadzania zmian w systemie komunikacji. Ten aspekt systemu funkcjonuje skutecznie i efektywnie.

Konieczne jest jednak utrzymanie zasobów na poziomie, który zagwarantuje ciągłość prowadzenia działań komunikacyjnych w dotychczasowej formie i przy dotychczasowej intensywności.

4 Ocena kryteriów wyboru projektów

4.1 DFR oraz DRT

Oceną objęto w sumie 76 naborów zorganizowanych przez DFR (44 w trybie konkurencyjnym i 32 w niekonkurencyjnym) oraz 1 nabór niekonkurencyjny, dotyczący instrumentów finansowych, zorganizowany przez DRT (z Działania FESL.01.09)⁹².

Proces oceny wniosków składanych w tych naborach składa się z oceny formalnej i merytorycznej.

Ocena formalna w naborach organizowanych przez **DFR** prowadzona jest za pomocą:

- **21 kryteriów formalnych** ogólnych o charakterze zerojedynkowym, czyli właściwych dla wszystkich projektów, niezależnie od działania czy typu projektu. Za pomocą tych kryteriów ocenia się m.in. terminowość i poprawność wniosków, ich kwalifikowalność (w tym też wydatków), zgodność z zasadami horyzontalnymi oraz dokumentami odnoszącymi się do wybranych zasad;
- Zróżnicowanej liczby **kryteriów formalnych specyficznych** o charakterze zerojedynkowym. W zależności od Działania liczba takich kryteriów może wynosić od 1 do nawet 8 (Działania FESL.2.1 i FESL.2.2), ale najczęściej liczba takich kryteriów to 6 i mniej. Kryteria te odnoszą się do kwestii specyficznych dla poszczególnych obszarów wsparcia, np. właściwej lokalizacji projektów czy ich zgodności z specyficznymi dokumentami nadrzędnymi.

W przypadku naboru zorganizowanego przez **DRT** w Działaniu FESL.01.09 zastosowano **8 kryteriów formalnych**.

Niespełnienie któregokolwiek z kryteriów oceny formalnej powoduje odrzucenie wniosku o dofinansowanie, na skutek czego projekt nie może być skierowany do kolejnego etapu oceny.

Ocena merytoryczna w naborach organizowanych przez DFR prowadzona jest za pomocą:

- **Ogólnych kryteriów merytorycznych** – są one wspólne dla wszystkich projektów, niezależnie od określonego typu projektu, mogą mieć charakter zarówno zerojedynkowy jak i punktowy. W przypadku naborów

---

⁹² Zestawienie naborów przekazane przez Zamawiającego w dniu 09.09.2024r.

niekonkurencyjnych stosowane są 4 kryteria (dotyczące oceny właściwego przeprowadzenia analizy finansowej i ekonomicznej, efektywności inwestycji, realności przyjętych wskaźników, stabilności finansowej i organizacyjnej wnioskodawcy), a w przypadku naborów konkurencyjnych w sumie 13 kryteriów (poza wskazanymi już 4, są także kryteria dotyczące np. zasięgu oddziaływania projektów, standardu ochrony drzew, realizacji założeń Nowego Europejskiego Bauhausu, wynikania projektów z właściwych dokumentów, realizacji projektów w partnerstwie, wpływu projektów na realizację celów środowiskowo-klimatycznych, itp.);

- **Specyficznych kryteriów merytorycznych** o charakterze zarówno zerojedynkowym, jak i punktowym – kryteria dedykowane konkretnym działaniom/typom projektów, charakterystyczne i niezbędne dla oceny danego projektu. Kryteria te odnoszą się do kwestii specyficznych dla poszczególnych obszarów wsparcia oraz tych wpływających na skalę osiągniętych efektów/zmiany. Liczba takich kryteriów jest uzależniona od obszaru wsparcia oraz trybu wyboru – przykładowo w ramach trybu niekonkurencyjnego stosowano najczęściej kilka takich kryteriów (od 2 w Działaniu FESL.10.09 do 8, a tylko w Działaniu FESL.01.04 zastosowano 11 takich kryteriów w naborze), w trybie konkurencyjnym liczba takich kryteriów była najczęściej wyższa (najwięcej takich kryteriów zastosowano w Działaniach FESL.02.14 i 10.06 – odpowiednio 14 i 15).

W przypadku naboru zorganizowanego przez DRT w Działaniu FESL.01.09 zastosowano 4 kryteria merytoryczne.

Kryteria merytoryczne zerojedynkowe oceniane są w pierwszej kolejności i mają charakter obligatoryjny. Niespełnienie co najmniej jednego takiego kryterium spośród kryteriów ogólnych lub specyficznych powoduje, że projekt otrzymuje ocenę negatywną i nie kwalifikuje się do dofinansowania.

Kryteria merytoryczne punktowe mają na celu uszeregowanie inwestycji złożonych w ramach naboru. Spełnienie kryteriów punktowych jest fakultatywne, pozwala jedynie na rankingowanie projektów. Projekt niespełniający kryteriów punktowych uzyskuje zero punktów, ale to nie stanowi o jego ocenie negatywnej. Tym samym nie ustalono minimum punktowego koniecznego do osiągnięcia na etapie oceny merytorycznej.

4.1.1 Ocena zgodności kryteriów z wytycznymi dot. wyboru projektów na lata 2021-2027, art. 73 Rozporządzenia ogólnego, KPP, ZZR, ogólnymi zasadami unijnej polityki w dziedzinie środowiska (art. 11 i art. 191 TFUE)

W zakresie zgodności kryteriów z wytycznymi dotyczącymi wyboru projektów na lata 2021-2027 pkt. 9) – 14), 17) Rozdział 4 Kryteria wyboru projektów, zgodności z art. 73 Rozporządzenia ogólnego, KPP (przede wszystkim art. 21 - 26, 29, 31, 34, 35, 36); Konwencją ONZ o prawach OzN, ZZR i ogólnymi zasadami unijnej polityki w

dziedzinie środowiska (art. 11 i art. 191 TFUE) – kryteria, stosowane w naborach organizowanych przez DFR oraz DRT, oceniono ze względu na:

- a) ich przejrzystość;
- b) poprawność odesłań do dokumentów zewnętrznych, w tym strategii; programów, planów lub innych dokumentów dotyczących polityk publicznych;
- c) ukierunkowanie kryterium – jeśli to uzasadnione – na wybór projektów, które otrzymały znak jakości „pieczęć doskonałości”, o którym mowa w art. 2 pkt 45 Rozporządzenia ogólnego lub projektu wybranego w ramach programu dofinansowanego z programu „Horyzont Europa”⁹³;
- d) uwzględnienie wymogu uodparniania na zmiany klimatu o przewidywanej trwałości wynoszącej co najmniej pięć lat (dotyczy projektów zakładających inwestycję w infrastrukturę), zachowania, ochrony i poprawy jakości środowiska, racjonalnego wykorzystywania zasobów naturalnych;
- e) dyskryminacyjny charakter, zapewnianie dostępności dla OzN i równouprawnienia płci.

Przeprowadzona analiza zgromadzonego materiału badawczego (informacji z wywiadów pogłębionych⁹⁴, wyników badania ilościowego z wnioskodawcami, analizy walidacyjnej oraz wyników szczegółowej oceny - stosowanych w dotychczasowych naborach – kryteriów) pozwala stwierdzić, że w odniesieniu do zdecydowanej większości kryteriów ocena ich zgodności z wytycznymi jest pozytywna. Kryteria w większości są przejrzyste, zawierają poprawne odesłania do dokumentów zewnętrznych czy odpowiednio zapewniają równouprawnienie płci (jednocześnie w odniesieniu do tych aspektów zidentyfikowano także przypadki kryteriów wymagających, w naszej ocenie, zmiany). Szczególnie pozytywnie oceniono zarówno brak kryteriów potencjalnie dyskryminacyjnych wobec jakiegokolwiek grupy wnioskodawców, brak kryteriów dyskryminujących osoby z niepełnosprawnościami (OzN), jak i zapewnienie kryteriów uwzględniających wymóg uodparniania na zmiany klimatu o przewidywanej trwałości wynoszącej co najmniej pięć lat, zachowania, ochrony i poprawy jakości środowiska, racjonalnego wykorzystywania zasobów naturalnych.

Poniżej przedstawiono zarówno wybrane przykłady kryteriów uznanych za w pełni spełniające wymienione wyżej wymiary oceny, jak i przykłady takich, wobec których sformułowano zastrzeżenia (w tych przypadkach wskazano także propozycje modyfikacji).

Kryteria spełniające warunek przejrzystości:

---

⁹³ Ten warunek nie dotyczył naborów organizowanych przez DFR oraz DRT.

⁹⁴ Z przedstawicielami DFR i DRT, członkami KOP (w tym ekspertami zewnętrznymi oceniającymi projekty) oraz z przedstawicielami firm doradczych.

- Kryterium formalne ogólne „Kwalifikowalność przedmiotowa projektu” – w definicji wskazano m.in. odwołanie do SZOP FE SL 2021-2027 właściwego na dzień ogłoszenia naboru⁹⁵;
- Kryterium formalne ogólne „Wynikanie projektu z aktualnego i pozytywnie zaopiniowanego programu rewitalizacji (jeśli dotyczy)” – w definicji wskazano, że aktualny program to taki, który zatwierdzony został nie później niż dzień złożenia wniosku o dofinansowanie i znajduje się w Wykazie Gminnych Programów Rewitalizacji Województwa Śląskiego w ramach FE SL 2021-2027.

Kryteria zawierające poprawne odesłania do dokumentów zewnętrznych, w tym strategii, programów, planów lub innych dokumentów dotyczących polityk publicznych:

- Nabory konkurencyjne, kryterium merytoryczne ogólne „Zastosowanie w projekcie zielonych zamówień publicznych” – w definicji wskazano szczegółowo linki do stron www, na których są wskazane konkretne przykłady działań w tym zakresie;
- FESL.09.01 Zwiększenie roli kultury i turystyki w rozwoju subregionalnym – ZIT, nabór konkurencyjny, kryterium merytoryczne specyficzne „Turystyka prowadzona na obszarach cennych przyrodniczo” – w definicji wskazano numer strony Strategii „Śląskie 2030”, na której należy szukać potrzebnych informacji.

Stosowane kryteria najczęściej odwołują się do następujących dokumentów wymienionych poniżej, co wprost wynika z uwarunkowań prawnych – w tym ze specyfiki obszarów wsparcia, w których prowadzone są nabory:

- Rozporządzenie PE i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r.,
- Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 roku o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków UE,
- Kontrakt Programowy,
- Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego "Śląskie 2030", Regionalna Strategia Innowacji Województwa Śląskiego 2030 – Inteligentne Śląskie, Program Rozwoju Technologii Województwa Śląskiego na lata 2019-2030
- Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji Województwa Śląskiego 2030,
- Strategia ZIT,
- Regionalna Polityka Rowerowa Województwa Śląskiego,
- Regionalny Plan Transportowy dla Województwa Śląskiego,
- SUMP lub dokumenty równoważne.

---

⁹⁵ Stosowanie zapisów o tym, że obowiązują dokumenty, o których mowa w kryterium, aktualne na dzień ogłoszenia naboru zostało szczególnie pozytywnie ocenione w wywiadach przez przedstawicieli DFR.

Kryteria uwzględniające wymóg uodparniania na zmiany klimatu o przewidywanej trwałości wynoszącej co najmniej pięć lat (dotyczy projektów zakładających inwestycję w infrastrukturę), zachowania, ochrony i poprawy jakości środowiska, racjonalnego wykorzystywania zasobów naturalnych:

- Kryterium formalne ogólne „Odporność infrastruktury na zmiany klimatu”;
- Działanie FESL.02.01 Efektywność energetyczna budynków użyteczności publicznej, kryterium merytoryczne specyficzne „Wielkość szacowanej redukcji CO2 odprowadzanego do atmosfery” – w ramach kryterium premiowany jest wyższy poziom redukcji.

Kryteria niedyskryminujące, zapewniające dostępność dla OzN i równouprawnienie płci:

- Kryteria formalne ogólne „Zgodność projektu z zasadą równości kobiet i mężczyzn”, „Zgodność projektu z zasadą równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami”;
- Działanie FESL.01.01 B+R – organizacje badawcze, kryterium merytoryczne specyficzne „Zasada równości kobiet i mężczyzn w ramach wsparcia infrastruktury badawczej” – w ramach kryterium premiowane są projekty, w których wnioskodawca zapewni wyższy procentowy udział kobiet, niż mężczyzn w ramach wsparcia na podnoszenie kompetencji pracowników organizacji oraz przedstawi we wniosku o dofinansowanie działania wyrównawcze stosowane w danej organizacji, które skierowane są do kobiet.

W katalogu kryteriów występują także takie, które nie spełniają warunków ww. zgodności.

Kryteria nie spełniające warunku przejrzystości:

- **Kryterium merytoryczne specyficzne** „Komplementarność transgraniczna i międzyregionalna” stosowane np. w Działaniach FESL.03.01, FESL.03.02, FESL.04.01 oraz kryterium „Komplementarność transnarodowa, transgraniczna i międzyregionalna” stosowane w Działaniu FESL.09.01⁹⁶ – w ramach kryteriów ocenie podlega m.in. to, czy projekty są komplementarne do działań przewidzianych w programach Interreg Europa, Europa Środkowa czy w Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego. Nie wskazano jednak tego, jak rozumieć "działania" - czy to mają być konkretne projekty/ inwestycje, czy założone kierunki działań? Jeśli zaś mają to być projekty/ inwestycje, to czy mają być one już w realizacji w dniu ogłoszenia naboru, czy mogą być dopiero planowane (do dofinansowania). Analogicznie nie wyjaśniono, jak rozumieć „dobre praktyki” z tych programów czy Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego.

---

⁹⁶ W przypadku Działania FESL09.01 kryterium odnosi się zarówno do działań przewidzianych w Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego, programach Interreg Europa oraz Europa Środkowa związanych z kulturą i turystyką; jak i do dobrych praktyk w tych programach/ strategii oraz dobrych praktyk z programu URBACT.

- **Propozycja modyfikacji (rekomendacja):** Dookreślenie tego, o jakie "działania" chodzi - czy o kierunki działań, czy konkretne projekty. Analogicznie dookreślenia wymaga sformułowanie „dobre praktyki”.⁹⁷

Kryteria zawierające niepoprawne odesłania do dokumentów zewnętrznych, w tym do strategii, programów, planów lub innych dokumentów dotyczących polityk publicznych:

- **Kryterium formalne ogólne** „Zgodność projektu z zasadą deinstytucjonalizacji” - kryterium odnosi się do szeregu dokumentów zewnętrznych plus dokumentów stanowiących uzupełnienia tych dokumentów np. "wymogów Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych (w szczególności art.19), w tym Komentarzami Ogólnymi 4 i 5 oraz uwagami końcowymi dla Polski Komitetu ONZ ds. Praw Osób Niepełnosprawnych". Kryterium nie odwołuje się jednak do konkretnych punktów dla części z wymienionych dokumentów⁹⁸. Wskazany sposób oceny również jest niejasny - zapis "W ocenie Instytucja Zarządzająca korzystać będzie z definicji zawartych w Wytycznych EFS+" nie jest precyzyjny, gdyż w Wytycznych jest sekcja "wykaz pojęć", ale nie ma w nich informacji użytecznych z punktu widzenia kryterium. Nie jest zatem jasne, jakie zapisy z Wytycznych będą brane pod uwagę. W tym przypadku warto przywołać opinię jednego z przedstawicieli DFR, który przyznał, że znaczącym problemem dla formułowania definicji kryteriów jest konieczność uwzględnienia zbyt wielu dokumentów strategicznych – stworzenie przejrzystej i zrozumiałej definicji w takiej sytuacji jest w zasadzie niemożliwe.⁹⁹
  - **Propozycja modyfikacji (rekomendacja):** Przeanalizowanie możliwości dookreślenia/ uproszczenia kryterium – np poprzez: jednoznaczne wskazanie (dla wszystkich wymienionych dokumentów), których ich części dotyczy ocena zgodności; dookreślenie, jakiego typu inwestycje nie mogą być wspierane w poszczególnych CP. W przypadku stwierdzenia (w wyniku przeprowadzonej analizy) braku możliwości dookreślenia/ uproszczenia kryterium w tej perspektywie finansowej (np. z powodu uwarunkowań prawnych), rekomendujemy przeprowadzenie takiej analizy na potrzeby wdrażania programu w nowej perspektywie finansowej.
- **Kryterium formalne ogólne** „Prawidłowość zawarcia partnerstwa – w tym partnerstwa publiczno-prywatnego (jeśli dotyczy)” - kryterium w dwóch ostatnich podpunktach odwołuje się do zewnętrznych dokumentów: ustawy z dnia 28

⁹⁷ Rekomendacja dotyczy przede wszystkim Działania FESL09.01, w którym to zaplanowano jeszcze nabory wniosków w perspektywie 2021-2027. W przypadku pozostałych wskazanych działań (z uwagi na to, że nie są planowane kolejne nabory w tych działaniach w tej perspektywie), zalecamy wykorzystanie propozycji modyfikacji w kolejnej perspektywie finansowej – pod warunkiem uwzględnienia w nowym programie takich samych obszarów wsparcia i zastosowania analogicznego kryterium oceny.

⁹⁸ Dotyczy to: strategii deinstytucjonalizacji, Karty Praw Podstawowych, Europejskiego Filaru Praw Społecznych, Strategii na rzecz praw osób niepełnosprawnych 2021-2030.

⁹⁹ W odniesieniu do tego kryterium przeprowadzono benchmarking, jednak stwierdzono, że w żadnym innym programie regionalnym nie zastosowano kryterium dotyczącego deinstytucjonalizacji.

kwietnia 2022 roku o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 oraz Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r., oraz art. 40. 1. ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 roku (...). Nie wskazano jednak konkretnych obowiązków, jakie mają być spełnione.

- **Propozycja modyfikacji (zalecenie):** Rozważenie możliwości doprecyzowania, co będzie podlegało ocenie w ramach podkryterium „czy w przypadku projektu partnerskiego, dochowano wszystkich obowiązków wynikających z ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 roku o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027” oraz „czy w przypadku projektu hybrydowego, dochowano wszystkich obowiązków wynikających z Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r., oraz art. 40. 1. ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 roku o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 oraz z ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r (Dz.U. z 2022 r. poz. 407) o partnerstwie publiczno-prywatnym (Rozdział 1a-4)”. Proponujemy opracować check listę lub wskazać w innej formie to, co ma być poddane ocenie.¹⁰⁰

W wyniku przeprowadzonego benchmarkingu stwierdzono, że w celu weryfikacji, czy tworząc partnerstwo dochowano wszystkich obowiązków wynikających z ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 roku o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027, w innych regionach często stosuje się precyzyjniejsze sformułowanie. Polega to na wskazywaniu konkretnych punktów z tej ustawy, np. „Czy wyboru partnerów dokonano zgodnie z art. 39 ust. 2 i ust. 3 ustawy wdrożeniowej?” (województwo warmińsko-mazurskiego) lub „W sytuacji, kiedy projekt realizowany jest w partnerstwie Wnioskodawca zobligowany jest spełniać wymogi utworzenia partnerstwa wskazane w art. 39 ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 na etapie złożenia wniosku o dofinansowanie.” (woj. opolskie). W woj. dolnośląskim wprost wylistowano wymagania z ustawy wdrożeniowej: „2. Czy projekt spełnia wymagania projektów partnerskich ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie 2021-2027, to znaczy: - podmiot inicjujący projekt partnerski jest partnerem wiodącym w projekcie (Wnioskodawcą); - udział partnerów w projekcie nie polega wyłącznie na wniesieniu do jego realizacji zasobów ludzkich, organizacyjnych, technicznych lub finansowych; - zadania realizowane przez poszczególnych partnerów w ramach projektu partnerskiego nie polegają na oferowaniu towarów, świadczeniu usług lub wykonywaniu robót budowlanych na rzecz pozostałych partnerów projektu?”.

---

¹⁰⁰ Zalecamy wykorzystanie propozycji modyfikacji w kolejnej perspektywie finansowej – pod warunkiem zastosowania analogicznego kryterium oceny.

W ramach prowadzonych analiz nie zidentyfikowano z kolei kryteriów, które mogłyby dyskryminować jakieś grupy potencjalnych wnioskodawców.

Nie zidentyfikowano także braku kryteriów odpowiednio uwzględniających wymogi w zakresie uodparniania na zmiany klimatu o przewidywanej trwałości wynoszącej co najmniej pięć lat, zachowania, ochrony i poprawy jakości środowiska, racjonalnego wykorzystywania zasobów naturalnych.

Z drugiej jednak strony, przeprowadzone wywiady pogłębione z przedstawicielami członków KOP (w tym ekspertami zewnętrznymi) i przedstawicielami DFR oraz odpowiedzi wnioskodawców udzielone w badaniu ilościowym wskazują na **problemy związane z ogólnym kryterium merytorycznym** „Dążenie do realizacji założeń Nowego Europejskiego Bauhausu”. W ocenie różnych badanych interesariuszy, kryterium to nie powinno być punktowane przynajmniej w części obszarów wsparcia przewidzianych w ramach EFRR/ FST. Jako przykład wskazywano Działanie FESL.10.06 Rozwój energetyki rozproszonej opartej o odnawialne źródła energii, w którym to wnioskodawcy – chcąc uzyskać dodatkowy punkt – nierzadko zamieszczali we wnioskach fikcyjne lub wyolbrzymione opisy. Argumentowali w ten sposób, że nawet czysto techniczne obiekty spełniają założenia filaru NEB dotyczącego „piękna”. Tego typu narracje były zatem tworzone bardziej w celu zwiększenia atrakcyjności wniosku, niż odzwierciedlenia rzeczywistej zgodności projektu z ideą NEB. Z pozyskanych informacji wynika także, że jest to jedno z kryteriów dość często negowanych na etapie procedury odwoławczej – wnioskodawcy odwołują się od przyznania im 0 pkt. w sytuacji, kiedy – ich zdaniem – szczegółowo opisali i wykazali wpisywanie się ich projektów w założenia NEB.

- **Propozycja modyfikacji (zalecenie):** W przyszłej perspektywie finansowej zaleca się szczegółową analizę zasadności uwzględniania takiego kryterium (punktowanego) we wszystkich obszarach wsparcia – przede wszystkim EFRR/FST.

4.1.2 Ocena wpływu kryteriów na osiągnięcie celów FE SL 2021-2027

Wyniki prowadzonych analiz desk research oraz informacje pozyskane w wywiadach pogłębionych¹⁰¹ wskazują jednoznacznie, że **kryteria stosowane w naborach organizowanych przez DFR zapewniają, że dofinansowanie w pierwszej kolejności jest przyznawane projektom w największym stopniu przyczyniającym się do osiągnięcia celów FE SL 2021-2027**, w tym wartości docelowych wskaźników. W przypadku naboru w trybie niekonkurencyjnym zorganizowanego przez DRT, w ocenie ewaluatora, również zastosowano kryteria mające na celu przedstawienie przez Wnioskodawcę takiego projektu, który w największym stopniu realizował będzie cele Działania FESL.01.09.

Warto mieć na uwadze, że wszystkie stosowane kryteria mają wpływ na osiągnięcie celów albo w sposób bezpośredni (odwołując się wprost do aspektów wskazywanych

---

¹⁰¹ Z przedstawicielami IZ FE SL, członkami KOP (w tym ekspertami zewnętrznymi oceniającymi projekty) oraz z przedstawicielami firm doradczych

w opisie interwencji jako preferowane lub do konkretnych wskaźników), albo pośredni (spełnianie takich kryteriów przyczynia się do osiągnięcia celów lub przekłada się na deklarowane wartości wskaźników – mimo, że ich nazwa czy definicja wprost tego nie dotyczą). Świadczy to o **wysokim stopniu adekwatności obowiązujących kryteriów względem celów, zakresu wsparcia oraz wskaźników przewidzianych w działaniach**. Ocenę taką wyrażali też eksperci zewnętrzni (członkowie KOP), biorący udział w ocenie projektów EFRR/ FST. Ponieważ często mają oni doświadczenia w ocenie z różnych programów regionalnych, to tym bardziej warto podkreślić, że ich zdaniem to właśnie FE SL 2021-2027 wyróżnia się pozytywnie na tle innych programów regionalnych w zakresie stopnia adekwatności kryteriów do celów interwencji w poszczególnych obszarach wsparcia.

Uczestnicy wywiadów (przede wszystkim członkowie KOP i przedstawiciele DFR) zwracali szczególnie uwagę na **istotne znaczenie kryteriów zerojedynkowych oraz punktowanych**. Kryteria zerojedynkowe mają za zadanie odrzucić projekty, które nie realizują celów interwencji, nie wpisują się w nie. Oznacza to, że projekty spełniające te kryteria będą już z zasady przyczyniać się do realizacji założeń Programu, ale w różnym stopniu i zakresie. I to właśnie ów stopień/ zakres jest oceniany za pomocą kryteriów punktowanych. To te kryteria mają pozwolić wybierać projekty najwyższej jakości (tj. takie, które wpisują się najbardziej i/lub dają największą szansę na osiągnięcie celów, w tym zakładanych wartości wskaźników) w sytuacji ograniczonej alokacji środków – kiedy to nie jest możliwe dofinansowanie wszystkich projektów spełniających kryteria zerojedynkowe.

Przykładami kryteriów, które mają wpływ na osiągnięcie celów mogą być:

- Kryterium formalne specyficzne „Zgodność z FE SL oraz SZOP FE SL 2021-2027 w zakresie poziomu e-usług (dotyczy 2. typu projektu)” stosowane w ramach Działania FESL.01.04 Cyfryzacja administracji publicznej;
- Kryterium merytoryczne specyficzne „Projekt jest zgodny z zapisami uchwały antysmogowej dla województwa śląskiego” stosowane w ramach Działania FESL.02.01 Efektywność energetyczna budynków użyteczności publicznej oraz FESL.02.02 Efektywność energetyczna budynków użyteczności publicznej – ZIT.

Z kolei przykładem **kryterium, które wzmacnia osiągnięcie celu** może być specyficzne kryterium merytoryczne „Status przedsięwzięcia w Regionalnym Planie Transportowym Województwa Śląskiego” stosowane w ramach Działania FESL.04.01 Drogi wojewódzkie – kryterium premiuje bowiem najbardziej inwestycje o priorytetowym statusie w RPT.

Wśród ocenianych kryteriów są też takie, które **bezpośrednio odnoszą się do wskaźników** realizowanych w ramach Działań, np.:

- Wskaźnika „WLWK-PLRR011 - Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej” w Działaniach FESL.02.01 Efektywność energetyczna budynków użyteczności publicznej oraz FESL.02.02 Efektywność energetyczna budynków

użyteczności publicznej – ZIT. Na wskaźnik ten wpływa kryterium formalne specyficzne „Poprawa efektywności energetycznej każdego budynku o co najmniej 30%”

- Wskaźnika „WLWK-RCR029 - Szacowana emisja gazów cieplarnianych” w Działaniu FESL.03.01 Zakup taboru autobusowego/ trolejbusowego – ZIT. Na wskaźnik ten wpływa punktowane kryterium merytoryczne specyficzne „Wpływ projektu na środowisko”. Kryterium dodatkowo wzmacnia skalę osiąganą wartości wskaźnika dzięki punktowaniu stopnia (w %) redukcji emisji gazów cieplarnianych.

Przedstawiciele DFR oraz członkowie KOP w ramach wywiadów pogłębionych zwrócili także uwagę na **ogólne kryterium merytoryczne „Stopień przygotowania inwestycji do realizacji”**. Dzięki temu kryterium możliwe jest nie tyle dokonanie oceny wpisywania się projektów w cele czy konkretne wskaźniki, co zwiększenie prawdopodobieństwa, że wybrane do dofinansowania projekty zostaną faktycznie zrealizowane w zakładanym czasie – a w efekcie wniosą swój wkład w osiągnięciu celów interwencji i zakładanych wartości wskaźników.

ION uznała za konieczne **opracowanie kryteriów, które mają preferować projekty najbardziej przyczyniające się do osiągnięcia celów założonych w TPST, Kontrakcie Programowym czy Strategii ZIT**. Projekty te mają strategiczne i kluczowe znaczenie dla społeczno-gospodarczego rozwoju regionu, obszaru objętego realizacją ZIT oraz realizacji celów TPST, o którym mowa w art. 11 rozporządzenia FST¹⁰², a ich wybór i realizacja przyczynia się do osiągnięcia celów FE SL 2021-2027. Poniżej wskazano przykłady takich kryteriów w podziale na te dokumenty:

- TPST
  - Działanie FESL.10.06 Rozwój energetyki rozproszonej opartej o odnawialne źródła energii, kryterium formalne specyficzne „Lokalizacja projektu na obszarach wdrażania Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji”;
  - Działanie FESL.10.07 Rekultywacja terenów przemysłowych, zdewastowanych, zdegradowanych na cele środowiskowe, kryterium formalne specyficzne „Zgodność projektu z Rozporządzeniem 2021/1056 oraz Terytorialnym Planem Sprawiedliwej Transformacji”.
- Kontrakt Programowy
  - Działanie FESL.01.04 Cyfryzacja administracji publicznej, kryterium merytoryczne specyficzne „Zgodność projektu z warunkami określonymi w załączniku nr 10 do Kontraktu Programowego”.
- Strategia ZIT

---

¹⁰² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1056 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 231/1

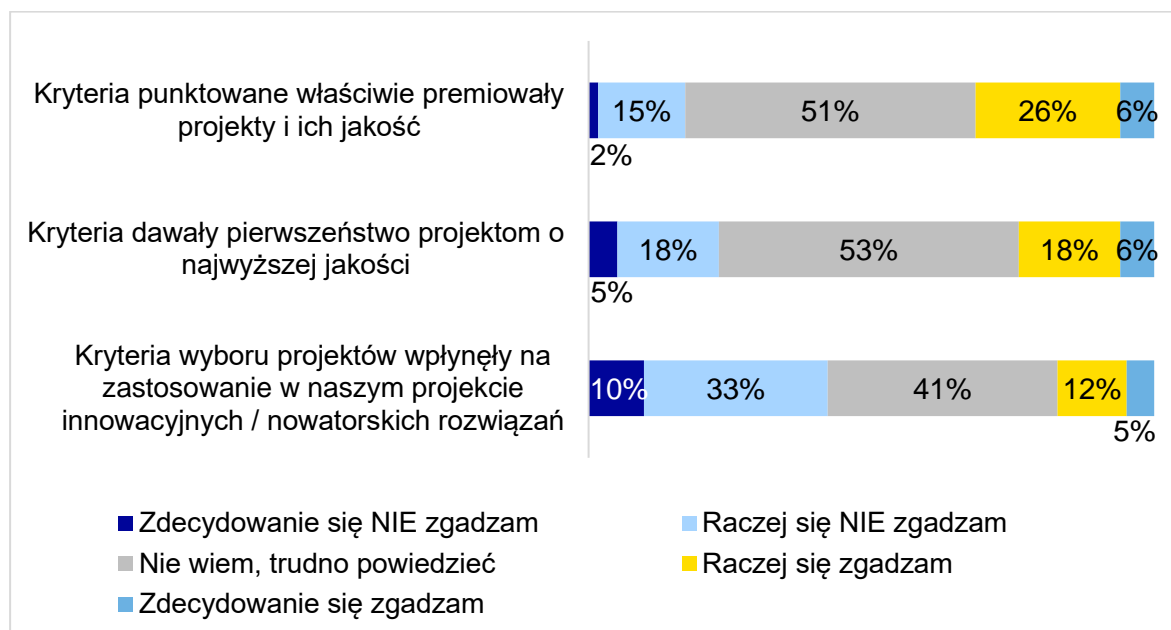
- o Działanie FESL.03.03 Regionalne Trasy Rowerowe – ZIT, kryterium formalne specyficzne „Oddziaływanie trasy rowerowej”.

O ocenę kryteriów pod kątem ich wpływu na jakość projektów pytani byli (w badaniu ilościowym) także wnioskodawcy naborów organizowanych przez DFR. Jak widać, **ankietowani najczęściej nie byli w stanie ocenić kryteriów pod kątem premiowania jakości** projektów. Jednak ci, którzy dokonali takiej oceny, pozytywnie ocenili przede wszystkim kryteria punktowane. Niemal taki sam odsetek badanych zgodził się oraz nie zgodził ze stwierdzeniem, że **kryteria dawały pierwszeństwo projektom najwyższej jakości**. Respondenci zwracali np. uwagę na:

- kryterium premiujące uwzględnianie elementów infrastruktury drogowej wpływających na poprawę bezpieczeństwa ruchu,
- kryterium oceniające stopień przygotowania inwestycji do realizacji,
- kryterium premiujące uwzględnienie magazynów energii.

Wnioskodawcy w większości przyznali z kolei, że zastosowane **kryteria wpłynęły na zastosowanie w projektach innowacyjnych/ nowatorskich rozwiązań** – przykładem takich kryteriów mogą być np. te dotyczące kwestii środowiskowych i proekologicznych, w tym też zielonych zamówień publicznych.

Wykres 20 Ocena wpływu kryteriów oceny na jakość projektów w opinii wnioskodawców w naborach DFR

Źródło: badanie ilościowe wśród wnioskodawców, n=123 wnioskujących do DFR spośród 739 wszystkich badanych wnioskodawców.

Ocena siły oddziaływania kryteriów na realizowane cele była też przedmiotem przeprowadzonej walidacji¹⁰³. Analiza w tym przypadku polegała na sprawdzeniu

¹⁰³ Analiza walidacyjna została przeprowadzona na podstawie danych przekazanych przez Zamawiającego wg stanu na dzień 13.11.2024r.

związku pomiędzy wynikiem oceny projektu, a jego znaczeniem z punktu widzenia realizacji celów FE SL 2021-2027. Analizowano występowanie różnic w zakresie wpływu kryteriów na wybór wniosków zakodowanych jako „merytoryczne, tj. w szczególności nawiązujące do celów, wskaźników, efektywności wydatków” (tj. kryteria merytoryczne ogólne i specyficzne) i określonych na potrzeby analizy jako niemerytoryczne (tj. formalne ogólne i specyficzne). Niska siła oddziaływania identyfikowana jest w sytuacji, gdy kryteria w podziale na „merytoryczne” / „niemerytoryczne” nie różnicują oceny projektów ze względu na ich potencjalny wpływ na realizację celów FE SL 2021-2027. Przeprowadzona analiza wykazała, że kryteria stosowane przez DFR wykazują średni poziom oddziaływania. Należy uznać to za pozytywny wynik – zważywszy na to, że w przypadku innych ION wynik taki był na niższym poziomie. Dodatkowo, analiza wykazała, że to kryteria niemerytoryczne cechują się większą siłą wpływu na wybór projektów realizujących cele Programu (poszczególnych Działań). Wynik ten nie dziwi – wszystkie kryteria formalne decydują o tym czy projekt będzie oceniony negatywnie (odrzucony). W przypadku bowiem kryteriów merytorycznych, część z nich (kryteria specyficzne punktowane) ma jedynie za zadanie uszeregować projekty na skali punktowej, ale ich (nie)spełnienie nie przesądza o tym, czy wniosek może uzyskać dofinansowanie.

Przeprowadzone analizy pozwalają także zaproponować **propozycje zmian w zakresie znaczenia kilku kryteriów, które mają wpływ na cele/ wskaźniki interwencji**. Przykładem mogą być:

- Działanie FESL.03.01 Zakup taboru autobusowego/ trolejbusowego – ZIT, kryterium merytoryczne specyficzne – punktowane „Kompleksowość projektu”. Zaleca się rozważyć zwiększenie liczby punktów do 2 za "stacje do tankowania i/ lub ładowania pojazdów zeroemisyjnych: elektrycznych i/ lub wodorowych" - jest to bowiem element wpływający na wskaźnik produktu „WLWK-RCO059 - Infrastruktura paliw alternatywnych (punkty tankowania/ładowania)”;
- Działanie FESL.03.02 Zrównoważona multimodalna mobilność miejska – ZIT, kryterium merytoryczne specyficzne – punktowane „Kompleksowość projektu”. Ponieważ kryterium ma wpływ na realizację dużej liczby wskaźników tego Działania, to zaleca się zwiększenie jego znaczenia - poprzez usunięcie zastosowanego mnożnika spłaszczającego liczbę punktów, jaką można uzyskać;
- Działanie FESL.04.01 Drogi wojewódzkie, kryterium merytoryczne specyficzne – punktowane „Elementy infrastruktury drogowej wpływające na poprawę bezpieczeństwa ruchu”. Ponieważ kryterium ma wpływ na realizację wskaźnika „PROG-FESLO-13 - Liczba obiektów poprawiających bezpieczeństwo użytkowników drogi”, a kwestie bezpieczeństwa ruchu mają szczególnie istotne znaczenie przy inwestycjach drogowych, to zaleca się zwiększenie jego znaczenia (minimum do 6 pkt.). Liczbę punktów można np.

uzależnić od liczby zastosowanych elementów/ rozwiązań w projekcie¹⁰⁴, które będą tworzyć spójną koncepcję poprawy bezpieczeństwa ruchu lub wykorzystać rozwiązanie podobne do zastosowanego w woj. lubelskim, Działanie 6.1 Poprawa regionalnej dostępności transportowej, naborze FELU.06.01-IZ.00-001/24¹⁰⁵. Bezpieczeństwo ruchu drogowego zostało tam zoperacjonalizowane za pomocą 12 elementów/ składowych o różnym znaczeniu punktowym. Za kryterium można uzyskać maksymalnie 25 punktów - punkty za poszczególne elementy sumują się do momentu uzyskania maksymalnej liczby punktów.

Ponieważ kolejne nabory w działaniach wskazanych wyżej nie są już planowane w tej perspektywie finansowej, to **zalecamy wykorzystanie powyższych propozycji modyfikacji w kolejnej perspektywie** – pod warunkiem uwzględnienia w nowym programie takich samych obszarów wsparcia i zastosowania analogicznych/ zbliżonych kryteriów oceny.

4.1.3 Ocena jakości i katalogu kryteriów

Jednoznaczność definicji, spójność wewnętrzna kryteriów oraz ich weryfikowalność

Przeprowadzona w ramach badania ocena **jednoznaczności** przede wszystkim polegała na weryfikacji:

- a) czy w definicji kryterium jest informacja co będzie oceniane, co wpływa na wynik oceny spełniania kryterium;
- b) czy są wyjaśnione pojęcia, terminologia związana z kryterium;
- c) czy można uznać, że definicja przesądza, w jakiej sytuacji kryterium uznaje się za spełnione albo niespełnione;
- d) czy opis sposobu oceny kryterium (zerojedynkowy lub wg skali punktowej) został właściwie sformułowany, tj. nie budzi wątpliwości, co i jak powinno być ocenione, np. za co dokładnie przyznawana będzie dana liczba punktów lub jakie warunki muszą być spełnione, aby pozytywnie przejść ocenę wg kryterium), czy jasna jest informacja o cząstkowych ocenach składających się na ogólną ocenę kryterium lub czynnikach decydujących o różnicowaniu jego oceny.

Ocena kryteriów pod kątem **weryfikowalności** obejmowała z kolei sprawdzenie:

- a) czy kryterium określa wyczerpująco informacje lub dokumenty potrzebne ION do potwierdzenia spełniania kryterium oraz czy odnosi się do aktualności tych informacji lub dokumentów;

---

¹⁰⁴ Przykładowo: 1-2 rozwiązania to 1 pkt, 3-4 rozwiązania to 2 pkt. itd.

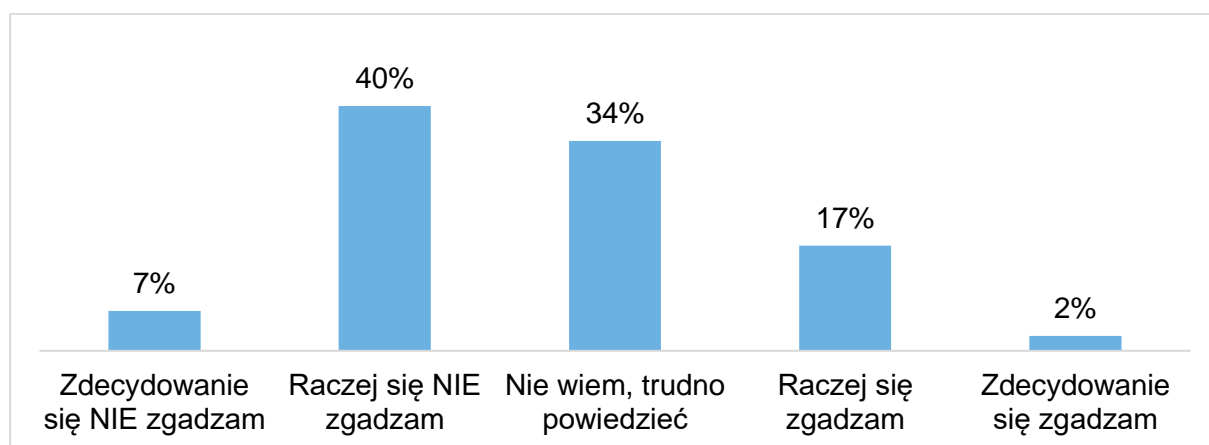
¹⁰⁵ Benchmarking Działania [FELU.6.1.Poprawa regionalnej dostępności transportowej](#)

- b) czy właściwie przypisano do kryterium możliwość/ brak możliwości uzupełnienia - czy w tym zakresie występuje zgodność z Regulaminem¹⁰⁶.

Oceniano również, czy kryteria i ich składowe są **spójne wewnętrznie**, tj. czy występuje związek między poszczególnymi elementami kryteriów: nazwą, definicją i opisem sposobu oceny.

Generalna ocena kryteriów pod względem powyższych wymiarów jest pozytywna. Członkowie KOP i eksperci zewnętrzni przyznali w wywiadach pogłębionych, że w zdecydowanej większości kryteria i ich składowe są zrozumiałe, jednoznaczne i precyzyjne. Przedstawiciele firm doradczych podkreślali z kolei w wywiadach pogłębionych, że kryteria są w większości odpowiednio doprecyzowane, jednoznaczne, czytelne, przejrzyste, transparentne oraz umożliwiają bezstronną i obiektywną ocenę projektów (w tym porównywanie projektów między sobą). Rozmówcy reprezentujący firmy doradcze nie potrafili także wskazać kryteriów, które byłyby wewnętrznie niespójne. Pozytywne oceny wyrażali także przedstawiciele DFR – wskazując dodatkowo na korzyści związane z tym, że w części kryteriów dano wnioskodawcom możliwość uzupełnienia informacji. W ocenie tej grupy rozmówców, w przypadku tak złożonych projektów i wielowątkowych opisów we wnioskach o dofinansowanie dość łatwo o niespójność, którą należy wyjaśnić przed ewentualnym podjęciem decyzji o negatywnej ocenie. O ocenę spójności, jednoznaczności i precyzyjności kryteriów pytani byli także wnioskodawcy aplikujący w naborach organizowanych przez DFR.

Wykres 21 Wśród kryteriów były kryteria trudne do zrozumienia (niespójne, niejednoznaczne, mało precyzyjne) – ocena, w jakim stopniu ze stwierdzeniem zgadzają się wnioskodawcy w naborach DFR

Źródło: badanie ilościowe wśród wnioskodawców, n=123 wnioskujących do DFR spośród 739 wszystkich badanych wnioskodawców.

¹⁰⁶ Regulamin określa, w jakim zakresie można uzupełnić lub poprawić wniosek, co wynika to z art. 51 ust. 1 pkt 8 ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie fin. 2021–2027). Na taką możliwość wprost wskazuje art 55.1 ww. ustawy. Zgodnie z Wytycznymi, właściwa instytucja nie musi umożliwiać uzupełniania lub poprawiania wniosku. Wtedy wskazuje to wprost w regulaminie.

Jak pokazuje wykres, największa grupa wnioskodawców (47%) stwierdziła, że zastosowane dotychczas kryteria nie były trudne do zrozumienia – przeciwnego zdania było 19% badanych.

Potwierdzeniem pozytywnej oceny stosowanych przez DFR kryteriów są także wyniki przeprowadzonej walidacji¹⁰⁷. W ramach tej analizy sprawdzono czy kryteria merytoryczne ogólne i specyficzne są wystarczająco klarowne. Ocena klarowności kryteriów polegała na weryfikacji jasności, precyzyjności opisu kryteriów, sprawdzeniu czy kryteria określają to, co ma być przedmiotem oceny i jakie wymogi musi spełniać projekt, aby uzyskać określoną ocenę. To, czy kryteria są narzędziem obiektywnej i powtarzalnej oceny weryfikowano poprzez wykrycie nadmiernych rozbieżności w ocenach. Wysoki poziom klarowności dotyczy tych kryteriów, w których oceny ekspertów oceniających WoD są zbliżone (nie występuje „znacząca rozbieżność” ocen). Podstawą do stwierdzenia niskiego poziomu klarowności jest wystąpienie „znaczących rozbieżności” w ocenie wniosku o dofinansowanie. Im wyższą rozbieżność identyfikuje się w przyznawanych ocenach, tym niższą ocenę uzyskują kryteria w aspekcie klarowności. W analizie klarowności uwzględniono wnioski ocenione przez obydwu ekspertów oceniających.¹⁰⁸ **Wynik analizy wskazuje, że stosowane przez DFR kryteria merytoryczne (ogólne i specyficzne) są na najwyższym poziomie klarowności (współczynnik Alfa = 1).**

Mimo pozytywnej oceny kryteriów na wskazanych wymiarach, **w ramach badania zidentyfikowano też takie, które budzą zastrzeżenia i powinny ulec modyfikacjom.** Warto podkreślić, że niektóre kryteria były zgodnie wskazywane jako problemowe zarówno przez przedstawicieli DFR, członków KOP, jak i przedstawicieli firm doradczych (z którymi to przeprowadzono wywiady pogłębione) czy wnioskodawców (którzy z kolei zostali objęci badaniem ilościowym). Przykłady takich kryteriów przedstawiono i omówiono poniżej.

Kryterium merytoryczne specyficzne punktowe „Dostępność terenu objętego projektem” (Działania: FESL.02.14 Ochrona przyrody i bioróżnorodność, FESL.02.15 Ochrona przyrody i bioróżnorodność – ZIT, FESL.10.07 Rekultywacja terenów przemysłowych, zdevastowanych, zdegradowanych na cele środowiskowe).

- Kryterium niejednoznaczne - z definicji kryterium i regulaminu nie wynika, ile co najmniej ma wynosić okres, w którym wnioskodawca zadeklaruje, że teren będzie dostępny nieodpłatnie.

---

¹⁰⁷ Analiza walidacyjna została przeprowadzona na podstawie danych przekazanych przez Zamawiającego wg stanu na dzień 13.11.2024r.

¹⁰⁸ Zgodność ocen asesorów sprawdzano na trzech poziomach: (a) ocena wszystkich wniosków ION, (b) z dodatkowym podziałem na kryteria oraz (c) w podziale na wnioski, które uzyskały finansowanie i nie uzyskały go. W celu zbadania stopnia zgodności ocen asesorów wykorzystano współczynnik Alfa Krippendorffa. Współczynnik obliczano wówczas, gdy wystąpił brak zgodności ocen asesorów. W przypadku pełnej zgodności współczynnik ten wynosi 1. Interpretacja współczynnika zgodności ocen Krippendorffa: Alfa = 1 – zgodność idealna; Alfa = 0,9 – 0,99 – bardzo wysoka zgodność; Alfa = 0,89 – 0,70 – wysoka zgodność; Alfa = 0,60 – 0,69 – zadowalająca zgodność; Alfa < 0,6 niezadowalająca zgodność.

- **Propozycja modyfikacji (zalecenie):** Uzupełnienie definicji kryterium o informację o minimalnej długości okresu, w którym teren ma być dostępny nieodpłatnie (czyli co najmniej do końca okresu trwałości projektu).¹⁰⁹

Kryterium merytoryczne specyficzne „Zgodność projektu z programem ochrony powietrza oraz SEAP” (Działanie FESL.03.01 Zakup taboru autobusowego/ trolejbusowego - ZIT).

- Problem z weryfikowalnością kryterium - brak opisu jak je weryfikować (co oznacza owa zgodność).
- **Propozycja modyfikacji (zalecenie):** Poprawienie definicji poprzez dodanie zapisu stosowanego w analogicznych kryteriach w innych działaniach¹¹⁰, tj. zapisu: "Spójność z przedmiotowymi dokumentami należy rozpatrywać przez brak sprzeczności z postanowieniami obowiązującego na moment ogłoszenia naboru wniosków programu i planu oraz poprzez niepodważanie przez projekt celów tych dokumentów i niekolidowanie projektu z innymi działaniami podejmowanymi na ich podstawie (nie jest natomiast wymagane bezpośrednie wskazanie danej inwestycji we wskazanych dokumentach)."¹¹¹

Kryterium merytoryczne specyficzne „Poprawa bezpieczeństwa niechronionych uczestników ruchu” (Działania: FESL.03.01 Zakup taboru autobusowego/ trolejbusowego – ZIT, FESL.03.03 Regionalne Trasy Rowerowe – ZIT).

- Problem ze spójnością wewnętrzną kryterium. W nazwie kryterium mowa o "niechronionych uczestnikach ruchu", a w definicji o "niezmotoryzowanych uczestnikach ruchu".
- **Propozycja modyfikacji (zalecenie):** Doprecyzowanie lub zmiana pojęcia "niechronionych uczestników ruchu" – można je zmienić na "niezmotoryzowanych uczestników ruchu".¹¹²

Kryterium merytoryczne specyficzne – punktowane „Rozwiązania w zakresie obiegu cyrkularnego” (Działanie FESL.03.01 Zakup taboru autobusowego/ trolejbusowego - ZIT).

- Problem z jednoznacznością i spójnością wewnętrzną. Nazwa kryterium dotyczy "obiegu cyrkularnego", podczas gdy w definicji wskazano "również elementy sprzyjające adaptacji do zmian klimatu (w szczególności zielona i niebieska infrastruktura)", które jednak nie są ujęte w przyznawanej punktacji.

¹⁰⁹ Zalecenie do wdrożenia w nowej perspektywie finansowej - pod warunkiem uwzględnienia w nowym programie takich obszarów wsparcia i zastosowania analogicznego/ zbliżonego kryterium oceny.

¹¹⁰ FESL.03.03, FESL.10.12, FESL.10.15, FESL.09.01.

¹¹¹ Zalecenie do wdrożenia w nowej perspektywie finansowej - pod warunkiem uwzględnienia w nowym programie takiego obszaru wsparcia i zastosowania analogicznego/ zbliżonego kryterium oceny.

¹¹² Zalecenie do wdrożenia w nowej perspektywie finansowej - pod warunkiem uwzględnienia w nowym programie takich obszarów wsparcia i zastosowania analogicznego/ zbliżonego kryterium oceny.

Te elementy są zaś oceniane w ramach kryterium „Zastosowanie elementów błękitno-zielonej infrastruktury”.

- **Propozycja modyfikacji (zalecenie):** Uspójnienie nazwy kryterium z definicją, w tym usunięcie z definicji zapisu dot. elementów sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.¹¹³

Kryterium merytoryczne specyficzne – punktowane „Rozwiązania w zakresie obiegu cyrkularnego”. Zastosowano je nie tylko w Działaniu FESL.03.01, ale także w Działaniu FESL.03.02 Zrównoważona multimodalna mobilność miejska – ZIT oraz Działaniu FESL.03.03 Regionalne Trasy Rowerowe – ZIT, ale w każdym z nich przyjęto inne definicje. Dodatkowo, w przypadku Działania FESL.03.02 nie wyodrębniono osobnego kryterium pn. „Zastosowanie elementów błękitno-zielonej infrastruktury” – w tym przypadku wszystkie oceniane elementy uwzględniono właśnie w ramach kryterium „Rozwiązania w zakresie obiegu cyrkularnego”. To pokazuje, że w poszczególnych działaniach (w ramach tego samego priorytetu) przyjmowano różne rozwiązania dotyczące tego samego kryterium (tych samych aspektów).

- **Propozycja modyfikacji (zalecenie):** W nowej perspektywie finansowej zaleca się zwracać jeszcze większą uwagę na ujednoczenie takich samych kryteriów stosowanych w różnych działaniach (szczególnie działaniach w ramach tego samego priorytetu/ obszaru interwencji).

Kryterium merytoryczne specyficzne – punktowane „Planowany przebieg zakupywanego taboru autobusowego” (Działanie FESL.03.01 Zakup taboru autobusowego/ trolejbusowego - ZIT).

- Problem ze spójnością wewnętrzną.
- **Propozycja modyfikacji (zalecenie):** Zmiana nazwy na "Planowany przebieg zakupywanego taboru autobusowego/ trolejbusowego".¹¹⁴

Kryterium merytoryczne specyficzne – punktowane „Stopień integracji transportu” (Działanie FESL.03.03 Regionalne Trasy Rowerowe - ZIT).

- Problem z jednoznacznością kryterium - w definicji zawarto pojęcia nieostre, niedookreślone, typu "bezpośrednie sąsiedztwo", "w pobliżu".
- **Propozycja modyfikacji (zalecenie):** Dookreślenie sformułowań "w pobliżu" / "w sąsiedztwie". Na podstawie analizy porównawczej¹¹⁵ można zaproponować brzmienie: Kryterium odpowiada na pytanie, na ile projekt zakłada objęcie różnorodnych tematycznie i gałęziowo elementów mobilności miejskiej (tzw.

---

¹¹³ Zalecenie do wdrożenia w nowej perspektywie finansowej - pod warunkiem uwzględnienia w nowym programie takiego obszaru wsparcia i zastosowania analogicznego/ zbliżonego kryterium oceny.

¹¹⁴ Zalecenie do wdrożenia w nowej perspektywie finansowej - pod warunkiem uwzględnienia w nowym programie takiego obszaru wsparcia i zastosowania analogicznego/ zbliżonego kryterium oceny.

¹¹⁵ Województwo wielkopolskie, Działanie FEWP.10.5 Sprawnie funkcjonujący i zdekarbonizowany transport publiczny. Kryterium „Wpływ projektu na integrowanie różnych środków transportu”.

integracja środków transportu). Pod pojęciem integracji należy rozumieć przebieg Regionalnej Trasy Rowerowej (RTR) w bezpośrednim sąsiedztwie (tj. w niedużej odległości) infrastruktury transportu, umożliwiającej kontynuację podróży (np. Centrum przesiadkowe, Dworzec/ przystanek kolejowy, dworzec/ przystanek autobusowy, przystanek tramwajowy, parking P&R, B&R). Trasa rowerowa musi być połączona z tą infrastrukturą, co oznacza, że musi być ona wyposażona w stanowisko/a postojowe dla rowerów (lub zaplanowano takie stanowisko w ramach projektu)

- 0 pkt. - projekt nie obejmuje integracji innych środków transportu.
- 4 pkt. – w przebiegu trasy objętej projektem (w jej pobliżu/ niedużej odległości) znajduje się stacja kolejowa/ przystanek kolejowy z regularnymi (codziennymi) połączeniami kolejowymi) wyposażone w stanowisko/a postojowe dla rowerów (lub zaplanowano takie stanowisko w ramach projektu).
- 1 pkt – w przebiegu trasy objętej projektem (w jej pobliżu, niedużej odległości) znajduje się centrum przesiadkowe obejmujące parking P&R, B&R. Parking P&R wyposażone jest w stanowisko/a postojowe dla rowerów (lub zaplanowano takie stanowisko w ramach projektu).
- 1 pkt – integracja z innym środkiem transportu, który umożliwia kontynuację podróży. Środek ten wyposażony jest w stanowisko/a postojowe dla rowerów (lub zaplanowano takie stanowisko w ramach projektu).¹¹⁶

Kryterium merytoryczne specyficzne – punktowane „Spójność z docelowym układem drogowym - projekt jest powiązany z projektami już zrealizowanymi, będącymi w trakcie realizacji lub zaakceptowanymi do realizacji” (Działanie FESL.04.01 Drogi wojewódzkie).

- Problem ze spójnością wewnętrzną. Po pierwsze, w nazwie kryterium i sposobie oceny jest mowa o projektach zrealizowanych, realizowanych i planowanych do realizacji, ale definicja odnosi się tylko do projektu realizowanego. Po drugie, 4 pkt. można uzyskać za dodatkowy wpływ projektu na rozwój gospodarczy regionu, podczas gdy ani w nazwie, ani definicji nie ma mowy o takim aspekcie.
- **Propozycja modyfikacji (zalecenie):** Poprawa spójności wewnętrznej kryterium (spójności między nazwą, definicją i sposobem oceny), w tym wydzielenie jako nowego kryterium oceny wpływu na rozwój gospodarczy (lub ujęcie tego aspektu w nazwie i definicji).¹¹⁷

---

¹¹⁶ Zalecenie do wdrożenia w nowej perspektywie finansowej - pod warunkiem uwzględnienia w nowym programie takiego obszaru wsparcia i zastosowania analogicznego/ zbliżonego kryterium oceny.

¹¹⁷ Zalecenie do wdrożenia w nowej perspektywie finansowej - pod warunkiem uwzględnienia w nowym programie takiego obszaru wsparcia i zastosowania analogicznego/ zbliżonego kryterium oceny.

Kryterium merytoryczne specyficzne „Dostępność komunikacyjna” (Działanie FESL.09.01 Zwiększenie roli kultury i turystyki w rozwoju subregionalnym - ZIT).

- Definicja i sposób oceny są niejednoznaczne, a dodatkowo wewnętrznie sprzeczne. Definicja zakłada, iż punktowane będą też projekty zlokalizowane max. 15 min. od parkingu. Natomiast sposób punktacji wskazuje, że projekt otrzyma 0 pkt. jeśli dojazd do projektu jest możliwy wyłącznie za pomocą indywidualnego środka transportu.
- **Propozycja modyfikacji (rekomendacja):** Mając na uwadze rozwiązanie zastosowane w województwie małopolskim¹¹⁸ (benchmarking), które nie wyklucza punktowania projektów, w których do wspartego obiektu można dojechać transportem indywidualnym, rekomenduje się modyfikację kryterium. W tym celu można zastosować jedno z dwóch rozwiązań:
  - usunięcie z definicji zapisu o parkingu - wówczas premiowany będzie jedynie dojazd przy pomocy komunikacji zbiorowej,
  - uwzględnienie 1 punktu dla projektów zlokalizowanych w odległości mniejszej niż 15 min. pieszo do parkingu - wówczas premiowana będzie ogólnie rozumiana dostępność komunikacyjna, bez względu na rodzaj tejże komunikacji.

Kryterium merytoryczne specyficzne „Potencjał rozpoznawalności projektu” (Działanie FESL.09.01 Zwiększenie roli kultury i turystyki w rozwoju subregionalnym - ZIT).

- Problem ze spójnością wewnętrzną. Nazwa kryterium oraz sposób oceny mówią o rozpoznawalności, z kolei definicja wskazuje dodatkowo, że ekspert oceni czy nowo utworzona sieć/ nowo utworzony odcinek szlaku przyciągnie zainteresowanie turystów. Potencjalne zainteresowanie nie jest tym samym, co potencjalna rozpoznawalność projektu - element nie jest oceniany w ramach sposobu oceny. Ponadto, niezrozumiałe jest łączenie rozpoznawalności szlaku z powiązaniem/ komplementarnością nowo utworzonego szlaku ze szlakami o różnych zasięgach (krajowym, regionalnym, subregionalnym itd.). Dodatkowo, kryterium dotyczy obecnie rozpoznawalności i trwałego zakorzenienia w świadomości społecznej, odnosi się zatem do sytuacji przyszłej i niepewnej.
- **Propozycja modyfikacji (rekomendacja):** Zrezygnowanie z określenia mówiącego o rozpoznawalności na rzecz określenia związanego z tworzeniem połączeń ze szlakami o różnym zasięgu (międzynarodowym, krajowym, regionalnym, subregionalnym, lokalnym).

Stosowany sposób oceny kryteriów

W ramach analiz weryfikowano: (a) czy stosowany sposób oceny kryterium (zerojedynkowy, punktowy) umożliwia przeprowadzenie właściwej oceny; (b) czy

---

¹¹⁸ Działanie 7.1 IIT – Wsparcie oddolnych inicjatyw na obszarach miejskich, Działanie 7.2 ZIT – Wsparcie oddolnych inicjatyw na obszarach miejskich.

sposób przyznania punktów / oceny zerojedynkowej wskazano jednoznacznie¹¹⁹; (c) (dotyczy kryteriów punktowych, w tym z ustalonym minimum punktowym) czy liczba punktów/znaczenie kryterium jest właściwa; (d) czy kryterium powinno/nie powinno pełnić funkcji kryterium rozstrzygającego.

Zebrane w ramach badania informacje wskazują na to, że **stosowany sposób oceny poszczególnych kryteriów jest odpowiedni** – nie zidentyfikowano żadnego kryterium, w przypadku którego należałoby zmienić przyjęte rozwiązanie. W ramach wywiadów pogłębionych rozmówcy (przedstawiciele DFR, członkowie KOP, w tym też eksperci zewnętrzni) zwracali uwagę na to, że przyjęty w tej perspektywie sposób oceny kryteriów znacząco ułatwił cały system oceny projektów. Kryteria zerojedynkowe mają za zadanie odrzucić kryteria niespełniające założeń, a kryteria punktowe mają uszeregować pozostałe projekty na skali pod względem ich jakości. W tym kontekście, przedstawiciele DFR szczególnie pozytywnie ocenili wprowadzoną zmianę polegającą na odstąpieniu od określania progu punkowego – czyli minimalnej liczby punktów, jaką muszą uzyskać projekty, by w ogóle mieć możliwość uzyskania dofinansowania. W efekcie kryteria punktowe nie mają żadnego wpływu na negatywną ocenę projektów.

O tym, że stosowany sposób oceny pozwala na właściwą i optymalną ocenę projektów świadczą też wyniki przeprowadzonej walidacji kryteriów¹²⁰ w zakresie siły selekcji stosowanych typów kryteriów (formalne ogólne, formalne specyficzne, merytoryczne ogólne, merytoryczne specyficzne)¹²¹. Wszystkie cztery typy kryteriów

---

¹¹⁹ Weryfikowano czy w przypadku oceny punktowej, nie budzi wątpliwości, co i jak powinno być zmierzone, np. za co dokładnie przyznawana jest dana liczba punktów; czy w przypadku oceny zerojedynkowej nie budzi wątpliwości, jakie warunki muszą być spełnione, aby pozytywnie przejść ocenę wg kryterium zerojedynkowego lub; [dotyczy kryteriów z ustalonym minimum punktowym] czy nie budzi wątpliwości, jak/za co przyznane będą punkty w ramach dopuszczalnych limitów wyznaczonych minimalną i maksymalną liczbą punktów, które można uzyskać za dane kryterium w zależności od oceny stopnia spełniania danego kryterium.

¹²⁰ Analiza walidacyjna została przeprowadzona na podstawie danych przekazanych przez Zamawiającego wg stanu na dzień 13.11.2024r.

¹²¹ Ocena siły selekcyjnej stosowanych kryteriów polegała na identyfikacji typów kryteriów, które mają decydujące znaczenie dla wyboru projektów do dofinansowania oraz kryteriów, które nie odgrywają w tym zakresie istotnej roli. Kryteria o wysokiej sile selekcyjnej rozumiane są jako kryteria, które pozwalają na różnicowanie ocen projektów i na wybór projektów do dofinansowania ze zbioru wszystkich ocenianych. Kryteria o niskiej sile selekcyjnej to takie, które mają ograniczony potencjał do dywersyfikacji ocen wniosków - oceny przyznawane w ramach tych kryteriów nie determinują wyboru projektów do dofinansowania.

Siłę selekcji zbadano za pomocą statystycznego testu Z dla proporcji. Test ten pozwala na porównanie proporcji danej zbiorowości i wskazanie, czy różnica między nimi jest istotna statystycznie. W tym badaniu sprawdzano proporcję wniosków, które według danego kryterium otrzymały dofinansowanie, a które go nie otrzymały.

Jako wskaźnik siły selekcji zastosowano miarę wielkości efektu dla proporcji (Cohen's H effect size). Wskaźnik ten mówi o tym w jakim stopniu różnią się dwie proporcje między sobą. Gdy Cohen's H jest poniżej wartości 0,3 to wówczas mówi się, że różnica pomiędzy proporcjami jest tak mała, że nie bierze się jej pod uwagę. Zakres między 0,3 a 0,5 wskazuje na małą różnicę między proporcjami, 0,5-

wykazują wysoką zdolność selekcyjną – współczynnik Cohen's H dla każdego z nich jest na wysokim poziomie, przekraczającym wartość 1. W każdym przypadku odsetek wniosków, które otrzymały dofinansowanie był istotnie wyższy, od tych które finansowania nie otrzymały.

Przyjęty sposób oceny poszczególnych kryteriów, w tym szczególnie rola kryteriów zerojedynkowych oraz wyniki analizy walidacyjnej pozwalają także na stwierdzenie, że **zakres kryteriów, których spełnienie jest konieczne do przyznania dofinansowania określono we właściwy sposób**. Analiza zgromadzonego materiału (zarówno informacji pozyskanych w ramach wywiadów pogłębionych¹²², jak i desk research) nie wskazuje na zasadność wprowadzania zmian w tym zakresie.

Generalnie pozytywnie oceniono również jednoznaczność sposobu oceny większości kryteriów. Uczestnicy wywiadów reprezentujący DFR zwracali uwagę, że celowo starano się uszczegółowić definicje i sposoby punktacji/ oceny kryteriów, by w efekcie maksymalnie ograniczyć subiektywizm ekspertów oceniających projekty. Z kolei przedstawiciele firm doradczych przyznawali, że taki poziom operacjonalizacji kryteriów ułatwia im oraz wnioskodawcom możliwość samodzielnego obliczenia liczby punktów, jaką uzyska konkretny projekt. W ramach badania zidentyfikowano jednak przypadki kryteriów, których jednoznaczność oceny budzi wątpliwości – w odpowiedzi na to zaproponowano także stosowne modyfikacje.

Z pozyskanych w wywiadach pogłębionych¹²³ informacji wynika, że problemów dostarczają np. kryteria, które w swojej definicji zawierają więcej niż jeden aspekt, a definicja nie wskazuje wprost na to, czy do uzyskania 1 pkt. konieczne jest spełnienie/ wykazanie wszystkich aspektów, czy wystarczy jeden z nich lub większość. Przykładem jest:

Kryterium formalne specyficzne „Projekt obejmuje działania edukacyjne związane z poprawą efektywności energetycznej” (Działania: FESL.02.01 Efektywność energetyczna budynków użyteczności publicznej, FESL.02.02 Efektywność energetyczna budynków użyteczności publicznej – ZIT, FESL.02.03 Efektywność energetyczna budynków mieszkalnych, FESL.02.04 Efektywność energetyczna budynków mieszkalnych – ZIT).

- W definicji wskazano, że weryfikowane jest to, czy w projekcie uwzględniono działania edukacyjno-informacyjne, doradcze, podnoszące świadomość i wiedzę w zakresie efektywności energetycznej i wykorzystania OZE oraz zmierzające do zwiększenia świadomości i poziomu akceptacji społecznej dla polityki neutralności klimatycznej UE. Taki zapis nie pozwala jednoznacznie stwierdzić, w jakiej sytuacji projekt ma uzyskać 0, a w jakiej 1 pkt – czy należy

---

0,8 na umiarkowaną, a powyżej 0,8 na wysoką. Znak ujemny przy współczynniku wskazuje na to, że wyższą wartość ma proporcja, występująca jako druga w kolejności.

¹²² Z przedstawicielami DFR i DRT, członkami KOP (w tym ekspertami zewnętrznymi oceniającymi projekty) oraz z przedstawicielami firm doradczych.

¹²³ Przede wszystkim z członkami KOP (w tym ekspertami zewnętrznymi oceniającymi projekty) oraz z przedstawicielami firm doradczych.

w projekcie przewidzieć zarówno działania edukacyjno-informacyjne i doradcze (przecinek w zapisie wskazuje na takie właśnie oczekiwanie), czy wystarczy jedno z nich.

- **Propozycja modyfikacji (rekomendacja):** Uzupełnienie definicji kryterium o informację, w jakiej sytuacji projekt uzyska 0 lub 1 pkt. Sugeruje się zapis „działania edukacyjno-informacyjne i/lub doradcze”.¹²⁴

Mimo takich zastrzeżeń warto zaznaczyć, że – zgodnie z informacjami od przedstawicieli DRT (osób zajmujących się procedurą odwoławczą w IZ FE SL) – każdy wnioskodawca, którego wniosek uzyskał ocenę negatywną otrzymuje szczegółowe informacje nt. tego, którego z aspektów kryterium nie spełnił.

Kolejna grupa problemów w zakresie jednoznaczności oceny dotyczy kryteriów punktowanych, w przypadku których przedstawiony opis sposobu punktacji nie jest do końca jasny. Do takich kryteriów zalicza się np.:

Kryterium merytoryczne specyficzne – punktowane „Wycofanie zastępowanego taboru” (Działanie FESL.03.01 Zakup taboru autobusowego/ trolejbusowego - ZIT).

- W tym przypadku nie jest w pełni jasne, ile sztuk taboru ma być wycofane, by uzyskać punkt - np. czy tyle samo sztuk, co zakupione w projekcie.
- **Propozycja modyfikacji (zalecenie):** Dookreślenie, ile sztuk taboru ma być wycofane - czy tyle samo, co zakupione w projekcie, czy może być to mniejsza liczba.¹²⁵

Kryterium merytoryczne specyficzne – punktowane „Zastosowanie elementów błękitno-zielonej infrastruktury” (Działania: FESL.03.01 Zakup taboru autobusowego/ trolejbusowego – ZIT, FESL.03.03 Regionalne Trasy Rowerowe - ZIT).

- W tym przypadku nie wiadomo, za ile minimum takich elementów/rozwiązań błękitno-zielonych (różnych czy takich samych?) można uzyskać 2 punkty. W opisie jest bowiem użyte słowo elementy (liczba mnoga), co może powodować problemy w interpretacji.
- **Propozycja modyfikacji (zalecenie):** Dookreślenie, ile minimum takich elementów błękitno-zielonej infrastruktury (różnych elementów) pozwala uzyskać 2 punkty.¹²⁶

Kryterium merytoryczne specyficzne – punktowane „Stopień integracji transportu” (Działanie FESL.03.02 Zrównoważona multimodalna mobilność miejska - ZIT).

---

¹²⁴ Rekomendacja dotyczy Działania FESL.02.03 oraz FESL.02.04 – z uwagi na to, że ich wdrażanie jeszcze się nie rozpoczęło.

¹²⁵ Zalecenie do wdrożenia w nowej perspektywie finansowej - pod warunkiem uwzględnienia w nowym programie takiego obszaru wsparcia i zastosowania analogicznego/ zbliżonego kryterium oceny.

¹²⁶ Zalecenie do wdrożenia w nowej perspektywie finansowej - pod warunkiem uwzględnienia w nowym programie takiego obszaru wsparcia i zastosowania analogicznego/ zbliżonego kryterium oceny.

- W tym przypadku nie jest jasne, jak rozumieć pojedynczy środek transportu, co jest kluczowe dla przyznania odpowiedniej liczby punktów. Nie wiadomo, czy jest to "pojazd jednośladowy", czy może "rower" - wówczas "hulajnoga" byłaby już drugim środkiem transportu.
- **Propozycja modyfikacji (zalecenie):** Uszczegółowienie określenia "pojedynczy środek transportu" oraz "inne środki transportu". Nie jest jasne, jak rozumieć pojedynczy środek transportu - czy jest to "pojazd jednośladowy", czy może "rower"? Jeśli wiążąca jest interpretacja pierwsza, to wówczas należy dookreślić "inne środki transportu" jako szósty środek transportu, który byłby konieczny do uwzględnienia w projekcie, by uzyskać 4 punkty.¹²⁷

Kryterium merytoryczne specyficzne – punktowane „Rozwiązania w zakresie obiegu cyrkularnego” (Działania: Działania: FESL.03.01 Zakup taboru autobusowego/ trolejbusowego – ZIT, FESL.03.02 Zrównoważona multimodalna mobilność miejska – ZIT, FESL.03.03 Regionalne Trasy Rowerowe - ZIT).

- W definicji jest mowa o "rozwiązaniach w zakresie obiegu cyrkularnego (w tym efektywności energetycznej i użycia energii ze źródeł odnawialnych)", podczas gdy 1 pkt przyznawany jest tylko za "odnawialne źródła energii, OZE" - oznacza to, że w żaden sposób nie ujęto efektywności energetycznej w punktacji, w zamian wpisano dwa razy to samo, czyli OZE (pełna nazwa i skrót).
- **Propozycja modyfikacji (zalecenie):** Zapis "1 pkt – odnawialne źródła energii, OZE" zaleca się zmienić na "1 pkt – efektywność energetyczna, OZE".¹²⁸

Kryterium merytoryczne specyficzne – punktowane „Kompleksowość i innowacyjność projektu” (Działanie FESL.03.02 Zrównoważona multimodalna mobilność miejska - ZIT).

- Nazwa kryterium wskazuje na kompleksowość i innowacyjność. W definicji wyjaśniono co to jest innowacyjność i kompleksowość, jednak wskazany sposób oceny po pierwsze nie odnosi się w ogóle do kwestii innowacyjności (mimo zapisu wprost, że będzie ona oceniana), a po drugie - punkty przyznawane są wyłącznie za integrację (w domyśle kompleksowość) taboru i infrastruktury – mimo, że w definicji tejże kompleksowości wskazano więcej obszarów integracji (np. powiązanie w ramach projektu taboru i infrastruktury, tramwajów i kolei, monitoringu wizyjnego i systemu dyspozytorskiego nadzoru ruchu, obsługa osób niepełnosprawnych etc.). W tej chwili brak możliwości uzyskania punktów za wdrożenie w projekcie innych elementów integracji.

¹²⁷ Zalecenie do wdrożenia w nowej perspektywie finansowej - pod warunkiem uwzględnienia w nowym programie takiego obszaru wsparcia i zastosowania analogicznego/ zbliżonego kryterium oceny.

¹²⁸ Zalecenie do wdrożenia w nowej perspektywie finansowej - pod warunkiem uwzględnienia w nowym programie takich obszarów wsparcia i zastosowania analogicznego/ zbliżonego kryterium oceny.

- **Propozycja modyfikacji (zalecenie):** Uwzględnienie pozostałych elementów wskazywanych jako przykłady integracji/ kompleksowości; rozpisanie sposobu punktowania rozwiązań innowacyjnych lub odstępianie od oceny tego wymiaru z uwagi na znaczące trudności w ocenie tego, co jest innowacyjne (tym bardziej, że benchmarking nie dostarczył żadnych propozycji w zakresie zdefiniowania innowacyjności w tym przypadku).¹²⁹

Kryterium merytoryczne specyficzne – punktowane „Długość trasy rowerowej objętej przedmiotowym projektem” (Działanie FESL.03.03 Regionalne Trasy Rowerowe - ZIT).

- Nie jest jasne, ile punktów ma uzyskać projekt, w którym założono równe 3 km trasy rowerowej - mimo, że zgodnie z zapisami SZOP FE SL 2021-2027 projekt taki kwalifikuje się do wsparcia.
- **Propozycja modyfikacji (zalecenie):** Doprecyzowanie, że 0 pkt. dotyczy przedziału do 3 km (włącznie).¹³⁰

Elementem badania była też **ocena nadanego znaczenia kryteriom punktowanym (rozumianego jako liczba punktów** możliwych do uzyskania). Analiza zgromadzonych informacji wskazuje, że w zdecydowanej większości znaczenie to zostało określone prawidłowo i nie wymaga zmiany. Tylko **w kilku przypadkach zaleca się wprowadzenie modyfikacji**. Dotyczy to:

- Kryterium „Kompleksowość projektu” (Działanie FESL.03.01 Zakup taboru autobusowego/ trolejbusowego - ZIT). Warto w tym przypadku rozważyć przyznawanie 2 punktów za "stacje do tankowania i/ lub ładowania pojazdów zeroemisyjnych: elektrycznych i/ lub wodorowych". Jest to element wpływający na wskaźnik produktu, warto więc go dodatkowo wzmocnić / premiovąć;
- Kryterium „Kompleksowość projektu” (Działanie FESL.03.02 Zrównoważona multimodalna mobilność miejska - ZIT). Kryterium ma istotne znaczenie dla realizacji dużej liczby wskaźników Działania. Z tego względu zaleca się zwiększenie jego znaczenia - poprzez usunięcie zastosowanego mnożnika spłaszczającego liczbę punktów, jaką można uzyskać;
- Kryterium „Zasięg trasy rowerowej” (Działanie FESL.03.03 Regionalne Trasy Rowerowe - ZIT). Kryterium ma znaczenie rozstrzygające, ponadto jest istotne dla tworzenia kompleksowej sieci rowerowej w regionie, wpływa także pośrednio na wskaźnik dotyczący długości tras rowerowych. Z tych względów zasadne byłoby zwiększenie jego znaczenia (do 8 pkt.).
- Kryterium „Elementy infrastruktury drogowej wpływające na poprawę bezpieczeństwa ruchu” (Działanie FESL.04.01 Drogi wojewódzkie) –

¹²⁹ Zalecenie do wdrożenia w nowej perspektywie finansowej - pod warunkiem uwzględnienia w nowym programie takiego obszaru wsparcia i zastosowania analogicznego/ zbliżonego kryterium oceny.

¹³⁰ Zalecenie do wdrożenia w nowej perspektywie finansowej - pod warunkiem uwzględnienia w nowym programie takiego obszaru wsparcia i zastosowania analogicznego/ zbliżonego kryterium oceny.

propozycje zmiany znaczenia punktowego przedstawiono w rozdziale 4.1.2 raportu.¹³¹

Z analizą znaczenia punktowego kryteriów wiąże się także ocena zasadności zastosowania wag kryteriów (rozwiązania stosowanego w RPO WSL 2014-2020, od którego odstąpiono w obecnej perspektywie). W zgodnej ocenie wszystkich przedstawicieli DFR (uczestniczących w wywiadach pogłębionych) aktualny system jest dużo prostszy i intuicyjny zarówno dla aplikujących, jak i instytucji - w tym członków KOP. Stosowanie wag przełożyłoby się z pewnością na większe spłaszczenie oceny projektów oraz większą ich porównywalność. Z pozyskanych informacji wynika natomiast, że nie jest to aktualnie celem ION – szczególnie w sytuacji, kiedy odstąpiono od określania minimalnego progu punktowego, który decydowałby o możliwości (lub braku) uzyskania dofinansowania. Jak już wskazywano, kryteria punktowe mają wyłącznie uszeregować projekty na skali punktowej. Również wykonana analiza walidacyjna¹³² wskazuje, że **nie jest konieczne wprowadzanie dodatkowych wag dla kryteriów** – stosowane kryteria cechują się dostatecznie dużym stopniem selekcji projektów.

W tym kontekście pozytywnie należy ocenić zastosowane rozwiązanie w zakresie nadania szczególnego znaczenia wybranym kryteriom – tj. znaczenia rozstrzygającego (kryteria takie są decydujące w sytuacji, gdy więcej projektów uzyskuje taką samą liczbę punktów w ocenie). Przedstawiciele DFR wskazywali w wywiadach pogłębionych, że w poszczególnych naborach stosuje się kilka takich kryteriów (1-3) i są one wykorzystywane wg ustalonej kolejności. Oznacza to, że w sytuacji, gdy minimum dwa projekty mają taką samą sumę punktów, stosuje się najpierw kryterium rozstrzygające nr 1. Jeśli ono nie pozwala zróżnicować projektów (mają one nadal tyle samo punktów), to stosuje się kolejne takie kryterium. Skuteczność tego rozwiązania zależy z pewnością od trafnego wyboru kryteriów o znaczeniu rozstrzygającym. Z pozyskanych informacji od przedstawicieli DFR wynika, że przy wyborze takich kryteriów pod uwagę brane jest to, które z nich pozwolą wybrać projekty najbardziej pożądane merytorycznie/ jakościowo albo najlepiej przygotowane wdrożeniowo – kluczowe jest bowiem to, by dzięki takim kryteriom uzyskać możliwość zróżnicowania projektów. Przeprowadzona analiza desk research oraz informacje od uczestników wywiadów pogłębionych (przedstawicieli DFR i członków KOP, w tym ekspertów zewnętrznych) wskazują, że **w zdecydowanej większości trafnie określono kryteria o znaczeniu rozstrzygającym**. Jedynie w pojedynczych przypadkach można rozważyć dokonanie zmian. Propozycje takie dotyczą:

---

¹³¹ Wymienione zalecenia do wdrożenia w nowej perspektywie finansowej - pod warunkiem uwzględnienia w nowym programie takich obszarów wsparcia i zastosowania analogicznych/ zbliżonych kryteriów oceny.

¹³² Analiza walidacyjna została przeprowadzona na podstawie danych przekazanych przez Zamawiającego wg stanu na dzień 13.11.2024r.

Kryterium merytorycznego specyficznego – punktowanego „Stopień integracji transportu” (Działanie FESL.03.03 Regionalne Trasy Rowerowe - ZIT).

- Kryterium nie ma obecnie znaczenia rozstrzygającego – mimo, że odwołuje się do celu całego Działania, tj. wspierania zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej.
- **Propozycja modyfikacji (zalecenie):** Nadanie kryterium znaczenia rozstrzygającego.¹³³

Kryteriów merytorycznych specyficznych – punktowanych „Stopień integracji transportu” oraz „Promocja propagowania korzystania z niskoemisyjnego transportu” (Działanie FESL.03.02 Zrównoważona multimodalna mobilność miejska - ZIT).

- Pierwsze ze wskazanych kryteriów nie ma znaczenia rozstrzygającego – mimo, że kryterium dotyczy jednego z kluczowych warunków wsparcia oraz wpływa na całościowy cel Działania. Z kolei drugie kryterium ma obecnie znaczenie rozstrzygające – mimo, że definicja kryterium nie wskazuje żadnych wymogów w zakresie takiej kampanii promocyjnej (przede wszystkim jej zasięgu/ obszaru czy form realizacji).
- **Propozycja modyfikacji (zalecenie):** Rozważenie nadania znaczenia rozstrzygającego dla kryterium „Stopień integracji transportu”, a zarazem usunięcie takiego znaczenia dla kryterium „Promocja propagowania korzystania z niskoemisyjnego transportu”.¹³⁴

Spójność i kompletność katalogu kryteriów w ramach ocenianych naborów

Przedstawione w tym podrozdziale informacje wskazują, że formułowane zalecenia dotyczą najczęściej jednoznaczności (w tym jednoznaczności oceny) oraz spójności wewnętrznej kryteriów – zarówno ogólnych, jak i specyficznych. Osobnym zagadnieniem podlegającym analizie była kwestia spójności zewnętrznej (czyli spójności między wszystkimi kryteriami tworzącymi dany zestaw) oraz kwestia kompletności kryteriów (tj. tego, czy ich liczba i zakres merytoryczny są wystarczające do właściwej oceny wniosków).

Spójność zestawów kryteriów została oceniona pozytywnie. Po pierwsze, jak już wskazywano w rozdziale, wysoko oceniono adekwatność stosowanych kryteriów do specyfiki poszczególnych obszarów wsparcia. Po drugie, żaden z uczestników wywiadów pogłębionych¹³⁵ oraz ekspertów (członków zespołu badawczego) oceniających kryteria nie zidentyfikował/ nie wskazał kryteriów wzajemnie

---

¹³³ Zalecenie do wdrożenia w nowej perspektywie finansowej - pod warunkiem uwzględnienia w nowym programie takiego obszaru wsparcia i zastosowania analogicznego/ zbliżonego kryterium oceny.

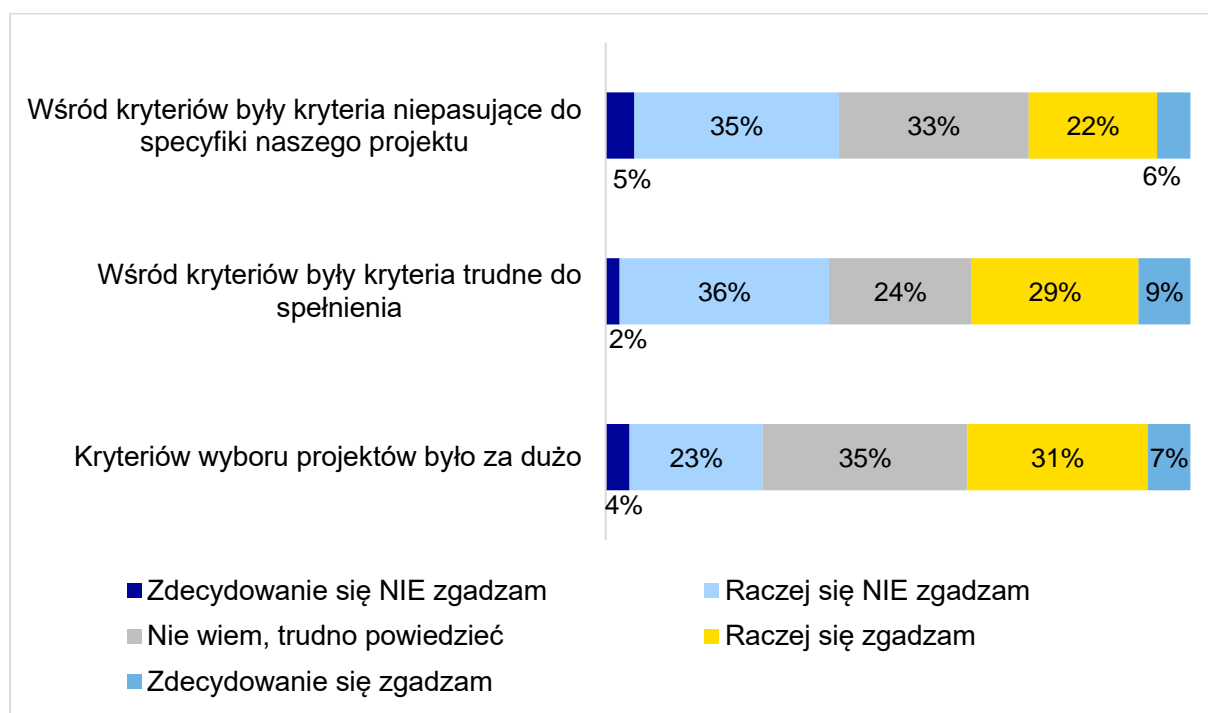
¹³⁴ Zalecenie do wdrożenia w nowej perspektywie finansowej - pod warunkiem uwzględnienia w nowym programie takiego obszaru wsparcia i zastosowania analogicznego/ zbliżonego kryterium oceny.

¹³⁵ Przeprowadzonych z przedstawicielami DFR i DRT, członkami KOP (w tym ekspertami zewnętrznymi oceniającymi projekty) oraz z przedstawicielami firm doradczych.

sprzecznych/ wykluczających się. Po trzecie, przedstawiciele firm doradczych pozytywnie ocenili podział kryteriów na poszczególne typy (zerojedynkowe, punktowane, ogólne i specyficzne) – w ich ocenie nie ma problemu ze stwierdzeniem, jakie informacje należy przedstawić w poszczególnych częściach wniosku na potrzeby dokonania oceny. Przedstawiciele DFR, DRT, członkowie KOP, w tym też eksperci zewnętrzni wskazywali w wywiadach, że obecny system kryteriów stanowi spójną całość i w pod tym kątem nie wymaga on zmian.

Z drugiej strony, **możliwe jest zidentyfikowanie przykładów kryteriów, które się wzajemnie zająbiają** – tzn. odnoszą się do oceny podobnych aspektów projektów, **ale nie należy tego oceniać negatywnie**. Zdaniem przedstawicieli DFR oraz członków KOP kryteria takie oceniają te same kwestie, ale mimo wszystko robią to z różnych perspektyw (zwracają uwagę na inne szczegóły i pod innym kątem). Również przedstawiciele firm doradczych wskazywali, że czytając niektóre kryteria i przygotowując treść wniosków o dofinansowanie mieli poczucie, że te same pola z wniosków będą później stanowić podstawę do oceny za pomocą więcej niż jednego kryterium. Przypadki te mogłyby potencjalnie wskazywać na to, że kryteriów oceny jest zbyt dużo i możliwe byłoby zmniejszenie ich liczby – wniosek taki wybrzmiewa po części także z badania ilościowego z wnioskodawcami.

Wykres 22 Ocena całego katalogu kryteriów oceny w opinii wnioskodawców w naborach DFR

Źródło: badanie ilościowe wśród wnioskodawców, n=123 wnioskujących do DFR spośród 739 wszystkich badanych wnioskodawców.

Jak pokazuje wykres, 38% wnioskodawców uznało, że kryteriów było za dużo, ale aż 35% z nich nie miało w tej kwestii jednoznacznej opinii. Warto też zwrócić uwagę na to, że jednak 40% badanych przyznało, że wszystkie kryteria pasowały do specyfiki

ich projektów – przeciwnego zdania było 28% badanych, a 33% nie miało zdania w tym przypadku. Wyniki te wskazują, że **stosowane zestawy kryteriów są właściwe/ optymalne – mimo, że ogólna ich liczba jest duża.**

Wniosek ten znajduje także potwierdzenie w opiniach uczestników wywiadów. Przedstawiciele DFR oraz DRT przyznawali w rozmowach, że pewnym utrudnieniem może być liczba kryteriów specyficznych – szczególnie w przypadku naborów w trybie konkurencyjnym. W teorii widzą przestrzeń do zmniejszenia liczby kryteriów punktowanych – szczególnie w sytuacji, kiedy nie jest już stosowany minimalny próg punktowy decydujący o dofinansowaniu lub jego braku. W praktyce, rozmówcy ci zwracali uwagę na to, że – dzięki takiej liczbie różnego rodzaju kryteriów – udało się zapewnić:

- skuteczne weryfikowanie projektów pod kątem wpisywania się ich w wymogi naborów (interwencji),
- możliwość premiowania projektów za szczególnie pożądane rozwiązania,
- możliwość porównywania projektów między sobą,
- a w efekcie wybór projektów najlepiej wpisujących się w cele/ założenia interwencji (szczególnie w sytuacji ograniczonej alokacji i dużej liczby składanych wniosków).

Mimo to, w zgodnej ocenie zarówno przedstawicieli DFR i DRT, członków KOP, jak i przedstawicieli firm doradczych (czyli uczestników wywiadów pogłębionych) oraz wnioskodawców (tj. respondentów badania ilościowego), można wskazać grupę kryteriów, która stwarza różnego rodzaju trudności oraz obejmuje podobne kwestie. Tego typu zastrzeżenia dotyczą kryteriów z zakresu polityk horyzontalnych. Wnioskodawcy w badaniu ilościowym przyznali, że wśród kryteriów były takie, które były trudne do spełnienia – wskazało tak 38% respondentów. Byli oni następnie proszeni o wskazanie takich kryteriów. Analiza udzielonych odpowiedzi wskazuje, że to właśnie te kryteria były wskazywane relatywnie częściej od innych. Trzeba mieć jednak na uwadze, że tak istotny nacisk na ocenę poszczególnych polityk horyzontalnych to wynik wymogów wyższego rzędu (w tym priorytetów i wytycznych sformułowanych przez KE). Z tego też względu nie proponujemy wprowadzania zmian. Tym bardziej, że zdaniem ekspertów zewnętrznych (członków KOP, z którymi prowadzono wywiady) przyjęty sposób weryfikacji tych kwestii w ramach FE SL 2021-2027 wyróżnia się pozytywnie na tle innych regionów – w ich ocenie wymogi te uproszczono na tyle, na ile było to możliwe.

W toku badania zidentyfikowano jednak inną kwestię, która ma związek z zestawami kryteriów. Związana jest ona z **przyjętym i stosowanym przez poszczególne ION sposobem przyjmowania i aktualizacji zestawów kryteriów dla poszczególnych Działań/typów projektów.** DRT na początku obecnej perspektywy finansowej rekomendował poszczególnym ION sposób przyjmowania/ aktualizowania kryteriów dla poszczególnych Działań polegający na tym, że przyjmowane przez KM FE SL (w formie uchwał) zestawy kryteriów obejmują zarówno kryteria ogólne (wspólne), jak i kryteria specyficzne/szczegółowe.

W założeniu rozwiązanie to miało przyczynić się do uporządkowania i większej przejrzystości procesu oceny i wyboru projektów do dofinansowania oraz usprawnić członkom KM FE SL pracę – poprzez przedstawienie w jednej uchwale pełnego katalogu kryteriów przypisanych do danego Działania/typu projektu. Taki sposób przygotowywania uchwał KM FE SL wydawał się także bardziej efektywny z uwagi na możliwość wykorzystania, opracowanych w ten sposób, zestawów kryteriów wyboru projektów w innych dokumentach i na stronie internetowej. W SZOP FE SL 2021-2027, w ramach opisu poszczególnych Działań, zawarte są linki odsyłające do podstrony Programu, na której zebrane są kryteria wyboru projektów dla całego FE SL 2021-2027. Ich pogrupowanie według Działań ułatwia prezentację informacji w sposób czytelny dla wnioskodawcy. Ponadto, zgodnie z opracowanym wzorem regulaminu wyboru projektów, załącznikiem do tego dokumentu każdorazowo powinny być kryteria wyboru projektów właściwe dla danego naboru wniosków o dofinansowanie – co oznacza, że również na potrzeby tego dokumentu możliwe jest wykorzystanie kompleksowego zestawienia kryteriów, dla danego działania/typu projektu, opracowanego wcześniej na potrzeby zatwierdzenia ich przez KM FE SL.

Taki sposób przyjmowania/aktualizowania zestawów kryteriów ma jednak również słabe strony – na co wskazywali w wywiadach pogłębionych przedstawiciele DFR. Po pierwsze, takie rozwiązanie powoduje, że dokumenty z kryteriami każdorazowo liczą wiele stron, z czego znaczna część jest powtarzalna. Po drugie, w przypadku aktualizowania jakiegokolwiek kryterium ogólnego (wspólnego), konieczne jest/ będzie ponowne przyjmowanie uchwał dla tych Działań, w których wcześniej przyjęto już kryteria specyficzne i zarazem planowane są w nich kolejne nabory. Rekomendowane rozwiązanie może być zatem dodatkowym obciążeniem przede wszystkim dla pracowników ION.

Warto dodać także, że w czerwcu 2024r. DFS przedłożył KM FE SL uchwałę wyodrębniającą kryteria ogólne dla wszystkich Działań DFS – od tego momentu są one przyjmowane oddzielnie od kryteriów szczegółowych dla poszczególnych Działań. Oznacza to, że postępowanie poszczególnych ION w tym zakresie nie jest jednolite (w ocenie ewaluatora nie jest to jednak sytuacja negatywna).

Z tego względu rekomenduje się dopuszczenie możliwości (w przypadku wyrażenia takiej woli przez ION) zmiany stosowanego dotychczas sposobu przyjmowania oraz aktualizowania już przyjętych zestawów kryteriów ogólnych i specyficznych/szczegółowych. Należy przy tym mieć na uwadze, że zmiana sposobu aktualizowania już przyjętych zestawów kryteriów musi być poprzedzona przeprowadzeniem przez ION analizy uwarunkowań formalno-prawnych – w celu stwierdzenia czy i na jakich zasadach zmiana taka jest możliwa w sytuacji, kiedy pierwotny sposób przyjmowania kryteriów (uchwał) był inny.

4.2 DFS

W ramach badania oceną objęto w sumie **23 nabory** organizowane przez DFS (13 w trybie konkurencyjnym i 10 w niekonkurencyjnym) w ramach **16 Działań FE SL**.

Ocena w naborach organizowanych przez DFS prowadzona jest za pomocą:

- **6 kryteriów formalnych ogólnych** (jedynie w naborze do Działania FESL.06.04 Strategiczne projekty dla obszaru edukacji dodano siódme kryterium weryfikujące obecność projektu w Wykazie przedsięwzięć priorytetowych finansowanych w ramach Programu Regionalnego), dotyczących zgodności wniosku z wymaganiami formalnymi, takimi jak uprawnienia wnioskodawcy, zgodność z przepisami prawnymi czy poprawność finansowa. Mają charakter zerojedynkowy, co oznacza, że muszą być w pełni spełnione, aby projekt przeszedł do dalszej oceny. Nie podlegają również uzupełnieniu.
- **7 kryteriów merytorycznych ogólnych zerojedynkowych** koncentrujących się na treści projektu i jego zgodności z celami Programu. Oceniane są m.in. zgodność projektu z regulaminem, odpowiednie zastosowanie uproszczonych metod rozliczania wydatków oraz kierowanie projektu do właściwych grup docelowych. Kryteria te mają charakter zerojedynkowy i podlegają uzupełnieniom.
- **7 kryteriów merytorycznych punktowych**, które analizują jakość projektu, jego cele, budżet, wskaźniki oraz doświadczenie i potencjał wnioskodawcy. Oceniane są m.in. opis grupy docelowej, poprawność zaplanowanych zadań oraz sposób zarządzania projektem. Te kryteria przyznają punkty za stopień spełnienia wymagań, podlegają uzupełnieniom i wszystkie poza jednym (oceniającym prawidłowość budżetu) są kryteriami rozstrzygającymi.
- **6 kryteriów horyzontalnych**, które weryfikują zgodność projektu z zasadami polityki unijnej, takimi jak równość szans, niedyskryminacja, zrównoważony rozwój oraz przestrzeganie przepisów pomocy publicznej. Mają charakter zerojedynkowy i są obowiązkowe do spełnienia. Podlegają uzupełnieniom.
- **średnio 5 kryteriów szczegółowych dostępu** – od 3 do 8 w zależności od naboru, które najczęściej dotyczą określenia grupy docelowej, a także specyficznych warunków realizacji projektów, takich jak lokalizacja na danym obszarze geograficznym lub zgodność z wytycznymi strategicznymi. Ponadto, mogą dotyczyć wymogów formalnych związanych z trwałością efektów projektów lub komplementarności działań z innymi inicjatywami. Są to kryteria zerojedynkowe i większość z nich podlega uzupełnieniu, poza takimi, które np. weryfikują, czy projekt należy do właściwego typu projektu.
- **średnio 4 kryteriów szczegółowych dodatkowych**, występujących wyłącznie w naborach konkurencyjnych, które punktują ważne cechy projektów, np. realizację w projektach określonych zadań, działań na obszarach o największych potrzebach, uwzględnienie w projekcie standardu maksimum zasady równości kobiet i mężczyzn. Kryteria te nie podlegają uzupełnieniu. Punktacja tych

kryteriów przeważnie przyjmuje jedną z dwóch wartości: 0 lub maksymalną liczbę punktów, np. 5. Tylko w nielicznych przypadkach przewidziano skalę pośrednią.

- **1 kryterium negocjacyjnego**, które w naborach konkurencyjnych ocenia, czy projekt spełnił warunki postawione przez oceniających, przewodniczącego KOP lub wynikające z ustaleń podjętych w toku negocjacji. Kryterium ma zastosowanie do projektów, które zostały skierowane do negocjacji i jest kryterium zerojedynkowym.

Kryteria ogólne formalne, merytoryczne oraz horyzontalne są kryteriami wspólnymi dla wszystkich naborów w DFS. W czerwcu 2024 roku przyjęto te **kryteria w oddzielnej uchwale** KM FE SL, dzięki czemu w odniesieniu do wszystkich kolejnych naborów KM głosował jedynie nad kryteriami szczegółowymi. **Rozwiązanie to można wskazać jako dobrą praktykę, do zastosowania także przez pozostałe ION.**

4.2.1 Ocena zgodności kryteriów z wytycznymi dot. wyboru projektów na lata 2021-2027, art. 73 Rozporządzenia ogólnego, KPP, ZZR, ogólnymi zasadami unijnej polityki w dziedzinie środowiska (art. 11 i art. 191 TFUE)

W zakresie zgodności kryteriów z wytycznymi dotyczącymi wyboru projektów na lata 2021-2027 pkt. 9) – 14), 17) Rozdział 4 Kryteria wyboru projektów, zgodności z art. 73 Rozporządzenia ogólnego, KPP (przede wszystkim art. 21 - 26, 29, 31, 34, 35, 36); Konwencją ONZ o prawach OzN, ZZR i ogólnymi zasadami unijnej polityki w dziedzinie środowiska (art. 11 i art. 191 TFUE) – oceniono kryteria ze względu na:

- a) ich przejrzystość;
- b) poprawność odesłań do dokumentów zewnętrznych, w tym strategii; programów, planów lub innych dokumentów dotyczących polityk publicznych;
- c) ukierunkowanie kryterium – jeśli to uzasadnione – na wybór projektów, które otrzymały znak jakości „pieczęć doskonałości”, o którym mowa w art. 2 pkt 45 Rozporządzenia ogólnego lub projektu wybranego w ramach programu dofinansowanego z programu „Horyzont Europa”¹³⁶;
- d) uwzględnienie wymogu uodparniania na zmiany klimatu o przewidywanej trwałości wynoszącej co najmniej pięć lat (dotyczy projektów zakładających inwestycję w infrastrukturę), zachowania, ochrony i poprawy jakości środowiska, racjonalnego wykorzystywania zasobów naturalnych¹³⁷;
- e) dyskryminacyjny charakter, zapewnianie dostępności dla OzN i równouprawnienia płci.

---

¹³⁶ W żadnym z naborów organizowanych przez DFS nie zastosowano kryterium dotyczącego tej kwestii.

¹³⁷ Ze względu na nieinfrastrukturalny charakter projektów EFS+, w żadnym z naborów organizowanych przez DFS nie zastosowano kryterium dotyczącego tej kwestii.

Ocena przejrzystości kryteriów

Z analizy wynika, że zdecydowana większość kryteriów spełnia warunek przejrzystości. Kryteria są jasno sformułowane i nie odsyłają do ogólnikowych zapisów w dokumentach, takich jak SZOP FE SL 2021-2027, bez podania konkretnej wersji lub części dokumentu. Nie zawierają także wielokrotnych odesłań czy odwołań do dokumentów procedowanych, niezatwierdzonych lub już nieobowiązujących.

Przykładem kryterium, które spełnia warunek przejrzystości jest kryterium ogólne merytoryczne oceniające, czy projekt jest zgodny z przepisami art. 63 ust. 6 i art. 73 ust. 2 lit. f), h), i), j) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. W definicji kryterium wyjaśniono, jakie są poszczególne wymogi wynikające z przywoływanych dokumentów bez konieczności wyszukiwania ich w dokumentach zewnętrznych. Wskazano też, na podstawie których pól we wniosku oraz jakich oświadczeń kryterium będzie weryfikowane.

Stosowane kryteria najczęściej odwoływały do następujących dokumentów: rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE (np. Rozporządzenie nr 2021/1060 dot. zarządzania funduszami europejskimi, Rozporządzenie nr 2021/1056 dot. Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji), krajowe ustawy i rozporządzenia (np. Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. czyli tzw. ustawa wdrożeniowa, Rozporządzenie MEN z 2017 r. dot. pomocy psychologiczno-pedagogicznej), dokumenty strategiczne i planistyczne (np. Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji Województwa Śląskiego 2030, krajowe strategie w obszarze włączenia społecznego¹³⁸) oraz dokumenty unijne związane z politykami horyzontalnymi.

Kwestie związane z **zasadami horyzontalnymi** zostały w systemie kryteriów rozbudowane w porównaniu z RPO WSL 2014-2020 (wtedy kwestie równości szans kobiet i mężczyzn, równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla OzN oraz zrównoważonego rozwoju zostały ujęte w jednym kryterium). W Programie FE SL 2021-2027 kryteria horyzontalne zostały uszczegółowione, aby spełniały Wytyczne dotyczące realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027. Wymagają one od wnioskodawców wykazania pozytywnego wpływu projektów na dostępność dla OzN oraz promowania równouprawnienia płci, zgodnie z zaleceniami zawartymi w Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych i Karcie Praw Podstawowych UE. Kwestie te uwzględniono w ramach 5 kryteriów horyzontalnych. Analiza benchmarkingowa pokazuje, że inne regiony zastosowały podobne, rozbudowane podejście, aczkolwiek, zdaniem ekspertów oceniających wnioski w różnych regionach, poza Śląskiem kryteria horyzontalne są traktowane mniej rygorystycznie, np. wystarczy jedynie deklaracja zgodności (bez szczegółowego uzasadnienia). Zdaniem przedstawicieli DFS, wdrażanie tych

---

¹³⁸ Strategia Rozwoju Usług Społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.), Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021–2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030, Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku.

kryteriów było postrzegane jako trudne szczególnie w początkowych fazach naborów ze względu na ich złożoność i konieczność spełnienia szerokiego wachlarza wymagań, które często wymagają odwołania się do dokumentów zewnętrznych. Kryteria te stanowiły wyzwanie zarówno dla ekspertów oceniających, jak i wnioskodawców. Wnioskodawcy zauważali, że ponieważ są to kryteria zerojedynkowe, a jednocześnie są świadomi, że nie wszystkie standardy projekty są w stanie spełnić w 100%, jest po ich stronie niepokój, jaki margines odstępstw będzie przez KOP akceptowalny.

Jednocześnie ION ocenia przyjęte podejście pozytywnie, gdyż kwestie horyzontalne są kluczowe w projektach, a rozbudowany katalog kryteriów daje możliwość wyegzekwowania wymagań od beneficjentów. Ma też edukacyjny charakter, co zwiększa świadomość wnioskodawców i przyczynia się do poprawy jakości projektów.

Poza zerojedynkowymi kryteriami horyzontalnymi, stosowane były również kryteria dodatkowo wzmacniające kwestie równościowe. Przykładem takiego kryterium jest premiowanie projektów spełniających standard maksimum zasady równości kobiet i mężczyzn. W obszarze edukacji punktowane są m.in. adekwatne działania merytoryczne (w tym dla kadry pedagogicznej), mające na celu niwelowanie barier w dostępie do edukacji na każdym szczeblu. Kryteria te są wysoko punktowane – maksymalnie 5-10 punktów. Wprowadzenie dodatkowych kryteriów premiujących równościowe rozwiązania w projektach należy ocenić pozytywnie, gdyż dają preferencje projektom o dużym wpływie społecznym, w szczególności na grupy marginalizowane, projekty o wysokiej kompleksowości działań na rzecz równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji.

W katalogu kryteriów występują takie, w stosunku do których sformułowano zalecenia mające na celu zwiększenie ich przejrzystości:

- Kryterium ogólne horyzontalne, nazwa kryterium: **Projekt jest zgodny z Konwencją o Prawach Osób Niepełnosprawnych (...) w zakresie odnoszącym się do sposobu realizacji, zakresu projektu i wnioskodawcy.** Problemem jest ogólne odwołanie do zewnętrznego dokumentu. Obecna nazwa kryterium sugeruje, że wnioskodawca powinien odnieść się bezpośrednio do konkretnych zapisów Konwencji dotyczących sposobu realizacji projektu, jego zakresu oraz samego wnioskodawcy, podczas gdy Konwencja nie zawiera zapisów bezpośrednio odnoszących się do tych aspektów. Treść kryterium powinna jasno komunikować, że zadaniem wnioskodawcy jest uwzględnienie wymogów tego dokumentu w opisach we wniosku o dofinansowanie dotyczących sposobu realizacji, zakresu projektu i wnioskodawcy.
- **FESL.07.01 Ekonomia społeczna, FESL.07.02 Aktywna integracja, FESL.07.04 Usługi społeczne, FESL.07.07 Wsparcie rodziny, dzieci i młodzieży oraz deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej, kryterium szczegółowe dostępu dotyczące zgodności projektu ze Strategią Rozwoju**

Usług Społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.), Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030 oraz Krajowym Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia solidarności społecznej¹³⁹. Problemem jest zbyt ogólne odwołanie do obszernych dokumentów zewnętrznych bez wskazania konkretnych zapisów. Zaleca się wyraźne określenie konkretnych kierunków rozwoju dla obszaru usług społecznych zawartych w wymienionych dokumentach lub odwołanie do konkretnych miejsc w tych dokumentach.

4.2.2 Ocena wpływu kryteriów na osiągnięcie celów FE SL 2021-2027

Cały katalog kryteriów oceny wniosków w Programie FE SL 2021-2027 został zaprojektowany tak, aby wspierać realizację celów Programu poprzez selekcję projektów zgodnych z jego założeniami i priorytetami. Wszystkie kryteria, niezależnie od ich charakteru, zapewniają, że wybrane projekty są formalnie poprawne, merytorycznie wartościowe i zgodne z zasadami polityk horyzontalnych. Dodatkowo, kryteria merytoryczne punktowe mają bezpośredni wpływ na jakość i efektywność realizowanych projektów, promując najlepsze propozycje, które w największym stopniu przyczyniają się do osiągnięcia założonych rezultatów programu. Kryteria specyficzne są dostosowywane do aktualnych potrzeb regionalnych dla określonych obszarów tematycznych, takich jak edukacja, włączenie społeczne czy zdrowie oraz wymagań horyzontalnych wynikających z wytycznych ministerialnych i dokumentów strategicznych.

Sam proces tworzenia kryteriów sprzyja jak największej adekwatności do potrzeb regionu. Jak wynika z wywiadów z przedstawicielami DFS, proces konsultacji kryteriów w ramach FE SL 2021-2027 jest kompleksowy i wieloetapowy. Na początku odpowiednie zespoły, w tym DRT oraz referaty po stronie DFS odpowiedzialne za wybór projektów, opracowywały propozycje kryteriów dla poszczególnych Działań (w ramach tzw. roboczych grup obszarowych). Proces ten opiera się na analizie dokumentów strategicznych, wytycznych krajowych i unijnych oraz wcześniejszych doświadczeń. Następnie kryteria są przekazywane do konsultacji wewnętrznych w IZ FE SL. W przypadku kryteriów dotyczących specyficznych obszarów mogły być one dodatkowo konsultowane z jednostkami wspierającymi, takimi jak ROPS. Następnie kryteria są przedstawiane na forum zewnętrznym, w tym grupom roboczym powołanym przy Komitecie Monitorującym. Grupy te, w zależności od charakteru działań, mogą obejmować ekspertów i przedstawicieli sektora zdrowia, edukacji czy społeczeństwa obywatelskiego. Spotkania grup pomagają wyjaśnić wątpliwości, wprowadzić korekty i uzgodnić szczegóły przed oficjalnym zatwierdzeniem kryteriów. Ostatnim etapem jest przyjęcie kryteriów przez KM, ale zanim dojdzie do oficjalnego głosowania, organizowane są często spotkania grup roboczych, gdzie omawiane są zgłoszone uwagi i wyjaśniane wątpliwości. DFS analizuje również na bieżąco wnioski

---

¹³⁹ Odwołanie do Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia solidarności społecznej dotyczy wyłącznie Działania FESL.07.01 Ekonomia społeczna.

po zakończeniu naborów – kryteria są oceniane pod kątem ich skuteczności w wyborze najlepszych projektów. W razie potrzeby i możliwości kryteria były dostosowywane na potrzeby kolejnych naborów, z uwzględnieniem również uwag i pytań wnioskodawców. Dzięki tak rozbudowanemu procesowi konsultacji kryteria są bardziej precyzyjne i skuteczne w realizacji założonych celów Programu.

Wśród kryteriów nie ma takich, które bezpośrednio odwołują się do celu danego Działania. Kryterium, które „podsumowuje” najważniejsze elementy projektu jest **kryterium ogólne merytoryczne oceniające, czy cel projektu został sformułowany prawidłowo**, przy czym definicja jest bardziej pojemna niż sama nazwa, gdyż dotyczy, poza prawidłowo sformułowanym i adekwatnym do założeń celu projektu, także okresu i obszaru realizacji projektu, grupy docelowej, głównych zadań i sposobu ich realizacji oraz efektów. **Kluczową rolę we właściwym ukierunkowaniu projektu na cele spełniają kryteria szczegółowe dostępu.**

Wśród kryteriów znajdują się takie, które bezpośrednio powiązane są ze wskaźnikami mierzącymi efekty danego Działania, co również ma znaczenie dla wyboru projektów wpływających na osiągnięcie celów Programu. Są to np. kryteria:

- W Działaniu **FESL.06.02 Kształcenie ogólne** w naborze konkurencyjnym, kryterium szczegółowe dostępu, oceniające, czy w projekcie zaplanowano wdrożenie rozwiązań mających na celu zapobieganie dyskryminacji i przemocy ze względu na cechy prawnie chronione, w szczególności na: płeć, niepełnosprawność, orientację seksualną oraz pochodzenie etniczne. Kryterium to bezpośrednio powiązane jest ze wskaźnikami dotyczącymi liczby osób objętych wsparciem w programie, należących do takich grup, jak: osoby z krajów trzecich, z niepełnosprawnościami, należących do mniejszości, w tym społeczności marginalizowanych takich jak Romowie, obcego pochodzenia.
- W Działaniu **FESL.07.02 Aktywna integracja** w naborze konkurencyjnym, kryterium szczegółowe dostępu, oceniające, czy projekt zakłada, że minimum 5% uczestników ZAZ po zakończeniu ścieżki wsparcia wejdzie na otwarty rynek pracy lub zarejestruje się w Urzędzie Pracy. Kryterium bezpośrednio „pracuje” na wskaźnik liczby osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu.
- W Działaniu **FESL.07.07 Wsparcie rodziny, dzieci i młodzieży oraz deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej**, kryterium szczegółowe dostępu, weryfikujące, czy działania w ramach typu 4 realizowane są wyłącznie na rzecz dzieci i młodzieży przebywającej lub opuszczającej instytucjonalne formy pieczy zastępczej. Kryterium powiązane jest bezpośrednio ze wskaźnikiem liczby dzieci i młodzieży, które opuściły opiekę instytucjonalną dzięki wsparciu w programie.

Są też kryteria, które ze względu na premijący charakter, dodatkowo wzmacniają osiągnięcie wskaźników w Działaniach, np.:

- W Działaniu **FESL.07.07 Wsparcie rodziny, dzieci i młodzieży oraz deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej**, kryterium szczegółowe dodatkowe,

premiujące projekty, w których zakłada się utworzenie mieszkania chronionego lub wspomagane dla osób usamodzielnianych, przebywających w różnego rodzaju instytucjach całodobowych. Kryterium dodatkowo wspiera osiąganie wskaźnika dotyczącego liczby dzieci i młodzieży, które opuściły opiekę instytucjonalną dzięki wsparciu w programie.

- W tym samym **Działaniu FESL.07.07**, kryterium szczegółowe dodatkowe, premiujące projekty zakładające utworzenie nowej placówki wsparcia dziennego w gminie, na terenie której placówka nie funkcjonuje. Kryterium wzmacni efekt w postaci liczby utworzonych w programie miejsc świadczenia usług wspierania rodziny i pieczy zastępczej istniejących po zakończeniu projektu.
- W **Działaniu FESL.10.24 Włączenie społeczne - wzmocnienie procesu sprawiedliwej transformacji**, kryterium szczegółowe dodatkowe, premiujące działania realizowane na rzecz ludzi młodych. Kryterium dodatkowo przyczyni się do realizacji wskaźnika dotyczącego liczby osób w wieku 15-29 lat objętych wsparciem w programie.

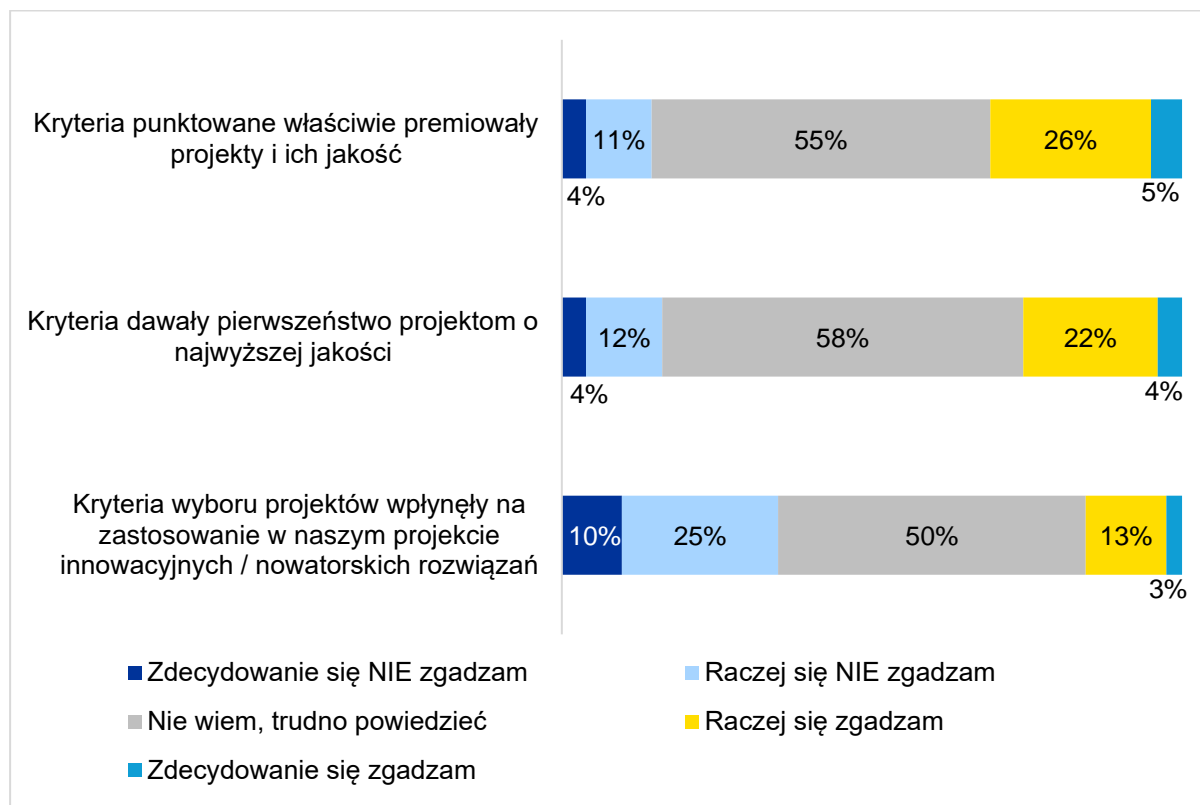
Kolejnymi kryteriami, które przyczyniają się do osiągnięcia celów Programu, są te, które **wspierają wybór projektów wynikających ze strategii lokalnych i ponadlokalnych**, czyli projektów, które mają kluczowe znaczenie dla społeczno-gospodarczego rozwoju obszaru objętego daną strategią. Wśród ocenianych kryteriów jest jedno, które w ramach Działania FESL.9.2 Rozwój ZIT weryfikuje, czy projekt wynika z obowiązującej Strategii ZIT/Strategii ponadlokalnej pełniącej funkcję strategii ZIT (kryterium szczegółowe dostępu). Również w Działaniach z Priorytetu FESL.10 Fundusze Europejskie na transformację wskazać można szereg kryteriów, które gwarantują, że projekty zlokalizowane są na obszarach wskazanych w TPST, lub realizują cele określone w tym dokumencie.

Warto też podkreślić całościowe znaczenie kryteriów dodatkowych dla właściwego ukierunkowania projektów na cele. Zdaniem przedstawicieli DFS, kryteria dotyczące tworzenia CUS czy mieszkań treningowych wychodzi naprzeciw realnym potrzebom. Jednocześnie wskazują na **potrzebę regularnej analizy celów strategicznych i dostosowywania kryteriów dodatkowych do zmieniających się priorytetów społecznych i gospodarczych**, aby zachować ich aktualność i skuteczność.

Wyniki badania ilościowego wskazują, że większość respondentów miała trudności z jednoznaczną oceną wpływu kryteriów na jakość projektów, o czym świadczy wysoki odsetek odpowiedzi "Nie wiem, trudno powiedzieć" (50-58%). Jedynie 16% badanych uważa, że kryteria dawały pierwszeństwo projektom o najwyższej jakości (tyle samo jest przeciwnego zdania). Więcej (31%), że kryteria punktowane właściwie premiowały projekty i ich jakość. Z wypowiedzi respondentów wynika, że do takich kryteriów można zaliczyć te, które oceniają doświadczenie wnioskodawców (i partnerów), realizację projektów w partnerstwie, a także kryteria związane z koniecznością uwzględnienia w projektach określonych „trudnych” grup docelowych, takich jak osoby z niepełnosprawnościami czy uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wysoko oceniono również kryteria premiujące projekty

spełniające standard maksimum zasady równości kobiet i mężczyzn. Pozytywne opinie zyskały także kryteria wzmacniające logikę projektów, na przykład oceniające adekwatność działań czy metod rekrutacji do specyfiki grupy docelowej¹⁴⁰.

Wykres 23 Ocena wpływu kryteriów oceny na jakość projektów w opinii wnioskodawców w naborach DFS

Źródło: badanie ilościowe wśród wnioskodawców, n=359 wnioskujących do DFS spośród 739 wszystkich badanych wnioskodawców

Kryteria miały niewielki wpływ na zastosowanie w projekcie innowacyjnych czy nowatorskich rozwiązań, ale byli też tacy respondenci, którzy dostrzegali pozytywny wpływ kryteriów na innowacyjność. Respondenci wskazali przede wszystkim kryteria ogólne horyzontalne, np. kryterium dostępności przyczyniło się w projektach do stworzenie elektronicznego systemu rekrutacji uczestników, co ułatwiło dostęp dla wszystkich potencjalnych zainteresowanych, a także do ogólnej większej cyfryzacji procesów w projektach. Wskazywano też na kryterium dotyczące zasady zrównoważonego rozwoju, które wspierało wdrożenie w projektach rozwiązań proekologicznych.

Na potrzeby oceny związku pomiędzy wynikiem oceny projektu a jego znaczeniem z punktu widzenia realizacji celów Programu, przeprowadzono **analizę walidacyjną**. Zweryfikowano, czy typy kryteriów inne niż ogólne formalne i ogólne horyzontalne

¹⁴⁰ Kryteria ogólne merytoryczne pn. Rekrutacja grup docelowych do projektu została zaplanowana w sposób adekwatny do ich potrzeb i możliwości oraz Zadania w projekcie zostały zaplanowane i opisane w sposób poprawny.

różnicowały oceny WoD. W przypadku naborów DFS siła oddziaływania została oceniona jako niska, tj. te kryteria nie mają wpływu na zróżnicowanie oceny projektów ze względu na ich potencjalny wpływ na realizację celów FE SL 2021-2027. Wynika to z ogólnej niewielkiej siły selekcyjnej kryteriów – co zostało opisane w części Stosowany sposób oceny kryteriów (podpunkt w rozdziale 4.2.3 Ocena jakości i katalogu kryteriów).

Przeprowadzone analizy kryteriów pozwalają zaproponować **propozycje zmian i uzupełnień w zakresie kryteriów, które mają wpływ na cele interwencji.**

Przykładem może być:

Działanie FESL.06.03 Kształcenie zawodowe, w którym warto rozważyć rozszerzenie katalogu kryteriów w oparciu o przykłady kryteriów zidentyfikowanych w ramach benchmarkingu, które będą wzmacniały wybór wysokiej jakości projektów z obszaru kształcenia zawodowego, ponieważ w porównaniu do innych działań z obszaru edukacji, kształcenie zawodowe zawiera ich mniej¹⁴¹.

Na przykład w województwie kujawsko-pomorskie wdrożono kryterium premiujące:

- realizację wsparcia dla uczniów lub słuchaczy uwzględniającego tematykę związaną ze współczesnymi wyzwaniami edukacyjnymi (tj. w obszarach tematycznych: 1. edukacja medialna, w tym selekcja i weryfikacja źródeł informacji oraz identyfikacja tzw. fake news, 2. higiena cyfrowa, w tym w kontekście użytkowania smartfonów, 3. wiedza o klimacie, w tym możliwości zmiany indywidualnych zachowań w celu ochrony środowiska, 4. działania prozdrowotne, 5. przemoc rówieśnicza, w tym radzenie sobie z cyberprzemocą, 6. kompetencje przekrojowe, w tym praca w zespole (wielokulturowym, wirtualnym).
- podniesienie kompetencji uczniów w zakresie nowoczesnych technologii (tj. w obszarach: wykorzystywanie robotów wraz z ich konstruowaniem lub programowaniem; wykorzystywanie technologii druku 3D, w tym projektowanie elementów drukowanych; wykorzystywanie lub tworzenie rozwiązań Internetu Rzeczy (IoT) lub Przemysłowego Internetu Rzeczy (IIoT); wykorzystywanie lub tworzenie rozwiązań wirtualnej (VR) lub rozszerzonej (AR) rzeczywistości; cyberbezpieczeństwo; wykorzystywanie dronów wraz z ich obsługą; nabywanie kompetencji w zakresie pilotowania i operowania pojazdami bezzałogowymi).

W województwie małopolskim wdrożono kryterium premiujące:

- kursy zawodowe w zakresie gospodarki zielonej;

---

¹⁴¹ W naborze FESL.06.03-IZ.01-153/24 na typy projektów 1: Staże uczniowskie w kształceniu zawodowym, 2. Dostosowanie kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy, 3. Edukacja włączająca w kształceniu zawodowym zastosowano kryteria szczegółowe dodatkowe premiujące wdrożenie rozwiązań mających na celu zapobieganie dyskryminacji i przemocy ze względu na cechy prawnie chronione, realizację form wsparcia prowadzących do zdobycia kompetencji i/lub kwalifikacji w obszarze inteligentnych specjalizacji województwa śląskiego oraz realizację projektu na obszarze miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze.

- wykorzystanie infrastruktury co najmniej jednej z małopolskich instytucji popularyzujących naukę i innowacje (np. typu fablab, Cogiteon) w celach edukacyjnych (realizacja zajęć dodatkowych);
- wykorzystanie w projekcie doświadczeń z innych krajów europejskich lub innych regionów europejskich.

W województwie opolskim wdrożono kryterium premiujące:

- zajęcia dla uczniów szkół zawodowych z zakresu edukacji psychologicznej (radzenia sobie z lękiem, stresem, budowania relacji rówieśniczych, rozpoznawania lub wyrażania własnych emocji czy konstruktywnego rozwiązywania sytuacji trudnych).

Działania FESL.10.23 Edukacja zawodowa w procesie sprawiedliwej transformacji regionu, FESL.10.24 Włączenie społeczne - wzmocnienie procesu sprawiedliwej transformacji oraz FESL.10.25 Rozwój kształcenia wyższego zgodnie z potrzebami zielonej gospodarki, w których zastosowano 2 kryteria premiujące realizację projektów na terenie gmin z obszaru strategicznych interwencji (OSI) – gminy w transformacji górniczej i gminy tracące funkcje społeczno-gospodarcze. Zgodnie ze sposobem oceny, wnioskodawca może otrzymać 0 punktów lub maksymalną liczbę punktów, jeśli projekt zakłada wsparcie na obszarze co najmniej jednej gminy w transformacji górniczej. Oznacza to, że tyle samo punktów otrzyma projekt realizowany na obszarze gmin, z których tylko jedna jest w transformacji górniczej oraz projekt realizowany wyłącznie w takich gminach.

- **Propozycja modyfikacji (zalecenie):** Lepszemu ukierunkowaniu na cele związane z transformacją regionu służyłaby gradacja punktów w zależności od liczby gmin w transformacji górniczej, na których terenie będzie realizowany projekt, np. 1-2 punkty za każdą kolejną gminę. Analiza benchmarkingowa wskazuje, że np. w województwie małopolskim wprowadzono gradację od 1 do 10 pkt w zależności od liczby gmin OSI, na których terenie będzie realizowany projekt, co najmniej trzech gmin w transformacji górniczej – 10 pkt, dwóch – 6 pkt, jednej – 3 pkt.

4.2.3 Ocena jakości i katalogu kryteriów

Jednoznaczność definicji, spójność wewnętrzna kryteriów oraz ich weryfikowalność

Ocena **jednoznaczności** przede wszystkim polegała na weryfikacji:

- e) czy w definicji kryterium jest informacja, co będzie oceniane, co wpływa na wynik oceny spełniania kryterium;
- f) czy są wyjaśnione pojęcia, terminologia związana z kryterium;
- g) czy można uznać, że definicja przesądza, w jakiej sytuacji kryterium uznaje się za spełnione albo niespełnione;

- h) czy opis sposobu oceny kryterium (zerojedynkowy lub wg skali punktowej) został właściwie sformułowany, tj. nie budzi wątpliwości, co i jak powinno być ocenione, np. za co dokładnie przyznawana będzie dana liczba punktów, lub jakie warunki muszą być spełnione, aby pozytywnie przejść ocenę wg kryterium), czy jasna jest informacja o cząstkowych ocenach składających się na ogólną ocenę kryterium lub czynnikach decydujących o różnicowaniu jego oceny.

Ocena kryteriów pod kątem **weryfikowalności** obejmowała sprawdzenie:

- c) czy kryterium określa wyczerpująco informacje lub dokumenty potrzebne ION do potwierdzenia spełniania kryterium oraz czy odnosi się do aktualności tych informacji lub dokumentów,
- d) czy właściwie przypisano do kryterium możliwość/ brak możliwości uzupełnienia - czy w tym zakresie występuje zgodność z Regulaminem¹⁴².

Oceniano również, czy kryterium i jego składowe są **spójne wewnętrznie**, tj. czy występuje związek między poszczególnymi elementami kryterium: nazwą - definicją - opisem sposobu oceny.

Definicje kryteriów stosowanych w ocenianych naborach są najczęściej sformułowane w sposób jednoznaczny. W definicji kryterium wskazuje się też najczęściej miejsce we wniosku o dofinansowanie, na podstawie którego kryterium będzie oceniane. Co do zasady w definicjach jasno wskazano, co podlega ocenie oraz jakie czynniki decydują o jej wyniku, przez co zarówno wnioskodawcy wiedzieli, w jakich przypadkach kryterium jest spełnione lub nie. Użyta terminologia została zazwyczaj dokładnie objaśniona, a zasady oceny, zarówno w skali punktowej, jak i zerojedynkowej, są sformułowane w sposób eliminujący wątpliwości, za co przyznawane są punkty lub jakie warunki muszą zostać spełnione.

Z drugiej strony **zestawy kryteriów są bardzo rozbudowane**, w tym rozbudowane wewnętrznie, tj. jedno kryterium potrafi składać się z wielu podkryteriów, co sprawia, iż dokument z kryteriami może liczyć nawet kilkadziesiąt stron. Za tym idzie rozbudowany wniosek o dofinansowanie. Zdaniem przedstawicieli DFS, przyjęte podejście co do liczby i wewnętrznego rozbudowania jest uzasadnione, gdyż zapewnia obiektywność i rzetelność procesu wyboru projektów. Wielość kryteriów umożliwia precyzyjne określenie oczekiwań i wymagań, co minimalizuje ryzyko subiektywnych interpretacji oceniających. Dodatkowo, szczegółowe kryteria stanowią uporządkowaną strukturę, wspierając wnioskodawców w dostarczeniu kompleksowych i adekwatnych informacji wymaganych do oceny projektów. Jednocześnie przedstawiciele DFS dostrzegają potrzebę uproszczenia zarówno samych kryteriów, w szczególności ogólnych, jak i wniosku o dofinansowanie.

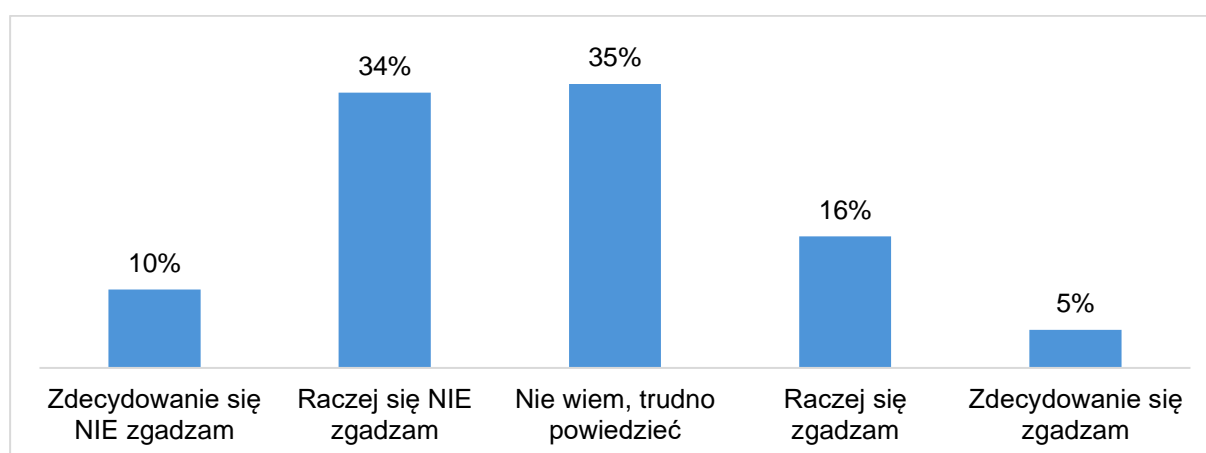
---

¹⁴² Regulamin określa, w jakim zakresie można uzupełnić lub poprawić wniosek, co wynika to z art. 51 ust. 1 pkt 8 ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie fin. 2021–2027). Na taką możliwość wprost wskazuje art 55.1 ww. ustawy. Zgodnie z Wytycznymi, właściwa instytucja nie musi umożliwiać uzupełniania lub poprawiania wniosku. Wtedy wskazuje to wprost w regulaminie.

Zauważają, że wiele kryteriów powtarza się lub jest podobnych, co prowadzi do zbędnego rozdrobnienia. Zwrócono uwagę, że takie rozdrabnianie informacji wprowadza zbędne obciążenie zarówno dla wnioskodawców, jak i osób oceniających. **Rekomenduje się weryfikację kryteriów pod kątem ich uproszczenia, zgodnie ze szczegółowymi zaleceniami wskazanymi w raporcie.**

Co dziesiąty respondent w badaniu ilościowym (10%) dostrzega wśród kryteriów takie, które były **trudne do zrozumienia** (niespójne, niejednoznaczne, mało precyzyjne). Znacznie większa część badanych (44%) nie zauważyła takiego problemu.

Wykres 24 Wśród kryteriów były kryteria trudne do zrozumienia (niespójne, niejednoznaczne, mało precyzyjne) - ocena, w jakim stopniu ze stwierdzeniem zgadzają się wnioskodawcy w naborach DFS

Źródło: badanie ilościowe wśród wnioskodawców, n=361 wnioskujących do DFS spośród 739 wszystkich badanych wnioskodawców.

Jednym z takich kryteriów jest kryterium szczegółowe dodatkowe, stosowane we wszystkich Działaniach dotyczących edukacji, oceniające rozwiązania w projekcie mające na celu zapobieganie dyskryminacji i przemocy ze względu na cechy prawnie chronione (...), w tym wsparcie dla kadry pedagogicznej. W tym kontekście pozytywnie należy ocenić podanie przykładowych działań w odpowiedzi na najczęściej zadawane pytania.

W ramach badania zidentyfikowano **kryteria wymagające modyfikacji jeśli chodzi o jednoznaczność i spójność wewnętrzną**. Dotyczy to następujących kryteriów:

Typ kryterium: ogólne merytoryczne

Zapisy wniosku są zgodne z regulaminem wyboru projektów (w ramach kryterium ocenie podlega czy projekt wpisuje się we wskazane z Regulaminie typy projektów oraz grupę docelową). Zakres ocenianych w ramach kryterium elementów jest tożsamy z innymi kryteriami, m.in. w kryterium ogólnym merytorycznym Cel projektu został sformułowany prawidłowo również oceniane jest, czy wskazano grupę docelową, do której projekt jest skierowany. Dodatkowo wśród kryteriów

szczegółowych dostępu są te, które, podobnie jak omawiane kryterium weryfikują, czy wnioskodawca prawidłowo wskazał typ projektu.

- **Propozycja modyfikacji (zalecenie):** Zaleca się rezygnację z tego kryterium. Jednocześnie warto zwrócić uwagę, że nazwa kryterium sugeruje szerokie odwołanie do regulaminu naboru, gdy tymczasem ocenia jedynie dwie kwestie w nim poruszone. Warto rozważyć (przy założeniu, że kryterium zostanie utrzymane) zmianę nazwy np. na „Zgodność typu projektu i grupy docelowej z regulaminem wyboru projektów”.

Rekrutacja grup docelowych do projektu została zaplanowana w sposób adekwatny do ich potrzeb i możliwości (ocenie podlega adekwatność działań promocyjno-informacyjnych, kryteriów rekrutacji z przypisanymi wagami punktowymi oraz organizacja procesu rekrutacji).

- **Propozycja modyfikacji (rekomendacja):** Warto doprecyzować w definicji kryterium, o jakie działania informacyjno-promocyjne chodzi – można domniemywać na podstawie nazwy kryterium, że jedynie te dotyczące rekrutacji, a nie pozostałe działania, np. informujące o efektach projektu.

Zdaniem przedstawicieli DFS oraz członków KOP, kryterium w obecnym kształcie jest podzielone na zbyt wiele podkryteriów, które oceniają różne, często mało istotne aspekty, takie jak miejsce, termin rekrutacji, czy sposób jej prowadzenia. Podział ten nie odzwierciedla rzeczywistego wpływu na jakość projektu, a jednocześnie wymaga od oceniających dużego nakładu pracy na analizę szczegółowych, ale mało znaczących elementów.

Propozycja modyfikacji (rekomendacja): Rekomenduje się włączenie podkryterium C związanego z miejscem, terminami i sposobem prowadzenia rekrutacji do podkryterium A. Zdaniem rozmówców można też rozważyć połączenie kryterium rekrutacji z kryterium grupy docelowej (Scharakteryzowano grupę docelową i opisano jej sytuację problemową), ponieważ oba dotyczą podobnych zagadnień i są ze sobą ściśle powiązane.

Projektodawca/ partner posiada doświadczenie i potencjał pozwalające na efektywną realizację projektu (ocenie podlega doświadczenie i działalność projektodawcy lub partnera w obszarze projektu, ich potencjał kadrowy i techniczny, sposób zarządzania projektem oraz mechanizmy podejmowania decyzji). Kryterium jest bardzo rozbudowane – składa się z 9 podkryteriów (np. doświadczenie w realizacji projektów, potencjał kadrowy, realizacja w danym regionie), z których niektóre są do siebie podobne lub oceniają ten sam aspekt z różnych perspektyw. Kryterium jest postrzegane zarówno przez wnioskodawców, jak i oceniających jako skomplikowane i wymagające powtarzania tych samych informacji – zarówno przez wnioskodawców we wniosku o dofinansowanie, jak też przez oceniających w powielanych uwagach.

- **Propozycja modyfikacji (rekomendacja):** Rekomenduje się skrócenie i uproszczenie kryterium, m.in. poprzez połączenie w jedno podkryterium oceny

doświadczenia w zakresie inicjatyw podejmowanych na obszarze (obecnie D i E), gdzie oddzielna punktacja jest przyznawana za „prowadzenie działalności” i oddzielna za „realizację projektów”. O doświadczeniu wnioskodawcy świadczyć będzie realizacja działań w podobnym obszarze tematycznym, bez rozróżnienia czy jest to projekt, czy statutowa działalność. Tym bardziej, że doświadczenie w realizacji projektów jest oceniane w podkryterium A. Można też rozważyć włączenie podkryterium C, w których oceniane jest oddzielnie doświadczenie wnioskodawcy na rzecz grupy docelowej, do podkryterium B, w którym oceniane jest ogólne doświadczenie w obszarze merytorycznym projektu.

Zdaniem członków KOP, kryterium oceniające potencjał projektodawcy jest też na tle innych kryteriów ogólnych punktowych zbyt wysoko punktowane, co może nie być adekwatne w stosunku do jego rzeczywistego wpływu na jakość i przewidywaną skuteczność realizacji projektu. Zdaniem rozmówców, projekty o wysokiej punktacji za potencjał mogą zdominować ranking nawet wtedy, gdy inne istotne kryteria (np. wskaźniki czy budżet) są niedopracowane.

- **Propozycja modyfikacji (rekomendacja):** Rekomenduje się zmniejszenie liczby punktów za kryterium.

Typ kryterium: szczegółowe dostępu

Projekt zakłada wsparcie komplementarne do działań realizowanych w ramach KPO i FERS, kryterium szczegółowe dostępu w Działaniu FESL.06.04 Strategiczne projekty dla obszaru edukacji. Istnieje niespójność między definicją kryterium a zapisami regulaminu. Definicja zakłada, iż w ramach kryterium oceniane będzie, czy wsparcie zaplanowane dla nauczycieli w ramach projektu będzie komplementarne do działań realizowanych w ramach KPO i FERS. Z kolei regulamin stwierdza, że "Działania realizowane w typie 3 Inicjatywy na rzecz badania potrzeb edukacyjnych w województwie śląskim muszą być komplementarne do działań realizowanych w ramach FERS i KPO". Oznacza to, że wszystkie działania, w tym głównie badawcze, mają być komplementarne, a nie wyłącznie wsparcie dla nauczycieli, które jest w tym typie projektu dodatkowym, nieobowiązkowym działaniem (w regulaminie określono, że "W ramach projektu MOŻESZ również realizować działania szkoleniowe, kursy dla kadry pedagogicznej..."). Czyli możliwa jest sytuacja, w której wnioskodawca nie planuje szkoleń dla kadry pedagogicznej, a w tym kryterium deklaruje, że zbierze deklaracje od nauczycieli.

- **Propozycja modyfikacji (zalecenie):** Zaleca się uzupełnienie opisu kryterium o warunek „jeśli dotyczy – tj. jeśli w projekcie zaplanowano działania szkoleniowe dla nauczycieli”.

Typ kryterium: szczegółowe dodatkowe

Wnioskodawca jest organizacją pozarządową działającą na terenie województwa śląskiego, kryterium szczegółowe dodatkowe w Działaniu **FESL.07.02 Aktywna integracja**. Kryterium to weryfikuje, czy na dzień złożenia wniosku NGO prowadzi działalność na terenie województwa śląskiego. Kryterium ma

za zadanie promować NGO działające na terenie woj. śląskiego, znające specyfikę regionu. Kryterium jest wysoko punktowane (10 pkt).

- **Propozycja modyfikacji (zalecenie):** Dla zwiększenia znaczenia tego kryterium dla wyboru doświadczonych wnioskodawców należy rozważyć, czy nie określić okresu poprzedzającego złożenie wniosku – np. prowadzenie działalności co najmniej przez rok na terenie woj. śląskiego. Należy też rozważyć, czy tego kryterium zamiennie nie może spełniać partner projektu. Wtedy nazwa kryterium powinna brzmieć „Wnioskodawca lub partner jest organizacją pozarządową działającą na terenie województwa śląskiego”. Kryterium byłoby wtedy spójne z kryterium szczegółowym dostępu „Wnioskodawca lub Partner prowadzi działalność na terenie województwa śląskiego” oraz z kryterium premiującym "Projekt realizowany będzie w partnerstwie międzysektorowym"¹⁴³.

Stosowany sposób oceny kryteriów

Weryfikowano czy: (a) stosowany sposób oceny kryterium (zerojedynkowy, punktowy) umożliwi przeprowadzenie właściwej oceny; (b) czy sposób przyznania punktów / oceny zerojedynkowe wskazano jednoznacznie¹⁴⁴; (c) (dotyczy kryteriów punktowych, w tym z ustalonym minimum punktowym) czy liczba punktów/znaczenie kryterium jest właściwa; (d) czy kryterium powinno/nie powinno pełnić funkcji kryterium rozstrzygającego.

Wyniki oceny wskazują na ich właściwą konstrukcję i wysoką efektywność w procesie oceny. Zastosowane sposoby oceny, takie jak zerojedynkowa czy ocena punktowa, zostały uznane za odpowiednie – kryteria zerojedynkowe zapewniają odpowiednią minimalną jakość projektów, a punktowe dodatkowo wzmocniają pożądane cechy projektów. Kryteria punktowe zostały skonstruowane w sposób przejrzysty, z jasno określonymi zasadami przyznawania punktów. Zarówno w przypadku oceny zerojedynkowej, jak i kryteriów punktowych z ustalonym minimum, warunki przyznania punktów są jednoznaczne i nie budzą wątpliwości interpretacyjnych. Ponadto liczba punktów przypisana poszczególnym kryteriom została oceniona jako właściwa i proporcjonalna do ich znaczenia w kontekście realizacji celów Działania – choć, jak wskazano w dalszej części rozdziału, wskazane są modyfikacje w odniesieniu do niektórych kryteriów. Kryteria rozstrzygające zostały odpowiednio dobrane, co umożliwi skuteczne rozróżnianie projektów w przypadku równorzędnych wyników.

---

¹⁴³ Zalecenie do wdrożenia w kolejnej perspektywie finansowej – ze względu na wyczerpanie alokacji nie planuje się kolejnych naborów w Działaniu FESL.07.02 Aktywna integracja.

¹⁴⁴ Weryfikowano czy w przypadku oceny punktowej, nie budzi wątpliwości, co i jak powinno być zmierzone, np. za co dokładnie przyznawana jest dana liczba punktów; czy w przypadku oceny 0/1 nie budzi wątpliwości, jakie warunki muszą być spełnione, aby pozytywnie przejść ocenę wg kryterium zerojedynkowego lub; [dotyczy kryteriów z ustalonym minimum punktowym] czy nie budzi wątpliwości, jak/za co przyznane będą punkty w ramach dopuszczalnych limitów wyznaczonych minimalną i maksymalną liczbą punktów, które można uzyskać za dane kryterium w zależności od oceny stopnia spełnienia danego kryterium.

Na potrzeby identyfikacji typów kryteriów, które mają decydujące znaczenie dla wyboru projektów do dofinansowania oraz tych, które nie odgrywają w tym zakresie istotnej roli, dokonano **analizy walidacyjnej oceniającej siłę selekcyjną stosowanych kryteriów**. Większość kryteriów ma ograniczony potencjał do dywersyfikacji ocen wniosków – oceny przyznawane w ramach tych kryteriów nie determinują wyboru projektów do dofinansowania. Jedynie kryteria ogólne merytoryczne (zerojedynkowe) mają umiarkowaną siłę selekcyjną. Siła selekcyjna kryteriów dostępu (zerojedynkowych), kryteriów ogólnych formalne (zerojedynkowych), kryteriów ogólnych horyzontalnych, jest niska. Kryteria ogólne merytoryczne (punktowe) oraz kryteria szczegółowe dodatkowe (punktowe) są pozbawione siły selekcyjnej. Z wypowiedzi członków KOP wynika, że kryteria dodatkowo punktowane w praktyce często pełnią funkcję kryteriów dostępu, ponieważ wnioskodawcy dążą do uzyskania maksymalnej liczby punktów, zwłaszcza w sytuacji malejącej alokacji środków. W efekcie każdy punkt staje się kluczowy. Dodatkowo kryteria premiujące mają na ogół umiarkowaną wagę punktową, co zapobiega sytuacji, w której projekty o niskiej jakości lub źle przygotowane zyskują przewagę wyłącznie dzięki dodatkowym punktom. Priorytetowe punkty są w sam raz, aby promować znaczące projekty, ale bez nadmiernego wpływu na wyniki końcowe.

W ramach badania zidentyfikowano kryteria wymagające modyfikacji, jeśli chodzi o sposób oceny. Są to:

Typ kryterium: ogólne merytoryczne

Scharakteryzowano grupę docelową i opisano jej sytuację problemową, kryterium składa się z 4 podkryteriów A-D.

- **Propozycja modyfikacji (rekomendacja):** Należy ocenić, iż podkryterium C¹⁴⁵ nie ma dużej wartości merytorycznej i rekomenduje się jego usunięcie (nie jest oceniana jakość diagnozy tylko podanie szczegółowych informacji o niej). Do oceny wartości danych, które mają opisać sytuację problemową grup docelowych wystarczające jest podkryterium D¹⁴⁶ (gdzie również jest odwołanie do diagnozy/badań nie starszych niż 3 lata), które powinno być punktowane wyżej niż punkt C (obecnie za podkryterium C można otrzymać 2 pkt a za D tylko 1 pkt). Rekomenduje się również połączenie podkryteriów A i B. Łączne opisanie cech uczestników projektu i ich sytuacji problemowej pozwala na bardziej spójne i logiczne przedstawienie związku między grupą docelową a problemami, które działania w projekcie mają rozwiązać. Taki sposób prezentacji unika powtarzania informacji i ułatwia uzasadnienie, w jaki sposób zaplanowane działania są

---

¹⁴⁵ C. Wskazano kto przeprowadził diagnozę, kiedy była przeprowadzona diagnoza i na jakiej grupie uczestników. Termin przeprowadzenia diagnozy nie może być dłuższy niż 3 lata od daty złożenia wniosku.

¹⁴⁶ D. Opisana sytuacja grupy docelowej (w tym otoczenia – jeśli dotyczy) została poparta danymi statystycznymi lub badaniami własnymi (nie starszymi niż sprzed 3 lat poprzedzających moment złożenia wniosku), adekwatnymi do obszaru objętego wsparciem i rozwiązywanych problemów

dostosowane do potrzeb uczestników. Dzięki temu oceniający mogą łatwiej zrozumieć, dlaczego dany projekt jest potrzebny i jakie problemy rozwiązuje.

Zadania w projekcie zostały zaplanowane i opisane w sposób poprawny, kryterium ogólne merytoryczne. Maksymalna liczba punktów to 17, kryterium składa się z 7 podkryteriów. Należy ocenić, że minimalna wymagana liczba punktów jest niska. 8 wymaganych punktów można dostać bez konieczności spełnienia pierwszego najważniejszego podkryterium A, zgodności działań z celem projektu.

- **Propozycja modyfikacji (rekomendacja):** Rekomenduje się zwiększenie minimalnej wymaganej liczby punktów. Jednocześnie rekomenduje się rezygnację z podkryterium G dotyczącego potencjału podmiotów realizujących działania w ramach zadań i zaangażowanej kadry, w tym kwalifikacji czy doświadczenie – te same elementy podlegają ocenie w ramach kryterium merytorycznego ogólnego Projektodawca/ partner posiada doświadczenie i potencjał.

Wskaźniki realizowane w ramach projektu oraz poszczególnych kwot ryczałtowych (jeśli dotyczy) zostały zaplanowane w sposób prawidłowy. Ocenie podlega zgodność projektu z obowiązkowymi wskaźnikami, adekwatność wartości docelowych wskaźników oraz opis sposobu i częstotliwości ich monitorowania.

Oceniane elementy powinny być obligatoryjne, tj. do realizacji powinien być dopuszczony wyłącznie projekt, który ma prawidłowo wybrane wskaźniki (A), ma właściwie określone wartości docelowe (B) – nie powinno się dopuszczać do realizacji projektu który ma „trochę” adekwatne wartości docelowe, a pomiar wskaźników został opisany w sposób poprawny i zgodny z definicją wskaźników (C) – nie powinno się dopuszczać do realizacji projektu, w którym jedynie częściowo pomiar odpowiada definicji. Należy nadmienić, iż w Działaniach wdrażanych przez DFR kryterium pn. Poprawność doboru wskaźników projektu oraz ich wartości, które ocenia te same elementy, jest kryterium obligatoryjnym. Szczególnie podkryterium A punktuje to, co powinno być wymaganym minimum w projekcie, tj. projekt realizuje wskaźniki określone w regulaminie jako obowiązkowe dla danego typu projektu.

- **Propozycja modyfikacji (rekomendacja):** Rekomenduje się wprowadzenie obligatoryjnego kryterium dotyczącego trafności doboru wskaźników w projekcie, które zerojedynkowo oceniać będzie: a) adekwatność wskaźników (rezultatu i produktu) do zadań zaplanowanych w projekcie, w tym dobór wskaźników, w przypadku rozliczania projektu za pomocą uproszczonych metod; b) prawidłowość założonych wartości wskaźników, w tym spójność z opisem zadań. Należy też rozważyć rezygnację z oceny prawidłowości sposobu pomiaru wskaźników, gdyż sposób pomiaru jest określony w dokumencie stanowiącym załącznik do regulaminu naboru, a zadaniem wnioskodawcy jest monitorowanie wskaźników zgodnie z tymi wytycznymi. Dodatkowy argument za takim rozwiązaniem sformułowali przedstawiciele DFS wskazując, że nawet przy prostym przeklepaniu informacji o sposobie monitorowania z załącznika do wniosku o dofinansowanie projektodawcy popełniają błędy.

Rozbicie kryterium na 3 składowe jest krytycznie oceniane także przez członków KOP, gdyż często prowadzi do powtarzania tych samych uwag w odniesieniu do różnych podkryteriów. Generuje to zbędną pracę. Uproszczenie i scalanie podkryteriów mogłoby zwiększyć efektywność procesu, eliminując powtarzalność i zmniejszając ryzyko błędów wynikających z różnic w interpretacji.

Analiza benchmarkingowa pokazuje, że w większości regionów kryterium dotyczące trafności doboru wskaźników jest, podobnie jak w śląskim, kryterium punktowym. Często jest to jedno pojemne kryterium, np. części składowe kryterium to: a) adekwatność wskaźników (rezultatu i produktu) do zadań zaplanowanych w projekcie, w tym dobór wskaźników, w przypadku rozliczania projektu za pomocą uproszczonych metod; b) prawidłowość założonych wartości wskaźników, w tym spójność z opisem zadań; c) prawidłowość sposobu pomiaru wskaźników – bez wskazywania ile punktów za każdy element. Natomiast w województwie opolskim zastosowano dwa obligatoryjne kryteria: Kryterium 1: Wybrane wskaźniki są adekwatne do określonego na poziomie projektu celu/typu projektu/grupy docelowej (sprawdza się, czy wskaźniki adekwatnie opisują cele, typ projektu i grupy docelowe oraz mierzą jego założenia). Kryterium 2: Założone wartości docelowe wskaźników są realne do osiągnięcia (sprawdza się realność wartości docelowych wskaźników w kontekście budżetu, czasu, miejsca realizacji oraz możliwości wnioskodawcy lub partnera).

Budżet został sporządzony w sposób prawidłowy. Za kryterium można otrzymać 1 pkt, przy czym nie określono minimum punktowego, co oznacza, że dofinansowanie może dostać projekt, którego budżet nie spełnia ani jednego standardu określonego w kryterium. Należy podkreślić, iż to kryterium nie jest jedynym, które ocenia jakość budżetu. Drugim kryterium jest kryterium ogólne merytoryczne pn. Budżet projektu jest zgodny z zasadami kwalifikowalności wydatków, które ocenia czy we wniosku zidentyfikowano wydatki w całości lub w części niekwalifikowalne (liczba punktów uzależniona jest od wysokości wydatków niekwalifikowalnych zidentyfikowanych w projekcie). Jak wynika z deklaracji przedstawicieli IZ FE SL, jest to kryterium, które ocenia jedynie techniczną poprawność budżetu, dlatego kryterium to po pierwsze nie jest obligatoryjne, a po drugie, nie jest wysoko punktowane. Należy jednak podkreślić, iż definicja kryterium nie wskazuje na jego „techniczność”. Zgodnie z tą definicją, ocena jest szeroka i kompleksowa - ocenie podlega prawidłowość i uzasadnienie budżetu projektu, w tym wkład własny, cross-financing, koszty pośrednie, wartość jednostkowa wydatków, forma zaangażowania i szacunkowy wymiar czasu pracy kadry oraz techniczna poprawność budżetu (budżet nie zawiera żadnych uchybień, nieścisłości, błędów w konstrukcji).

- **Propozycja modyfikacji (zalecenie):** Zaleca się doprecyzowanie definicji kryterium, że ocenie podlegać będzie poprawność skonstruowania budżetu, a nie jego prawidłowość i uzasadnienie, gdyż te elementy wykraczają poza techniczną ocenę poprawności budżetu.

Projekt jest zgodny ze standardem minimum realizacji zasady równości kobiet i mężczyzn, kryterium ogólne horyzontalne. Brak jednoznaczności kryterium: w definicji kryterium wskazano, że zgodność z zasadą równości kobiet i mężczyzn na podstawie standardu minimum będzie oceniana z zastosowaniem wag punktowych 0 – 1 – 2. Z kolei w opisie sposobu oceny kryterium wskazano na ocenę zerojedynkową (typową dla tego kryterium). Zastosowanie w definicji kryterium pojęcia „waga” może być mylące. Zgodnie z wytycznymi dotyczącymi wyboru projektów na lata 2021-2027” (rozdział 4, pkt. 26): wagi odzwierciedlają znaczenie danego kryterium dla realizacji celów programu, wynik oceny kryterium przeprowadzonej z zastosowaniem wag jest efektem mnożenia punktów uzyskanych za jego spełnienie przez wagę.

- **Propozycja modyfikacji (zalecenie):** Należy usunąć z definicji zapis o ocenie z wykorzystaniem wag zastępując pojęcie „waga” określeniem „punkty”. Standard minimum składa się z 5 podstawowych kryteriów oceny, dotyczących charakterystyki projektu. Maksymalna liczba punktów do uzyskania wynosi 5. WoD nie musi uzyskać maksymalnej liczby punktów w poszczególnych kryteriach częściowych składających się na standard minimum (wymagane minimum = 3 punkty). Definicja kryterium może zatem brzmieć następująco: „Weryfikowana będzie zgodność z zasadą równości kobiet i mężczyzn na podstawie standardu minimum stanowiącym załącznik do Wytycznych dotyczących realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027. Standard minimum składa się z 5 podstawowych kryteriów oceny, dotyczących charakterystyki projektu, gdzie każde kryterium podstawowe będzie oceniane z zastosowaniem punktów 0 – 1 – 2. Maksymalna liczba punktów do uzyskania wynosi 5. Brak uzyskania co najmniej 3 punktów w standardzie minimum jest równoznaczny z odrzuceniem wniosku bądź skierowaniem go do negocjacji lub uzupełnienia.
- Należy również utrzymać ocenę polegającą na przyznaniu wartości logicznych „TAK”/„NIE – do uzupełnienia/ poprawy na etapie negocjacji”/„NIE”. Kryterium musi być obligatoryjne – spełnienie kryterium jest niezbędne do przyznania dofinansowania. Kryterium powinno podlegać możliwości uzupełnienia. W tym zakresie występuje zgodność kryterium z załącznikiem 1 Standard Minimum do Wytycznych dotyczących realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027 (str. 4-5).

Typ kryterium: szczegółowe dodatkowe

Wnioskodawca i/lub partner posiada doświadczenie w realizacji usług wsparcia ekonomii społecznej na obszarze województwa śląskiego (...), kryterium szczegółowe dodatkowe w Działaniu FESL.07.01 Ekonomia społeczna.

Kryterium ocenia doświadczenie podmiotów posiadających rzeczywiste osiągnięcia w rozwoju przedsiębiorczości społecznej. Wskazano, że jeśli w ciągu ostatnich 3 lat podmiot udzielił wsparcia finansowego na tworzenie miejsc pracy ze środków RPO WSL 2014-2020, brana będzie pod uwagę liczba miejsc pracy utworzonych ponad wskaźnik określony pierwotnie w umowie w ramach projektu OWES. Nie jest jasne,

dlaczego z oceny wykluczono miejsca pracy mieszczące się w pierwotnym wskaźniku, skoro również świadczą one o doświadczeniu wnioskodawcy.

- **Propozycja modyfikacji (zalecenie):** Zaleca się weryfikację zasadności rozwiązania, w którym uwzględnia się wyłącznie miejsca pracy przekraczające wskaźnik określony w umowie, wyłączając te, które w nim się mieszczą¹⁴⁷.

Z wywiadów z przedstawicielami DFS wynika, że sformułowany **maksymalny poziom wydatków niekwalifikowalnych określony w kryterium ogólnym merytorycznym pn. Budżet projektu jest zgodny z zasadami kwalifikowalności wydatków, jest zbyt wysoki**. Połączenie oceny formalnej i merytorycznej w tej perspektywie ogranicza ION możliwość skutecznego wpływania na korektę budżetu przez wnioskodawcę. W przypadku projektów zawierających bardziej złożone elementy, takie jak staże czy działania wyjazdowe, przekroczenie tego limitu może wynikać z pojedynczych błędów lub przeszacowań, co prowadzi do odrzucenia projektu, mimo że jego koncepcja pozostaje zgodna z celami naboru. Niektóre typy projektów wymagają zatem większej elastyczności w interpretacji limitu wydatków niekwalifikowalnych.

- **Propozycja modyfikacji (zalecenie):** Zaleca się zwiększenie dopuszczalnego poziomu wydatków niekwalifikowalnych w ramach kryterium Budżet projektu jest zgodny z zasadami kwalifikowalności wydatków, co mogłoby lepiej dostosować kryterium do różnorodnych typów projektów, nie wpływając negatywnie na ich ogólną jakość. Warto rozważyć zwiększenie elastyczności tego kryterium, dostosowując jego wartość procentową do specyfiki poszczególnych naborów, aby uniknąć odrzucania wartościowych projektów z powodu pojedynczych przeszacowań budżetowych. Wymagałoby to wyłączenia kryterium z katalogu kryteriów wspólnych dla wszystkich Działań.

Trudne do weryfikacji przez oceniających jest kryterium dotyczące **oceny, czy wnioskodawcy, partnerzy i podmioty z nimi powiązane nie podlegają sankcjom za wspieranie działań wojennych Federacji Rosyjskiej**. Wynika to z ogromnej liczby podmiotów (około 4000) znajdujących się na oficjalnych listach sankcyjnych, co sprawia, że proces weryfikacji jest bardzo czasochłonny i uciążliwy. Eksperti oceniający wskazują, że kryterium to, choć istotne, jest nieefektywne i wymaga dopracowania, aby ułatwić jego praktyczne wdrożenie, tym bardziej, że jest sprawdzane zarówno w momencie oceny wniosku, jak i przed podpisaniem umowy o dofinansowanie.

Spójność i kompletność katalogu kryteriów w ramach ocenianych naborów

Stosowane zestawy kryteriów w poszczególnych Działaniach należy uznać za kompletne, ponieważ umożliwiają całościową ocenę projektu i odnoszą się do **każdego aspektu logiki projektu**, która obejmuje: problem/ potrzebę na które ma

---

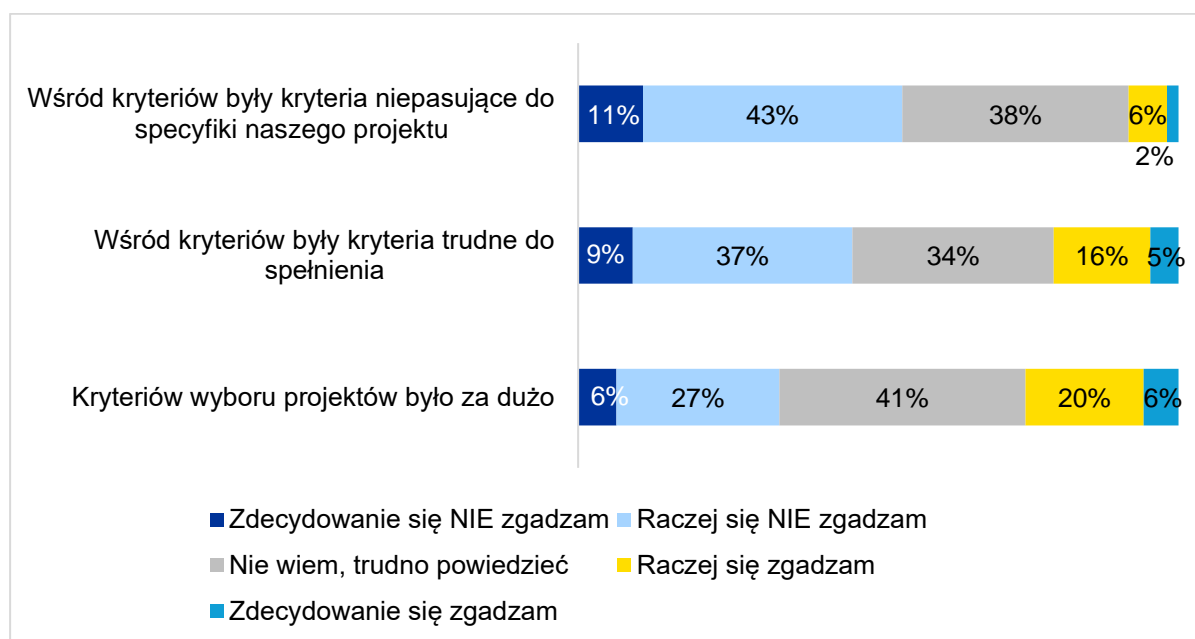
¹⁴⁷ Rekomendacja do wdrożenia w kolejnej perspektywie finansowej – ze względu na wyczerpanie alokacji nie planuje się kolejnych naborów w Działaniu FESL.07.01 Ekonomia społeczna.

odpowiedzieć projekt, cele (czemu i komu ma służyć projekt), działania i harmonogram (jakie działania zostaną podjęte oraz w jakiej kolejności i czasie), budżet (zaplanowanie realistycznych wydatków w sposób szczegółowy i poprawny), efekty (jakie będą wyniki działań) oraz trwałość (jaka będzie trwałość rezultatów i jak będzie zapewniana). Analiza zestawu kryteriów pokazuje, że wszystkie istotne wymiary projektów są oceniane na etapie naboru i nie ma sytuacji, że jakiś element nie podlega ocenie/ weryfikacji z użyciem co najmniej jednego z kryteriów.

Na podstawie **badania ilościowego z wnioskodawcami** można wyciągnąć następujące wnioski: katalog kryteriów był odpowiednio dopasowany do specyfiki projektów w poszczególnych Działaniach (tylko 8% jest przeciwnego zdania), ale jednocześnie liczba kryteriów jest zdaniem 26% badanych jest zbyt duża (z drugiej strony 31% nie widzi w tym problemu). Dla niewielkiej części wnioskodawców (21%) niektóre kryteria były trudne do spełnienia. Wyniki te pokazują, że wymagania stawiane wnioskodawcom były adekwatne – aplikowanie stanowiło dla nich wyzwanie, ale jednocześnie stawiane warunki nie były barierą, która uniemożliwiała aplikowanie.

Wykres 25 Ocena całego katalogu kryteriów oceny w opinii wnioskodawców w naborach DFS

Źródło: badanie ilościowe wśród wnioskodawców, n=361 wnioskujących do DFS spośród 739 wszystkich badanych wnioskodawców.

Wśród kryteriów uznanych przez respondentów **za zbędne** znalazły się te związane z niektórymi politykami horyzontalnymi. Jednocześnie wnioskodawcy wskazali na nadmiar obowiązkowych pól do wypełnienia w sekcji WoD B.7.1 Realizacja zasad horyzontalnych, gdzie wymagane jest uzupełnienie kilkunastu pozycji wraz z uzasadnieniem. Respondenci postulują połączenie opisów mających wspólną zawartość merytoryczną.

Wnioskodawcy wskazują również na **obciążenie związane z koniecznością odniesienia się do każdego z kryteriów oceny projektów** w części WoD B.7.2 Uzasadnienie spełnienia kryteriów. Uzasadnianie spełnienia kryteriów często wymaga powtarzania informacji zawartych w innych częściach wniosku. Zdaniem wnioskodawców, niektóre z tych informacji, takie jak typ realizowanego projektu czy obszar jego realizacji, są oczywiste i nie wymagają dodatkowego uzasadnienia.

Jako **trudne do spełnienia** wnioskodawcy w badaniu ilościowym oraz firmy konsultingowe w wywiadach wskazywali:

- Kryteria horyzontalne (np. konieczność wykazania pozytywnego wpływu projektu na realizację tych zasad),
- Kryteria dotyczące oceny budżetu projektu,
- Kryteria dotyczące potencjału ekonomicznego wnioskodawcy i partnera,
- Utworzenie nowej placówki wsparcia dziennego w gminie, na terenie której placówka nie funkcjonuje, premiowane w Działaniu FESL.07.07 Wsparcie rodziny, dzieci i młodzieży oraz deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej,
- Konieczność szacowania wskaźników (np. oszacowanie liczby dzieci na kolejne lata, zwłaszcza tych z niepełnosprawnościami w Działaniu FESL.06.01 Edukacja przedszkolna),
- Kryterium szczegółowe dostępu zakładające realizację działań szkoleniowych dla kadr świadczących usługi społeczne w projekcie dotyczących przeciwdziałania dyskryminacji i uwzględniania specyficznych potrzeb osób narażonych na dyskryminację ze względu na cechy prawnie chronione (Działanie FESL.07.04 Usługi społeczne), w sytuacji, kiedy osoby realizujące usługę będą wybierane przez osobę korzystającą ze wsparcia; Zdaniem wnioskodawców wymuszać to będzie ciągłe szkolenie nowych osób, co stanowi obciążenie na etapie realizacji, jednocześnie jednak jest niezbędne, aby osoby korzystające ze wsparcia mogły wybierać wśród kadry najlepiej przygotowanej do jego udzielania,
- Realizacja projektu w partnerstwie z organizacją pozarządową lub organizacja pozarządowa jest wnioskodawcą (Działanie FESL.10.24 Włączenie społeczne – wzmocnienie procesu sprawiedliwej transformacji).

Wskazane powyżej trudności stanowią wyzwanie dla wnioskodawców, ale nie uniemożliwiają im aplikowanie, a dodatkowo opisane wymagania stawiane projektom wpływają pozytywnie na jakość projektów oraz ich trafność do potrzeb społecznych.

4.3 IP FE SL-WUP

W ramach badania oceniono kryteria stosowane w 29. naborach IP FE SL-WUP realizowanych w trybie konkurencyjnym (17 naborów) i niekonkurencyjnym (12 naborów) w ramach 24 Działań FE SL 2021-2027 (patrz: zestawienie naborów wg. ION – załącznik nr 1 do raportu). Ocenie podlegały wszystkie typy kryteriów stosowane w analizowanych naborach. Średnia liczba kryteriów oceny w naborach IP

FE SL-WUP to 26 kryteriów/nabór. W przypadku naborów konkurencyjnych jest ona niemal dwukrotnie większa od stosowanej w naborach niekonkurencyjnych (średnio 31 kryteriów w postępowaniach konkurencyjnych, 16 w niekonkurencyjnych). Łącznie w naborach wykorzystano siedem typów kryteriów. Wnioski o dofinansowanie projektów w ramach naborów konkurencyjnych oceniane są z wykorzystaniem większego wachlarza typów kryteriów niż składane w naborach niekonkurencyjnych.

- Kryteria ogólne formalne – łączna liczba kryteriów zastosowanych w analizowanych naborach: 117, średnio w naborze: 4., w tym w naborach konkurencyjnych: 5, niekonkurencyjnych: 3
- Kryteria ogólne merytoryczne – łączna liczba kryteriów zastosowanych w analizowanych naborach: 210, średnio w naborze: 7., w tym w naborach konkurencyjnych: 10, niekonkurencyjnych: 4
- Kryteria ogólne horyzontalne – łączna liczba kryteriów zastosowanych w analizowanych naborach: 168, średnio w naborze: 6., w tym w naborach konkurencyjnych: 6, niekonkurencyjnych: 6
- Kryteria dostępu – łączna liczba kryteriów zastosowanych w analizowanych naborach: 39, średnio w naborze: 1., w tym w naborach konkurencyjnych: 0, niekonkurencyjnych: 3
- Kryteria negocjacyjne – łączna liczba kryteriów zastosowanych w analizowanych naborach: 17, średnio w naborze: 1., w tym w naborach konkurencyjnych: 1, niekonkurencyjnych: 0
- Kryteria szczegółowe dostępu – łączna liczba kryteriów zastosowanych w analizowanych naborach: 157, średnio w naborze: 5., w tym w naborach konkurencyjnych: 9, niekonkurencyjnych: 0
- Kryteria szczegółowe dodatkowe – łączna liczba kryteriów zastosowanych w analizowanych naborach: 47, średnio w naborze: 2., w tym w naborach konkurencyjnych: 3, niekonkurencyjnych: 0.

4.3.1 Ocena zgodności kryteriów z wytycznymi dot. wyboru projektów na lata 2021-2027, art. 73 Rozporządzenia ogólnego, KPP, ZZR, ogólnymi zasadami unijnej polityki w dziedzinie środowiska (art. 11 i art. 191 TFUE)

W zakresie zgodności kryteriów z wytycznymi dotyczącymi wyboru projektów na lata 2021-2027 pkt. 9) – 14), 17) Rozdział 4 Kryteria wyboru projektów, zgodności z art. 73 Rozporządzenia ogólnego, KPP (przede wszystkim art. 21 - 26, 29, 31, 34, 35, 36); Konwencją ONZ o prawach OzN, ZZR i ogólnymi zasadami unijnej polityki w dziedzinie środowiska (art. 11 i art. 191 TFUE) – oceniono kryteria ze względu na:

- a) ich przejrzystość – poprawność odesłań do dokumentów zewnętrznych, w tym strategii; programów, planów lub innych dokumentów dotyczących polityk publicznych;
- b) ukierunkowanie kryterium – jeśli to uzasadnione – na wybór projektów, które otrzymały znak jakości „pieczęć doskonałości”, o którym mowa w art. 2 pkt 45

Rozporządzenia ogólnego lub projektu wybranego w ramach programu dofinansowanego z programu „Horyzont 20 Europa”¹⁴⁸;

- c) stosowanie wymogu uodparniania na zmiany klimatu o przewidywanej trwałości wynoszącej co najmniej pięć lat (dotyczy projektów zakładających inwestycję w infrastrukturę), zachowania, ochrony i poprawy jakości środowiska, racjonalnego wykorzystywania zasobów naturalnych;
- d) dyskryminacyjny charakter, zapewnianie dostępności dla OzN i równouprawnienia płci.

Kryteria stosowane w naborach IP FE SL-WUP wykazują zgodność wytycznymi dotyczącymi wyboru projektów na lata 2021-2027, art. 73 Rozporządzenia ogólnego, KPP, Konwencją ONZ o prawach OzN, ZZR i ogólnymi zasadami unijnej polityki w dziedzinie środowiska (art. 11 i art. 191 TFUE).

W odniesieniu do oceny kryteriów pod względem ich przejrzystości –

w szczególności eksperci oceniający wnioski oraz przedstawiciele firm doradczych podkreślają, że kryteria najczęściej nie zawierają ogólnych odesłań do dokumentów (np. takich jak odesłanie do aktu prawnego bez wskazania zakresu/artykułu z którym projekt musi być zgodny). Nie zidentyfikowano kryteriów, które odsyłały do nieaktualnych dokumentów lub projektów dokumentów. Kryteria, które dotyczą zgodności z dokumentami zewnętrznymi (np. strategiami, politykami publicznymi) w zdecydowanej większości przypadków poprawnie wskazują na aspekty, które następnie są brane pod uwagę przez ekspertów oceniających wnioski w celu weryfikacji takiej zgodności – w definicji kryteriów najczęściej znajduje się odwołanie do konkretnych zapisów w tych dokumentach. Przedstawiciele ION zauważają, że kryteria stosowane w przeprowadzonych naborach prawidłowo odwołują do szerokiego wachlarza różnego rodzaju dokumentów, przede wszystkim w celu zapewnienia a następnie kompleksowego zbadania zgodności projektów z celami interwencji (Działania i Programu), oraz w celu weryfikacji uprawnień wnioskodawcy do ubiegania się o dofinansowanie projektu. Przeprowadzone analizy potwierdzają przejrzystość kryteriów oraz poprawność stosowanych w ich ramach odwołań. Kryteria najczęściej odwoływały do następujących kategorii dokumentów:

- **Akty prawne unijne i krajowe** (przede wszystkim: Rozporządzenie ogólne¹⁴⁹; Rozporządzenie Rady (UE) dot. środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację¹⁵⁰; Ustawa o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego¹⁵¹; Rozporządzenie MFiPR

¹⁴⁸ Warunek nie dotyczy naborów realizowanych przez IP FE SL-WUP.

¹⁴⁹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24.06.2021 r. Op. Cit.

¹⁵⁰ Rozporządzenie Rady (UE) nr 833/2014 z dnia 31.07.2014 r. dotyczące środków ograniczających w związku z działaniami Rosji destabilizującymi sytuację na Ukrainie.

¹⁵¹ Ustawa z dnia 13.04.2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego. (Dz.U. 2022 poz. 835).

w sprawie udzielania pomocy de minimis¹⁵², Ustawa o finansach publicznych¹⁵³; Ustawa o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary¹⁵⁴; Ustawa o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027¹⁵⁵; Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy¹⁵⁶, Rozporządzenie MPiPS w sprawie szczegółowych warunków realizacji oraz trybu i sposobów prowadzenia usług rynku pracy¹⁵⁷).

- **Dokumenty programowe** (FE SL 2021-2027; SZOP FE SL 2021-2027 wraz z załącznikami).
- **Wytyczne** (np. Wytyczne dotyczące kwalifikowalności 2021-2027; Wytyczne dotyczące realizacji projektów z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus w regionalnych programach na lata 2021-2027; Wytyczne dotyczące realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027 wraz z załącznikami; Wytyczne dotyczące realizacji zasady partnerstwa na lata 2021-2027).
- **Dokumentacja naboru** (Regulaminy wyboru projektów dla poszczególnych Działania wraz z załącznikami).
- **Dokumenty strategiczne** (np. Konwencja o Prawach Osób Niepełnosprawnych).

Jako przykłady kryteriów spełniających warunek przejrzystości, zawierających w nazwie i/lub definicji poprawne odesłania do dokumentów można wskazać następujące:

- Kryterium wspólne dla naborów, np. występujące w Działaniu FESL.10.20 Wsparcie na założenie działalności gospodarczej, FESL 05.15, typy naborów: konkurencyjny, typ kryterium: ogólne merytoryczne, nazwa kryterium: **Projekt jest zgodny z przepisami art. 63 ust. 6 i art. 73 ust. 2 lit. f), h), i), j) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r.** Rozporządzenie zawarte w nazwie kryterium jest aktywnym linkiem (opisanym nazwą Rozporządzenia). W definicji kryterium zawarto szereg odwołań zachowując w tym zakresie pełną zgodność z wytycznymi¹⁵⁸.
- Działanie FESL.05.15 Usługi rozwojowe dla przedsiębiorców – PSF, typ naboru: konkurencyjny, typ kryterium: szczegółowe dostępu, nazwa kryterium:

---

¹⁵² Rozporządzenie MFiPR z dnia 17.04.2024 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów na lata 2021-2027 (Dz.U. 2024 poz.598).

¹⁵³ Ustawa z dnia 27.08.2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. 2009 nr 157 poz. 1240)

¹⁵⁴ Ustawa z dnia 28.10.2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary. (Dz.U. 2002 nr 197 poz. 1661).

¹⁵⁵ Ustawa z dnia 28.04.2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027.

¹⁵⁶ Ustawa z dnia 20.04.2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. 2004 nr 99 poz. 1001).

¹⁵⁷ Rozporządzenie MPiPS z dnia 14.05.2014 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji oraz trybu i sposobów prowadzenia usług rynku pracy (Dz.U. 2014 poz. 667).

¹⁵⁸ Wytyczne dotyczące wyboru projektów na lata 2021-2027.

Pierwszeństwo w dostępie do wsparcia. W definicji kryterium zamieszczono odwołanie do Programu Rozwoju Technologii Województwa Śląskiego na lata 2019-2030¹⁵⁹ ze wskazaniem na konkretny rozdział w Programie. Odwołanie jest aktywnym linkiem (opisanym nazwą Programu). Dodatkowo: (a) krótko scharakteryzowano ww. Program, wskazując na jego cele i zawartość istotną z punktu widzenia spełnienia warunku wskazanego w definicji kryterium, (b) odwołano do dokumentu stanowiącego załącznik do Regulaminu wyboru projektów w przedmiotowym Działaniu, który jest wyciągiem z Programu i zawiera dokładny wykaz obszarów technologicznych objętych pierwszeństwem wynikającym z kryterium.

W katalogach kryteriów występują jednostkowe przypadki kryteriów, nie spełniających warunku przejrzystości. Najczęściej dotyczy to nieprecyzyjnego odwołania do dokumentów zewnętrznych (odwołanie ma wówczas ogólny charakter – zawiera informacje o dokumentach, ale bez wskazania zakresu/aspektów dokumentów, które będą brane pod uwagę podczas oceny projektu pod kątem spełniania kryterium). Poniżej podano przykłady takich kryteriów wraz z propozycją ich modyfikacji:

- Działanie FESL.05.01 Aktywizacja zawodowa poprzez PUP, typ kryterium: dostępu, nazwa kryterium: **Warunki wsparcia**. Definicja zbyt ogólnie odnosi się do zgodności wsparcia z Zaleceniem Rady z dnia 30.10.2020 r. w sprawie pomostu do zatrudnienia – wzmocnienia gwarancji dla młodzieży, zastępującym zalecenie Rady z dnia 22.04.2013 r. w sprawie ustanowienia gwarancji dla młodzieży (Dz. Urz. UE C 372 z 04.11.2020, str. 1) oraz z polskim Planem Gwarancji dla młodzieży z 2022 r. Nie jest jasny zakres zgodności.

Propozycja modyfikacji (zalecenie): Treść definicji kryterium można przeformułować w następujący sposób „Wsparcie (...) musi być zgodne z Zaleceniem Rady z dnia 30.10.2020 r. w sprawie pomostu do zatrudnienia – wzmocnienia gwarancji dla młodzieży, zastępującym zalecenie Rady z dnia 22.04.2013 r. w sprawie ustanowienia gwarancji dla młodzieży (Dz. Urz. UE C 372 z 04.11.2020, str. 1) i z polskim Planem Gwarancji dla młodzieży z 2022 r. W ciągu pierwszych czterech miesięcy od przystąpienia do projektu osobom młodym zarejestrowanym jako bezrobotne, należącym do kategorii NEET, będących bezrobotnymi lub poszukującymi pracy absolwentami szkół i uczelni zapewniona zostanie oferta zatrudnienia, dalszego kształcenia, przyuczenia do zawodu lub stażu. (W celu sformułowania propozycji wykorzystano informacje pozyskane w ramach benchmarkingu, podstawą porównań było tożsame kryterium, m.in. stosowane w naborach województw: małopolskie Działanie 06.01 Aktywizacja zawodowa – projekty powiatowych urzędów pracy FEMP.06.01-IP.02-003/24, podlaskie Działanie 07.01 Wspieranie zatrudnienia w regionie FEPD.07.01-IP.01-001/24, łódzkie Działanie 07.01 Aktywizacja

---

¹⁵⁹ Program Rozwoju Technologii Województwa Śląskiego na lata 2019-2030, Katowice 2019, Uchwała nr. 1902/63/VI/2019 z dnia 28.08.2019 r.

zawodowa – PUP FELD.07.01-IP.01-002/23, warmińsko-mazurskie 07.01 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych – PUP/FEWM.07.01-IP.01-001/24).

- Działanie FESL.07.03 Integracja społeczno-gospodarcza cudzoziemców, typ kryterium: szczegółowe dostępu, nazwa kryterium: **Regionalny kontekst działań**. Problemem jest ogólnikowość kryterium oraz jego nieaktualność, wynikająca z odwołania do strategii rozwoju województwa śląskiego przyjętej w 2020 r., która nie uwzględnia aktualnych wyzwań migracyjnych, takich jak napływ ludności z Ukrainy od 2022 r.
Propozycja modyfikacji (zalecenie): Proponuje się rezygnację z odniesień do specyfiki migracji opisanej w strategii pozostawiając do oceny jedynie, czy działania w projekcie uwzględniają specyfikę migracji do województwa śląskiego na podstawie diagnozy potrzeb obywateli państw trzecich przebywających w województwie śląskim.
- Działanie FESL.07.03 Integracja społeczno-gospodarcza cudzoziemców, typ kryterium: szczegółowe dostępu, nazwa kryterium: **Realizacja rekomendacji zawartych w poradniku Komisji Europejskiej pt. Toolkit on the use of EU Funds for the integration of people with a migrant background. 2021-2027 programming period” (zestaw narzędzi dotyczących wykorzystania funduszy unijnych do integracji osób ze środowisk migracyjnych w okresie programowania 2021-2027)”**. Problemem jest dostępność dokumentu „Toolkit on the use of EU Funds for the integration of people with a migrant background” jedynie w języku angielskim, a także niejasne powiązanie z tym dokumentem pozostałych oczekiwań wyrażonych w definicji kryterium, że projekt przewiduje aktywne zaangażowanie zarówno obywateli państw trzecich oraz będzie realizowany w formalnym partnerstwie lub w ramach współpracy z instytucjami. Nie jest też jasne, co dokładnie uznaje się za „rekomendacje”.
Propozycja modyfikacji (zalecenie): Proponuje się przetłumaczenie dokumentu na język polski oraz precyzyjne określenie, które elementy z „Toolkit” są wymagane do spełnienia w ramach kryterium, aby uniknąć niejasności i ułatwić jego weryfikację, gdyż przy tak licznych i niedookreślonych składowych kryterium ocena zerojedynkowa może być niemożliwa do właściwego zastosowania.

Analiza katalogów kryteriów pod kątem uwzględniania w nich kryteriów dotyczących stosowania wymogu uodparniania na zmiany klimatu o

przewidywanej trwałości wynoszącej co najmniej pięć lat (co dotyczy projektów zakładających inwestycję w infrastrukturę), **zachowania, ochrony i poprawy jakości środowiska, racjonalnego wykorzystywania zasobów naturalnych**, pokazuje że tego typu kryteria są ujmowane w zestawach kryteriów stosowanych w naborach IP FE SL-WUP. Dotyczy to większości analizowanych naborów, na co wskazują eksperci oceniający wnioski. Fakt ten odnotowują również przedstawiciele firm doradczych zajmujący się przygotowaniem wniosku na zlecenie klienta. Poniżej podano przykłady takich kryteriów. Nie rozpoznano przypadków, w których

uwzględnienie kryterium w naborze jest konieczne, a mimo to nie zostało ono zastosowane w ocenie wniosków.

- Kryterium występujące w wielu naborach IP FE SL-WUP, typ kryterium: ogólne horyzontalne, nazwa kryterium: **Projekt jest zgodny z zasadą zrównoważonego rozwoju**. Zgodność projektu z zasadą jest rozumiana jako stosowanie rozwiązań proekologicznych w odniesieniu do działań zarządczych i merytorycznych realizowanych w projekcie. Przez rozwiązania proekologiczne rozumie się na przykład takie jak oszczędność wody i energii, stosowanie energooszczędnego oświetlenia, wykorzystywanie niskoemisyjnego transportu, powtórne wykorzystanie zasobów stosowanych do realizacji projektu, ograniczanie negatywnego wpływu działań projektu na bioróżnorodność, upowszechnianie ekologicznych praktyk (m.in. produkty powstałe w ramach projektu o informacyjnym lub promocyjnym charakterze powinny być udostępnione elektronicznie lub wydrukowane na papierze z recyklingu, odpady powinny być segregowane). W procesie zarządzania projektem należy stosować formy zdalne oraz zielone klauzule w zamówieniach. Kryterium podlega uzupełnieniom/poprawie na etapie negocjacji, stosowanym sposobem oceny kryterium jest merytoryczna zero-jedynkowa.
- Kryterium występujące w wielu naborach IP FE SL-WUP, typ kryterium: ogólne merytoryczne, nazwa kryterium: **Projekt jest zgodny z przepisami art. 63 ust. 6 i art. 73 ust. 2 lit. f), h), i), j) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021**. Kryterium uwzględnia warunek odnoszący się do zapewnienia przez wnioskodawcę działań podnoszących odporność na zmiany klimatu w przypadku inwestycji w infrastrukturę o przewidywanej trwałości wynoszącej co najmniej pięć lat. Kryterium podlega uzupełnieniom/poprawie na etapie negocjacji, stosowanym sposobem oceny kryterium jest merytoryczna zero-jedynkowa.
- Np. Działanie FESL.01.06 Rozwój przedsiębiorczości - EFRR, tryb naboru: niekonkurencyjny typ kryterium: ogólne horyzontalne, nazwa kryterium: **Zgodność projektu z politykami środowiskowymi**. Kryterium umożliwia zweryfikowanie czy projekt spełnia warunki zgodność z: (a) zasadą zrównoważonego rozwoju, (b) Europejskim Zielonym Ładem/EZŁ, (c) zasadą „nie czyni poważnych szkód” (ang. Do No Significant Harm/DNSH,). Zrównoważony rozwój został zdefiniowany w kryterium jako możliwość realizacji potrzeb rozwojowych człowieka w sposób, który nie szkodzi zdolności do zaspokajania oczekiwań rozwojowych przyszłych pokoleń. Rozwój społeczno-gospodarczy nie zachodzi kosztem naruszenia równowagi w przyrodzie i służy przetrwaniu jej zasobów. W związku z powyższym, wymagane jest wdrożenie rozwiązań proekologicznych w obszarze zarządzania projektem i w realizacji zadań merytorycznych. Uwzględnianie postulatów EZŁ i zasady DNSH ma być stosowane w projekcie w możliwie jak najszerszym zakresie, poprzez stosowanie różnych rozwiązań adekwatnych względem specyfiki projektu, są to np. rozwiązania z zakresu zwiększania efektywności energetycznej, wykorzystywania błękitno-zielonej infrastruktury,

uwzględniające standardy w zakresie ochrony drzew i zieleni, zwiększania powierzchni biologicznie czynnych. Kryterium podlega uzupełnieniu. Sposób oceny spełniania kryterium – zerojedynkowy.

W poszczególnych naborach stosowane były **kryteria ogólne horyzontalne** oraz szczegółowe dodatkowe **zapewniające dostępność dla OzN i równouprawnienie płci**, w tym również: (a) kryterium dotyczące zgodności ze standardem minimum realizacji zasady równości kobiet i mężczyzn w ramach projektów współfinansowanych z EFS+, oraz (b) kryterium dotyczące spełniania standardu maksimum realizacji zasady równości kobiet i mężczyzn – jego spełnienie jest dodatkowo wzmacniane (premiowane). Kryteria te zobowiązują wnioskodawców do uwzględniania w projekcie zasad równościowych oraz wykazania pozytywnego wpływu działań projektu w odniesieniu do realizacji tych zasad. Poniżej podano przykłady takich kryteriów.

- „Projekt będzie miał pozytywny wpływ na realizację zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami”
- „Projekt jest zgodny ze standardem minimum realizacji zasady równości kobiet i mężczyzn”
- „Projekt spełnia standard maksimum zasady równości kobiet i mężczyzn”
- „Projekt jest zgodny z Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej z dnia 26 października 2012 r. w zakresie odnoszącym się do sposobu realizacji, zakresu projektu i wnioskodawcy”
- „Projekt jest zgodny z Konwencją o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzoną w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r., w zakresie odnoszącym się do sposobu realizacji, zakresu projektu i wnioskodawcy.
- Projekt zawiera dodatkowe działania przyczyniające się do niwelowania stereotypów dotyczących wyboru kierunku kształcenia, zawodu i zainteresowań przyporządkowywanych do danej płci.

Nie zidentyfikowano kryteriów, które ze względu na nazwę i definicję powodowały nierówny dostęp do wsparcia, wyłączały czy wręcz dyskryminowały wybrane grupy osób/podmiotów.

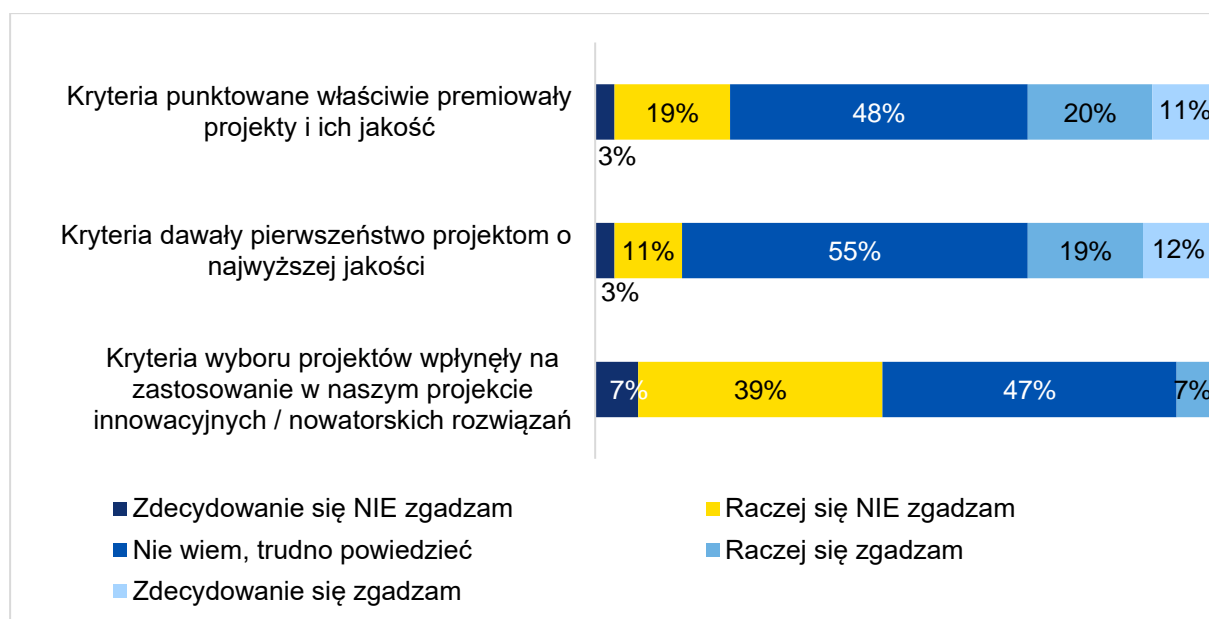
4.3.2 Ocena wpływu kryteriów na osiągnięcie celów FE SL 2021-2027

W opinii przedstawicieli IZ FE SL, IP FE SL oraz ekspertów oceniających wnioski cały zestaw kryteriów stosowanych w poszczególnych naborach (nie tylko pojedyncze kryteria) powinien być tak skonstruowany, by służył realizacji celów interwencji wdrażanej w Programie. Jednocześnie, niejako dodatkowo, w zestawach kryteriów stosowanych w naborach IP FE SL-WUP znajdują się kryteria nawiązujące niemalże wprost do celów wsparcia (Działań / Programu). Ich spełnienie przez wnioskodawców umożliwia przyznanie dofinansowania projektom, które w największym stopniu uwzględniają warunki odnośnie zgodności projektów z celami interwencji wdrażanej w Programie. Przedstawiciele IZ FE SL oraz IP FE SL-WUP zauważają również, że w przypadku postępowań niekonkurencyjnych sam wnioskodawca (który jest jednoznacznie określony), poprzez swoje doświadczenie,

cel, rodzaj i zakres działania – o strategicznym znaczeniu dla regionu – jest gwarancją realizacji projektu w sposób służący w największym stopniu celom Programu. Cel projektu i rodzaj wsparcia powodują bowiem, że jest on jedynym właściwym z punktu widzenia realizacji projektu.

Z kolei biorący udział w badaniu ilościowym wnioskodawcy ubiegający się o dofinansowanie w naborach IP FE SL-WUP zapytani o ukierunkowanie kryteriów na wybór projektów zakładających zastosowanie innowacyjnych rozwiązań, charakteryzujących się wysoką jakością – co powinno przekładać się na realizację celów Działania / Programu – najczęściej nie mieli zdania na ten temat, co może sugerować, że w ich opinii kryteria w tym nie przeszkadzają, ale też nie pomagają, oraz że w katalogach kryteriów stosowanych w naborach jest za mało/brakuje kryteriów o szczególnym charakterze (tj. wprost premiujących rozwiązania stosowane w projektach oraz jakość zadań planowanych do realizacji). Jednocześnie niemalże co trzeci badany wnioskodawca (31%) dostrzega projakościowe cechy kryteriów punktowanych, taki sam odsetek (31%) uważa, że w naborach stosowane są kryteria preferujące projekty o najwyższej jakości, niemalże połowa wnioskodawców dostrzega siłę wpływu kryteriów na wybór projektów, w których wykorzystywane są innowacyjne/ nowatorskie rozwiązania.

Wykres 26. Ocena kryteriów stosowanych w naborach IP FE SL-WUP pod względem ich wpływu na merytoryczną wartość/jakość projektów – perspektywa wnioskodawców

Źródło: badanie ilościowe z wnioskodawcami, n=87 wnioskodawców biorących udział w naborach IP FE SL-WUP spośród 739 wszystkich badanych wnioskodawców (dla stwierdzenia „Kryteria wyboru projektów wpłynęły na zastosowanie w naszym projekcie innowacyjnych / nowatorskich rozwiązań”; n=65 dla stwierdzenia „Kryteria dawały pierwszeństwo projektom o najwyższej jakości”, n=65 dla stwierdzenia „Kryteria punktowane właściwie premiowały projekty i ich jakość”).

W ramach analizy walidacyjnej oceniono kryteria ze względu na siłę ich oddziaływania, gdzie ocena siły oddziaływania kryteriów polegała na sprawdzeniu związku pomiędzy wynikiem oceny projektu a jego znaczeniem z punktu widzenia realizacji celów FE SL 2021-2027. Zweryfikowano występowanie różnic w zakresie wpływu kryteriów na wybór wniosków, zakodowanych na potrzeby analizy jako kryteria „merytoryczne” i „nie merytoryczne”. Jako kryteria „merytoryczne” zakodowano: ogólne merytoryczne, szczegółowe dodatkowe, szczegółowe dostępu, tj. takie, które w szczególności nawiązują do celów, wskaźników, efektywności wydatków”. Jako „nie merytoryczne” zakodowano pozostałe kryteria. Niska siła oddziaływania identyfikowana jest w sytuacji, gdy kryteria „merytoryczne” / „nie merytoryczne” nie różnicują oceny projektów ze względu na ich potencjalny wpływ na realizację celów FE SL 2021-2027. Siłę oddziaływania sprawdzano poprzez zestawienie liczby zakwalifikowanych do finansowania wniosków ze względu na spełnianie kryteriów zakodowanych w bazie jako kryteria „merytoryczne” i „nie merytoryczne”. W analizie statystycznej został zastosowany test niezależności chi-kwadrat Pearsona. Wyniki analizy pokazują, że siła oddziaływania ma słaby związek z typem kryteriów.

W kontekście wyników analizy walidacyjnej warto rozważyć, czy kryteria nawiązujące do celów oraz wskaźników mogłyby być częściej (niż ma to miejsce) kryteriami punktowymi. Takie rozwiązanie lepiej odzwierciedlałoby znaczenie tych kryteriów dla realizacji celów poszczególnych Działań / Programu.

Poniżej wskazano przykłady kryteriów, które nawiązują do celów wdrażanej interwencji oraz do wskaźników dla Działań realizowanych przez IP FE SL-WUP. W zdecydowanej większości przypadków sposób oceny tych kryteriów umożliwia weryfikację projektów pod względem zgodności z celem / ze wskaźnikami (rozumianej jako zgodność zerojedynkowa), ale nie wzmacnia realizacji celu / wskaźnika, tj. spełnienie kryterium nie jest premiowane np. poprzez możliwość uzyskania większej liczby punktów. Tylko niektóre kryteria nawiązujące do celów / wskaźników stosowane w naborach IP FE SL-WUP mają charakter punktowy, w tym pojedyncze uwzględniają minimum punktowe. Trzeba też zaznaczyć, że kryteria służące realizacji celów to przede wszystkim kryteria o charakterze merytorycznym, tj. takie które m.in. odnoszą się do trafności wsparcia zapewnianego w projekcie (jego rodzaju i form), grup docelowych, oczekiwanych efektów wsparcia, co powinno nadawać im znaczącą rolę w ocenie i wyborze WoD.

Kryteria ogólnomerytoryczne, zerojedynkowe i punktowe

- „Zadania w projekcie zaplanowano i opisano w sposób umożliwiający stwierdzenie osiągnięcia zaplanowanego celu w ramach Działania”, kryterium zerojedynkowe, zastosowane w większości naborów, np. w Działaniu FESL 05.01 Aktywizacja zawodowa poprzez PUP, FESL 05.02 Aktywizacja zawodowa poprzez OHP, FESL 05.06 Szkolenia dla pracowników IRP, FESL 05.14 Usługi rozwojowe dla kadr administracji samorządowej, FESL 05.14 Usługi rozwojowe dla kadr administracji samorządowej, FESL 05.15 Usługi rozwojowe dla przedsiębiorców – PSF.

- „Cel projektu został sformułowany prawidłowo”, kryterium zerojedynkowe, zastosowane np. w naborach Działania FESL 05.04 Aktywizacja zawodowa osób pracujących, FESL 05.11 Równość szans na rynku pracy, FESL 10.20 Wsparcie na założenie działalności gospodarczej.
- „Cel projektu został sformułowany prawidłowo”, **kryterium punktowe z minimum punktowym**, kryterium zastosowano w naborach Działania FESL 10.17 Kształcenie osób dorosłych FST, FESL 05.16 Outplacement EFS+.
- „Realizacja wskaźników i sposób ich monitorowania”, kryterium zerojedynkowe, zastosowano w większości naborów, np. w Działaniach: FESL 05.05 Usługi EURES, FESL 05.09 EURES-T Beskydy, FESL 05.10 EURES dla PSZ, FESL 10.22 Regionalne Obserwatorium Procesu Transformacji – FST, FESL 05.02 Aktywizacja zawodowa poprzez OHP, FESL 10.16 Rozwój przedsiębiorczości FST, FESL 05.14 Usługi rozwojowe dla kadr administracji samorządowej.
- „Wskaźniki realizowane w ramach projektu oraz poszczególnych kwot ryczałtowych (jeśli dotyczy) zostały zaplanowane w sposób prawidłowy”, **kryterium punktowe z minimum punktowym**, kryterium zastosowano w większości naborów np. Działaniach FESL 10.19 Outplacement FST, FESL 05.06 Szkolenia dla pracowników IRP, FESL 06.06 Kształcenie osób dorosłych - EFS+, FESL 06.08 Upskilling pathways, FESL 06.09 Lokalne Ośrodki Wiedzy i Edukacji – LOWE.

Kryteria szczegółowe dostępu, zerojedynkowe

- „Formy wsparcia”, kryterium zastosowane w naborach Działania FESL 05.14 Usługi rozwojowe dla kadr administracji samorządowej, FESL 05.06 Szkolenia dla pracowników IRP, FESL 05.16 Outplacement EFS+.
- „Priorytetowe umiejętności w projekcie”, kryterium zastosowane np. w naborze Działania FESL 05.04 Aktywizacja zawodowa osób pracujących.
- „Grupa docelowa”, kryterium zastosowane w naborach Działania 05.11 Równość szans na rynku pracy, FESL 05.06 Szkolenia dla pracowników, FESL 05.16 Outplacement EFS+, FESL 10.20 Wsparcie na założenie działalności gospodarczej.
- „Zasady dotyczące kwalifikacji i kompetencji”, kryterium zastosowane w naborach Działania FESL 05.11 Równość szans na rynku pracy, FESL 05.06 Szkolenia dla pracowników IRP, FESL 05.14 Usługi rozwojowe dla kadr administracji samorządowej.
- „Preferencje w dostępie do wsparcia mają osoby pracujące zatrudnione na podstawie umów krótkoterminowych, umów cywilnoprawnych, ubogie pracujące, jak również odchodzące z rolnictwa, znajdujące się w niekorzystnej sytuacji”, kryterium zastosowane w naborach Działania FESL 05.04 Aktywizacja zawodowa osób pracujących.
- „Wnioskodawca zapewnia odpowiednią jakość doradztwa zawodowego”, kryterium zastosowane w Działaniu FESL 10.17 Kształcenie osób dorosłych FST.
- „Wnioskodawca zapewnia, że usługi rozwojowe zmierzają do nabycia zielonych kwalifikacji/ kompetencji potrzebnych w zielonych miejscach pracy w

celu budowy zielonej gospodarki”, kryterium zastosowane w Działaniu FESL 10.17 Kształcenie osób dorosłych FST.

Kryterium szczegółowe dodatkowe, zerojedynkowe i punktowe

- „Preferencje dla usług prowadzących do nabycia kwalifikacji zarejestrowanych w ZSK”, kryterium zerojedynkowe, zastosowane w Działaniu FESL 05.14 Usługi rozwojowe dla kadr administracji samorządowej.
- „Rodzaj Beneficjenta i charakter wsparcia”, kryterium zerojedynkowe, zastosowane w Działaniu FESL 05.15 Usługi rozwojowe dla przedsiębiorców – PSF.
- „Preferencje wsparcia”, **kryterium punktowe**, zastosowane w Działaniu FESL 05.15 Usługi rozwojowe dla przedsiębiorców – PSF.
- „Pierwszeństwo w dostępie do wsparcia”, **kryterium punktowe**, zastosowane np. w Działaniu FESL 05.15 Usługi rozwojowe dla przedsiębiorców – PSF.
- „Minimum 30% uczestników projektu nabędzie lub podniesie kwalifikacje”, kryterium zerojedynkowe, zastosowane np. w Działaniu FESL 05.15 Usługi rozwojowe dla przedsiębiorców – PSF.
- „Minimum 20% uczestników projektu nabędzie lub podniesie kwalifikacje”, **kryterium punktowe**, zastosowane np. w Działaniu FESL 06.06 Kształcenie osób dorosłych - EFS+.
- „Co najmniej 40% uczestników projektu korzystających z form wsparcia innych niż studia podyplomowe”, **kryterium punktowe**, zastosowane np. w Działaniu FESL 05.15 Usługi rozwojowe dla przedsiębiorców – PSF.
- „Co najmniej 20% uczestników projektu korzystających z form wsparcia innych niż studia podyplomowe, zdobędzie zielone kwalifikacje lub zdobędzie/podniesie zielone kompetencje, potrzebne w zielonych miejscach pracy w celu budowy zielonej gospodarki”, **kryterium punktowe**, zastosowano np. w Działaniu FESL 05.15 Usługi rozwojowe dla przedsiębiorców – PSF.

IP FE SL-WUP uznała również za konieczne opracowanie kryteriów, które mają preferować projekty najbardziej przyczyniające się do osiągnięcia celów zawartych w dokumentach strategicznych dla regionu, tj.: Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” Zielone Śląskie; Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego 2030; Terytorialnego Plan Sprawiedliwej Transformacji Województwa Śląskiego 2030; Strategii IIT/ Innych Inwestycji Terytorialnych, Programu Rozwoju Technologii Województwa Śląskiego na lata 2019-2030, Kontraktu programowego dla Województwa Śląskiego. **Projekty te, mają strategiczne / kluczowe znaczenie dla społeczno-gospodarczego rozwoju regionu i TPST**, o którym mowa w art. 11 rozporządzenia FST¹⁶⁰; a ich wybór i realizacja przyczynia się do osiągnięcia celów Programu FE SL 2021-2027.

---

¹⁶⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1056 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej L 231/1

Poniżej wskazano przykłady kryteriów stosowanych w naborach IP FE SL-WUP, które odwoływały do ww. strategii:

Kryteria nawiązujące do TPST oraz Strategii IIT (stosowany typ kryteriów: dostępu / szczegółowe dostępu):

- „Projekt odpowiada na zidentyfikowane w ramach TPST potrzeby i cele województwa w obszarze efektywnego społecznie odpowiedzialnego systemu zarządzania transformacją w podregionach górniczych” – kryterium zastosowano w Działaniu FESL 10.22 Regionalne Obserwatorium Procesu Transformacji – FST.
- „Grupa docelowa” – kryterium zastosowano w Działaniu FESL 10.19 Outplacement FST, FESL 10.20 Wsparcie na założenie działalności gospodarczej.
- „Zgodność z celami TPST odpowiednie dla rodzaju Działania - Cel operacyjny: Atrakcyjny i efektywny system wsparcia rynku pracy podregionów górniczych” – kryterium zastosowano w Działaniu FESL 10.19 Outplacement FST.
- „Zgodność z celami Terytorialnego Planu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji Województwa Śląskiego 2030 odpowiednimi dla rodzaju Działania - Cel operacyjny: Atrakcyjne i efektywne kształcenie oraz podnoszenie kwalifikacji w podregionach górniczych” – kryterium zastosowano w Działaniach FESL 10.17 Kształcenie osób dorosłych FST, FESL 10.20 Wsparcie na założenie działalności gospodarczej.
- „Projekt realizowany jest na terenie gmin z obszaru strategicznych interwencji (OSI) – gminy w transformacji górniczej” – kryterium zastosowano w Działaniu FESL 10.19 Outplacement FST.
- „Projekt realizowany jest na terenie gmin z obszaru strategicznych interwencji (OSI) – gminy tracące funkcje społeczno-gospodarcze – kryterium zastosowano w Działaniu FESL 10.19 Outplacement FST.
- „Projekt odpowiada na zidentyfikowane potrzeby / problemy MŚP z obszarów objętych procesami transformacji” – kryterium zastosowano w Działaniu FESL 10.16 Rozwój przedsiębiorczości FST.
- „Projekt jest zgodny z kierunkami działania określonymi w Terytorialnym Planie Sprawiedliwej Transformacji Województwa Śląskiego 2030 dla celu operacyjnego *Silna przedsiębiorczość podregionów górniczych*” – kryterium zastosowano w Działaniu FESL 10.16 Rozwój przedsiębiorczości FST.

Kryteria nawiązujące do Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”:

- „Projekt odpowiada na zidentyfikowane potrzeby / problemy MŚP z obszarów objętych procesami transformacji” – kryterium zastosowano w Działaniu FESL 10.16 Rozwój przedsiębiorczości FST.
- „Projekt jest zgodny z polityką rozwoju gospodarczego regionu, w tym Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”” – kryterium zastosowano w Działaniu 01.06 Rozwój przedsiębiorczości – EFRR.
- „Projekt odpowiada na zidentyfikowane potrzeby / problemy województwa w obszarze przedsiębiorczości” – kryterium zastosowano w Działaniu 01.06 Rozwój przedsiębiorczości – EFRR.

Kryteria nawiązujące do Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Śląskiego:

- „Projekt odpowiada na zidentyfikowane w ramach PPO potrzeby/ problemy województwa w obszarze inteligentnych specjalizacji” – kryterium zastosowano w Działaniu FESL 01.03 Ekosystem RIS.
- „Prace badawcze i rozwój Sieci Regionalnych Obserwatoriów Specjalistycznych” – kryterium zastosowano np. w Działaniu FESL 01.03 Ekosystem RIS.

Kryteria nawiązujące do Kontraktu Programowego:

- „Zgodność projektu z właściwymi przepisami” – kryterium zastosowano w naborach Działania FESL 01.06 Rozwój przedsiębiorczości – EFRR, FESL 10.16 Rozwój przedsiębiorczości FST.

4.3.3 Ocena jakości i katalogu kryteriów

Jednoznaczność definicji, spójność wewnętrzna kryteriów oraz ich weryfikowalność

Ocena jednoznaczności przede wszystkim polegała na weryfikacji:

- i) czy w definicji kryterium jest informacja, co będzie oceniane, co wpływa na wynik oceny spełniania kryterium;
- j) czy są wyjaśnione pojęcia, terminologia związana z kryterium;
- k) czy można uznać, że definicja przesądza, w jakiej sytuacji kryterium uznaje się za spełnione albo niespełnione;
- l) czy opis sposobu oceny kryterium (zerojedynkowa lub wg skali punktowej) został właściwie sformułowany, tj. nie budzi wątpliwości, co i jak powinno być ocenione, np. za co dokładnie przyznawana będzie dana liczba punktów, lub jakie warunki muszą być spełnione, aby pozytywnie przejść ocenę wg kryterium), czy jasna jest informacja o cząstkowych ocenach składających się na ogólną ocenę kryterium lub czynnikach decydujących o różnicowaniu jego oceny.

Ocena kryteriów pod kątem weryfikowalności obejmowała sprawdzenie:

- e) czy kryterium określa wyczerpująco informacje lub dokumenty potrzebne ION do potwierdzenia spełniania kryterium oraz czy odnosi się do aktualności tych informacji lub dokumentów,
- f) czy właściwie przypisano do kryterium możliwość/ brak możliwości uzupełnienia - czy w tym zakresie występuje zgodność z Regulaminem¹⁶¹,

Oceniano również, czy kryterium i jego składowe są **spójne wewnętrznie**, tj. czy występuje związek między poszczególnymi elementami kryterium: nazwą - definicją - opisem sposobu oceny.

---

¹⁶¹ Regulamin określa, w jakim zakresie można uzupełnić lub poprawić wnioski, co wynika to z art. 51 ust. 1 pkt 8 ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie fin. 2021–20271). Na taką możliwość wprost wskazuje art 55.1 ww. ustawy. Wtedy wskazuje to wprost w regulaminie.

Definicje kryteriów stosowanych w naborach IP FE SL-WUP są sformułowane w sposób jednoznaczny, kryteria są weryfikowalne i spójne wewnętrznie.

Konstrukcja każdego kryterium, bez wyjątku, uwzględnia nazwę kryterium, definicję oraz opis wymagań istotnych dla oceny spełniania kryterium.

Na definicyjną jednoznaczność, spójność wewnętrzną kryteriów i ich weryfikowalność wskazywali - uczestniczący w wywiadach - eksperci oceniający wnioski, przedstawiciele firm doradczych specjalizujący się w przygotowaniu projektów, przedstawiciele IP FE SL-WUP. Dotyczy to bez wyjątku wszystkich typów kryteriów. Definicje kryteriów opisują co jest przedmiotem oceny, informują co będzie decydowało o wyniku oceny, często określają składowe oceny od których zależy ogólna ocena kryterium. W przypadku terminów/pojęć zdefiniowanych na gruncie prawa, wytycznych podawane są odwołania do dokumentów wyższego rzędu, zawierających charakterystyki takich pojęć (np. termin „kwalifikacje” jest dookreślany w definicji kryteriów poprzez odwołanie do ustawy o ZSK¹⁶² wyjaśniającej to pojęcie oraz do dokumentu będącego załącznikiem do regulaminów naboru). Kluczową, pozytywną cechą definicji zdecydowanej większości kryteriów jest ich kontekstowy i wyczerpujący charakter oraz zrozumiały język opisu. Opisy znaczenia kryterium dla wyniku oceny odnoszą się najczęściej do: konieczności spełnienia kryterium, sposobu punktacji, charakteru kryterium (np. premiujące / rozstrzygające).

Jeśli chodzi o wymiar weryfikowalności kryteriów w szczególności eksperci oceniający wnioski zwracali uwagę na stosowanie przez IP FE SL-WUP rozwiązania podnoszącego trafność i rzetelność procesu oceny WoD, jednocześnie korzystnego dla samych wnioskodawców i przekładającego się na wyższą jakość wniosków (projektów) – chodzi o zapewnienie wnioskodawcom możliwości uzupełnienia/ poprawy wniosku w zakresie koniecznym do spełnienia poszczególnych kryteriów. Takie rozwiązanie dotyczy istotnej puli kryteriów stosowanych przez IP FE SL-WUP w naborach realizowanych w ramach różnych Działań. Ma ono szczególny, projakościowy charakter jeśli chodzi o poziom projektów, oraz wyrównuje szanse w zakresie przygotowania wniosków spełniających kryteria. Należy podkreślić, że ION nie ma obowiązku zapewniania wnioskodawcom takiej możliwości – zgodnie z Wytycznymi¹⁶³, instytucja organizująca nabór nie musi umożliwiać wnioskodawcom uzupełniania / poprawiania wniosku. Jeśli jednak decyduje się na taki tryb postępowania (tj. określa zakres uzupełniania lub poprawiania wniosku), jest związana zasadą równego traktowania wnioskodawców (każdy wnioskodawca znajdujący się w określonej sytuacji, musi mieć możliwość dokonania poprawek lub uzupełnień w jednakowym zakresie). Powyższe oznacza, że przy dużym popycie na wsparcie (dużej liczbie WoD składanych w szczególności w naborach konkurencyjnych) i w świetle wymogu zachowania czasu trwania naboru wynikającego z Wytycznych¹⁶⁴ wiąże się to z dużym obciążeniem dla ION, wymaga

¹⁶² Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji. Dz.U. 2016 poz. 64

¹⁶³ Wytyczne dotyczące wyboru projektów na lata 2021-2027. MFiPR/2021-2027/5(1).

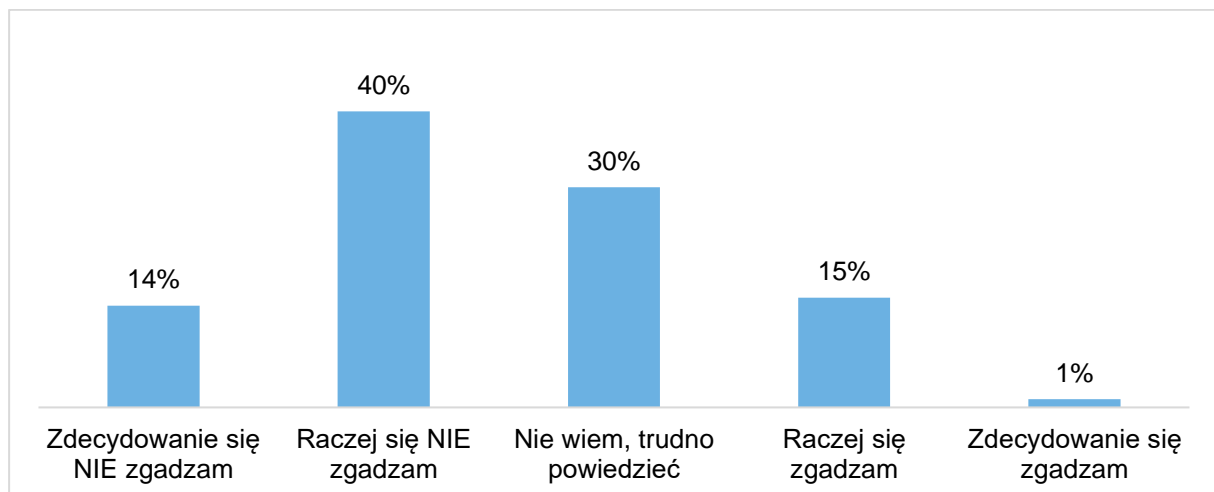
¹⁶⁴ Wytyczne dotyczące wyboru projektów na lata 2021-2027. MFiPR/2021-2027/5(1). Rozdział 7. Nabór wniosków o dofinansowanie, pkt. 11).

sprawnej organizacji procesu oceny i odpowiedniego zasobu specjalistów: ekspertów oceniających wnioski i pracowników zaangażowanych w proces negocjacji.

Z badania ilościowego wynika pozytywna opinia wnioskodawców na temat jednoznaczności definicji, spójności wewnętrznej oraz weryfikowalności kryteriów stosowanych w naborach IP FE SL-WUP. Częściej niż co drugi wnioskodawca (54%, łącznie odpowiedzi: Zdecydowanie nie zgadzam się/Raczej nie zgadzam się), stoi na stanowisku, że kryteria są opisane w zrozumiały sposób (opis jest spójny, precyzyjny, nie budzi wątpliwości jeśli chodzi o jednoznaczność wymagań ujętych w kryteriach). Tylko 1% wnioskodawców stoi na odmiennym stanowisku, co szósty raczej nie podziela tej opinii, 30% wykazuje w tej kwestii ambiwalencje, co może wskazywać na różne doświadczenia wnioskodawców związane z rozumieniem kryteriów i ich elementów składowych (nazwa, definicja, sposób oceny).

Wykres 27. „Wśród kryteriów były kryteria trudne do zrozumienia (niespójne, niejednoznaczne, mało precyzyjne)” – ocena, w jakim stopniu ze stwierdzeniem zgadzają się wnioskodawcy składający WoD w naborach IP FE SL-WUP

Źródło: badanie ilościowe z wnioskodawcami, n=87 wnioskodawców biorących udział w naborach IP FE SL-WUP spośród 739 wszystkich badanych wnioskodawców.

Na jednoznaczność definicyjną kryteriów wskazują wyniki przeprowadzonej analizy walidacyjnej, w ramach której oceniono kryteria ze względu na ich klarowność. Ocena klarowności kryteriów dotyczyła weryfikacji jasności, precyzyjności opisu kryteriów, sprawdzenia czy kryteria dobrze określają, co ma być przedmiotem oceny i jakie wymogi musi spełniać wniosek, aby uzyskać określoną ocenę. W ramach walidacji, poprzez wykrycie nadmiernych rozbieżności w ocenach, zweryfikowano, czy kryteria są narzędziem obiektywnej i powtarzalnej oceny. Wysoki poziom klarowności dotyczy tych kryteriów, w których oceny ekspertów oceniających WoD są zbliżone (tj. nie występuje „znacząca rozbieżność” ocen). Podstawą do stwierdzenia niskiego poziomu klarowności jest wystąpienie „znaczących rozbieżności” w ocenie WoD. Im wyższą rozbieżność identyfikuje się w przyznawanych ocenach, tym niższą ocenę uzyskują kryteria w aspekcie klarowności. W analizie klarowności uwzględniono WoD ocenione przez dwóch

ekspertów. Zgodność ocen ekspertów sprawdzano na trzech poziomach: (a) ocena wszystkich wniosków ION, (b) z podziałem na kryteria, (c) w podziale na wnioski, które uzyskały dofinansowanie i nie uzyskały go. W celu zbadania stopnia zgodności ocen ekspertów wykorzystano współczynnik Alfa Krippendorffa. Współczynnik obliczano tylko wtedy, gdy wystąpił brak zgodności ocen ekspertów. W przypadku pełnej zgodności współczynnik ten wynosi 1.¹⁶⁵

- Poziom zgodności dla wszystkich wniosków ocenionych w naborach IP FE SL-WUP to: Alpha = 0,901, co wskazuje na bardzo wysoki poziom zgodności ocen ekspertów.
- Niewystarczający poziom zgodności odnotowano jedynie dla typu kryteriów ogólnych merytorycznych punktowych: ogółem: Alpha = 0,527, wnioski zakwalifikowane do finansowania: Alpha = 0,468, wnioski niezakwalifikowane do finansowania: Alpha = 0,434. W przypadku tego typu kryteriów zaobserwowany brak klarowności oznacza, że w grupie WoD niezakwalifikowanych do dofinansowania większość ocen ekspertów nie była zgodna, ich odsetek wynosi 50,3%, natomiast dla WoD zakwalifikowanych do dofinansowania oceny zgodne stanowią 76,6%. Typ kryteriów ogólnych merytorycznych punktowych jest nieklarowny, co prowadzi do negatywnej oceny WoD.
- Dla typu kryteriów ogólnych merytorycznych zerojedynkowych zanotowano niewielkie niezgodności: ogółem: Alpha = 0,814, wnioski niezakwalifikowane do finansowania: Alpha = 0,762.

Poniżej zaprezentowano dobre przykłady kryteriów jeśli chodzi o ich jednoznaczność, spójność wewnętrzną i weryfikowalność, wskazano również przykłady kryteriów wymagających w tym zakresie modyfikacji.

Dobrym przykładem kryteriów spełniających warunki decydujące o jednoznaczności, weryfikowalności, spójności wewnętrznej kryterium są wskazane poniżej i zastosowane w więcej niż jednym naborze w Działaniach realizowanych przez IP FE SL-WUP. Taki przykładów jest zdecydowanie więcej, wybrano jednostkowe, które mogą być inspiracją dla konstrukcji kryteriów:

Typ kryterium: ogólne merytoryczne

- Nazwa kryterium: **Cel projektu został sformułowany prawidłowo**. Definicja zawiera listę warunków ze względu na które oceniane będzie czy cel został sformułowany poprawnie. Wskazano: źródło weryfikacji spełnienia warunków opisanych w definicji kryterium, sposób ich oceny, jednoznacznie określono czy spełnienie kryterium jest konieczne do przyznania dofinansowania.

Typ kryterium: ogólne horyzontalne

- Nazwa kryterium: **Projekt będzie miał pozytywny wpływ na realizację zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób**

---

¹⁶⁵ Interpretacja współczynnika zgodności ocen Krippendorffa: Alfa = 1 – zgodność idealna; Alfa = 0,9 – 0,99 – bardzo wysoka zgodność; Alfa = 0,89 – 0,70 – wysoka zgodność; Alfa = 0,60 – 0,69 – zadowalająca zgodność; Alfa < 0,6 niezadowalająca zgodność.

z niepełnosprawnościami. W definicji kryterium wskazano: (a) czym jest pozytywny wpływ/jak należy go rozumieć, (b) jakie przesłanki o tym decydują, w tym celu odwołano do aktu prawnego¹⁶⁶ i wytycznych¹⁶⁷, (c) co należy zapewnić w związku z realizacją zasady wymienionej w nazwie kryterium, (d) z uwzględnieniem jakich standardów należy projektować wsparcie. Odwołania do dokumentów wyższego rządu są w formie aktywnych linków (opis ścieżki wskazuje na nazwę dokumentu). Podano, co będzie podstawą weryfikacji spełnienia warunków, klarownie opisano sposób oceny, oznaczając obligatoryjność spełniania kryterium.

Typ kryterium: szczegółowe dostępu

- Nazwa kryterium: **Formy wsparcia.** W definicji kryterium wskazano na czym ma polegać wsparcie, do jakich efektów ma prowadzić, kto jest jego odbiorcą, jakie wytyczne muszą być wzięte pod uwagę, by można było mówić o zgodności realizacji wsparcia z założeniami, czy występują i czego dotyczą wyjątki. Wskazano: źródło weryfikacji spełnienia warunków opisanych w definicji kryterium, sposób ich oceny, oraz to czy spełnienie kryterium jest konieczne do przyznania dofinansowania.
- Nazwa kryterium: **Preferencje wsparcia.** W definicji kryterium jednoznacznie wskazano preferowany rodzaj wsparcia oraz jego oczekiwany efekt, uzasadniono preferencję, w zakresie oczekiwanych efektów (w celu zapewnienia ich rozumienia zgodnego z celem wsparcia) poprawnie odwołano do dokumentu wyższego rządu (ustawa z dnia 22.12.2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji) wskazując konkretne miejsce w ustawie (nr aktu i pkt. ustawy). Wskazano: źródło weryfikacji spełnienia warunków opisanych w definicji kryterium, sposób ich oceny, jednoznacznie określono czy spełnienie kryterium jest konieczne do przyznania dofinansowania.

W ramach badania zidentyfikowano kryteria wymagające modyfikacji jeśli chodzi o jednoznaczność definicji, weryfikowalność i spójność wewnętrzną kryteriów. Rodzaj nieścisłości i ich skala są marginalne i dotyczą pojedynczych kryteriów występujących w więcej niż jednym Działaniu realizowanym przez IP FE SL-WUP.

Kryterium wspólne dla wielu Działań realizowanych przez ION, typ kryterium: formalne ogólne, nazwa kryterium: **Potencjał ekonomiczny wnioskodawcy i partnera (jeśli dotyczy) zapewnia prawidłową realizację projektu.**

---

¹⁶⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej

¹⁶⁷ Wytyczne dotyczące realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027

- Brak spójności wewnętrznej między nazwą a definicją kryterium: Potencjał ekonomiczny podmiotu (wnioskodawcy i partnera - jeśli dotyczy) jest pojęciem wielowymiarowym, odnoszącym się do różnych zasobów organizacji (podmiotu) a nie tylko do zasobów finansowych, tj. przychodu, na który wskazuje definicja kryterium ("suma bilansowa lub roczne obroty swoje oraz partnerów (jeśli dotyczy) rozumiane jako przychody"). W literaturze przedmiotu jako potencjał ekonomiczny organizacji wskazuje się nie tylko kapitał finansowy, ale również zasoby rzeczowe, zasób pracowników i kompetencji. Organizacja funkcjonuje w jakimś otoczeniu gospodarczym, jej potencjał ekonomiczny zależy od jej własnych zasobów i otoczenia, w którym działa¹⁶⁸.
- **Propozycja modyfikacji (zalecenie):** Zawężenie nazwy kryterium poprzez wskazanie na potencjał finansowy wnioskodawcy: „Potencjał finansowy wnioskodawcy i partnera (jeśli dotyczy) zapewnia prawidłową realizację projektu.” W przeciwnym razie określenie potencjału ekonomicznego organizacji powinno zachodzić na różnych poziomach i dotyczyć różnych zasobów, gdzie potencjał ekonomiczny stanowiłby syntetyczny wskaźnik różnych składowych. Ponadto, termin potencjał ekonomiczny (w literaturowym rozumieniu) jest przedmiotem oceny w kryterium ogólnym merytorycznym, które odnosi się do potencjału wnioskodawcy/partnera.

Działanie FESL.01.06 Rozwój przedsiębiorczości, typ kryterium: ogólne merytoryczne, nazwa kryterium: **Zgodność projektu z właściwymi przepisami** (kryterium jest stosowane w innych Działaniach realizowanych przez IP FE SL-WUP).

- W definicji kryterium m.in. wskazano konieczność spełnienia warunku zgodności projektu z przepisów prawa krajowego, ale nie określono o jakie przepisy chodzi.
- **Propozycja modyfikacji (zalecenie):** Definicję należy uzupełnić o informacje, z jakimi przepisami prawa projekt musi być zgodny, z wyłączeniem przepisów wskazanych w pozostałych kryteriach, np. kryterium (nazwa) „Zapisy wniosku o dofinansowanie spełniają warunki kwalifikowalności projektu” (w celu sformułowania propozycji wykorzystano informacje pozyskane w ramach benchmarkingu, podstawą porównań było tożsame kryterium m.in. stosowane w naborach województw: dolnośląskie Działanie 01.04 FEDS.01.04-IZ.00-149/24, kujawsko-pomorskie Działanie 01.03, FEKP.01.03-IZ.00-139/24, lubelskie Działanie 2.6 FELU.02.06-IP.01-001/23, lubuskie Działanie 1.5 FELB.01.05-IZ.00-003/24, lubuskie Działanie 01.07, FELB.01.07-IZ.00-001/24, łódzkie Działanie 01.05 FELD.01.05-IP.02-003/24).

Działanie FESL.05.01 Aktywizacja zawodowa poprzez PUP, typ kryterium: ogólne horyzontalne, nazwa kryterium: **Projekt jest zgodny ze standardem minimum realizacji zasady równości kobiet i mężczyzn.**

---

¹⁶⁸ M.in. Mastalerz-Kodzis A., Metodyka pomiaru potencjału ekonomicznego jednostki terytorialnej oraz organizacji, Zeszyty naukowe Politechniki Śląskiej, seria: Organizacja i Zarządzanie z. 127, Wydawnictwo Politechniki Śląskiej w Gliwicach, 2018 r., str. 126 oraz 129.

- Brak jednoznaczności kryterium: w definicji kryterium wskazano, że zgodność z zasadą równości kobiet i mężczyzn na podstawie standardu minimum będzie oceniana z zastosowaniem wag punktowych 0 – 1 – 2. Z kolei w opisie sposobu oceny kryterium wskazano na ocenę zerojedynkową (typową dla tego kryterium). Zastosowanie w definicji kryterium pojęcia „waga” może być mylące. Zgodnie z wytycznymi dotyczącymi wyboru projektów na lata 2021-2027 (rozdział 4, pkt. 26) ¹⁶⁹ wagi odzwierciedlają znaczenie danego kryterium dla realizacji celów programu, wynik oceny kryterium przeprowadzonej z zastosowaniem wag jest efektem mnożenia punktów uzyskanych za jego spełnienie przez wagę.
- **Propozycja modyfikacji (zalecenie):** Należy usunąć z definicji zapis o ocenie z wykorzystaniem wag zastępując pojęcie „waga” określeniem „punkt”. Standard minimum składa się z 5 podstawowych kryteriów oceny, dotyczących charakterystyki projektu. Maksymalna liczba punktów do uzyskania wynosi 5. WoD nie musi uzyskać maksymalnej liczby punktów w poszczególnych kryteriach cząstkowych składających się na standard minimum (wymagane minimum = 3 punkty). Definicja kryterium może zatem brzmieć następująco: „Weryfikowana będzie zgodność z zasadą równości kobiet i mężczyzn na podstawie standardu minimum stanowiącym załącznik do Wytycznych dotyczących realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027. Standard minimum składa się z 5 podstawowych kryteriów oceny, dotyczących charakterystyki projektu, gdzie każde kryterium podstawowe będzie oceniane z zastosowaniem punktów 0 – 1 – 2. Maksymalna liczba punktów do uzyskania wynosi 5. Brak uzyskania co najmniej 3 punktów w standardzie minimum jest równoznaczny z odrzuceniem wniosku bądź skierowaniem go do negocjacji lub uzupełnienia.”.

Należy również utrzymać ocenę polegającą na przyznaniu wartości logicznych „TAK”/„NIE – do uzupełnienia/ poprawy na etapie negocjacji”/„NIE”. Kryterium musi być obligatoryjne – spełnienie kryterium jest niezbędne do przyznania dofinansowania. Kryterium powinno podlegać możliwości uzupełnienia. W tym zakresie występuje zarówno zgodność kryterium z Regulaminem jak również z załącznikiem 1 Standard Minimum do Wytycznych dotyczących realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027 (str. 4-5). IP FE SL-WUP w innych naborach/Działaniach zastosowała wyżej opisany, prawidłowy sposób oceny kryterium oraz jego poprawną definicję.

Działanie FESL.05.01 Aktywizacja zawodowa poprzez PUP, typ kryterium: dostępu, nazwa kryterium: **Osoby młode w projekcie**.

- W definicji kryterium znajduje się zapis niejednoznaczny/logicznie sprzeczny cyt. „(...)”. W trakcie realizacji projektu, spadek udziału osób bezrobotnych poniżej 30 roku życia w stosunku do ogółu osób zarejestrowanych w PUP nie

¹⁶⁹ Wytyczne dotyczące wyboru projektów na lata 2021-2027, MFiPR, Warszawa, 12 października 2022 r.

będzie miał wpływu na spełnienie tego kryterium”. Zapis odnosi się do etapu oceny WoD i realizacji projektu jednocześnie, przy czym spełnienie kryterium powinno być oceniane na etapie oceny WoD, a nie realizacji projektu.

- **Propozycja modyfikacji (zalecenie):** „(...). W trakcie realizacji projektu, spadek udziału osób bezrobotnych poniżej 30 roku życia w stosunku do ogółu zarejestrowanych w PUP nie będzie miał wpływu na rozliczenie projektu" (w celu sformułowania propozycji wykorzystano informacje pozyskane w ramach benchmarkingu, podstawą porównań było tożsame kryterium, m.in. stosowane w naborach województw: małopolskie Działanie 06.01 Aktywizacja zawodowa – projekty powiatowych urzędów pracy FEMP.06.01-IP.02-003/24, podlaskie Działanie 07.01 Wspieranie zatrudnienia w regionie FEPD.07.01-IP.01-001/24, łódzkie Działanie 07.01 Aktywizacja zawodowa PUP FELD.07.01-IP.01, warmińsko-mazurskie Działanie 7.1.Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych - PUP/FEWM.07.01-IP.01-001/24. W każdym analizowanym programie pojawiło się analogiczne kryterium, jednak w żadnym nie odnoszono się do etapu oceny kryterium na etapie realizacji projektu).

Działanie FESL.07.03 Integracja społeczno-gospodarcza cudzoziemców, typ kryterium: szczegółowe dodatkowe, nazwa kryterium: **Preferencje w dostępie do wsparcia mają osoby z grup narażonych na występowanie w stosunku do nich zjawiska dyskryminacji wielokrotnej**

- Kryterium w obecnym brzmieniu jest skomplikowane. W definicji wskazano, że odnosi się do celu szczegółowego ESO4.9. Programu FE SL 21-27 oraz art. 9 ust 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060, jak również do pojęcia intersekcjonalności, które wyjaśniono poprzez wskazanie że jest to krzyżowanie się ze sobą, nakładanie i zazębianie różnych kategorii społecznych, ze względu na które może dochodzić do dyskryminacji grup i jednostek, tzw. dyskryminacji wielokrotnej. Przyjaźniejsze dla wnioskodawcy byłoby uproszczenie zapisów wynikających z obu dokumentów, tj. wskazanie, że chodzi o wspieranie osób narażonych na dyskryminację wielokrotną, czyli takich, które mogą doświadczać nierównego traktowania z powodu nakładających się cech, takich jak płeć, wiek, niepełnosprawność czy orientacja seksualna. W definicji kryterium nie wyjaśniono też czego oczekuje się od wnioskodawcy – po pierwsze nie wskazano, na podstawie których pól we wniosku będzie oceniane kryterium, a po drugie nie wyjaśniono, jakie działania, rozwiązania w projekcie będą świadczyły o tym, że w dostępie do wsparcia preferencje mają osoby z grup narażonych na występowanie w stosunku do nich zjawiska dyskryminacji wielokrotnej (czy chodzi o preferencyjne kryteria rekrutacji, czy warunki dostępu do wsparcia, czy uwzględnienie minimalnych liczebności szczególnych grup odbiorców we wskaźnikach, czy o wszystkie te działania łącznie). Nie chodzi tutaj o podanie przykładów tego typu działań tylko dookreślenie wymagań stawianych wnioskodawcy.

- **Propozycja modyfikacji (zalecenie):** Proponuje się uzupełnienie i jednocześnie uproszczenie kryterium.

W zestawach kryteriów stosowanych w naborach konkurencyjnych IP FE SL-WUP zidentyfikowano pojedyncze przypadki kryteriów, których zakresy się dublują, tj. więcej niż jedno kryterium odnosi się do spełnienia tych samych warunków opisanych w definicji kryterium.

- Np. Działanie FESL.05.06 Szkolenia dla pracowników IRP, FESL.05.14 Usługi rozwojowe dla kadr administracji samorządowej (typ projektu nr 1), typ kryterium: ogólne merytoryczne, nazwa kryterium: **Budżet został sporządzony w sposób prawidłowy** – w ramach kryterium jednym z ocenianych elementów jest forma zaangażowania i szacunkowy wymiar czasu pracy personelu i kadry niezbędnej do realizacji zadań merytorycznych (etat/liczba godzin). Tożsamy warunek sformułowano w kryterium (nazwa) **Wnioskodawca/ partner (jeśli dotyczy) posiada doświadczenie i potencjał pozwalające na efektywną realizację projektu**, typ kryterium: ogólne merytoryczne, gdzie w części H (patrz: definicja kryterium) ocenie podlega sposób zarządzania projektem, w tym podział obowiązków i zakres zadań na poszczególnych stanowiskach oraz wymiar zaangażowania personelu.
- **Propozycja modyfikacji (zalecenie):** W omawianym przypadku należy zredukować zakres jednego z kryterium lub usunąć je z katalogu
- Np. Działanie FESL.05.16 Outplacement EFS+, typ kryterium: ogólne merytoryczne, nazwa kryterium: **Zgodność projektu z właściwymi przepisami prawa / regulaminem** – Ocenie w ramach kryterium podlega w szczególności zgodność z przepisami prawa. Nie wskazano z jakimi i w jakim zakresie. Ponadto, w katalogu kryteriów, poza wskazanym występują inne kryteria w ramach których oceniana jest zgodność z różnymi przepisami prawa, np. kryterium (nazwa): **Projekt jest zgodny z przepisami art. 63 ust. 6 i art. 73 ust. 2 lit. f), h), i), j) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r.**; lub kryterium (nazwa): **Projekt jest zgodny z przepisami dotyczącymi pomocy de minimis**.
- **Propozycja modyfikacji (zalecenie):** Należy zredukować zakres kryterium lub usunąć je z katalogu.

Stosowany sposób oceny kryteriów

W ramach badania zweryfikowano czy: (a) stosowany sposób oceny kryterium (zerojedynkowa, punktowa) umożliwi przeprowadzenie właściwej oceny; (b) czy sposób przyznania punktów / oceny zerojedynkowej wskazano jednoznacznie¹⁷⁰;

¹⁷⁰ Weryfikowano czy w przypadku oceny punktowej, nie budzi wątpliwości, co i jak powinno być zmierzone, np. za co dokładnie przyznawana jest dana liczba punktów; czy w przypadku oceny 0/1 nie budzi wątpliwości, jakie warunki muszą być spełnione, aby pozytywnie przejść ocenę wg kryterium 0-1 lub; [dotyczy kryteriów z ustalonym minimum punktowym] czy nie budzi wątpliwości, jak/za co

(c) (dotyczy kryteriów punktowych, w tym z ustalonym minimum punktowym) czy liczba punktów/znaczenie kryterium jest właściwa; (d) czy kryterium powinno/nie powinno pełnić funkcji kryterium rozstrzygającego.

Najczęściej stosowane sposoby oceny spełniania kryteriów w naborach IP FE SL-WUP polegają na przyznaniu wartości logicznych „Tak/NIE” (ocena zerojedynkowa) lub „Tak/Nie/Nie dotyczy” lub „Tak/Tak – do uzupełnienia/poprawy na etapie negocjacji/Nie”. Takie sposoby oceny spełniania kryteriów są stosowane w odniesieniu do wszystkich typów kryteriów: ogólnych formalnych, ogólnych merytorycznych, ogólnych horyzontalnych, ogólnych negocjacyjnych, szczegółowych dostępu. W przypadku wybranych kryteriów ogólnych merytorycznych oraz szczegółowych dodatkowych stosowanych w naborach konkurencyjnych ocena ich spełniania polega również na przyznaniu określonej liczby punktów (kryteria punktowe). Ocena punktowa dotyczy kryteriów merytorycznych i szczegółowych o istotnym znaczeniu z punktu widzenia właściwej selekcji projektów. Kryteria punktowane to w przede wszystkim takie, które:

- silnie nawiązują do celów Działania, przez to istotnie zapewniają czy też zwiększają prawdopodobieństwo osiągnięcia zakładanych wartości wskaźników,
- są skoncentrowane na prawidłowym oszacowaniu wartości wskaźników,
- służą zapewnieniu efektywności kosztowej,
- uwzględniają wymóg przeprowadzenia diagnozy potrzeb/problemów grup docelowych,
- trafnie adresują wsparcie, personalizują zadania przez to odpowiadają na potrzeby grup docelowych, służą zapewnieniu użyteczności wsparcia poprzez wymóg doboru adekwatnych form wsparcia umożliwiających rozwiązanie rozpoznanych problemów osób, instytucji (ich otoczenia),
- uwzględniają obligatoryjne elementy wsparcia (np. nabycie kwalifikacji w rozumieniu ustawy o ZSK¹⁷¹, wsparcie szkoleniowe dla każdego uczestnika projektu),
- zapewniają spełnianie standardu maksimum zasady równości kobiet i mężczyzn,
- umożliwiają weryfikację potencjału wnioskodawcy pod kątem skutecznej, zgodnej z planem realizacji projektu.

W ramach punktowej oceny wybranych kryteriów ogólnych merytorycznych i szczegółowych dodatkowych stosuje się regułę minimum punktowego. Ponadto, wybrane kryteria punktowane często jednocześnie pełnią funkcję kryteriów o szczególnym znaczeniu (rozstrzygających w ocenie). Zgodnie z Wytycznymi¹⁷² obowiązek uwzględnienia kryteriów rozstrzygających odnosi się do postępowań

---

przyznane będą punkty w ramach dopuszczalnych limitów wyznaczonych minimalną i maksymalną liczbą punktów, które można uzyskać za dane kryterium w zależności od oceny stopnia spełniania danego kryterium.

¹⁷¹ Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz.U. 2016 poz. 64).

¹⁷² Wytyczne dotyczące wyboru projektów na lata 2021-2027. Op. Cit.

konkurencyjnych, w których stosuje się kryteria punktowe. Kryteria rozstrzygające pozwalają ustalić kolejności projektów z taką samą liczbą punktów. Jest to istotne w sytuacji niewystarczającej kwoty przeznaczony w naborze na dofinansowanie projektów.

Rozwiązania polegające na zastosowaniu minimum punktowego oraz kryteriów rozstrzygających należy ocenić pozytywnie, mają one ten walor, że podnoszą jakość WoD, wspomagają decyzję umożliwiając wybór do dofinansowania najlepszych projektów pod kątem merytorycznym (pod kątem spełniania kryteriów merytorycznych), zatem najlepszych ze względu na realizację celów Działania i Programu. Kryteria merytoryczne punktowe o rozstrzygającym charakterze oraz szczegółowe dostępu m.in. zastosowano w naborach realizowanych w ramach Działań: FESL.05.06 Szkolenia dla pracowników IRP, FESL.05.14 Usługi rozwojowe dla kadr administracji samorządowej (typ projektu nr 1), FESL.05.15 Usługi rozwojowe dla przedsiębiorców – PSF, FESL.05.16 Outplacement EFS+ oraz w innych Działaniach.

Stosowanie reguły minimum punktowego i przypisywanie kryteriom szczególnego znaczenia powoduje również, że nie jest konieczne stosowanie wag, ponieważ uwzględnienie wymogu minimalnej liczby punktów, które należy uzyskać w ocenie oraz zastosowanie kryteriów rozstrzygających należy (podobnie jak wagi) do metod związanych z preferowaniem atrybutów. Dany atrybut musi co najmniej odpowiadać założonej wielkości (nie może być od niej mniejszy), bądź musi być spełniony na oczekiwanym poziomie. Umożliwia to priorytetyzację projektów do dofinansowania, ich uszeregowanie według spełniania wybranych atrybutów, przez to odsiewa projekty relatywnie słabsze ze względu na ich jakość (tj. takie, dla których wartość danego atrybutu jest mniejsza od przyjętego progu).

Z drugiej strony, **posługiwanie się limitem i przedziałami punktów w ocenie wiąże się z koniecznością dokładnego opisanie warunków, które należy spełnić by uzyskać określoną liczbę punktów. Nie wszystkie kryteria punktowe (merytoryczne) stosowane w naborach IP FE SL-WUP spełniają ten warunek.**

Na niejednoznaczność punktacji rozumianej jako niedookreślenie sposobu oceny (tj. przyznania punktów w ramach dopuszczalnych limitów wyznaczonych minimalną i maksymalną liczbą punktów, które można uzyskać za dane kryterium w zależności od stopnia jego spełniania) wskazują eksperci oceniający WoD i przedstawiciele firm doradczych. Eksperci oceniający wnioski podkreślali w wywiadach, że w przypadku kryteriów merytorycznych punktowych o niejednoznacznej punktacji muszą decydować, co i jak powinno być zmierzone (za co dokładnie przyznać punkty i w jakiej wysokości). Postrzegają tę sytuację jako trudną, obarczoną ryzykiem błędu jeżeli chodzi o obiektywizm i powtarzalność oceny.

Na niejednoznaczność kryteriów merytorycznych punktowych w zakresie sposobu oceny spełniania tych kryteriów wskazywały również wyniki przeprowadzonej analizy walidacyjnej kryteriów ze względu na aspekt ich klarowności (co opisano w podrozdziale dotyczącym jednoznaczności kryteriów). **Dodatkowo, w ramach**

analizy walidacyjnej oceniono kryteria ze względu na siłę selekcji. Ocena siły selekcyjnej kryteriów polegała na identyfikacji typów kryteriów, które mają decydujące znaczenie dla wyboru projektów do dofinansowania, oraz kryteriów, które nie odgrywają w tym zakresie istotnej roli. Kryteria o wysokiej sile selekcyjnej rozumiane są jako kryteria, które pozwalają na różnicowanie ocen projektów i na trafny wybór projektów ze zbioru wszystkich ocenianych. Kryteria o niskiej sile selekcyjnej to takie, które mają ograniczony potencjał do dywersyfikacji ocen wniosków (oceny przyznawane w ramach tych kryteriów nie determinują wyboru projektów do dofinansowania). Przede wszystkim kryteria punktowe (ogólne merytoryczne punktowe, szczegółowe dostępu) powinny pełnić właśnie taką funkcję. Siłę selekcji zbadano za pomocą statystycznego testu Z dla proporcji. Test ten pozwala na porównanie proporcji danej zbiorowości i wskazanie, czy różnica między nimi jest istotna statystycznie. W badaniu sprawdzano proporcję wniosków, które według danego kryterium otrzymały dofinansowanie i które go nie otrzymały. Jako wskaźnik siły selekcji zastosowano miarę wielkości efektu dla proporcji (Cohen's H effect size). Wskaźnik ten mówi o tym, w jakim stopniu różnią się dwie proporcje między sobą. Gdy Cohen's H jest poniżej wartości 0,3 oznacza to, że różnica pomiędzy proporcjami jest tak mała, że nie bierze się jej pod uwagę. Zakres między 0,3 a 0,5 wskazuje na małą różnicę między proporcjami, 0,5-0,8 na umiarkowaną, powyżej 0,8 na wysoką. Znak ujemny przy współczynniku wskazuje na to, że wyższą wartość ma proporcja występująca jako druga w kolejności. Wyniki analizy walidacyjnej pokazują, że kryteria szczegółowe dodatkowe charakteryzują się wysoką siłą selekcyjną (wielkość efektu: -1,001). Siła selekcyjna kryteriów ogólnych formalnych i kryteriów ogólnych merytorycznych zero-jedynkowych jest na niskim poziomie (wielkość efektu odpowiednio: -0,322, -0,241). Dużej siły selekcyjnej nie mają również kryteria ogólne horyzontalne (-0,281) oraz kryteria ogólne merytoryczne punktowe (-0,241).

Poniżej zaprezentowano dobre przykłady kryteriów jeśli chodzi o ich jednoznaczność, spójność wewnętrzną i weryfikowalność, wskazano również przykłady kryteriów wymagających w tym zakresie modyfikacji.

Dobrym przykładem kryterium, gdzie jednoznacznie wskazano jakie warunki należy spełnić by uzyskać określoną liczbę punktów mogą być dwa **kryteria szczegółowe dostępu** (typ kryterium), Działanie FESL.05.15 Usługi rozwojowe dla przedsiębiorców – PSF, nazwy kryteriów: **Wnioskodawca lub partner ma co najmniej dwuletnie doświadczenie operatorskie w realizacji projektu z działania 8.2 RPO WSL 2014-2020**, oraz **Wnioskodawca lub partner ma co najmniej dwuletnie doświadczenie operatorskie w realizacji projektu z priorytetu II POWER 2014 – 2020**. W przypadku obu kryteriów zastosowano punktowy sposób oceny, gdzie możliwa do zdobycia liczba punktów w zależności od spełnienia wymagań jest określona jedną wartością (0 lub 3 lub 5, a nie przedziałem od 0 do 5, w ramach którego nie jest jasne ile punktów i za spełnienie jakiego warunku można uzyskać). Co ważne, warunki wskazane w definicjach ww. kryteriów są rozłączne i opisane w zrozumiały sposób nie pozostawiający pola dla interpretacji.

Nieco innym przykładem dobrze zaprojektowanego punktowego sposobu oceny jest wskazany dla kryterium (nazwa): **Co najmniej 40% uczestników projektu korzystających z form wsparcia innych niż studia podyplomowe, zdobędzie cyfrowe kwalifikacje lub zdobędzie/podniesie cyfrowe kompetencje**. Możliwa do zdobycia liczba punktów w zależności od spełnienia warunków jest określona wartością 0 lub 2 lub 5, gdzie wartość tą można uzyskać w zależności warunków spełnionych na określonym poziomie: 0 pkt - poniżej 40% liczby ogółu uczestników lub braku takich osób w projekcie; 2 pkt. - co najmniej 40% liczby ogółu uczestników; 5 pkt. – pow. 40% liczby ogółu uczestników.

W ramach badania zidentyfikowano **kryteria wymagające modyfikacji jeśli chodzi o sposób ich oceny** (dla kryteriów tych podano przykłady/możliwe sposoby modyfikacji kryteriów merytorycznych punktowych, dookreślając warunki i sposób ich oceny).

Typ kryterium: ogólne merytoryczne punktowe (jednocześnie rozstrzygające).

Działanie FESL.05.06 Szkolenia dla pracowników IRP, FESL.05.14 Usługi rozwojowe dla kadr administracji samorządowej (typ projektu nr 1), FESL.05.15 Usługi rozwojowe dla przedsiębiorców - PSF, FESL.05.16 Outplacement EFS+, nazwa kryterium: **Scharakteryzowano grupę docelową i opisano jej sytuację problemową**, liczba punktów możliwych do uzyskania: 0-12 pkt., w tym za część A – 4, B – 4, C – 1, D – 3, minimum punktowe: 7 pkt. Trafnie przypisano większą liczbę punktów do części A oraz B, są one kluczowe z punktów widzenia scharakteryzowania osób, które będą objęte wsparciem oraz dobrego rozpoznania ich potrzeb/problemów, które należy rozwiązać, minimum punktowe wskazano właściwie, stanowi ono > 50% < 60% maksymalnej liczby punktów.

- Wątpliwości budzi sposób oceny kryterium, w sytuacji gdy zostało ono spełnione częściowo w zakresie opisanych w definicji części A, B, D (punkty są przyznawane w zależności od stopnia spełnienia kryterium).
- **Propozycja modyfikacji (rekomendacja):** Liczba punktów możliwych do uzyskania i minimum punktowe bez zmian.

Część A. Każda ze wskazanych we wniosku kategorii uczestników projektu/instytucji (i ich otoczenia – jeśli dotyczy) została scharakteryzowana pod kątem cech istotnych z punktu widzenia działań projektu/prowadzonej działalności i zaplecza (jeśli wspierane są instytucje). Liczba punktów możliwych do uzyskania: 0-4 pkt., w zależności od stopnia ich spełnienia.

- 4 pkt. – Scharakteryzowano wszystkie kategorie uczestników projektu/instytucje (i ich otoczenie – jeśli dotyczy) pod kątem nie mniej niż 4 cech istotnych z punktu widzenia działań projektu/ każda kategoria uczestnika/instytucji.
- 1-3 pkt. – Częściowo: scharakteryzowano część kategorii uczestników projektu/instytucje (i ich otoczenie – jeśli dotyczy) pod kątem mniej niż 4 cech, tj. 3, 2 lub 1 cechy istotnej z punktu widzenia działań projektu.

- 0 pkt. – Nie scharakteryzowano uczestników/instytucji (i ich otoczenia – jeśli dotyczy) pod kątem cech istotnych z punktu widzenia działań projektu.

Część B. Liczba punktów możliwych do uzyskania: 0-4 pkt, w zależności od stopnia ich spełnienia.

- 4 pkt. – Opisano aktualną sytuację problemową, na którą odpowiada projekt każdej z kategorii uczestników projektu/instytucji (i ich otoczenia - jeśli dotyczy), wskazano przyczyny i skutki występowania sytuacji problemowych i potencjalne bariery udziału w projekcie.
- 1-3 pkt. – Częściowo/niekompletnie opisano sytuację problemową uczestników projektu/instytucji (i ich otoczenia – jeśli dotyczy), tj. pominięto w opisie jeden lub dwa lub trzy z 4 elementów składających się na kompletny opis:
  - 1) zdefiniowanie/określenie problemu,
  - 2) wskazanie jego przyczyny,
  - 3) wskazanie jego skutków,
  - 4) wskazanie potencjalnych barier udziału w projekcie.
- 0 pkt. Brak opisu aktualnej sytuacji problemowej uczestników projektu/instytucji (i ich otoczenia - jeśli dotyczy), na którą odpowiada projekt, brak wskazania przyczyn oraz skutków występowania sytuacji problemowych i potencjalnych barier udziału w projekcie.

Część C. Bez zmian.

Część D. Liczba punktów możliwych do uzyskania: 3 pkt, w zależności od stopnia ich spełnienia.

- 3 pkt. – Opisana sytuacja grupy docelowej (w tym otoczenia – jeśli dotyczy) została poparta różnymi typami danych (np. statystyczne, jakościowe) pochodzącymi z różnych źródeł, minimum trzech (zwiększenie typów i źródeł danych), oraz danymi pochodzącymi z badań własnych (nie starszymi niż rok poprzedzający moment złożenia wniosku lub ostatnimi dostępnymi danymi), adekwatnymi do obszaru objętego wsparciem i rozwiązywanych problemów.
- 2 pkt. – Częściowo, tj. opis sytuacji problemowej jest na podstawie jednego typu danych (np. wyłącznie dane jakościowe) i pochodzących z dwóch źródeł.
- 1 pkt. – Częściowo, tj. opis sytuacji problemowej jest na podstawie jednego typu danych (np. wyłącznie dane jakościowe) i pochodzących wyłącznie z jednego źródła.
- 0 pkt. – Opisana sytuacja grupy docelowej (w tym otoczenia – jeśli dotyczy) nie została poparta danymi (np. statystyczne, jakościowe), oraz danymi pochodzącymi z badań własnych (nie starszymi niż rok poprzedzający moment złożenia wniosku lub ostatnimi dostępnymi danymi), adekwatnymi do obszaru objętego wsparciem i rozwiązywanych problemów.

Działanie FESL.05.06 Szkolenia dla pracowników IRP, FESL.05.14 Usługi rozwojowe dla kadr administracji samorządowej (typ projektu nr 1), FESL.05.15 Usługi rozwojowe dla przedsiębiorców - PSF, nazwa kryterium: **Rekrutacja grup docelowych do projektu została zaplanowana w sposób zgodny z ich potrzebami i możliwościami**, liczba punktów możliwych do uzyskania: 0-7 pkt., w tym za część A – 2, B – 3, C – 2, minimum punktowe: 4 pkt. Trafnie przypisano większą liczbę punktów do części B, jest ona strategiczna z punktów widzenia właściwego doboru uczestników do projektu, minimum punktowe wskazano właściwie, stanowi ono > 50% < 60% maksymalnej liczby punktów).

- Wątpliwości budzi sposób oceny kryterium, w sytuacji gdy zostało ono spełnione częściowo w zakresie opisanych w definicji części A, B, D (punkty są przyznawane w zależności od stopnia spełnienia kryterium).
- **Propozycja modyfikacji (rekomendacja):** Liczba punktów możliwych do uzyskania i minimum punktowe bez zmian.

Część A. Z uzasadnienia zaplanowanych działań promocyjno-informacyjnych wynika ich adekwatność do wskazanych w projekcie grup docelowych.

W zależności od stopnia spełnienia kryterium:

- 2 pkt. – minimum 2 z proponowanych działań promocyjno-informacyjnych są adekwatne do wskazanych w projekcie grup docelowych.
- 1 pkt. – minimum 2 z proponowanych działań promocyjno-informacyjnych są adekwatne do wskazanych w projekcie grup docelowych.

Część B. Zastosowane kryteria rekrutacji są adekwatne do opisanej we wniosku charakterystyki i problematyki grup docelowych objętych wsparciem (gdzie adekwatność wynika z uzasadnienia ich wyboru) oraz przypisane zostały wagi punktowe dla poszczególnych kryteriów. W zależności od stopnia spełnienia kryterium:

- 3 pkt. – Zastosowano minimum 3 adekwatne kryteria rekrutacji, każdemu kryterium przypisano wagę.
- 2 pkt. – Zastosowano 2 adekwatne kryteria rekrutacji, każdemu kryterium przypisano wagę.
- 1 pkt. – Zastosowano 1 adekwatne kryterium rekrutacji, któremu przypisano wagę.
- 0 pkt. – Zastosowano kryteria rekrutacji nie zostały uzasadnione lub nie przypisano poszczególnym kryteriom wag.

Część C. Bez zmian

Działanie FESL.05.06 Szkolenia dla pracowników IRP, FESL.05.14 Usługi rozwojowe dla kadr administracji samorządowej (typ projektu nr 1), FESL.05.15 Usługi rozwojowe dla przedsiębiorców - PSF, FESL.05.16 Outplacement EFS+, nazwa kryterium: **Zadania w projekcie zostały zaplanowane i opisane w sposób zgodny z zaplanowanym wsparciem**, liczba punktów możliwych do uzyskania: 0-18 pkt., w

tym za część A – 10, B – 4, C, D, E, F po 1 pkt., minimum punktowe: 9 pkt. Trafnie przypisano większą liczbę punktów do części A i B, odnoszą się one do adekwatności merytorycznej zadań względem potrzeb grupy docelowej i celów wsparcia, minimum punktowe stanowi 50% liczby punktów ogółem i jest na granicy pożądanej wartości, która zapewnia wybór najlepszych projektów.

- Wątpliwości budzi sposób oceny kryterium, w sytuacji gdy zostało ono spełnione częściowo w zakresie opisanych w definicji części A, B (punkty są przyznawane w zależności od stopnia spełnienia kryterium). Nie jest jasne w jakiej sytuacji można uzyskać maksymalną liczbę punktów w części A, B oraz jakie uchybienia spowodują obniżenie punktacji.
- **Propozycja modyfikacji (rekomendacja):** Liczba punktów możliwych do uzyskania i minimum punktowe bez zmian.

Część A. Adekwatność zadań względem potrzeb/problemów grupy docelowej i celów projektu. Liczba punktów możliwych do uzyskania: 0-10 pkt. w zależności od stopnia spełnienia kryterium.

- 5 pkt. – Zadania są zgodne z zaplanowanym wsparciem i odpowiadają na potrzeby grupy docelowej, tj. są odpowiednio sprofilowane (aktualnie w definicji kryterium jest: „Zadania odpowiadają na potrzeby grupy docelowej i są odpowiednio sprofilowane”. Personalizowanie oznacza dostosowanie do potrzeb, zatem proponuje się nie stosować w zdaniu spójnika „i”).
- 5 pkt. – Zadania są zgodne z wybranym rodzajem/typem wsparcia i umożliwiają realizację celu projektu.
- 0 pkt. – Zadania nie są zgodne z zaplanowanym wsparciem i nie odpowiadają na potrzeby grupy docelowej, tj. nie są odpowiednio sprofilowane oraz nie są zgodne z wybranym rodzajem/typem wsparcia i nie umożliwiają realizację celu projektu.

Część B. Zakres merytoryczny. Liczba punktów możliwych do uzyskania: 0-4 pkt. w zależności od stopnia ich spełnienia (zaproponowano koncentrację na ocenie zadań pod względem zakresu merytorycznego z wyłączeniem aspektów odnoszących się do organizacji zadań, ponieważ te drugie są przedmiotem oceny w części C, D, E, F, i dotyczą odpowiednio: liczby osób/instytucji objętych wsparciem, wymiaru godzinowego, terminów, logicznego układu form wsparcia, podmiotów i kadry realizującej zadania).

- 4 pkt. – Wskazano zakres merytoryczny wszystkich zadań (100%).
- 3 pkt. – Wskazano zakres merytoryczny <100% >75% zadań.
- 2 pkt. – Wskazano zakres merytoryczny <75% >50% zadań.
- 1 pkt. – Wskazano zakres merytoryczny <50% >25% zadań.
- 0 pkt. – Wskazano zakres merytoryczny <25%

Części C, D, E, F. Bez zmian.

Działanie FESL.05.06 Szkolenia dla pracowników IRP, FESL.05.14 Usługi rozwojowe dla kadr administracji samorządowej (typ projektu nr 1), FESL.05.15 Usługi

rozwojowe dla przedsiębiorców - PSF, FESL.05.16 Outplacement EFS+, nazwa kryterium: **Wskaźniki realizowane w ramach projektu oraz poszczególnych kwot ryczałtowych (jeśli dotyczy) zostały zaplanowane w sposób prawidłowy**, liczba punktów możliwych do uzyskania: 0-9 pkt., w tym za część A – 1, B – 4, C – 4, minimum punktowe: 5 pkt. Trafnie przypisano większą liczbę punktów do części B, C, dotyczą one adekwatności wartości docelowych wskaźników produktu i rezultatu względem zadań i budżetu projektu oraz sposobu ich monitorowania, minimum punktowe stanowi $>50\% < 60\%$ liczby punktów ogółem.

- Wątpliwości budzi sposób oceny kryterium, w sytuacji gdy zostało ono spełnione częściowo w zakresie opisanych w definicji części B, C (punkty są przyznawane w zależności od stopnia spełnienia kryterium). Nie jest jasne w jakiej sytuacji można uzyskać maksymalną liczbę punktów w wyżej wskazanych częściach (B, C) oraz jakie uchybienia spowodują obniżenie punktacji.
- **Propozycja modyfikacji (rekomendacja):** Liczba punktów możliwych do uzyskania i minimum punktowe bez zmian.

Część A. Bez zmian

Część B. Wartości docelowe wskaźników produktu i rezultatu są adekwatne do zaplanowanych działań i wydatków w projekcie. W przypadku projektów rozliczanych za pomocą kwot ryczałtowych dodatkowo wartość wskaźników została prawidłowo określona dla poszczególnych kwot ryczałtowych. Liczba punktów możliwych do uzyskania: 0-4 pkt. w zależności od stopnia ich spełnienia.

- 4 pkt. – Wartości docelowe wszystkich (100%) wskaźników produktu i rezultatu są adekwatne do zaplanowanych działań i wydatków w projekcie. W przypadku projektów rozliczanych za pomocą kwot ryczałtowych dodatkowo wartość wskaźników została prawidłowo określona dla poszczególnych kwot ryczałtowych.
- 3 pkt. – W przypadku $<100\% \geq 80\%$ wskaźników produktu i rezultatu wartości są adekwatne do zaplanowanych działań i wydatków w projekcie. W przypadku projektów rozliczanych za pomocą kwot ryczałtowych dodatkowo wartość $<100\% \geq 80\%$ wskaźników została prawidłowo określona dla poszczególnych kwot ryczałtowych.
- 2 pkt. – W przypadku $<80\% \geq 50\%$ wskaźników produktu i rezultatu wartości są adekwatne do zaplanowanych działań i wydatków w projekcie. W przypadku projektów rozliczanych za pomocą kwot ryczałtowych dodatkowo wartość $<80\% \geq 50\%$ wskaźników została prawidłowo określona dla poszczególnych kwot ryczałtowych.
- 1 pkt. – W przypadku $<50\% \geq 20\%$ wskaźników produktu i rezultatu wartości są adekwatne do zaplanowanych działań i wydatków w projekcie. W przypadku projektów rozliczanych za pomocą kwot ryczałtowych dodatkowo wartość $<50\% \geq 20\%$ wskaźników została prawidłowo określona dla poszczególnych kwot ryczałtowych.

- 0 pkt. – W przypadku <20% wskaźników produktu i rezultatu wartości są adekwatne do zaplanowanych działań i wydatków w projekcie. W przypadku projektów rozliczanych za pomocą kwot ryczałtowych dodatkowo wartość <20% wskaźników została prawidłowo określona dla poszczególnych kwot ryczałtowych.

Część C. Sposób oraz częstotliwość monitorowania i pomiaru wskaźników zostały opisane w sposób poprawny i zgodny z definicją wskaźników. Liczba punktów możliwych do uzyskania: 0-4 pkt. w zależności od stopnia ich spełnienia.

- 4 pkt. – Sposób oraz częstotliwość monitorowania i pomiaru wszystkich wskaźników (100%) zostały opisane w sposób poprawny i zgodny z definicją wskaźników.
- 3 pkt. – Sposób oraz częstotliwość monitorowania i pomiaru w przypadku <100% ≥80% wskaźników zostały opisane w sposób poprawny i zgodny z definicją wskaźników.
- 2.pkt. – Sposób oraz częstotliwość monitorowania i pomiaru w przypadku <80% ≥50% wskaźników zostały opisane w sposób poprawny i zgodny z definicją wskaźników.
- 1.pkt. – Sposób oraz częstotliwość monitorowania i pomiaru w przypadku <50% ≥20% wskaźników zostały opisane w sposób poprawny i zgodny z definicją wskaźników.
- 0 pkt. – Sposób oraz częstotliwość monitorowania i pomiaru w przypadku <20% wskaźników zostały opisane w sposób poprawny i zgodny z definicją wskaźników.

Działanie FESL.05.06 Szkolenia dla pracowników IRP, Działanie FESL.05.14 Usługi rozwojowe dla kadr administracji samorządowej (typ projektu nr 1), FESL.05.15 Usługi rozwojowe dla przedsiębiorców - PSF, FESL.05.16 Outplacement EFS+, nazwa kryterium: **Wnioskodawca/ partner (jeśli dotyczy) posiada doświadczenie i potencjał pozwalające na efektywną realizację projektu**, liczba punktów możliwych do uzyskania: 0-20 pkt., w tym za część A – 3, B – 3, C – 3, D – 2, E – 1, F – 3, G – 2, H – 3, minimum punktowe: 14 pkt., minimum punktowe = 70% liczby punktów ogółem.

- Wątpliwości budzi sposób oceny kryterium, w sytuacji gdy zostało ono spełnione częściowo w zakresie opisanych w definicji części A, B, F, H (punkty są przyznawane w zależności od stopnia spełnienia kryterium). Nie jest jasne w jakiej sytuacji można uzyskać maksymalną liczbę punktów w wyżej wskazanych częściach oraz jakie uchybienia spowodują obniżenie punktacji.
- **Propozycja modyfikacji (rekomendacja):** Liczba punktów możliwych do uzyskania i minimum punktowe bez zmian.

Część A. Wnioskodawca wykazał jakie projekty/przedsięwzięcia zrealizował on/partner w ramach programów współfinansowanych z funduszy europejskich. Wskazano: (a) okres realizacji projektów, (b) kategorie

uczestników, (c) działania, (d) zakładane i uzyskane efekty realizacji przedsięwzięć. Należy przyznać punkty w zależności od spełnienia kryterium:

- 3 pkt – Opisano potencjał uwzględniając wymagania wskazane w punktach a)-d).
- 2 pkt. – Częściowy opis potencjału, brak informacji w zakresie jednego z czterech wymaganych elementów a)-d).
- 1 pkt. – Częściowy opis potencjału, brak informacji w zakresie dwóch z czterech wymaganych elementów a)-d).
- 0 pkt. – Brak informacji w zakresie trzech z czterech wymaganych elementów a)-d).

Część B. Wnioskodawca lub partner prowadzi działalność w obszarze merytorycznym, w którym będzie udzielane wsparcie i zawarł we wniosku informacje, które to potwierdzają. Należy przyznać punkty w zależności od spełnienia kryterium:

- 3 pkt – Tak, nieprzerwanie w okresie ostatnich 3 lat poprzedzających złożenie wniosku.
- 2 pkt – Tak, nieprzerwanie 1-2 lata, w okresie 3 lat poprzedzających złożenie wniosku.
- 1 pkt – Tak, nie dłużej niż 1 rok w okresie 3 lat poprzedzających złożenie wniosku.
- 0 pkt – Nie zawarł we wniosku informacji, które to potwierdzają.

Część C, D, E, G. Bez zmian

Część F. Wnioskodawca/partner wykazał odpowiedni potencjał kadrowy (merytoryczny) adekwatny względem specyfiki zadań merytorycznych projektu. Należy przyznać punkty w zależności od spełnienia kryterium:

- 3 pkt – Wnioskodawca/partner wykazał potencjał kadrowy (merytoryczny) adekwatny względem specyfiki wszystkich (100%) zadań merytorycznych projektu.
- 2 pkt. – Wnioskodawca/partner wykazał potencjał kadrowy (merytoryczny) adekwatny względem specyfiki $<100\% \geq 80\%$ zadań merytorycznych projektu.
- 1 pkt. – Wnioskodawca/partner wykazał potencjał kadrowy (merytoryczny) adekwatny względem specyfiki $<80\% \geq 50\%$ zadań merytorycznych projektu.
- 0 pkt. – Wnioskodawca /partner wykazał potencjał kadrowy (merytoryczny) adekwatny względem specyfiki $<50\%$ zadań merytorycznych projektu.

Część H. Sposób zarządzania projektem gwarantuje jego prawidłową realizację. Wskazany został: (a) podział obowiązków i zakres zadań na poszczególnych stanowiskach, (b) wymiar zaangażowania personelu, (c) doświadczenie kadry zarządzającej, (d) sposób podejmowania decyzji w ramach projektu.(e) W przypadku projektów partnerskich uwzględniono udział partnera/ów w podejmowaniu decyzji dotyczących projektu oraz w

zarządzaniu projektem. Należy przyznać punkty w zależności od spełnienia kryterium:

- 3 pkt – Opisano sposób zarządzania projektem uwzględniając wymagania wskazane w punktach a)-e).
- 2 pkt. – Brak informacji w zakresie 1 z pięciu wymaganych elementów a)-e).
- 1 pkt. – Brak informacji w zakresie dwóch z pięciu wymaganych elementów a)-e).
- 0 pkt. – Brak informacji w zakresie trzech z pięciu wymaganych elementów a)-e).

Typ kryterium: ogólne merytoryczne zerojedynkowe

Działanie FESL.05.06 Szkolenia dla pracowników IRP, FESL.05.14 Usługi rozwojowe dla kadr administracji samorządowej (typ projektu nr 1), FESL.05.15 Usługi rozwojowe dla przedsiębiorców - PSF, nazwa kryterium: **Udział partnera w projekcie jest merytorycznie uzasadniony założeniami projektu, partnerstwo zostało zawiązane w sposób zgodny z przepisami.**

- Nie jest jasne czy przyznanie wartości logicznej TAK (1 pkt) zależy od spełnienia łącznie wszystkich warunków wskazanych w nazwie oraz definicji kryterium. W nazwie kryterium są wskazane dwa warunki do spełnienia: (1) Udział partnera w projekcie jest merytorycznie uzasadniony założeniami projektu, (2) partnerstwo zostało zawiązane w sposób zgodny z przepisami (jeśli dotyczy). W definicji kryterium wskazano trzy warunki, gdzie pierwszy odpowiada warunkowi nr 1 wskazanemu w nazwie kryterium, a drugi i trzeci warunkowi nr 2.
- **Propozycja modyfikacji (zalecenie):** Należy uzupełnić opisu sposobu oceny poprzez wskazanie, że chodzi o łączne spełnienie warunków zawartych w nazwie i definicji kryterium – proponowane brzmienie kryterium: Ocena spełnienia kryterium będzie polegała na przyznaniu wartości logicznych: „TAK”; „TAK – do uzupełnienia/ poprawy na etapie negocjacji” jeśli łącznie zostaną spełnione warunki ujęte w nazwie i definicji kryterium.

Typ kryterium: dostępu

Działanie FESL.01.03 Ekosystem RIS, nazwa kryterium, **Projekt odpowiada na zidentyfikowane w ramach PPO potrzeby/ problemy województwa w obszarze inteligentnych specjalizacji.**

- Kryterium składa się z kilku warunków – nie wskazano, że aby spełnić kryterium należy spełnić wszystkie jego składowe. Warunki dotyczą różnych aspektów - z jednej strony obszaru merytorycznego, z drugiej - kwestii organizacyjnych (wykonalność w założonych terminach). Dodatkowo dwa wymiar oceny (pkt. a i b definicji) nie są spójne z fragmentem definicji, który mówi, że w ramach kryterium zostanie sprawdzone, czy rezultaty projektu zminimalizują lub zredukują wskazane problemy.

- **Propozycja modyfikacji (zalecenie):** Należy rozważyć konstruowanie kryterium w sposób, który pozwoli na odrębną ocenę obszaru merytorycznego (wpływ na RIS/ ich rozwój/ zgodność z RIS) oraz obszaru technicznego/organizacyjnego (realność/wykonalność harmonogramu). W celu sformułowania propozycji wykorzystano informacje pozyskane w ramach benchmarkingu, podstawą porównań były kryteria o zbliżonym zakresie stosowane w naborach województw: dolnośląskiego FEDS.01.02-IP.01-038/23, kujawsko-pomorskiego FEKP.01.07-IZ.00-040/23, lubuskiego FELB.01.08-IZ.00-001/24, podkarpackiego, FEPK.01.05-IZ.00-001/23, podlaskiego FEPD.01.01-IZ.00-002/24, świętokrzyskiego FESW.01.05-IZ.00-001/24, wielkopolskiego FEWP.01.07-IZ.00-001/24, zachodniopomorskiego FEPZ.01.04-IZ.00-0001/24).

W ramach analizy porównawczej (benchmarking kryteriów) dodatkowo sprawdzono uwzględnianie kryteriów punktowych w naborach o tożsamym charakterze w innych programach/regionach. Ponadto, zestawy kryteriów ogólnych merytorycznych punktowych, rozstrzygających stosowanych w naborach IP FE SL-WUP porównano z zestawami kryteriów stosowanymi w tożsamych naborach pod względem ich kompletności oraz pozycjonowania kryteriów jako posiadających szczególne znaczenie. Benchmarking zastosowano w szczególności w odniesieniu do kryteriów ogólnych merytorycznych punktowych / rozstrzygających stosowanych w następujących naborach: dla Działania: FESL.05.06 Szkolenia dla pracowników IRP, FESL.05.07 Opracowanie modelu prognozowania i monitorowania zmian na rynku pracy. FESL.05.15 Usługi rozwojowe dla przedsiębiorców – PSF, Działanie FESL.05.16 Outplacement EFS+. Najlepszą podstawą porównań ostatecznie okazały się następujące Działania i Programy:

- Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027, Działanie FEMP.06.06 Rozwój kompetencji kadr i adaptacja do zmian, typ projektów A (nr FEMP.06.06-IP.02-011/23) oraz typ B (nr FEMP.06.06-IP.02-012/23);
- Fundusze Europejskie dla Podkarpacia 2021-2028, Działanie FEPK.07.09 Rozwój kwalifikacji i kompetencji kadr (nr FEPK.07.09-IP.01-001/23); Działanie FEPK.07.06 Wsparcie Publicznych Służb Zatrudnienia oraz innych Instytucji rynku pracy (nr FEPK.07.06-IP.01-001/24), Działanie FEPK.07.08 Wsparcie procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych pracowników oraz przedsiębiorców (nr FEPK.07.08-IP.01-003/24; nr FEPK.07.08-IP.01-002/24; nr FEPK.07.08-IP.01-001/24).
- Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021- 2027, Działanie FEDS.07.04 Adaptacja do zmian na rynku pracy; Działanie FEDS.07.02 Rozwój instytucji rynku pracy (nr FEDS.07.04-IP.02-034/23).
- Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027 Działanie FELD.08.02 Usługi rozwojowe dla pracowników (FELD.08.02-IZ.00-002/23), Działanie FELD.08.03 Outplacement (nr FELD.08.03-IZ.00-001/24).

W wyżej wskazanych naborach, podobnie jak w naborach IP FE SL-WUP, występują kryteria punktowe, z minimum punktowym, rozstrzygające (o merytorycznym

charakterze¹⁷³). Dodatkowo, w niektórych przypadkach stosowane jest wielokrotne minimum punktowe – minimum dla każdego pojedynczego warunku wskazanego w ramach jednego kryterium. Jest to interesujące rozwiązanie, które można stosować w formie mieszanej – jeśli kryterium ma więcej składowych/warunków do spełnienia, dla najistotniejszego można dodatkowo ustanawiać minimalny poziom punktów. W sytuacji, gdy warunkiem było spełnianie wymaganego minimum punktowego, najczęściej określano je na takim samym poziomie jak ma to miejsce w naborach IP FE SL-WUP (<50% >60%). Katalogi kryteriów zastosowanych w naborach realizowanych w innych programach są porównywalne do tych stosowanych w naborach IP FE SL-WUP, zarówno w zakresie liczby kryteriów jak i warunków do spełnienia wskazanych w kryteriach.

Spójność i kompletność katalogu kryteriów w ramach ocenianych naborów

Z punktu widzenia ekspertów oceniających wnioski, przedstawicieli firm doradczych, przedstawicieli IP FE SL 2021-2027 katalogi kryteriów stosowanych w naborach konkurencyjnych i niekonkurencyjnych WUP są kompletne i wyczerpujące łącznie oraz dla każdego typu kryteriów. Kryteria ujęte w katalogach uzupełniają się. Uwzględnianie w poszczególnych naborach (w szczególności konkurencyjnych) kombinacji (a) kryteriów zróżnicowanych, jeśli chodzi o ich typ, (b) komplementarnych względem siebie, (c) o odmiennym sposobie oceny (punktowa, zerojedynkowa), (d) kryteriów z minimum punktowym, (e) o szczególnym znaczeniu, (d) szczegółowych dostępu, jak również (f) zapewnienie wnioskodawcom poprawy lub uzupełnienia WoD w zakresie spełniania kryteriów – umożliwia wieloaspektową ocenę projektów, ich selekcję i ostatecznie wybór do dofinansowania najlepszych WoD z puli wszystkich ocenionych. Kompletność stosowanych zestawów kryteriów potwierdza również przeprowadzona analiza ekspercka kryteriów, w tym analiza porównawcza (benchmarking) pojedynczych kryteriów oraz grup danego typu kryteriów stosowanych przez IP FE SL-WUP z kryteriami stosowanymi w naborach o tożsamych celach w innych, wybranych regionach.

Z drugiej strony bogate katalogi kryteriów oceny stosowane w naborach IP FE SL-WUP (w szczególności konkurencyjnych) są wyzwaniem dla części potencjalnych beneficjentów oraz pracowników firm doradczych, specjalizujących się w przygotowaniu wniosków. Przedstawiciele firm doradczych zwracają uwagę na czasochłonność przygotowania projektu, odnotowują w tej perspektywie finansowej wzrost wymagań w zakresie warunków (kryteriów), które muszą spełniać projekty. Takie opinie pojawiają się bez względu na rodzaj Działania. Przede wszystkim zwracają uwagę na zbyt dużą liczbę kryteriów ogólnych horyzontalnych, jednocześnie są świadomi celu i potrzeby ich stosowania oraz wpływu wytycznych i polityk publicznych (krajowych i unijnych) na liczbę tego typu kryteriów w naborach.

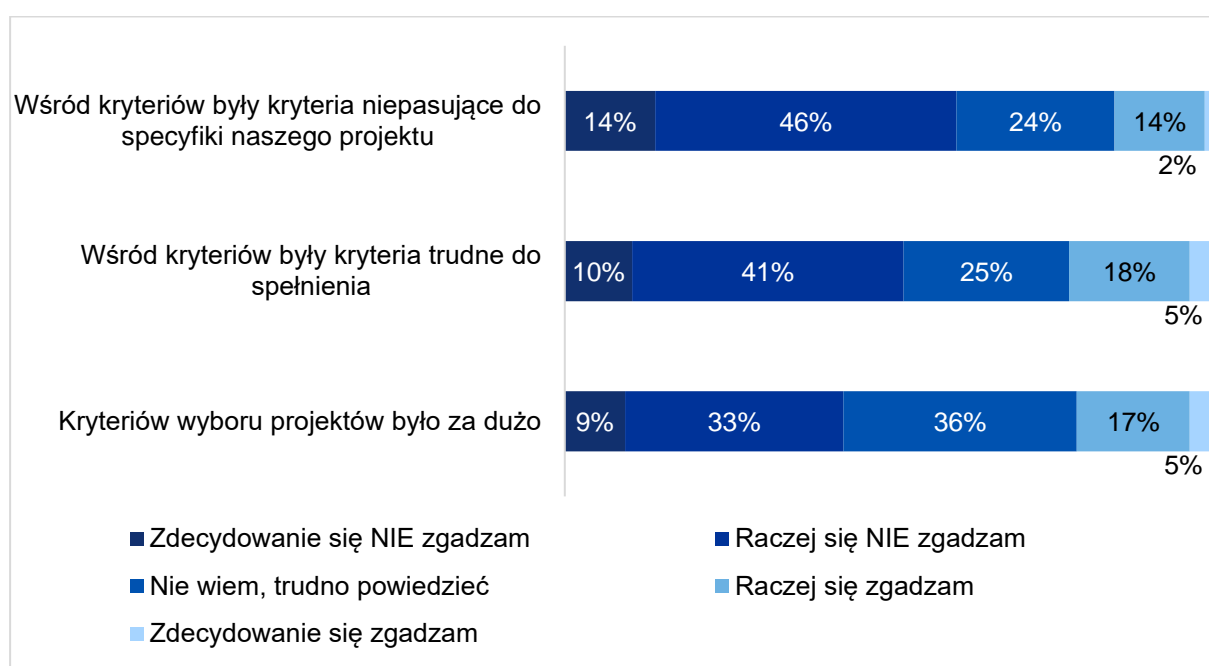
Na zbyt dużą liczbę kryteriów zwracają również uwagę wnioskodawcy objęci badaniem ilościowym, tego typu opinie nt. kryteriów nie są jednak powszechne.

---

¹⁷³ Nieco inne są: klasyfikacja typów kryteriów i nazwy kryteriów.

Nieco częściej niż co piąty wnioskodawca (22%) biorący udział w badaniu ilościowym przeprowadzonym w ramach ewaluacji stał na stanowisku, że kryteriów, pod względem których oceniane są projekty (tj. warunków, które należy spełnić by otrzymać dofinansowanie) jest za dużo (łącznie odpowiedzi: raczej się zgadzam/17% i zdecydowanie się zgadzam/5%). Dla 18% kryteria stosowane w naborze były raczej trudne do spełnienia, zaledwie co dwudziesty wnioskodawca uznał je za zdecydowanie trudne do spełnienia. Niewielki odsetek wnioskodawców (16%) biorących udział w naborach IP FE SL-WUP uważa, że wśród stosowanych kryteriów znalazły się nie pasujące do specyfiki jego projektu.

Wykres 28. Ocena całego katalogu kryteriów stosowanych w naborach IP FE SL-WUP – perspektywa wnioskodawców

Źródło: badanie ilościowe z wnioskodawcami, n=87 wnioskodawców biorących udział w naborach IP FE SL-WUP spośród 739 wszystkich badanych wnioskodawców.

(Rekomendacja) Biorąc pod uwagę wyniki badania, w szczególności analizy walidacyjnej oraz opinie ekspertów oceniających, w celu zwiększenia trafności oceny spełniania kryteriów należy doprecyzować sposób oceny kryteriów merytorycznych punktowych, powinny mieć one większą moc selekcyjną i klarowność w zakresie sposobu oceny. Można wykorzystać do tego propozycje modyfikacji kryteriów.

(Zalecenie) Między innymi w kontekście wyników analizy walidacyjnej warto rozważyć, czy kryteria nawiązujące do celów oraz wskaźników mogłyby być częściej kryteriami punktowymi. Takie rozwiązanie lepiej odzwierciedlałoby znaczenie tych kryteriów dla realizacji celów poszczególnych Działań / Programu.

4.4 IP FE SL-ŚCP

IP FE SL-ŚCP odpowiadało za organizację naborów łącznie w 7 działaniach w ramach FE SL 2021-2027. Działania te są przypisane do dwóch priorytetów. Po pierwsze, do Priorytetu FESL.01 Fundusze Europejskie na inteligentny rozwój. Priorytet ten jest zasilany środkami finansowanymi z EFRR. Po drugie, do Priorytetu FESL.10 Fundusze Europejskie na transformację, który finansowany jest ze środków pochodzących z FST. Nabory, za które odpowiadało IP FE SL-ŚCP, organizowane były w następujących działaniach:

- Działanie FESL.01.02 Badania, rozwój i innowacje w przedsiębiorstwach
- Działanie FESL.01.08 Innowacje cyfrowe w MŚP
- Działanie FESL.01.10 Promocja eksportu i internacjonalizacja MŚP
- Działanie FESL.10.01 Wykorzystanie terenów zdegradowanych w celu rozwoju regionu poprzez inwestycje przedsiębiorstw
- Działanie FESL.10.03 Wsparcie MŚP na rzecz transformacji
- Działanie FESL.10.04 Wsparcie dużych przedsiębiorstw na rzecz transformacji

Zgodnie z danymi z przekazanymi przez Zamawiającego, IP FE SL-ŚCP przeprowadziło 7 naborów¹⁷⁴. 2 nabory zostały zrealizowane w działaniu FESL.10.03. Po jednym naborze zorganizowano w pozostałych działaniach. Zdecydowana większość naborów odbywała się w trybie konkurencyjnym. Tylko w jednym działaniu (FESL.01.10) nabór był prowadzony w trybie niekonkurencyjnym.

W naborach prowadzonych przez IP FE SL-ŚCP stosowano 2 typy kryteriów (formalne i merytoryczne). Reguła ta obowiązywała we wszystkich naborach, za jakie odpowiadała omawiana instytucja.

- **Kryteria formalne** weryfikują zgodność ocenianych WoD z zapisami rozporządzeń unijnych oraz krajowych, a także w odniesieniu do zapisów FE SL 2021-2027 oraz SZOP FE SL 2021-2027. W zależności od naboru przewidywano 8-9 kryteriów formalnych. Ich spełnienie weryfikowane jest w trybie zero-jedynkowym. W procesie oceny WoD przypisuje się wartości logiczne (tak lub nie), co oznacza, że dany WoD spełnia lub nie spełnia poszczególnych kryteriów. Podkreślenia wymaga fakt, że niespełnienie przynajmniej jednego z kryteriów tego typu skutkuje negatywną oceną i brakiem przekazania projektu do kolejnego etapu – oceny merytorycznej. Spełnienie kryteriów formalnych ma więc charakter obligatoryjny. Ryzyko, że złożone WoD zostałyby odrzucone z procesu oceny w wyniku niespełnienia kryteriów formalnych zostało zniwelowane poprzez uwzględnienie możliwości uzupełnień, aczkolwiek dotyczy to nie wszystkich kryteriów formalnych. IP FE SL-ŚCP podzieliło kryteria formalne na dwa podtypy. Pierwszym są kryteria zero-jedynkowe niepodlegające uzupełnieniom. Często występującym kryterium w naborach prowadzonych przez IP FE SL-ŚCP wpisującym się w ww. podtyp było kryterium „Czy Wnioskodawca dokonał

---

¹⁷⁴ Zestawienie naborów - dane z dn. 09.09.2024.

nieuzasadnionych zmian? (dotyczy wniosków, które podlegały uzupełnieniom)". Innym przykładem kryterium, które jednakże stosowano na znacznie mniejszą skalę było kryterium o nazwie „Wypełnienie wniosku”. Zostało ono zastosowane w drugim naborze prowadzonym w ramach działania Działanie FESL.10.03. Wyjaśnienie powodów, dla których uwzględniono tego typu kryterium wymaga przedstawienia szerszego kontekstu. Nabory w ramach działania FESL.10.03 cieszyły się wysokim zainteresowaniem wśród Wnioskodawców z województwa śląskiego. Złożono w nich rekordową liczbę WoD (203 w pierwszym naborze i 457 w drugim), co stanowiło duże wyzwanie dla sprawnego przeprowadzenia procesu oceny WoD. Jednocześnie jednak obserwowano – jak wyjaśniał ekspert oceniający WoD – tendencję wśród Wnioskodawców, polegającą na składaniu niekompletnych, niestarannie przygotowanych WoD z zamiarem ich poprawienia po otrzymaniu oficjalnego wezwania do uzupełnień. Omawiane kryterium miało na celu „odsiewanie” projektów, w których nie wypełniono wszystkich wymaganych punktów wniosku aplikacyjnego. Zastrzeżono jednak, by treść w poszczególnych punktach była adekwatna, co oznaczało, że informacje podawane przez Wnioskodawcę spełniały wymóg spójności z poszczególnymi punktami. Przyjęcie takiego kryterium przez IP FE SL-ŚCP należy ocenić pozytywnie, ponieważ, z jednej strony, wpływa na podnoszenie jakości składanych WoD, z drugiej strony zaś, usprawnia proces oceny poprzez eliminację WoD, w których nie wyartykułowano podstawowych założeń projektu. Kryterium to – z uwagi na liczne korzyści, które wiążą się z jego stosowaniem w procesie oceny – zasługuje na szersze zastosowanie w naborach prowadzonych przez IP FE SL-ŚCP. Drugim podtypem są kryteria zero-jedynkowe podlegające uzupełnieniom. Większość kryteriów formalnych wpisuje się w drugi podtyp, co daje Wnioskodawcom szerokie możliwości modyfikowania zapisów WoD. Co więcej, procedura uzupełnień może podlegać wielokrotnej iteracji – aż do spełnienia określonego warunku przez Wnioskodawcę. Zgodnie z informacjami podanymi przez eksperta oceniającego projekty, uzupełnienia w przypadku niektórych WoD były przeprowadzane w trzech lub nawet czterech rundach.

- **Kryteria merytoryczne** poddają ocenie WoD pod kątem wielu różnych zagadnień. Część kryteriów merytorycznych dotyczy zgodności z politykami horyzontalnymi UE, począwszy od równości szans, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, poprzez równość szans kobiet i mężczyzn, a skończywszy na politykach środowiskowych. Inna część kryteriów sprawdza prawidłowość założeń projektów (m.in. metodologię projektu, realizację wskaźników, zasadność i wysokość wydatków ujętych w kosztorysie). Inne kryteria skupiają się na ocenie projektu pod kątem zgodności np. z dokumentami strategicznymi województwa śląskiego (np. Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „ŚLĄSKIE 2030” – Zielone Śląskie). Pozostałe kryteria wynikają z tematyki poszczególnych naborów. Dla przykładu: w naborze z działania FESL 01.08 Innowacje cyfrowe w MŚP przewidziano takie kryteria jak: zwiększenie poziomu cyfryzacji i automatyzacji w przedsiębiorstwie; zwiększenie poziomu cyberbezpieczeństwa w przedsiębiorstwie; cyfryzacja przedsiębiorstw należących

do sektora produkcyjnego. Są one bezpośrednio powiązane z tematyką działania, w ramach którego odbywał się nabór. Kryteria merytoryczne IP FE SL-ŚCP podzieliło na dwa podtypy. Po pierwsze, na kryteria merytoryczne zerojedynekowe, w ramach których WoD przypisuje się wartości logiczne (tak lub nie), co oznacza, że projekt spełnia lub nie spełnia poszczególnych kryteriów. Wszystkie kryteria merytoryczne zero-jedynekowe są dla Wnioskodawców obligatoryjne do spełnienia. W przypadku spełnienia kryteriów zero-jedynekowych projekt weryfikowany jest pod kątem kryteriów merytorycznych punktowanych. Są one drugim podtypem, jaki przewidziało IP FE SL-ŚCP. Kryteria te określają stopień spełnienia określonego warunku przez oceniany projekt. Pozwalają one różnicować wynik punktowy poszczególnych projektów, ponieważ zakres możliwych punktów do zdobycia jest bardzo szeroki – np. od 0 pkt., jeśli projekt nie spełnia danego kryterium, nawet do 7 pkt, jeśli projekt spełnia w wysokim stopniu kryterium (np. kryterium sprawdzające efektywność projektów w pierwszym naborze prowadzonym w działaniu FESL 10.3). Podkreślenia wymaga fakt, iż w niektórych naborach organizowanych przez IP FE SL-ŚCP ogóle nie stosowano kryteriów merytorycznych punktowanych – proces oceny WoD opierał się wyłącznie na kryteriach formalnych oraz kryteriach merytorycznych zerojedynekowych (taka sytuacja miała miejsce np. w naborze w ramach działania FESL 01.10).

4.4.1 Ocena zgodności kryteriów z wytycznymi dot. wyboru projektów na lata 2021-2027, art. 73 Rozporządzenia ogólnego, KPP, ZZR, ogólnymi zasadami unijnej polityki w dziedzinie środowiska (art. 11 i art. 191 TFUE)

W zakresie zgodności kryteriów z wytycznymi dotyczącymi wyboru projektów na lata 2021-2027 pkt. 9) – 14), 17) Rozdział 4 Kryteria wyboru projektów, zgodności z art. 73 Rozporządzenia ogólnego, KPP (przede wszystkim art. 21 - 26, 29, 31, 34, 35, 36); Konwencją ONZ o prawach OzN, ZZR i ogólnymi zasadami unijnej polityki w dziedzinie środowiska (art. 11 i art. 191 TFUE) – oceniono kryteria ze względu na:

- a) ich przejrzystość;
- b) poprawność odesłań do dokumentów zewnętrznych, w tym strategii; programów, planów lub innych dokumentów dotyczących polityk publicznych;
- c) ukierunkowanie kryterium – jeśli to uzasadnione – na wybór projektów, które otrzymały znak jakości „pieczęć doskonałości”, o którym mowa w art. 2 pkt 45 Rozporządzenia ogólnego lub projektu wybranego w ramach programu dofinansowanego z programu „Horyzont Europa”¹⁷⁵.
- d) uwzględnienie wymogu uodparniania na zmiany klimatu o przewidywanej trwałości wynoszącej co najmniej pięć lat (dotyczy projektów zakładających inwestycję w infrastrukturę), zachowania, ochrony i poprawy jakości środowiska, racjonalnego wykorzystywania zasobów naturalnych;

---

¹⁷⁵ Warunek nie dotyczył naborów prowadzonych przez IP FE SL-ŚCP.

- e) dyskryminacyjny charakter, zapewnianie dostępności dla OzN i równouprawnienia płci.

Zgodność kryteriów z wytycznymi jest kluczowym aspektem oceny kryteriów funkcjonujących w naborach prowadzonych przez IP FE SL-ŚCP, ale również pozostałe instytucje organizujące nabory. Ocena ta bowiem przesądza o tym, czy przyjęte kryteria ujmuje wymogi, jakie wynikają z regulacji na szczeblu unijnym i krajowym. Zgodność ta zapewnia sprawne działanie procesu oceny WoD oraz pozwala wyłaniać projekty do dofinansowania, które wpisują się w zasady europejskie. Na podstawie oceny eksperckiej kryteriów, jakie wykorzystuje w naborach IP FE SL-ŚCP, można stwierdzić, iż generalnie kryteria te wykazują zgodność z wytycznymi. Nie zidentyfikowano kryteriów, które stałyby w zasadniczej sprzeczności z istniejącymi regulacjami. Ustalenia te potwierdzają wywiady pogłębione z ekspertami oceniającymi projekty. Ich zdaniem, zestaw kryteriów przygotowany przez IP FE SL-ŚCP nie budzi wątpliwości w zakresie zgodności z wytycznymi. Pokazuje to, że omawiana instytucja nabyła cenne doświadczenie, wyniesione z poprzedniej perspektywy finansowej, które przekłada się na profesjonalne kompetencje w zakresie tworzenia kryteriów odpowiadających wymogom prawnym i formalnym. Kryteria te są ponadto zatwierdzane przez Komitet Monitorujący FE SL 2021-2027, dzięki czemu przechodzą one dodatkową weryfikację z różnych perspektyw, co pozwala wychwycić ewentualne wady bądź nieścisłości.

Kryteria spełniające warunek przejrzystości:

- FESL 10.03 Wsparcie MŚP na rzecz transformacji, typ naboru: konkurencyjny, typ kryterium: formalne, nazwa kryterium: **Wnioskodawca NIE jest jednostką samorządu terytorialnego (lub podmiotem przez nią kontrolowanym lub od niej zależnym), która podjęła jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia nr 2021/1060.**
- FESL 01.08 Innowacje cyfrowe w MŚP, typ naboru: konkurencyjny, typ kryterium: kryterium merytoryczne, nazwa kryterium: **Projekt spełnia zasady udzielania pomocy publicznej oraz pomocy de minimis.**
- FESL 10.04 Wsparcie dużych przedsiębiorstw na rzecz transformacji, typ naboru: konkurencyjny, typ kryterium: merytoryczne, nazwa kryterium: **Luka zatrudnieniowa w rozumieniu art. 11 ust. 2 lit. h) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1056.**

Kryteria zawierające poprawne odesłania do dokumentów zewnętrznych, w tym strategii, programów, planów lub innych dokumentów dotyczących polityk publicznych:

- FESL.01.02 Badania, rozwój i innowacje w przedsiębiorstwach, typ naboru: konkurencyjny, typ kryterium: merytoryczne, nazwa kryterium: **Projekt spełnia zasady wsparcia inwestycji początkowej zgodnie z art. 14 Rozporządzenia 651/2014 (dotyczy 1 typu projektu).**

Kryteria, za pomocą których IP FE SL-ŚCP ocenia składane projekty często zawierają odniesienia do zewnętrznych dokumentów.

Stosowane kryteria najczęściej odwoływały do następujących dokumentów, wymienionych poniżej, co wynikało z zamiaru wyłonienia do dofinansowania projektów, które przyczyniać się będą do realizacji celów rozwojowych województwa śląskiego.

- Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „ŚLĄSKIE 2030” – Zielone Śląskie,
- FE SL 2021-2027,
- SZOP FE SL 2021-2027
- TPST – w odniesieniu do naborów prowadzonych przez IP FE SL-ŚCP w Priorytecie FESL.10 Fundusze Europejskie na transformacje.

Najwięcej odniesień występuje w stosunku do dokumentów przyjętych na szczeblu województwa śląskiego. Jednakże w grupie kryteriów sprawdzających zgodność projektów z politykami horyzontalnymi UE sytuacja wyglądała zgoła odmiennie, ponieważ zawierały one odwołania do rozporządzeń i wytycznych europejskich (np. Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej z dnia 26 października 2012 r. (Dz. Urz. UE C 326 z 26.10.2012, str. 391). Warto zauważyć, że odwołania do dokumentów zewnętrznych pojawiały się na dwa różne sposoby. Po pierwsze, wprost w nazwie samego kryterium – takie rozwiązanie służyło wyeksponowaniu znaczenia określonego dokumentu w procesie oceny projektów. Po drugie, w definicji kryterium, przy czym zazwyczaj towarzyszyło temu rozwiązaniu podawanie większej liczby odwołań do dokumentów zewnętrznych, co tym samym utrudniało Wnioskodawcom spełnienie kryterium, gdyż wymagało wykazania zgodności z szeregiem różnych aktów i wytycznych.

Kryteria uwzględniające wymóg uodparniania na zmiany klimatu o przewidywanej trwałości wynoszącej co najmniej pięć lat (dotyczy projektów zakładających inwestycję w infrastrukturę), zachowania, ochrony i poprawy jakości:

- FESL.01.02 Badania, rozwój i innowacje w przedsiębiorstwach, typ naboru: konkurencyjny, typ kryterium: merytoryczne, nazwa kryterium: **Zgodność projektu z politykami środowiskowymi.**

Podkreślenia wymaga fakt, iż generalnie jest to jedyne kryterium stosowane przez IP FE SL-ŚCP do oceny projektów pod kątem wpływu na środowisko naturalne i racjonalne wykorzystywanie zasobów naturalnych (jedynym wyjątkiem jest zestaw kryteriów w działaniu FESL10.01, w którym to wyodrębniono kryterium dotyczące DNSH). Pomimo faktu, definicja ww. kryterium jest bardzo rozbudowana, generalnie weryfikuje ona zgodność projektów z: zasadą zrównoważonego rozwoju; Europejskim Zielonym Ładem oraz zasadą „nie czynić poważnych szkód”. Kryterium uznaje się za niespełnione, gdy projekt jest niezgodny przynajmniej z jedną z zasad.

Na podstawie benchmarkingu porównano rozwiązania stosowane w Programie z podejściem przyjętym w innych programach regionalnych wdrażających fundusze

europejskie. Porównania były dokonywane w obszarze wsparcia kierowanego na rozwój działalności. W ramach programu Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027, Działanie 1.2 Wsparcie działalności B+R przedsiębiorstw i konsorcjów przedsiębiorstw z organizacjami badawczymi, w tym w zakresie infrastruktury B+R, projekty oceniane są w zakresie środowiskowym za pomocą kilku kryteriów:

- **Zasada zrównoważonego rozwoju i DNSH**, typ kryterium: formalne. Kryterium obligatoryjne (spełnienie jest niezbędne dla możliwości otrzymania dofinansowania). Niespełnienie kryterium skutkuje negatywną oceną formalną wniosku.
- **Zgodność projektu z prawem dotyczącym ochrony środowiska oraz prawidłowość procesu inwestycyjnego**, typ kryterium: formalne. Kryterium obligatoryjne (spełnienie jest niezbędne dla możliwości otrzymania dofinansowania). Niespełnienie kryterium skutkuje negatywną oceną formalną wniosku.
- **Zgodność projektu z zasadą zrównoważonego rozwoju**, typ kryterium: merytoryczne horyzontalne (niespełnienie kryterium skutkuje negatywną oceną merytoryczną projektu)
- **Projekt realizuje cele Europejskiego Zielonego Ładu**, typ kryterium: merytoryczne (0 punktów w kryterium nie skutkuje negatywną oceną merytoryczną projektu)

Ocena zgodności projektów z kwestiami środowiskowymi odbywa się na różnych etapach weryfikacji WoD. Dodatkowo pozwala „premiować” punktowo projekty, które wywołują pozytywne efekty środowiskowe. IZ FEW 2021-2027 wypracowała inne podejście niż IP FE SL-ŚCP do weryfikowania zgodności projektów z politykami środowiskowymi. Oba podejścia mogą być jednak z takim samym powodzeniem wdrażane w praktyce oceny WoD. Prezentacja rozwiązań z województwa wielkopolskiego obrazuje inne spojrzenie na uwzględnienie polityk środowiskowych w procesie oceny projektów, nie oznacza to jednak, że IP FE SL-ŚCP powinno przemodelować opracowany przez siebie zestaw kryteriów. Ponadto – jak ustalono w badaniu ewaluacyjnym – kryterium to sprawdza się w praktyce oceny WoD. Eksperti oceniający projekty nie zgłaszali do niego zastrzeżeń.

Kryteria nie dyskryminujące, zapewniające dostępności dla OzN i równouprawnienie płci.

- FESL 01.10 Promocja eksportu i internacjonalizacja MŚP, typ naboru: niekonkurencyjny, nazwa kryterium: **Zgodność projektu z zasadą równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.**
- FESL 01.10 Promocja eksportu i internacjonalizacja MŚP, typ naboru: niekonkurencyjny, nazwa kryterium: **Zgodność projektu z Kartą Praw Podstawowych Unii Europejskiej z dnia 26 października 2012 r. (Dz. Urz. UE C 326 z 26.10.2012, str. 391), w zakresie odnoszącym się do sposobu realizacji, zakresu projektu i Wnioskodawcy.**

W katalogu kryteriów stosowanych przez IP FE SL-ŚCP występują także takie, które nie spełniają warunków ww. zgodności.

Kryteria nie spełniające warunku przejrzystości:

FESL.10.03 Wsparcie MŚP na rzecz transformacji, typ naboru: konkurencyjny, typ kryterium: formalne, nazwa kryterium: **Poprawność wypełnienia wniosku oraz spójność zapisów**. Nieprzejrzystość tego kryterium wynika z kilku powodów. Po pierwsze, zawiera ogólne odniesienia do SZOP FE SL 2021-2027, bez wskazania, na które zapisy Wnioskodawca powinien zwrócić uwagę. Po drugie, kryterium jest bardzo złożone i sprawdza wiele aspektów, w tym takich, które bezpośrednio nie wynikają z nazwy kryterium (np. wskaźniki). Po trzecie, nie precyzuje, co oznacza, że zapisy wniosku są spójne. Innymi słowy, Wnioskodawca przy tak skonstruowanej definicji nie dowie się, w jakie części WoD powinny być spójne ze sobą i jak tę spójność wykazać.

- **Propozycja modyfikacji (zalecenie):** Proponuje się dodanie zapisu „Weryfikacji podlega spójność zapisów w złożonej przez Wnioskodawcę dokumentacji projektowej, a także w ramach samego formularza wniosku aplikacyjnego”, który pozwoli doprecyzować rozumienie spójności. Należy również uszczegółowić odwołanie do założeń przyjętych w SZOP FE SL 2021-2027.

Kryteria zawierające niepoprawne odesłania do dokumentów zewnętrznych, w tym do strategii, programów, planów lub innych dokumentów dotyczących polityk publicznych:

FESL.10.03 Wsparcie MŚP na rzecz transformacji, typ naboru: konkurencyjny, typ kryterium: merytoryczne, nazwa kryterium: **Projekt realizuje cele działania wskazane w SZOP FE SL 2021-2027 dla którego ogłoszono nabór dla danego typu projektu oraz TPST WSL**, brak zgodności w zakresie odwołań do dokumentów strategicznych.

- **Propozycja modyfikacji (zalecenie):** Uszczegółowienie informacji o typach projektów wskazanych w SZOP FE SL 2021-2027 oraz doprecyzowanie wyzwań i celów określonych w TPST lub przedstawienie informacji, do jakiego fragmentu TPST odwołuje się kryterium.

Kryteria dyskryminujące, nie zapewniające dostępności dla OzN i równouprawnienia płci: nie zidentyfikowano kryteriów o sile dyskryminacyjnej.

4.4.2 Ocena wpływu kryteriów na osiągnięcie celów FE SL 2021-2027

W zestawie kryteriów stosowanych przez IP FE SL-ŚCP w procesie oceny projektów można zidentyfikować te kryteria, które ukierunkowane są na realizację celów stawianych w kluczowych dokumentach strategicznych. Takie rozwiązanie co do zasady pozwala wybierać do dofinansowania te projekty, które przyczyniają się do osiągnięcia celów społecznych lub gospodarczych, które władze województwa

śląskiego uznały za potrzebne i uzasadnione. W zależności od naboru, oceniano projekty pod kątem zgodności z celami strategii przy pomocy 1-2 kryteriów.

Do grupy przykładowych kryteriów, które sprawdzają zgodność z celami strategii należy zaliczyć:

- FESL.10.03 Wsparcie MŚP na rzecz transformacji, typ naboru: konkurencyjny, typ kryterium: merytoryczne, nazwa kryterium: **Zgodność projektu ze Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego „ŚLĄSKIE 2030” – Zielone Śląskie.**

Wśród ocenianych kryteriów są takie, które odnoszą się do wskaźników realizowanych w ramach Działań, są to:

- FESL.10.04 Wsparcie dużych przedsiębiorstw na rzecz transformacji, typ naboru: konkurencyjny, typ kryterium: merytoryczne, nazwa kryterium: **Realizacja wskaźników.**

IP FE SL-ŚCP opracowało osobne kryteria, które mają służyć weryfikacji zgodności projektów z założeniami i kierunkami TPST. Projekty te, mają strategiczne znaczenie dla społeczno-gospodarczego rozwoju regionu i przygotowania gospodarki województwa śląskiego do transformacji w kierunku osiągnięcia neutralności klimatycznej, zgodnie z unijnymi celami polityki klimatycznej.

Wśród ocenianych kryteriów są również takie, które dotyczą TPST są to:

- FESL.10.03 Wsparcie MŚP na rzecz transformacji, typ naboru: konkurencyjny, typ kryterium: merytoryczne, nazwa kryterium: **Projekt realizuje cele działania wskazane w SZOP FE SL 2021-2027 dla którego ogłoszono nabór dla danego typu projektu oraz TPST WSL.**

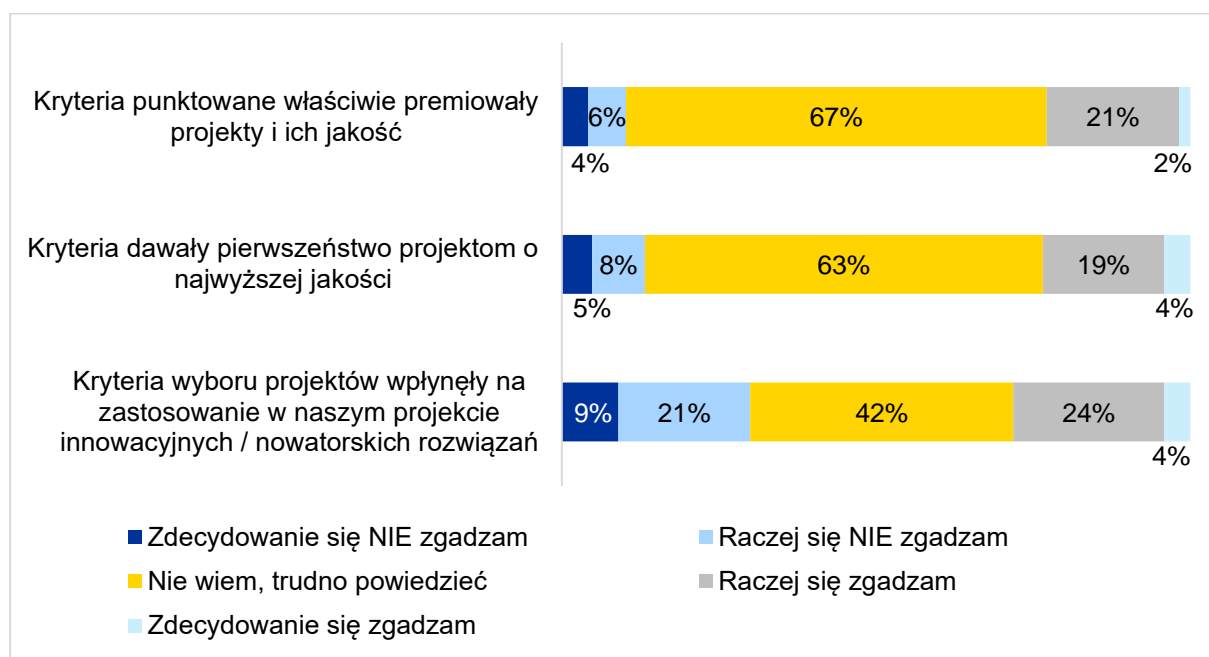
O ocenę kryteriów stosowanych przez IP FE SL-ŚCP zapytano Wnioskodawców, którzy ubiegali się o wsparcie finansowe w naborach organizowanych przez ww. ION. Zebrane wyniki nie dają jednak jednoznacznej odpowiedzi na temat tego, czy i w jakim stopniu kryteria wpływały na jakość projektów. Zdecydowana większość respondentów nie umiała się odnieść do kwestii premiowania przez kryteria projektów o wysokiej jakości. Wynika to z faktu, iż konstrukcja kryteriów i sposób oceny projektów stanowią skomplikowane zagadnienie, wymagające posiadania odpowiedniej, specjalistycznej wiedzy, by móc je rzeczowo ocenić. Trzeba też dodać, iż Wnioskodawcy często korzystają z usług profesjonalnych firm konsultingowych, którym zlecają przygotowanie dokumentacji aplikacyjnej. Sami więc Wnioskodawcy mogą nie być dostatecznie zorientowani w tematach poruszanych w badaniu. Wśród respondentów, którzy zajęli określone stanowisko wobec przedstawionych twierdzeń dominowało jednakże przekonanie, że kryteria punktowane właściwie premiowały projekty i ich jakość (łącznie 23% zaznaczonych odpowiedzi¹⁷⁶) oraz że dawały one pierwszeństwo projektom o najwyższej jakości (również 23%). Nieco inaczej jednak rozłożyły się odpowiedzi ankietowanych, gdy mieli oni odnieść się do stwierdzenia,

---

¹⁷⁶ Suma odpowiedzi „raczej się zgadzam” i „zdecydowanie się zgadzam”.

że kryteria wyboru wpłynęły na zastosowanie w projektach innowacyjnych rozwiązań. Odsetek respondentów, którzy nie potrafili zająć stanowiska w tej kwestii choć nadal był wysoki, to jednocześnie był znacznie niższy niż w przypadku dwóch poprzednich stwierdzeń. Blisko 1/3 ankietowanych odpowiedziała jednak, że nie zastosowali w swoich projektach nowatorskich rozwiązań w odpowiedzi na obowiązujące kryteria. 28% badanych zadeklarowało, że kryteria miały wpływ na zastosowanie innowacyjnych rozwiązań. Na podstawie zebranych wyników trudno uważać, by kryteria oceny projektów w istotny sposób miały pobudzać Wnioskodawców do tworzenia lepszych, bardziej innowacyjnych projektów. Trzeba jednocześnie pamiętać, że w badaniu ilościowym w dużym stopniu wzięli udział Wnioskodawcy, którzy uczestniczyli w naborach finansowanych z FST, który kładzie główny nacisk na odejście od branży górniczej nie zaś na rozwój innowacyjności, tak jak ma to miejsce w działaniach przypisanych do Priorytetu FESL.01.00. Niezależnie jednak od struktury próby badawczej wydaje się, iż wyniki badania świadczą o potrzebie otwarcia dyskusji nad potrzebą i możliwościami modyfikacji niektórych kryteriów, tak aby tematyka innowacyjności była mocniej premiowana w procesie oceny.

Wykres 29. Wpływ kryteriów na jakość projektów w opinii Wnioskodawców

Źródło: badanie ilościowe z wnioskodawcami (n=167) biorących udział w naborach IP FE SL-ŚCP spośród 739 wszystkich badanych wnioskodawców.

Ocena siły oddziaływania kryteriów polegała na sprawdzeniu związku pomiędzy wynikiem oceny projektu a jego znaczeniem z punktu widzenia realizacji celów FE SL 2021-2027. Zweryfikowano, czy typy kryteriów inne niż ogólne formalne i ogólne horyzontalne różnicowały oceny WoD. Niska siła oddziaływania identyfikowana jest w sytuacji, gdy kryteria merytoryczne (w szczególności nawiązujące do celów, wskaźników, efektywności wydatków), nie pozwala na różnicowanie oceny projektów ze względu na ich potencjalny wpływ na realizację celów FE SL 2021-2027.

W przypadku kryteriów stosowanych przez IP FE SL-ŚCP w procesie oceny walidacja nie wykazały, aby charakteryzowały się one siłą oddziaływania. Wynika to z przyjętego sposobu oceny kryteriów odnoszących się do zgodności z dokumentami strategicznymi regionu. Temat ten zostanie szerzej omówiony w części dotyczącej stosowanego sposobu oceny kryteriów.

W ramach benchmarkingu starano się dokonać przeglądu dobrych praktyk w zakresie kryteriów odnoszących się do celów dokumentów strategicznych. Interesujące rozwiązania odnaleziono w programie Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027. W ramach naboru nr FEWM.01.02-IP.02-004/24, Działania 01.02 Działalność B+R+I przedsiębiorstw, Priorytet 1 Gospodarka, przewidziano kryterium o nazwie **Projekt wykazuje wpływ na rozwój co najmniej jednej inteligentnej specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego**. Wpływ na rozwój inteligentnych specjalizacji rozumiany jest jako spełnienie co najmniej dwóch z poniższych warunków:

- „wpływ na eliminowanie negatywnego wpływu zagrożeń i/lub wpływ na wykorzystanie szans zdiagnozowanych w analizie SWOT dla danej inteligentnej specjalizacji
- wpływ na wzmocnienie silnych stron i/lub eliminację słabych stron zdiagnozowanych w analizie SWOT dla danej inteligentnej specjalizacji
- dyfuzję wyników projektu na więcej niż jeden podmiot działający w obszarze danej inteligentnej specjalizacji
- stworzenie w wyniku projektu możliwości eksportowych w ramach danej specjalizacji i/lub generowanie potencjalnego wzrostu współpracy w europejskich łańcuchach wartości
- wpływ na kreowanie współpracy pomiędzy środowiskiem naukowym, biznesowym, otoczeniem biznesu, administracją w obrębie co najmniej jednej specjalizacji w wyniku realizacji projektu¹⁷⁷”.

Kryterium stosowane jest przez IP FE SL-ŚCP w naborach FESL.01.02 lub FESL.01.10. w celu sprawdzenia oddziaływania na regionalne inteligentne specjalizacje zawiera się w kryterium o nazwie Zgodność projektu z Regionalną Strategią Innowacji Województwa Śląskiego 2030 – Inteligentne Śląskie. W definicji kryterium zapisano, że „oceniający weryfikują czy projekt jest zgodny z Regionalną Strategią Innowacji Województwa Śląskiego 2030 – Inteligentne Śląskie. Projekt musi się wpisywać w co najmniej jedną z inteligentnych specjalizacji województwa śląskiego”. Definicja kryterium nie określa jednak, jaki jest pożądany wpływ na rozwój inteligentnych specjalizacji, co stanowi istotny mankament. Idąc za przykładem stosowanych rozwiązań z województwa warmińsko-mazurskiego należy zastanowić się nad możliwością doprecyzowania zapisów kryteriów tak, aby kierunkowały one pożądany wpływ projektów na rozwój gospodarczy regionu. Nie musi to jednak

---

¹⁷⁷ Kryteria wyboru projektów dla Priorytetu 1 Gospodarka, Działania 01.02 Działalność B+R+I przedsiębiorstw programu Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027. Typ 1 projektu: infrastruktura badawczo-rozwojowa, w tym centra badawczo-rozwojowe

oznaczają bezkrytycznego korzystania z rozwiązań z innego regionu. W trakcie warsztatu rekomendacyjnego z udziałem przedstawicieli IZ FE SL 2021-2027 oraz IP FE SL 2021-2027, w tym IP FE SL-ŚCP, podjęto dyskusję nad możliwymi modyfikacjami w tym zakresie. W wyniku dyskusji ustalono, że doprecyzowanie kryterium mogłoby polegać na uwzględnieniu w definicji kryterium konkretnych celów operacyjnych/szczegółowych i/lub kierunków działań wskazanych w dokumentach strategicznych. **Rekomenduje się** zatem, aby doprecyzować, jakie konkretnie cele operacyjne/szczegółowe i/lub kierunki działań wskazanych w dokumentach strategicznych są realizowane przez oceniane projekty.

4.4.3 Ocena jakości i katalogu kryteriów

Jednoznaczność definicji, spójność wewnętrzna kryteriów oraz ich weryfikowalność

Ocena **jednoznaczności** przede wszystkim polegała na weryfikacji:

- czy w definicji kryterium jest informacja co będzie oceniane, co wpływa na wynik oceny spełniania kryterium;
- czy są wyjaśnione pojęcia, terminologia związana z kryterium;
- czy można uznać, że definicja przesądza, w jakiej sytuacji kryterium uznaje się za spełnione albo niespełnione;
- czy opis sposobu oceny kryterium (zerojedynkowy lub wg skali punktowej) został właściwie sformułowany, tj. nie budzi wątpliwości, co i jak powinno być ocenione, np. za co dokładnie przyznawana będzie dana liczba punktów, lub jakie warunki muszą być spełnione, aby pozytywnie przejść ocenę wg kryterium), czy jasna jest informacja o częściowych ocenach składających się na ogólną ocenę kryterium lub czynnikach decydujących o różnicowaniu jego oceny.

Ocena kryteriów pod kątem **weryfikowalności** obejmowała sprawdzenie:

- czy kryterium określa wyczerpująco informacje lub dokumenty potrzebne ION do potwierdzenia spełniania kryterium oraz czy odnosi się do aktualności tych informacji lub dokumentów,
- czy właściwie przypisano do kryterium możliwość/ brak możliwości uzupełnienia - czy w tym zakresie występuje zgodność z Regulaminem¹⁷⁸,

Oceniano również, czy kryterium i jego składowe są **spójne wewnętrznie**, tj. czy występuje związek między poszczególnymi elementami kryterium: nazwą - definicją - opisem sposobu oceny.

Ocena ekspercka kryteriów pozwoliła stwierdzić, że większość kryteriów opracowanych przez IP FE SL-ŚCP nie budzi zastrzeżeń pod względem

---

¹⁷⁸ Regulamin określa, w jakim zakresie można uzupełnić lub poprawić wniosek, co wynika to z art. 51 ust. 1 pkt 8 ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie fin. 2021–2027. Na taką możliwość wprost wskazuje art 55.1 ww. ustawy. Zgodnie z Wytycznymi, właściwa instytucja nie musi umożliwiać uzupełniania lub poprawiania wniosku. Wtedy wskazuje to wprost w regulaminie.

jednoznaczności. Definicje kryteriów podają, co będzie oceniane i w jaki sposób wpływać to będzie na ocenę projektu. W tworzeniu kryteriów i ich definicjach próbowano stosować prostą, łatwą do zrozumienia terminologię tak, aby nie powstawały problemy z ich zrozumieniem i interpretacją. Szczególnie należy wysoko ocenić kryteria merytoryczne (zerojedynkowe i punktowe), ponieważ zawierają one wszystkie niezbędne informacje, na podstawie których można rozstrzygnąć, w jakiej sytuacji kryterium uznaje się za spełnione albo niespełnione. Nieco gorzej wypada ocena kryteriów formalnych. Ich wspólnym mankamentem jest to, iż nie wskazują one, jaki warunek ma być spełniony by przyznać projektowi punkt. Dodać trzeba, że w ramach kryteriów formalnych weryfikacja obejmuje niejednokrotnie wiele aspektów, co może generować wątpliwości, jaki zakres wymogów musi być spełniony, aby spełnić kryterium. IP FE SL-ŚCP przyjęło, że w celu spełnienia kryteriów formalnych wymagane jest, by wszystkie wymagane aspekty były uwzględnione w projekcie. Choć samo założenie należy ocenić pozytywnie, to wydaje się koniecznym, aby rozwiązanie to znalazło odzwierciedlenie w sposobie zdefiniowania kryteriów. Ocena kryteriów pod kątem weryfikowalności nie wykazała żadnych uchybień. Wysoko należy też ocenić spójność wewnętrzną kryteriów.

Z punktu widzenia oceny jednoznaczności kryterium istotne jest to, w jaki sposób Wnioskodawcy oceniają kryteria w tym zakresie oraz w jakim stopniu kryteria te umożliwiają rzetelną ocenę projektów dokonywaną przez ekspertów.

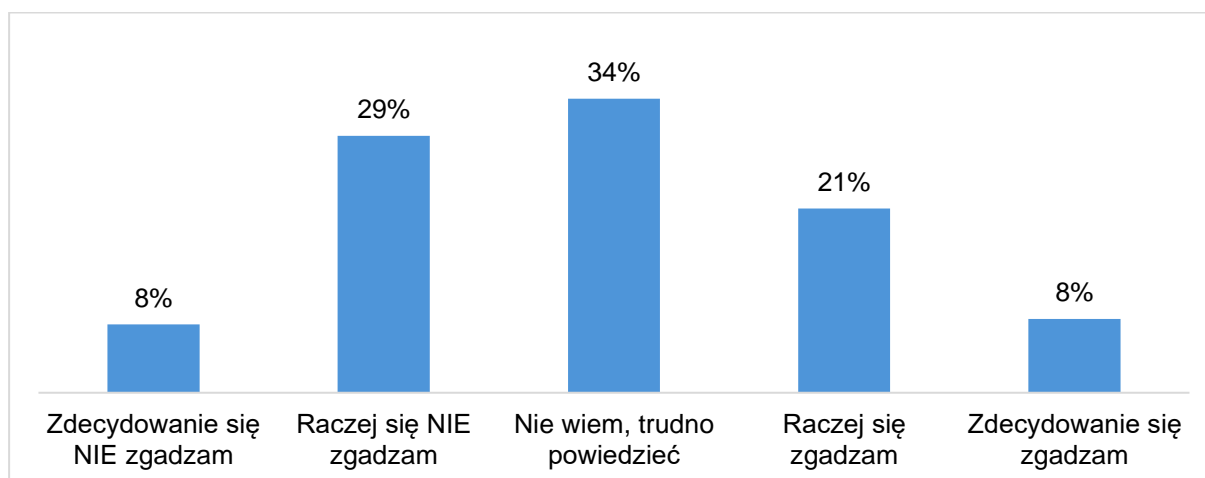
Niemal 40%¹⁷⁹ Wnioskodawców naborów organizowanych przez IP FE SL-ŚCP nie dostrzegło problemu z niejednoznacznością, niespójnością czy brakiem precyzji kryteriów. Oznacza to więc, iż postrzegali oni kryteria jako optymalne, nie generujące trudności w przygotowaniu wniosku aplikacyjnego. 1/3 respondentów nie potrafiła zająć wyraźnego stanowiska w tej sprawie. 29% ankietowanych zgodziło się ze stwierdzeniem, że „wśród kryteriów były kryteria trudne do zrozumienia (niespójne, niejednoznaczne, mało precyzyjne).

W badaniu ilościowym próbowano także zidentyfikować te kryteria, które jawiły się Wnioskodawcom jako nieprecyzyjne i niezrozumiałe. Wskazywano kryterium odnoszące się do CSR (były ono stosowane w naborach w ramach działań FESL.10.01 oraz FESL.10.03). Pełna nazwa tego kryterium brzmiała następująco: Realizacja projektu z uwzględnieniem społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR - Corporate Social Responsibility). Kryterium to premiowało projekty, które zawierały różne rodzaje działań CSR (np. działania na rzecz lokalnej społeczności, działania proekologiczne itd.). Problem jednak w tym, iż nie określało ono, jaki zakres działań CSR należy zrealizować, aby otrzymać maksymalną liczbę punktów. Znamienne jest to, że w drugim naborze w działaniu FESL.10.03 zestaw kryteriów nie zawierał już kryterium, które negatywnie zostało ocenione przez Wnioskodawców.

---

¹⁷⁹ Suma odpowiedzi: zdecydowanie się nie zgadzam oraz raczej się nie zgadzam.

Wykres 30. Ocena niejednoznaczności, niespójności, braku precyzyjności kryteriów przez Wnioskodawców

Źródło badanie ilościowe z wnioskodawcami (n=167) biorących udział w naborach IP FE SL-ŚCP spośród 739 wszystkich badanych wnioskodawców.

W ocenie kryteriów pod kątem jednoznaczności istotna jest też perspektywa ekspertów oceniających projekty. Podkreślali oni, iż ocenianie zdecydowanej większości kryteriów nie wiązało się z trudnościami interpretacyjnymi. Wywiady pogłębione pozwoliły jednak wskazać kryterium, które budziło pewne wątpliwości. Kryterium sprawdzające wykorzystanie dobrych praktyk w zakresie transformacji – jak wynika z badań jakościowych – nie spełniało warunku jednoznaczności. Również było ono stosowane w pierwszym naborze w działaniu FESL.10.03 (w drugim naborze IP FE SL-ŚCP zrezygnowało z posługiwania się tym kryterium do oceny projektów). Pojęcie dobrych praktyk jest pojęciem nieostrym. Ponadto nie wskazano katalogu dobrych praktyk, przez co Wnioskodawcy dosyć swobodnie podawali rozwiązania, które uważali za przykłady dobrych praktyk. Mankamenty tego kryterium utrudniały proces oceny.

W ramach analizy walidacji sprawdzono, czy kryteria są wystarczająco klarowne. Ocena klarowności kryteriów polegała na weryfikacji jasności, precyzyjności opisu kryteriów, sprawdzeniu czy kryteria określają, co ma być przedmiotem oceny i jakie wymogi musi spełniać projekt, aby uzyskać określoną ocenę – czy kryteria są narzędziem obiektywnej i powtarzalnej oceny weryfikowano poprzez wykrycie nadmiernych rozbieżności w ocenach. Wysoki poziom klarowności dotyczy tych kryteriów, w których oceny ekspertów oceniających WoD są zbliżone (nie występuje „znacząca rozbieżność” ocen). Podstawą do stwierdzenia niskiego poziomu klarowności jest wystąpienie „znaczących rozbieżności” w ocenie wniosku o dofinansowanie. Im wyższą rozbieżność identyfikuje się w przyznawanych ocenach, tym niższą ocenę uzyskują kryteria w aspekcie klarowności. W analizie klarowności uwzględniono wnioski ocenione przez obydwu ekspertów oceniających. Zgodność ocen ekspertów sprawdzano na trzech poziomach: (a) ocena wszystkich wniosków ION, (b) z dodatkowym podziałem na kryteria oraz (c) w podziale na wnioski, które uzyskały finansowanie i nie uzyskały go. W celu zbadania stopnia zgodności ocen

ekspertów wykorzystano współczynnik Alfa Krippendorffa. Współczynnik obliczano wówczas, gdy wystąpił brak zgodności ocen ekspertów. W przypadku pełnej zgodności współczynnik ten wynosi 1¹⁸⁰. Współczynnik zgodności dla ocen ekspertów w przypadku kryteriów formalnych i merytorycznych zerojedynkowych wyniósł 1, co oznacza pełną zgodność. W przypadku kryteriów merytorycznych punktowych współczynnik przyjął wartość 0,994, co należy interpretować jako bardzo wysoki poziom zgodności. Wyniki walidacji potwierdzają, iż kryteria stosowane w procesie oceny w naborach prowadzonych przez IP FE SL-ŚCP są klarowne.

W ramach badania zidentyfikowano kryteria wymagające modyfikacji jeśli chodzi o jednoznaczność definicji. Braki w zakresie jednoznaczności definicji dotyczą ogółu kryteriów formalnych. Nie ma jednak potrzeby omawiać każdego kryterium formalnego z osobna. Wystarczy wskazać powszechnie występujący problem na przykładzie jednego kryterium formalnego, a następnie propozycję modyfikacji kryterium odnieść do ogółu kryteriów formalnych.

Typ kryterium: formalne

FESL.10.01 Wykorzystanie terenów zdegradowanych w celu rozwoju regionu poprzez inwestycje przedsiębiorstw, nazwa kryterium: **Kwalifikowalność podmiotowa wnioskodawcy**.

- Brak jednoznaczności w zakresie wskazania warunków, jakie mają być spełnione, aby przyznać projektowi punkt.
- **Propozycja modyfikacji (zalecenie):** Dodanie do definicji kryterium następującego zwrotu: kryterium jest spełnione, kiedy oceniający uzna, że Wnioskodawca spełnia wszystkie wymagane aspekty lub kryterium nie jest spełnione, kiedy oceniający uzna, że Wnioskodawca nie spełnia przynajmniej jednego z wyżej wymienionych aspektów.

Typ kryterium: merytoryczne

Z uwagi na fakt, iż kryteria merytoryczne, które zawierały mankamenty, nie są już stosowane w procesie oceny przez IP FE SL-ŚCP, nie będą one przedmiotem analizy pod kątem możliwych modyfikacji.

Stosowany sposób oceny kryteriów

Weryfikowano czy: (a) stosowany sposób oceny kryterium (zerojedynkowa, punktowa) umożliwia przeprowadzenie właściwej oceny; (b) czy sposób przyznania punktów / oceny zerojedynkowe wskazano jednoznacznie¹⁸¹; (c) (dotyczy kryteriów

---

¹⁸⁰ Interpretacja współczynnika zgodności ocen Krippendorffa: Alfa = 1 – zgodność idealna, Alfa = 0,9 – 0,99 – bardzo wysoka zgodność, Alfa = 0,89 – 0,70 – wysoka zgodność, Alfa = 0,60 – 0,69 – zadowalająca zgodność, Alfa < 0,6 niezadowalająca zgodność.

¹⁸¹ Weryfikowano czy w przypadku oceny punktowej, nie budzi wątpliwości, co i jak powinno być zmierzone, np. za co dokładnie przyznawana jest dana liczba punktów; czy w przypadku oceny zerojedynkowej nie budzi wątpliwości, jakie warunki muszą być spełnione, aby pozytywnie przejść ocenę wg kryterium 0-1 lub; [dotyczy kryteriów z ustalonym minimum punktowym] czy nie budzi

punktowych, w tym z ustalonym minimum punktowym) czy liczba punktów/znaczenie kryterium jest właściwa; (d) czy kryterium powinno/nie powinno pełnić funkcji kryterium rozstrzygającego.

Stosowany przez IP FE SL-ŚCP sposób oceny projektów opiera się na kryteriach zerojedynkowych i punktowych, przy czym tych pierwszych jest zdecydowanie więcej niż drugich. W zależności od naboru udział kryteriów zerojedynkowych w ogólnej liczbie kryteriów kształtuje się na poziomie od 58 do 67%. Oznacza to, że mniej więcej 2/3 kryteriów wykorzystywanych w ocenie projektów nie różnicuje projektów pod kątem stopnia spełnienia określonych wymogów, a jedynie w zakresie tego, czy dany warunek jest po prostu spełniony. Na dywersyfikację ocen punktowych „pracuje” tak naprawdę 9-11 kryteriów punktowych. Zdaniem ekspertów oceniających projekty, jest to jednak wystarczająca liczba do wyłonienia najlepszych projektów.

Rozwiązaniem, które usprawnia proces wyboru projektów w przypadku uzyskania identycznej liczby punktów przez kilka projektów, są kryteria rozstrzygające. Trzeba jednak stwierdzić, że IP FE SL-ŚCP sięgało po to rozwiązanie nie w każdym naborze konkurencyjnym (wyjątkiem był np. nabór w ramach działania FESL.10.04, w którym zrezygnowano z takiego rozwiązania z uwagi na skorzystanie wyłącznie z kryteriów zerojedynkowych). Kryteria te nie zostały też wbudowane w sposób oceny projektów w naborze w działaniu FESL.01.10 ze względu na niekonkurencyjny tryb wyboru. W tego typu naborach nie ma potrzeby wykorzystywania kryteriów rozstrzygających.

Dodatkowym rozwiązaniem, które pełniło funkcję selekcyjną było wprowadzanie w niektórych naborach (np. FESL.10.03) progu punkowego, którego przekroczenie było konieczne, by uzyskać pozytywną ocenę merytoryczną (próg punktowy IP FE SL-ŚCP wprowadziła we wszystkich naborach, gdzie występują kryteria merytoryczne punktowane). W przypadku wspomnianego wyżej działania¹⁸², każdy projekt mógł otrzymać maksymalnie 41 punktów w kryteriach punktowanych. WoD otrzymywały ocenę pozytywną w przypadku spełnienia wszystkich kryteriów zerojedynkowych oraz uzyskania co najmniej 18 punktów, co stanowiło 44% możliwej do zdobycia liczby punktów. Nie był to więc wyśrubowany próg punktowy, natomiast stosowanie tego rozwiązania należy ocenić pozytywnie, gdyż pozwala na odsiewanie projektów, które z uwagi na niską jakość merytoryczną nie powinny mieć szans na uzyskanie dofinansowania z funduszy europejskich.

Natomiast rozwiązaniem, które nie jest stosowane przez IP FE SL-ŚCP, są wagi punktowe. W ramach badania jakościowego próbowaliśmy określić, czy jest potrzeba wprowadzenia tego typu rozwiązania. Na podstawie zebranego materiału badawczego z realizacji IDI możemy powiedzieć, że nie dostrzega się wartości w zastosowaniu wag punktowych. Ponadto, jak zauważono, analogiczną funkcję co wagi punktowe pełnią kryteria rozstrzygające.

---

wątpliwości, jak/za co przyznane będą punkty w ramach dopuszczalnych limitów wyznaczonych minimalną i maksymalną liczbą punktów, które można uzyskać za dane kryterium w zależności od oceny stopnia spełniania danego kryterium.

¹⁸² Dotyczy naboru nr FESL.10.03-IP.01-058/23.

Ocena kryteriów pod kątem przypisania im określonej liczby punktów nie wykazała większych uchybień. Należy stwierdzić, że IP FE SL-ŚCP prawidłowo przypisało wartości punktowe poszczególnym kryteriom punktowym. Taką ocenę podzielają również uczestnicy wywiadów pogłębionych. Dobór kryteriów rozstrzygających również nie budzi zastrzeżeń. Dla przykładu: w naborze w ramach działania FESL.01.02 kryteriami rozstrzygającymi były: Efektywność i opłacalność realizacji projektu, Zapotrzebowanie rynku na produkt oraz Wdrożenie rezultatów projektu planowane jest na terenie województwa śląskiego. Są to kryteria, które w przypadku tematyki naboru, ogniskującej się na działaniach B+R i innowacjach w przedsiębiorstwach, odgrywają zasadniczą rolę.

Ocena siły selekcyjnej stosowanych kryteriów polegała na identyfikacji typów kryteriów, które mają decydujące znaczenie dla wyboru projektów do dofinansowania, oraz kryteriów, które nie odgrywają w tym zakresie istotnej roli. Kryteria o wysokiej sile selekcyjnej rozumiane są jako kryteria, które pozwalają na różnicowanie ocen projektów i na wybór projektów do dofinansowania ze zbioru wszystkich ocenianych. Kryteria o niskiej sile selekcyjnej to takie, które mają ograniczony potencjał do dywersyfikacji ocen wniosków - oceny przyznawane w ramach tych kryteriów nie determinują wyboru projektów do dofinansowania¹⁸³.

Wyniki walidacji pozwoliły stwierdzić, iż kryteria formalne i kryteria merytoryczne zerojedynkowe mają umiarkowaną siłę selekcyjną (odpowiednio: -0,526 i -0,609), natomiast kryteria merytoryczne punktowe nie mają siły selekcyjnej. Oznacza to, że punktem krytycznym oceny wniosku jest ocena formalna i merytoryczna zerojedynkowa. To te kryteria odsiewają projekty. To, że kryteria merytoryczne punktowe nie odgrywają roli w zakresie selekcji projektów wynika z kilku powodów. Po pierwsze, ich spełnienie nie jest obligatoryjne tak jak ma to miejsce w przypadku kryteriów formalnych i merytorycznych zerojedynkowych. Po drugie, minimalny pułap punktowy, jaki trzeba przekroczyć, nie jest wysoko ustawiony. I wreszcie po trzecie, udział kryteriów punktowych w ogólnej liczbie kryteriów utrzymuje się na relatywnie niskim poziomie.

Spójność i kompletność katalogu kryteriów w ramach ocenianych naborów

Stosowany w naborach przez IP FE SL-ŚCP katalog kryteriów oceniający projekty posiada wiele mocnych stron. Należy do nich: zgodność z wytycznymi, jednoznaczność, weryfikowalność, spójność wewnętrzna, a także prosty i zrozumiały

---

¹⁸³ Siłę selekcji zbadano za pomocą statystycznego testu Z dla proporcji. Test ten pozwala porównanie proporcji danej zbiorowości i wskazanie, czy różnica między nimi jest istotna statystycznie. W tym badaniu sprawdzano proporcję wniosków, które według danego kryterium otrzymały dofinansowanie, a które go nie otrzymały. Jako wskaźnik siły selekcji zastosowano miarę wielkości efektu dla proporcji (Cohen's H effect size). Wskaźnik ten mówi o tym w jakim stopniu różnią się dwie proporcje między sobą. Gdy Cohen's H jest poniżej wartości 0,3 to wówczas mówi się, że różnica pomiędzy proporcjami jest tak mała, że nie bierze się jej pod uwagę. Zakres między 0,3 a 0,5 wskazuje na małą różnicę między proporcjami, 0,5-0,8 na umiarkowaną, a powyżej 0,8 na wysoką. Znak ujemny przy współczynniku wskazuje na to, że wyższą wartość ma proporcja, występująca jako druga w kolejności.

podział na kryteria formalne i merytoryczne. Nie oznacza to jednak, że katalog ten nie posiada słabych stron.

(Rekomendacja) Kryteria przeciętnie radzą sobie z zapewnieniem wysokiego stopnia realizacji celów zawartych w dokumentach strategicznych. Podejście stosowane w innych regionach (np. w województwie warmińsko-mazurskich) mogą być inspiracją do poprawienia zestawu kryteriów w tym zakresie. Należy zwrócić uwagę na doprecyzowanie zapisów definicji kryteriów związanych ze zgodnością z dokumentami strategicznymi regionu w taki sposób, by wyeksponować oczekiwany wpływ projektów na realizację konkretnych celów operacyjnych/szczegółowych i/lub kierunków działań wskazanych w dokumentach strategicznych.

Z badania ilościowego wynika postulat usunięcia z katalogu niektórych kryteriów. Dotyczy to takich kryteriów, które dotyczą komplementarności, CSR czy też dobrych praktyk. Jak jednak pokazuje ewolucja procesu oceny, część tych kryteriów nie jest już wykorzystywana w procesie oceny. Jedynie kryterium dotyczące komplementarności projektu nadal jest integralnym elementem procesu oceny.

5 Wnioski, rekomendacje i zalecenia

5.1 Rekomendacje

Lp.	Treść wniosku (wraz ze wskazaniem strony w raporcie)*	Treść rekomendacji	Sposób wdrożenia	Adresat rekomendacji	Termin wdrożenia rekomendacji	Klasa rekomendacji **
1.	DRT na początku obecnej perspektywy finansowej zarekomendował poszczególnym ION sposób przyjmowania/ aktualizowania kryteriów dla poszczególnych Działań polegający na tym, że przyjmowane przez KM FE SL (w formie uchwał) zestawy kryteriów miały obejmować zarówno kryteria ogólne (wspólne), jak i kryteria specyficzne. Rozwiązanie to zostało różnie ocenione przez przedstawicieli poszczególnych ION. W ramach badania zidentyfikowano, że może być ono dodatkowym obciążeniem dla pracowników ION. Po pierwsze, takie rozwiązanie	Dopuszczenie możliwości zmiany przez ION stosowanego dotychczas sposobu przyjmowania oraz aktualizowania już przyjętych zestawów kryteriów ogólnych i specyficznych/szczegółowych.	Poszczególne ION mogą przeanalizować zasadność zmiany stosowanego dotychczas sposobu przyjmowania oraz aktualizowania już przyjętych zestawów kryteriów ogólnych i specyficznych/szczegółowych. Należy przy tym mieć na uwadze, że zmiana dotychczasowego sposobu aktualizowania już przyjętych zestawów kryteriów będzie musiała być poprzedzona przeprowadzeniem przez ION analizy uwarunkowań formalno-prawnych – w	DRT DFR IP FE SL- WUP IP FE SL- ŚCP	31.12.2025	Programowa operacyjna

Lp.	Treść wniosku (wraz ze wskazaniem strony w raporcie)*	Treść rekomendacji	Sposób wdrożenia	Adresat rekomendacji	Termin wdrożenia rekomendacji	Klasa rekomendacji **
	<p>powoduje, że dokumenty z kryteriami każdorazowo liczą wiele stron, z czego znaczna część jest powtarzalna. Po drugie, w przypadku aktualizowania jakiegokolwiek kryterium ogólnego (wspólnego), konieczne jest/ będzie ponowne przyjmowanie uchwał dla tych Działań, w których wcześniej przyjęto już kryteria specyficzne i zarazem planowane są w nich kolejne nabory. Mimo wydanej przez DRT rekomendacji, od czerwca 2024r. DFS zmienił sposób przyjmowania kryteriów ogólnych – od tego momentu są one przyjmowane oddzielnie od kryteriów szczegółowych dla poszczególnych Działań. (str. 139)</p>		<p>celu stwierdzenia czy i na jakich zasadach zmiana taka jest możliwa w sytuacji, kiedy pierwotny sposób przyjmowania kryteriów (uchwał) był inny.</p>			

Lp.	Treść wniosku (wraz ze wskazaniem strony w raporcie)*	Treść rekomendacji	Sposób wdrożenia	Adresat rekomendacji	Termin wdrożenia rekomendacji	Klasa rekomendacji **
2.	<p>W przypadku kryterium merytorycznego specyficznego Komplementarność transnarodowa, transgraniczna i międzyregionalna stosowanego przed DFR (w Działaniu FESL.09.01 Zwiększenie roli kultury i turystyki w rozwoju subregionalnym - ZIT) stwierdzono brak przejrzystości i jednoznaczności w zakresie stosowanych pojęć. Nie jest jasne jak rozumieć określenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> • „działania” przewidziane w Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego, programach Interreg Europa oraz Europa Środkowa związanych z kulturą i turystyką, • „dobre praktyki” z tych programów/ strategii z 	<p>Rekomenduje się dookreślenie sformułowań: „działania” oraz „dobre praktyki”.</p>	<p>Należy wyjaśnić to, jak rozumieć "działania" - czy to mają być konkretne projekty/ inwestycje, czy założone kierunki działań? Jeśli zaś mają to być projekty/ inwestycje, to czy mają być one już w realizacji w dniu ogłoszenia naboru, czy mogą być dopiero planowane (do dofinansowania). Analogicznie należy wyjaśnić to, jak rozumieć w tym przypadku „dobre praktyki” – np. czy mają to być jakieś konkretne rozwiązania (techniczne, organizacyjne, itp.).</p>	IZ FE SL (DFR)	31.12.2027	Programowa operacyjna

Lp.	Treść wniosku (wraz ze wskazaniem strony w raporcie)*	Treść rekomendacji	Sposób wdrożenia	Adresat rekomendacji	Termin wdrożenia rekomendacji	Klasa rekomendacji **
	programu URBACT. (s. 116)					
3.	W przypadku kryterium formalnego ogólnego Zgodność projektu z zasadą deinstytucjonalizacji stosowanego przed DFR stwierdzono niewłaściwy sposób odesłania do dokumentów zewnętrznych. Kryterium odnosi się do szeregu dokumentów zewnętrznych plus dokumentów stanowiących uzupełnienia tych dokumentów, jednak nie odwołuje się do konkretnych punktów dla części z tych dokumentów. Problemem jest także brak wskazania, dla poszczególnych CP, jakiego rodzaju inwestycje nie będą wspierane. (s. 117)	Rekomenduje się przeanalizowanie możliwości dookreślenia/ uproszczenia kryterium. W przypadku stwierdzenia (w wyniku przeprowadzonej analizy) braku możliwości dookreślenia/ uproszczenia kryterium w tej perspektywie finansowej (np. z powodu uwarunkowań prawnych), rekomendujemy przeprowadzenie takiej analizy na potrzeby wdrażania programu w nowej	Analiza uwarunkowań prawnych (zapisów wszystkich dokumentów, o których mowa w kryterium) pod kątem możliwości dookreślenia/ uproszczenia kryterium – np. poprzez: <ul style="list-style-type: none"> • jednoznaczne wskazanie (dla wszystkich wymienionych dokumentów), których ich części dotyczy ocena zgodności; • dookreślenie, jakiego typu inwestycje nie mogą być wspierane w poszczególnych CP. 	IZ FE SL (DFR)	31.12.2027	Programowa operacyjna

Lp.	Treść wniosku (wraz ze wskazaniem strony w raporcie)*	Treść rekomendacji	Sposób wdrożenia	Adresat rekomendacji	Termin wdrożenia rekomendacji	Klasa rekomendacji **
		perspektywie finansowej.				
4.	<p>W przypadku kryterium merytorycznego specyficznego Dostępność komunikacyjna stosowanego przez DFR (w Działaniu FESL.09.01 Zwiększenie roli kultury i turystyki w rozwoju subregionalnym - ZIT) stwierdzono problem z jednoznacznością oceny i spójnością wewnętrzną. Definicja zakłada, iż punktowane będą też projekty zlokalizowane max. 15 min. od parkingu. Natomiast sposób punktacji wskazuje, że projekt otrzyma 0 pkt. jeśli dojazd do projektu jest możliwy wyłącznie za pomocą indywidualnego środka transportu. (s. 130)</p>	<p>Rekomenduje się dokonanie zmian w definicji kryterium w celu poprawy jednoznaczności oceny i spójności wewnętrznej.</p>	<p>W celu wdrożenia rekomendacji, można zastosować jedno z dwóch rozwiązań:</p> <ul style="list-style-type: none"> • usunięcie z definicji zapisu o parkingu - wówczas premiowany będzie jedynie dojazd przy pomocy komunikacji zbiorowej, • uwzględnienie 1 punktu dla projektów zlokalizowanych w odległości mniejszej niż 15 min. pieszo do parkingu - wówczas premiowana będzie ogólnie rozumiana dostępność komunikacyjna, bez 	IZ FE SL (DFR)	31.12.2027	Programowa operacyjna

Lp.	Treść wniosku (wraz ze wskazaniem strony w raporcie)*	Treść rekomendacji	Sposób wdrożenia	Adresat rekomendacji	Termin wdrożenia rekomendacji	Klasa rekomendacji **
			względu na rodzaj tejże komunikacji.			
5.	<p>W przypadku kryterium merytorycznego specyficznego Potencjał rozpoznawalności projektu stosowanego przez DFR (w Działaniu FESL.09.01 Zwiększenie roli kultury i turystyki w rozwoju subregionalnym - ZIT) stwierdzono problem ze spójnością wewnętrzną. Nazwa kryterium oraz sposób oceny mówią o rozpoznawalności, z kolei definicja wskazuje dodatkowo, że ekspert oceni czy nowo utworzona sieć/ nowo utworzony odcinek szlaku przyciągnie zainteresowanie turystów. Potencjalne zainteresowanie nie jest tym samym, co potencjalna rozpoznawalność projektu - element nie jest oceniany w ramach sposobu oceny. Ponadto,</p>	<p>Rekomenduje się dokonanie zmian w kryterium w celu poprawy spójności wewnętrznej.</p>	<p>Należy zrezygnować z określenia mówiącego o rozpoznawalności na rzecz określenia związanego z tworzeniem połączeń ze szlakami o różnym zasięgu (międzynarodowym, krajowym, regionalnym, subregionalnym, lokalnym).</p>	<p>IZ FE SL (DFR)</p>	<p>31.12.2027</p>	<p>Programowa operacyjna</p>

Lp.	Treść wniosku (wraz ze wskazaniem strony w raporcie)*	Treść rekomendacji	Sposób wdrożenia	Adresat rekomendacji	Termin wdrożenia rekomendacji	Klasa rekomendacji **
	niezrozumiałe jest łączenie rozpoznawalności szlaku z powiązaniem/ komplementarnością nowo utworzonego szlaku ze szlakami o różnych zasięgach (krajowym, regionalnym, subregionalnym itd.). (str. 130)					
6.	Stwierdzono problem z jednoznacznością oceny kryterium formalnego specyficznego Projekt obejmuje działania edukacyjne związane z poprawą efektywności energetycznej stosowanego przed DFR (w Działaniach: FESL.02.01 Efektywność energetyczna budynków użyteczności publicznej, FESL.02.02 Efektywność energetyczna budynków użyteczności publicznej – ZIT, FESL.02.03 Efektywność energetyczna budynków mieszkalnych, FESL.02.04 Efektywność energetyczna	Rekomenduje się dokonanie zmian w kryterium w celu poprawy jednoznaczności oceny. Rekomendacja dotyczy Działań FESL.02.03 oraz FESL.02.04.	W celu wdrożenia rekomendacji należy uzupełnić definicję kryterium o informację, w jakiej sytuacji projekt uzyska 0 lub 1 pkt. Można zastosować zapis „działania edukacyjno-informacyjne i/lub doradcze”.	IZ FE SL (DFR)	31.12.2027	Programowa operacyjna

Lp.	Treść wniosku (wraz ze wskazaniem strony w raporcie)*	Treść rekomendacji	Sposób wdrożenia	Adresat rekomendacji	Termin wdrożenia rekomendacji	Klasa rekomendacji **
	<p>budynków mieszkalnych – ZIT).</p> <p>W definicji wskazano, że weryfikowane jest to, czy w projekcie uwzględniono działania edukacyjno-informacyjne, doradcze, podnoszące świadomość i wiedzę w zakresie efektywności energetycznej i wykorzystania OZE oraz zmierzające do zwiększenia świadomości i poziomu akceptacji społecznej dla polityki neutralności klimatycznej UE. Taki zapis nie pozwala jednoznacznie stwierdzić, w jakiej sytuacji projekt ma uzyskać 0, a w jakiej 1 pkt – czy należy w projekcie przewidzieć zarówno działania edukacyjno-informacyjne i doradcze (przecinek w zapisie wskazuje na takie właśnie oczekiwanie), czy wystarczy jedno z nich. (str. 132)</p>					

Lp.	Treść wniosku (wraz ze wskazaniem strony w raporcie)*	Treść rekomendacji	Sposób wdrożenia	Adresat rekomendacji	Termin wdrożenia rekomendacji	Klasa rekomendacji **
7.	<p>Kryteria merytoryczne ogólne stosowane w naborach DFS:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rekrutacja grup docelowych do projektu została zaplanowana w sposób adekwatny do ich potrzeb i możliwości, • Projektodawca/ partner posiada doświadczenie i potencjał pozwalające na efektywną realizację projektu, • Scharakteryzowano grupę docelową i opisano jej sytuację problemową, • Zadania w projekcie zostały zaplanowane i opisane w sposób poprawny, <p>oceniono jako zbyt rozbudowane, składające się z podkryteriów, wśród których zidentyfikowano podkryteria do siebie podobne lub oceniające ten sam aspekt z różnych perspektyw, a także podkryteria, które oceniają</p>	<p>Rekomenduje się zweryfikowanie i uproszenie wskazanych kryteriów merytorycznych ogólnych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rekrutacja grup docelowych do projektu została zaplanowana w sposób adekwatny do ich potrzeb i możliwości – włączenie podkryterium C do podkryterium A, • Projektodawca/ partner posiada doświadczenie i potencjał pozwalające na efektywną realizację projektu - połączenie w jedno podkryterium punktów D i E, włączenie podkryterium C do podkryterium B, • Scharakteryzowano grupę docelową i opisano jej sytuację problemową – połączenie podkryteriów A i B, usunięcie podkryterium C, • Zadania w projekcie zostały zaplanowane i opisane w sposób poprawny, kryterium 	IZ FS SL (DFS)	31.12.2027	Programowa operacyjna

Lp.	Treść wniosku (wraz ze wskazaniem strony w raporcie)*	Treść rekomendacji	Sposób wdrożenia	Adresat rekomendacji	Termin wdrożenia rekomendacji	Klasa rekomendacji **
	mało istotne aspekty projektów. (s. 153, 156, 157)		ogólne merytoryczne – rezygnacja z podkryterium G (te same elementy podlegają ocenie w ramach kryterium merytorycznego ogólnego Projektodawca/ partner posiada doświadczenie i potencjał).			
8.	Kryterium merytoryczne ogólne stosowane w naborach DFS Wskaźniki (...) zostały zaplanowane w sposób prawidłowy ocenia w sposób punktowy kwestie o szczególnym znaczeniu dla jakości i wykonalności projektów. (s. 157)	Rekomenduje się zmianę kryterium z punktowego na zerojedynkowe, obligatoryjne, przy czym podlegające uzupełnieniom.	Wprowadzenie obligatoryjnego kryterium, które zerojedynkowo oceniać będzie: a) adekwatność wskaźników do zadań zaplanowanych w projekcie, b) prawidłowość założonych wartości wskaźników, w tym spójność z opisem zadań.	IZ FS SL (DFS)	31.12.2027	Programowa operacyjna
9.	Wśród kryteriów merytorycznych ogólnych stosowanych przez DFS zidentyfikowano kryteria, których punktacja jest nieadekwatna do znaczenia i wpływu kryterium na jakość i	Rekomenduje się zmianę punktacji we wskazanych kryteriach.	<ul style="list-style-type: none"> Projektodawca/ partner posiada doświadczenie i potencjał pozwalające na efektywną realizację projektu – zmniejszenie liczby punktów za kryterium (obecnie 17). 	IZ FS SL (DFS)	31.12.2027	Programowa operacyjna

Lp.	Treść wniosku (wraz ze wskazaniem strony w raporcie)*	Treść rekomendacji	Sposób wdrożenia	Adresat rekomendacji	Termin wdrożenia rekomendacji	Klasa rekomendacji **
	wykonalność projektu. Kryterium Projektodawca/partner posiada doświadczenie i potencjał pozwalające na efektywną realizację projektu jest na tle innych kryteriów ogólnych zbyt wysoko punktowane, co jest niadekwatne w stosunku do jego rzeczywistego wpływu na jakość i skuteczność realizacji projektu. W kryterium Zadania w projekcie zostały zaplanowane i opisane w sposób poprawny minimalna wymagana liczba punktów jest zbyt niska, co powoduje, że dofinansowanie może otrzymać projekt nie spełniający podstawowych warunków, takich jak zgodność działań z celem projektu. (s. 154, 157)		<ul style="list-style-type: none"> Zadania w projekcie zostały zaplanowane i opisane w sposób poprawny – zwiększenie minimum punktowego (obecnie 8). 			
10.	Kryterium merytoryczne ogólne stosowane w naborach DFS pn. Zapisy wniosku są zgodne z	Rekomenduje się rezygnację z tego kryterium, lub (przy założeniu,	Rezygnacja z kryterium pn. Zapisy wniosku są zgodne z regulaminem wyboru projektów, lub zmiana	IZ FS SL (DFS)	31.12.2027	Programowa operacyjna

Lp.	Treść wniosku (wraz ze wskazaniem strony w raporcie)*	Treść rekomendacji	Sposób wdrożenia	Adresat rekomendacji	Termin wdrożenia rekomendacji	Klasa rekomendacji **
	<p>regulaminem wyboru projektów swoją nazwą nie odpowiada zakresowi oceny (ocenie podlega nie zgodność z całym regulaminem, ale jedynie czy projekt wpisuje się we wskazane typy projektów oraz grupę docelową). Dodatkowo zakres ocenianych elementów jest tożsamy z innymi kryteriami, m.in. w kryterium ogólnym merytorycznym pn. Cel projektu został sformułowany prawidłowo. Dodatkowo wśród kryteriów szczegółowych dostępu są te, które, podobnie jak omawiane kryterium weryfikują, czy wnioskodawca prawidłowo wskazał typ projektu. (s. 152)</p>	<p>że kryterium zostanie utrzymane) zmianę nazwy kryterium na odzwierciedlające w większym stopniu zakres oceny.</p>	<p>nazwy np. na „Zgodność typu projektu i grupy docelowej z regulaminem wyboru projektów”.</p>			
11.	<p>Sposób oceny wybranych kryteriów punktowych, w tym z minimum punktowym jest nieklarowny – kryteria nie dookreślają w jaki sposób</p>	<p>Należy zwiększyć trafność oceny w zakresie spełniania przez wniosek kryteriów</p>	<p>W celu zwiększenia trafności oceny spełniania kryteriów należy doprecyzować sposób oceny kryteriów</p>	<p>IP FE SL-WUP</p>	<p>31.12.2027 rok.</p>	<p>Programowa operacyjna</p>

Lp.	Treść wniosku (wraz ze wskazaniem strony w raporcie)*	Treść rekomendacji	Sposób wdrożenia	Adresat rekomendacji	Termin wdrożenia rekomendacji	Klasa rekomendacji **
	<p>oraz za spełnienia ilu i jakich warunków ujętych w kryterium zostaną przyznane punkty (w ramach dopuszczalnych limitów wyznaczonych minimalną i maksymalną liczbą punktów), w zależności od stopnia spełnienia wymagań zawartych w kryterium. W przypadku kryteriów merytorycznych punktowych o niejednoznacznej punktacji eksperci oceniający muszą decydować, co i jak powinno być zmierzone (za co dokładnie przyznać punkty i w jakiej wysokości). Zwiększa to ryzyko błędu w ocenie i obniża powtarzalność oceny WoD prowadzonej z wykorzystaniem tego typu kryteriów. W szczególności następujących:</p> <p>Scharakteryzowano grupę docelową i opisano jej sytuację problemową (występujące m.in. w</p>	<p>punktowych, z minimum punktowym stosowanych w naborach IP FE SL-WUP. Ten typ kryteriów powinien mieć większą moc selekcyjną i klarowny sposób oceny.</p>	<p>merytorycznych punktowych, w tym z minimum punktowym (Można w tym celu wykorzystać propozycje modyfikacji wskazanych kryteriów punktowych).</p>			

Lp.	Treść wniosku (wraz ze wskazaniem strony w raporcie)*	Treść rekomendacji	Sposób wdrożenia	Adresat rekomendacji	Termin wdrożenia rekomendacji	Klasa rekomendacji **
	<p>Działaniach IP FE SL-WUP: FESL.05.06 Szkolenia dla pracowników IRP, FESL.05.14 Usługi rozwojowe dla kadr administracji samorządowej (typ projektu nr 1), FESL.05.15 Usługi rozwojowe dla przedsiębiorców - PSF, FESL.05.16 Outplacement EFS+)</p> <p>Rekrutacja grup docelowych do projektu została zaplanowana w sposób zgodny z ich potrzebami i możliwościami (występujące m.in. w Działaniach IP FE SL-WUP: FESL.05.06 Szkolenia dla pracowników IRP, FESL.05.14 Usługi rozwojowe dla kadr administracji samorządowej (typ projektu nr 1), FESL.05.15 Usługi rozwojowe dla przedsiębiorców – PSF)</p>					

Lp.	Treść wniosku (wraz ze wskazaniem strony w raporcie)*	Treść rekomendacji	Sposób wdrożenia	Adresat rekomendacji	Termin wdrożenia rekomendacji	Klasa rekomendacji **
	<p>Zadania w projekcie zostały zaplanowane i opisane w sposób zgodny z zaplanowanym wsparciem (występujące m.in. w Działaniach IP FE SL-WUP: FESL.05.06 Szkolenia dla pracowników IRP, FESL.05.14 Usługi rozwojowe dla kadr administracji samorządowej (typ projektu nr 1), FESL.05.15 Usługi rozwojowe dla przedsiębiorców - PSF, FESL.05.16 Outplacement EFS+)</p> <p>Wskaźniki realizowane w ramach projektu oraz poszczególnych kwot ryczałtowych (jeśli dotyczy) zostały zaplanowane w sposób prawidłowy (występujące m.in. w Działaniach IP FE SL-WUP: Działanie FESL.05.06 Szkolenia dla pracowników IRP, FESL.05.14 Usługi</p>					

Lp.	Treść wniosku (wraz ze wskazaniem strony w raporcie)*	Treść rekomendacji	Sposób wdrożenia	Adresat rekomendacji	Termin wdrożenia rekomendacji	Klasa rekomendacji **
	<p>rozwojowe dla kadr administracji samorządowej (typ projektu nr 1), FESL.05.15 Usługi rozwojowe dla przedsiębiorców - PSF, FESL.05.16 Outplacement EFS+)</p> <p>Wnioskodawca/ partner (jeśli dotyczy) posiada doświadczenie i potencjał pozwalające na efektywną realizację projektu (występujące m.in. w Działaniach IP FE SL-WUP: Działanie FESL.05.06 Szkolenia dla pracowników IRP, Działanie FESL.05.14 Usługi rozwojowe dla kadr administracji samorządowej (typ projektu nr 1), FESL.05.15 Usługi rozwojowe dla przedsiębiorców - PSF, FESL.05.16 Outplacement EFS+)</p> <p>(Zob. Rozdział 4.3 IP SL FE-WUP, Podrozdział 4.3.3</p>					

Lp.	Treść wniosku (wraz ze wskazaniem strony w raporcie)*	Treść rekomendacji	Sposób wdrożenia	Adresat rekomendacji	Termin wdrożenia rekomendacji	Klasa rekomendacji **
	„Ocena jakości i katalogu kryteriów” Podrozdział „Stosowany sposób oceny” (str. 188-195).					
12.	Kryteria merytoryczne stosowane przez IP FE SL-ŚCP do oceny zgodności projektów z dokumentami strategicznymi (takimi jak: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „ŚLAŃSKIE 2030” – Zielone Śląskie lub Regionalna Strategia Innowacji Województwa Śląskiego 2030 – Inteligentne Śląskie), choć zapewniają zgodność projektów z dokumentami, nie spełniają roli w zakresie kształtowania pożądanego profilu projektów z punktu widzenia realizacji strategicznych celów rozwojowych regionu. Dotyczy to takich kryteriów jak: Zgodność projektu ze Strategią Rozwoju	Należy zwrócić uwagę na doprecyzowanie zapisów definicji kryteriów związanych ze zgodnością z dokumentami strategicznymi regionu w taki sposób, by wyeksponować oczekiwany wpływ projektów na realizację konkretnych celów operacyjnych/szczegółowych i/lub kierunków działań wskazanych w dokumentach strategicznych	W celu zwiększenia oddziaływania projektów na cele dokumentów strategicznych regionu należy doprecyzować definicje kryteriów, eksponując w nich oczekiwany wpływ projektów na konkretny numer Celu oraz nazwę Działania w strategii.	IP FE SL-ŚCP	31.12.2027	Programowa operacyjna

Lp.	Treść wniosku (wraz ze wskazaniem strony w raporcie)*	Treść rekomendacji	Sposób wdrożenia	Adresat rekomendacji	Termin wdrożenia rekomendacji	Klasa rekomendacji **
	<p>Województwa Śląskiego „ŚLĄSKIE 2030” – Zielone Śląskie. Zgodność projektu z Regionalną Strategią Innowacji Województwa Śląskiego 2030 – Inteligentne Śląskie (Zob. Rozdział 4.4 IP FE SL-ŚCP, Podrozdział 4.4.2 Ocena wpływu kryteriów na osiągnięcie celów FE SL 2021-2027 (str.205)</p>					

5.2 Zalecenia

Ocena systemu oraz procesu oceny i wyboru projektów (Rozdział 3)

Ocena harmonogramu i sposobu planowania naborów (Rozdział 3.1)

W odniesieniu do harmonogramu sformułowano następujące zalecenia:

Harmonogram naboru wniosków nie zawsze odpowiada rzeczywistym terminom ogłoszenia naborów. Zaznaczyli to również przedstawiciele poszczególnych ION, wyjaśniając, że niekiedy informacje o zmianach terminów pojawiają się na stronie Programu, lecz nie są na bieżąco uzupełniane w harmonogramie. Generalnie dla firm doradczych nie stanowi to większego problemu, bowiem korzystają często z newsletterów, w ramach których wyświetlają się im informacje o zmianach, niemniej jednak z perspektywy użytkownika, który nie porusza się biegle w tematyce naborów, rozwiązanie to może być dość kłopotliwe. **Zalecenie:** Z uwagi na to, zaleca się rozważenie możliwości aktualizowania harmonogramu naborów z większą częstotliwością, dostosowaną do możliwości ION oraz potrzeb potencjalnych wnioskodawców.

Zdaniem wnioskodawców, przedstawicieli firm doradczych nabory obejmujące okres świąteczny, wakacyjny, powinny być wydłużone, ponieważ koliduje to z możliwością zaangażowania pracowników do prac nad projektem. Jednocześnie, problem naborów przypadających w okresie tuż przedświątecznym dostrzegli pracownicy IZ FE SL, IP FE SL odpowiadający m.in. za zamieszczanie naborów w systemie teleinformatycznym. Respondenci podkreślili, że zamieszczanie naborów z uwagi na zawieszanie się oraz powolne działanie systemu teleinformatycznego odbywa się często pod presją czasu. **Zalecenie:** W związku z opiniami pozyskanymi w ramach badań jakościowych i ilościowych zaleca się wydłużanie terminów naborów, które swoim zakresem obejmują okres wakacyjny, świąteczny o taką samą liczbę dni (ile wynoszą dni wolne). Jednocześnie, wskazane jest przyjęcie wewnętrznej zasady o publikowaniu naborów minimum na 2-3 dni przed świętami/dniami wolnymi od pracy, co pozwoliłoby zabiegać nadmiernym obciążeniom administracyjnym.

Ocena regulaminów stosowanych przez ION w naborach wniosków (Rozdział 3.3.1)

W odniesieniu do **regulaminów wyboru projektów** sformułowano następujące zalecenia dla wszystkich ION:

- Zapis dotyczący procedury postępowania w przypadku wyczerpania kwoty przeznaczonej na dofinansowanie projektów nie był wystarczająco zrozumiały, co powodowało problemy z interpretacją przez wnioskodawców. Zaleca się uzupełnienie regulaminu o konkretne informacje w drugiej osobie liczby pojedynczej, zgodnie z ogólnym stylem dokumentu, np. „jeśli wyczerpie się

kwota przewidziana na dofinansowanie projektów Twój wniosek otrzyma ocenę negatywną. Jednak jeśli środki finansowe zostaną zwiększone Twój wniosek znowu będzie miał szansę uzyskać dofinansowanie”.

- Zaleca się publikowanie dokumentów na stronie naboru z oznaczeniem „aktualny” lub „nieaktualny”, a także przesuwanie dokumentów nieaktualnych na dół strony, zaś aktualnych na górę listy dokumentów naboru.
- Zaleca się publikowanie dodatkowego dokumentu opisującego zmiany wprowadzone w poszczególnych dokumentach naboru, jeżeli dokonano ich wiele.

W odniesieniu do **regulaminów wyboru projektów** sformułowano także następujące zalecenia dla poszczególnych ION:

DFR

- W niektórych naborach hipertącze do formularza LSI2021 było niewidoczne (brak wyróżnienia kolorem lub podkreśleniem). Zaleca się wyróżnienie linków wizualnie, zgodnie z zasadami dostępności, np. „Zarejestruj konto użytkownika pod adresem [LSI2021](#) (jeżeli posiadasz konto użytkownika – pominiń ten krok)”.
- W regulaminach brakowało szczegółowych informacji dotyczących uzupełnień na etapie oceny formalnej, merytorycznej i podpisania umowy. Zaleca się rozbudowanie opisu tych etapów (jak w regulaminach IP FE SL-ŚCP).
- Wnioskodawcy zgłaszali trudności w interpretacji zapisów dotyczących danych finansowych. Zaleca się dołączanie do dokumentacji naboru słownika kategorii kosztów, który zawiera krótkie definicje poszczególnych kategorii kosztów oraz wskazuje przykłady wydatków włączonych do danej kategorii kosztów (jak w naborze FESL.10.24-IZ.01-024/23).
- Zaleca się stworzenie zbioru przykładów dobrych praktyk realizacji zasad horyzontalnych, np. poprzez przedstawienie przykładów jak uwzględniono polityki horyzontalne w zrealizowanych już projektach (jakie działania w tym zakresie zrealizowano).

DFS

- Zaleca się zawrzeć w regulaminach precyzyjny zapis wskazujący, że wpisana w regulaminie kwota lub wartość procentowa oznacza maksymalny poziom lub kwotę dofinansowania projektów. Zaleca się doprecyzowanie zapisu, dodając określenie "maksymalny" przy wartościach dofinansowania co jednoznacznie wskaże, że jest to maksymalny dopuszczalny poziom dofinansowania projektu i/lub maksymalna, dopuszczalna kwota dofinansowania projektu.
- W regulaminach w punkcie „Uzupełnienie i poprawa wniosku o dofinansowanie projektu” warto uzupełnić informacje o możliwości uzupełniania lub zmian na etapie negocjacji (obecnie w tym miejscu jest

jedynie informacja o możliwości wezwania wnioskodawcy do złożenia wyjaśnień, poprawy lub uzupełnienia wniosku na etapie oceny formalno-merytorycznej).

- Wnioskodawcy zgłaszali trudności w interpretacji zapisów dotyczących kosztów kwalifikowanych i grup docelowych. Zaleca się rozbudowanie dokumentacji o przykłady interpretacji tych zagadnień. Pozytywnie oceniono utworzenie słownika kategorii kosztów w jednym z naborów FST, który zawiera krótkie definicje oraz przykłady wydatków w ramach każdej kategorii. Warto rozważyć dodanie podobnego dokumentu w każdym naborze konkurencyjnym.

IP FE SL-WUP

- Link do systemu LSI2021 znajdował się jedynie w wykazie skrótów w regulaminie (problem zidentyfikowany w naborach nr: FESL.05.09-IP.02-053/23; FESL.05.10-IP.02-057/23; FESL.10.22-IP.02-084-23). Zaleca się umieszczenie linku w głównym tekście regulaminu, w sekcji dotyczącej składania wniosków, np. w rozdziale „1.1 Jak wziąć udział w naborze”, w miejscu, gdzie wskazuje się LSI2021 jako miejsce składania WoD. Link powinien być umieszczony w sposób wyróżniający się w tekście, np. „Zarejestruj konto użytkownika pod adresem [LSI2021](#) (jeżeli posiadasz konto użytkownika – pomiń ten krok)”.

IP FE SL-ŚCP

- Jak wykazała analiza FOG, regulaminy IP FE SL-ŚCP zawierają najdłuższe i najbardziej złożone wyrazy spośród wszystkich ION – mogła mieć na to wpływ tematyka naboru, którego regulamin został poddany analizie, dotycząca działalności B+R oraz innowacji w przedsiębiorstwach. Zaleca się weryfikację regulaminu pod kątem dalszych uproszczeń (np. skrócenia długości zdań, zastąpienia słów trudnych prostszymi).

Wpływ procedury naboru wniosków na osiągnięcie celów Programu (Rozdział 3.3.3)

W odniesieniu do procedury naboru sformułowano następujące zalecenia:

Z uwagi na to, iż w trakcie oceny procedury naboru wniosków zidentyfikowano nieliczne braki w treści ogłoszeń publikowanych przez wszystkie ION, warto uzupełnić poniższe informacje oraz dopilnować, aby pojawiły się na stronach internetowych w przyszłych naborach:

- Typy projektów objętych wsparciem – braki w przypadku naboru zorganizowanego przez DFR,
- Potencjalni wnioskodawcy – braki w przypadku naborów zorganizowanych przez DFS,
- Regulamin – braki w przypadku naboru zorganizowanego przez DRT,

- Uzasadnienie przeprowadzonych zmian w ogłoszeniu – braki w przypadku naborów zorganizowanych przez DFS, DFR, IP FE SL-WUP oraz IP FE SL-ŚCP.

Zalecenie: W miarę możliwości - w zależności od stopnia złożoności WoD (wymagań związanych z przygotowaniem WoD, co obejmuje m.in. zgromadzenie niezbędnych dokumentów/załączników) - warto rozważyć pożądaną długość naboru, sugerowaną przez wnioskodawców jako optymalną dla procesu opracowania wniosku o dofinansowanie: DFS oraz IP FE SL-WUP – ok. 3 miesiące, IP FE SL-ŚCP – ok. 4 miesiące, DFR – ok. 5 miesięcy.

Ocena procedur oceny ustanowionych i stosowanych przez ION (Rozdział 3.3.4)

W obszarze **wynagrodzeń dla ekspertów** biorących udział w ocenie wniosków sformułowano następujące zalecenia:

- Zaleca się wprowadzenie zróżnicowanego wynagrodzenia ekspertów w DFR, DFS oraz IP FE SL-WUP za ocenę wniosków w trybie konkurencyjnym, które odzwierciedla stopień skomplikowania wniosków oraz nakład pracy (np. mierzony liczbą kryteriów). Zaleca się również zwiększenie maksymalnych kwot przewidzianych za ocenę wniosku, która obecnie jest zbyt niska w stosunku do nakładu pracy.
- Zaleca się weryfikację stosowanych stawek wynagrodzeń dla ekspertów oceniających projekty w IP FE SL-ŚCP, z uwzględnieniem stopnia złożoności ocenianych wniosków, w celu zapewnienia adekwatności wynagrodzeń, zwłaszcza poprzez rozważenie częstszego stosowania górnej granicy widełek płacowych. Mimo zróżnicowania wysokości stawek wynagrodzeń za ocenę projektów w IP FE SL-ŚCP (zależne od złożoności merytorycznej ocenianych wniosków), wynagrodzenia są zbyt niskie (zbyt rzadko stosowane są górne widełki stawek).

Ocena funkcjonalności LSI2021 (Rozdział 3.4)

W odniesieniu do **systemu LSI2021** sformułowano następujące zalecenia:

- **Ograniczenia liczby znaków** – Zaleca się ostrzeżenie użytkowników o limicie znaków w systemie LSI2021, aby uniknąć automatycznego obcięcia tekstu. Zaleca się dodanie wyraźnej informacji w Instrukcji wypełniania i składania wniosku o dofinansowanie, że dane pole tekstowe obejmuje limit znaków i przypomnienie, że informacja o limicie znaków jest dostępna bezpośrednio w systemie LSI2021.
- **Zbyt małe pola tekstowe** – Zaleca się aby we wszystkich Instrukcjach wypełniania i składania wniosków o dofinansowanie znalazła się informacja dla użytkownika o możliwości zmiany rozmiaru pola tekstowego poprzez przeciągnięcie narożnika.

- **Wypełnianie wskaźników** – Zaleca się stworzenie w systemie informatycznym służącym do aplikowania oddzielnych sekcji dla każdego rodzaju wskaźnika (produktu: kluczowe, specyficzne dla programu i specyficzne dla projektu, oraz rezultatu: kluczowe, specyficzne dla programu i specyficzne dla projektu). Ze względu na to, że wdrożenie tych rozwiązań wymaga znaczącej ingerencji w LSI2021, zalecenie dotyczy kolejnego okresu programowania
- **System LSI2021 nie widzi przecinka dziesiętnego przy kopiowaniu kwot z excela** – Zaleca się dodanie do Instrukcji wypełniania i składania wniosków o dofinansowanie informacji dla użytkowników o konieczności zamiany przecinków na kropki w Excelu przed kopiowaniem danych do systemu LSI2021.
- **Eksport danych do Excela** – Zaleca się kontynuowanie prac nad funkcjonalnością eksportu danych dla beneficjentów do formatu Excel.
- **Problemy z kompatybilnością przeglądarek** – Zaleca się umieszczenie w Instrukcji wypełniania i składania wniosków o dofinansowanie informacji, że Google Chrome jest rekomendowaną przeglądarką do pracy w systemie LSI2021.
- **Kilku użytkowników** – Zaleca się kontynuację prac nad zamieszczaniem komunikatów ostrzegających o możliwości utraty danych przy równoczesnym dostępie do wniosku przez dwóch użytkowników.
- **Potwierdzenie złożenia wniosku o dofinansowanie** – Zaleca się sprawdzenie czy instrukcje zawierają informacje o tym, w jaki sposób użytkownik może potwierdzić fakt złożenia wniosku i zweryfikować jego status.
- **Brak modułu do ponownej oceny** – Zaleca się kontynuowanie prac nad techniczną możliwością fragmentarycznej oceny wniosków, aby usprawnić proces ich ponownego rozpatrywania.

Ocena kryteriów wyboru projektów (Rozdział 4)

DFR (Rozdział 4.1)

W odniesieniu do wybranych kryteriów oceny projektów **stosowanych przez DFR**, sformułowano następujące zalecenia (do wykorzystania w kolejnej perspektywie finansowej – pod warunkiem uwzględnienia w nowym programie takich samych obszarów wsparcia i zastosowania analogicznych/ zbliżonych kryteriów oceny):

- **Prawidłowość zawarcia partnerstwa – w tym partnerstwa publiczno-prywatnego (jeśli dotyczy)** (Kryterium formalne ogólne). Zaleca się rozważenie możliwości doprecyzowania, co będzie podlegało ocenie w ramach podkryterium „czy w przypadku projektu partnerskiego, dochowano wszystkich obowiązków wynikających z ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 roku o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027” oraz „czy w przypadku projektu hybrydowego, dochowano wszystkich obowiązków wynikających z

Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r., oraz art. 40. 1. ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 roku o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 oraz z ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r (Dz.U. z 2022 r. poz. 407) o partnerstwie publiczno-prywatnym (Rozdział 1a-4)". Proponujemy opracować check listę lub wskazać w innej formie to, co ma być poddane ocenie. W chwili obecnej nie wskazano konkretnych obowiązków, jakie mają być spełnione.

- **Dążenie do realizacji założeń Nowego Europejskiego Bauhausu** (kryterium merytoryczne ogólne) - zaleca się szczegółową analizę zasadności uwzględniania takiego kryterium (punktowanego) we wszystkich obszarach wsparcia. W ramach prowadzonych analiz wskazano bowiem, że kryterium to nie powinno być punktowane przynajmniej w części obszarów wsparcia przewidzianych w ramach EFRR/ FST.
- **Dostępność terenu objętego projektem** (kryterium merytoryczne specyficzne w Działaniach: FESL.02.14 Ochrona przyrody i bioróżnorodność, FESL.02.15 Ochrona przyrody i bioróżnorodność – ZIT, FESL.10.07 Rekultywacja terenów przemysłowych, zdewastowanych, zdegradowanych na cele środowiskowe) – zaleca się uzupełnienie definicji kryterium o informację o minimalnej długości okresu, w którym teren ma być dostępny nieodpłatnie (czyli co najmniej do końca okresu trwałości projektu). Z definicji kryterium i regulaminu nie wynika obecnie, ile co najmniej ma wynosić okres, w którym wnioskodawca zadeklaruje, że teren będzie dostępny nieodpłatnie.
- **Zgodność projektu z programem ochrony powietrza oraz SEAP** (kryterium merytoryczne specyficzne w Działaniu FESL.03.01 Zakup taboru autobusowego/ trolejbusowego – ZIT) - zaleca się poprawienie definicji poprzez dodanie zapisu stosowanego w analogicznych kryteriach w innych działaniach¹⁸⁴, tj. zapisu: "Spójność z przedmiotowymi dokumentami należy rozpatrywać przez brak sprzeczności z postanowieniami obowiązującego na moment ogłoszenia naboru wniosków programu i planu oraz poprzez niepodważanie przez projekt celów tych dokumentów i niekolidowanie projektu z innymi działaniami podejmowanymi na ich podstawie (nie jest natomiast wymagane bezpośrednio wskazanie danej inwestycji we wskazanych dokumentach). W chwili obecnej brak informacji co oznacza „zgodność”.
- **Poprawa bezpieczeństwa niechronionych uczestników ruchu** (kryterium merytoryczne specyficzne w Działaniach: FESL.03.01 Zakup taboru autobusowego/ trolejbusowego – ZIT, FESL.03.03 Regionalne Trasy Rowerowe – ZIT) - zaleca się doprecyzowanie lub zmianę pojęcia "niechronionych uczestników ruchu" – można je zmienić na "niezmotoryzowanych uczestników ruchu". W badaniu stwierdzono bowiem problem ze spójnością wewnętrzną kryterium - w nazwie kryterium mowa o

---

¹⁸⁴ FESL.03.03, FESL.10.12, FESL.10.15, FESL.09.01.

"niechronionych uczestnikach ruchu", a w definicji o "niezmotoryzowanych uczestnikach ruchu".

- **Rozwiązania w zakresie obiegu cyrkularnego** (kryterium merytoryczne specyficzne w Działaniu FESL.03.01 Zakup taboru autobusowego/ trolejbusowego – ZIT) - zaleca się uspoźnienie nazwy kryterium z definicją, w tym usunięcie z definicji zapisu dot. elementów sprzyjających adaptacji do zmian klimatu. W przypadku tego Działania stwierdzono bowiem, że nazwa kryterium dotyczy "obiegu cyrkularnego", podczas gdy w definicji wskazano "również elementy sprzyjające adaptacji do zmian klimatu (w szczególności zielona i niebieska infrastruktura)", które jednak nie są ujęte w przyznawanej punktacji. Te elementy są zaś oceniane w ramach kryterium „Zastosowanie elementów błękitno-zielonej infrastruktury”.

Ponadto, stwierdzono, że kryterium **Rozwiązania w zakresie obiegu cyrkularnego** zastosowano nie tylko w Działaniu FESL.03.01, ale także w Działaniu FESL.03.02 Zrównoważona multimodalna mobilność miejska – ZIT oraz Działaniu FESL.03.03 Regionalne Trasy Rowerowe – ZIT, ale w każdym z nich przyjęto inne definicje. Dodatkowo, w przypadku Działania FESL.03.02 nie wyodrębniono osobnego kryterium pn. „Zastosowanie elementów błękitno-zielonej infrastruktury” – w tym przypadku wszystkie oceniane elementy uwzględniono właśnie w ramach kryterium „Rozwiązania w zakresie obiegu cyrkularnego”. Z tego względu zaleca się, by w nowej perspektywie finansowej zwracać jeszcze większą uwagę na ujednoczenie takich samych kryteriów stosowanych w różnych działaniach (szczególnie działaniach w ramach tego samego priorytetu/ obszaru interwencji).

- **Rozwiązania w zakresie obiegu cyrkularnego** (kryterium merytoryczne specyficzne w Działaniach: FESL.03.01 Zakup taboru autobusowego/ trolejbusowego – ZIT, FESL.03.02 Zrównoważona multimodalna mobilność miejska – ZIT, FESL.03.03 Regionalne Trasy Rowerowe - ZIT) - zaleca się zmienić zapis "1 pkt – odnawialne źródła energii, OZE" zaleca się zmienić na "1 pkt – efektywność energetyczna, OZE". W definicji jest mowa o "rozwiązaniach w zakresie obiegu cyrkularnego (w tym efektywności energetycznej i użycia energii ze źródeł odnawialnych)", podczas gdy 1 pkt przyznawany jest tylko za "odnawialne źródła energii, OZE" - oznacza to, że w żaden sposób nie ujęto efektywności energetycznej w punktacji, w zamian wpisano dwa razy to samo, czyli OZE (pełna nazwa i skrót).
- **Planowany przebieg zakupywanego taboru autobusowego** (kryterium merytoryczne specyficzne w Działaniu FESL.03.01 Zakup taboru autobusowego/ trolejbusowego - ZIT) – zaleca się poprawę spójności wewnętrznej, w tym przypadku poprzez zmianę nazwy na "Planowany przebieg zakupywanego taboru autobusowego/ trolejbusowego".
- **Stopień integracji transportu** (kryterium merytoryczne specyficzne w Działaniu FESL.03.03 Regionalne Trasy Rowerowe - ZIT) – zaleca się

poprawę jednoznaczności definicji kryterium poprzez dookreślenie sformułowań typu: "w pobliżu" / "w sąsiedztwie".

- **Spójność z docelowym układem drogowym - projekt jest powiązany z projektami już zrealizowanymi, będącymi w trakcie realizacji lub zaakceptowanymi do realizacji** (kryterium merytoryczne specyficzne w Działaniu FESL.04.01 Drogi wojewódzkie) - Zaleca się poprawę spójności wewnętrznej kryterium (spójności między nazwą, definicją i sposobem oceny), w tym wydzielenie jako nowego kryterium oceny wpływu na rozwój gospodarczy (lub ujęcie tego aspektu w nazwie i definicji). W ramach analiz stwierdzono, że w nazwie kryterium i sposobie oceny jest mowa o projektach zrealizowanych, realizowanych i planowanych do realizacji, ale definicja odnosi się tylko do projektu realizowanego. Ponadto, 4 pkt. można obecnie uzyskać za dodatkowy wpływ projektu na rozwój gospodarczy regionu, podczas gdy ani w nazwie, ani definicji nie ma mowy o takim aspekcie.
- **Wycofanie zastępowanego taboru** (kryterium merytoryczne specyficzne w Działaniu FESL.03.01 Zakup taboru autobusowego/ trolejbusowego - ZIT) - zaleca się dookreślenie, ile sztuk taboru ma być wycofane, by uzyskać punkt - czy tyle samo, co zakupione w projekcie, czy może być to mniejsza liczba.
- **Zastosowanie elementów błękitno-zielonej infrastruktury** (kryterium merytoryczne specyficzne w Działaniach: FESL.03.01 Zakup taboru autobusowego/ trolejbusowego – ZIT, FESL.03.03 Regionalne Trasy Rowerowe - ZIT) - zaleca się dookreślenie, ile minimum takich elementów błękitno-zielonej infrastruktury (różnych elementów) pozwala uzyskać 2 punkty.
- **Stopień integracji transportu** (kryterium merytoryczne specyficzne w Działaniu FESL.03.02 Zrównoważona multimodalna mobilność miejska – ZIT) - Zaleca się uszczegółowienie określenia "pojedynczy środek transportu" oraz "inne środki transportu". Nie jest jasne, jak rozumieć pojedynczy środek transportu - czy jest to "pojazd jednośladowy", czy może "rower" (jest to zaś kluczowe dla przyznania odpowiedniej liczby punktów). Jeśli wiążąca jest interpretacja pierwsza, to wówczas należy dookreślić "inne środki transportu" jako szósty środek transportu, który byłby konieczny do uwzględnienia w projekcie, by uzyskać 4 punkty.
- **Kompleksowość i innowacyjność projektu** (kryterium merytoryczne specyficzne w Działaniu FESL.03.02 Zrównoważona multimodalna mobilność miejska - ZIT). Nazwa kryterium wskazuje na kompleksowość i innowacyjność. W definicji wyjaśniono co to jest innowacyjność i kompleksowość, jednak wskazany sposób oceny po pierwsze nie odnosi się w ogóle do kwestii innowacyjności (mimo zapisu, że będzie ona oceniana), a po drugie punkty przyznawane są wyłącznie za integrację (w domyśle kompleksowość) taboru i infrastruktury – mimo, że w definicji tejże kompleksowości wskazano więcej obszarów integracji. Obecnie brak możliwości uzyskania punktów za wdrożenie w projekcie innych elementów integracji. Zaleca się uwzględnienie pozostałych elementów wskazywanych jako przykłady integracji/

kompleksowości; rozpisanie sposobu punktowania rozwiązań innowacyjnych lub odstąpienie od oceny tego wymiaru z uwagi na znaczące trudności w ocenie tego, co jest innowacyjne.

- **Długość trasy rowerowej objętej przedmiotowym projektem** (kryterium merytoryczne specyficzne w Działaniu FESL.03.03 Regionalne Trasy Rowerowe - ZIT) - Zaleca się doprecyzowanie, że 0 pkt. dotyczy przedziału do 3 km (włącznie). Obecnie nie jest jasne, ile punktów ma uzyskać projekt, w którym założono równe 3 km trasy rowerowej - mimo, że zgodnie z zapisami SZOP projekt taki kwalifikuje się do wsparcia.
- Kryteria merytoryczne specyficzne: **Stopień integracji transportu** (Działania: FESL.03.03 Regionalne Trasy Rowerowe – ZIT, FESL.03.02 Zrównoważona multimodalna mobilność miejska - ZIT) oraz **Promocja propagowania korzystania z niskoemisyjnego transportu** (Działanie FESL.03.02 Zrównoważona multimodalna mobilność miejska – ZIT) – w przypadku pierwszego z kryterium zaleca się nadanie mu w obu działaniach znaczenia rozstrzygającego (z uwagi na to, że wpływa ono na cele obu działań), a w przypadku drugiego kryterium zaleca się usunięcie statusu kryterium rozstrzygającego.
- Kryteria merytoryczne specyficzne: **Kompleksowość projektu** (Działanie FESL.03.01 Zakup taboru autobusowego/ trolejbusowego – ZIT, FESL.03.02 Zrównoważona multimodalna mobilność miejska – ZIT), **Zasięg trasy rowerowej** (Działanie FESL.03.03 Regionalne Trasy Rowerowe – ZIT) oraz **Elementy infrastruktury drogowej wpływające na poprawę bezpieczeństwa ruchu** (Działanie FESL.04.01 Drogi wojewódzkie) – w tych przypadkach zaleca się nadanie większego znaczenia kryteriom, rozumianego jako liczba możliwych do uzyskania punktów. W ramach badania stwierdzono bowiem, że kryteria te wzmacniają osiąganie celów i realizację wskaźników.

DFS (Rozdział 4.2)

W odniesieniu do wybranych kryteriów oceny projektów **stosowanych przez DFS**, sformułowano następujące zalecenia, do wykorzystania przede wszystkim w kolejnej perspektywie finansowej, ze względu na wysoki stopień zaawansowania Programu i wyczerpanie środków w części Działań (pod warunkiem uwzględnienia w nowym programie takich samych obszarów wsparcia i zastosowania analogicznych/ zbliżonych kryteriów oceny):

- **Projekt jest zgodny z Konwencją o Prawach Osób Niepełnosprawnych (...)** w zakresie odnoszącym się do sposobu realizacji, zakresu projektu i wnioskodawcy (Kryterium ogólne horyzontalne) – zaleca się doprecyzowanie w definicji kryterium, że zadaniem wnioskodawcy jest uwzględnienie wymogów tego dokumentu w opisach we wniosku o dofinansowanie dotyczących sposobu realizacji, zakresu projektu i wnioskodawcy (obecna nazwa kryterium sugeruje, że zadaniem wnioskodawcy jest wyszukanie w Konwencji konkretnych zapisów dotyczących sposobu realizacji projektu, jego zakresu oraz samego

wnioskodawcy, podczas gdy Konwencja nie zawiera zapisów bezpośrednio odnoszących się do tych aspektów).

- **Zgodność projektu ze Strategią Rozwoju Usług Społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.), Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030 oraz Krajowym Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia solidarności społecznej** (kryterium szczegółowe dostępu) – zaleca się wyraźne określenie konkretnych kierunków rozwoju dla obszaru usług społecznych zawartych w wymienionych dokumentach lub odwołanie do konkretnych miejsc w tych dokumentach (problemem jest zbyt ogólne odwołanie do obszernych dokumentów zewnętrznych bez wskazania konkretnych zapisów).
- **Rekrutacja grup docelowych do projektu została zaplanowana w sposób adekwatny do ich potrzeb i możliwości** (kryterium ogólne merytoryczne) – zaleca się doprecyzowanie w definicji kryterium (ocenie podlega adekwatność działań promocyjno-informacyjnych, kryteriów rekrutacji z przypisanymi wagami punktowymi oraz organizacja procesu rekrutacji), o jakie działania informacyjno-promocyjne chodzi – można domniemywać na podstawie nazwy kryterium, że jedynie te dotyczące rekrutacji, a nie pozostałe działania, np. informujące o efektach projektu.
- **Działanie FESL.06.03 Kształcenie zawodowe** – zaleca się rozszerzenie katalogu kryteriów szczegółowych premiujących o takie, które będą wzmacniały wybór wysokiej jakości projektów z obszaru kształcenia zawodowego, ponieważ w porównaniu do innych działań z obszaru edukacji, kształcenie zawodowe zawiera ich mniej. Dzięki dodatkowym kryteriom w większym stopniu można skłonić wnioskodawców do profilowania projektów zgodnie z priorytetami IZ (np. ukierunkowanie projektów na kwestie związane z zieloną gospodarką).
- **Projekt zakłada wsparcie komplementarne do działań realizowanych w ramach KPO i FERS** (kryterium szczegółowe dostępu w Działaniu FESL.06.04 Strategiczne projekty dla obszaru edukacji) – istnieje niespójność między definicją kryterium a zapisami regulaminu. Definicja zakłada, iż w ramach kryterium oceniane będzie, czy wsparcie zaplanowane dla nauczycieli w ramach projektu będzie komplementarne do działań realizowanych w ramach KPO i FERS. Z kolei regulamin stwierdza, że "Działania realizowane w typie 3 Inicjatywy na rzecz badania potrzeb edukacyjnych w województwie śląskim muszą być komplementarne do działań realizowanych w ramach FERS i KPO". Oznacza to, że wszystkie działania, w tym głównie badawcze, mają być komplementarne, a nie wyłącznie wsparcie dla nauczycieli, które jest w tym typie projektu dodatkowym, nieobowiązkowym działaniem (w regulaminie określono, że "W ramach projektu MOŻESZ również realizować działania szkoleniowe, kursy dla kadry pedagogicznej..."). Czyli możliwa jest sytuacja, w której wnioskodawca nie planuje szkoleń dla kadry pedagogicznej, a w tym kryterium deklaruje, że zbierze

deklaracje od nauczycieli. Dlatego zaleca się uzupełnienie opisu kryterium o warunek „jeśli dotyczy – tj. jeśli w projekcie zaplanowano działania szkoleniowe dla nauczycieli”.

- **Wnioskodawca jest organizacją pozarządową działającą na terenie województwa śląskiego** (kryterium szczegółowe dodatkowe w Działaniu FESL.07.02 Aktywna integracja) – kryterium to weryfikuje, czy na dzień złożenia wniosku NGO prowadzi działalność na terenie województwa śląskiego. Zaleca się określenie okresu poprzedzającego złożenie wniosku – np. prowadzenie działalności co najmniej przez rok na terenie woj. śląskiego, aby w większym stopniu promować doświadczonych wnioskodawców. Należy też rozważyć, czy tego kryterium zamiennie nie może spełniać partner projektu (konieczna jest wtedy zmiana nazwy kryterium na „Wnioskodawca lub partner jest organizacją pozarządową działającą na terenie województwa śląskiego”).
- **Wnioskodawca i/lub partner posiada doświadczenie w realizacji usług wsparcia ekonomii społecznej na obszarze województwa śląskiego (...)** (kryterium szczegółowe dodatkowe w Działaniu **FESL.07.01 Ekonomia społeczna**) – kryterium ocenia doświadczenie podmiotów posiadających rzeczywiste osiągnięcia w rozwoju przedsiębiorczości społecznej przy czym punktuje się tworzenie miejsc pracy ze środków RPO WSL 2014-2020, ale tylko tych utworzonych ponad wskaźnik określony pierwotnie w umowie w ramach projektu RPO WSL 2014-2020. Zaleca się weryfikację zasadności rozwiązania, w którym uwzględnia się wyłącznie miejsca pracy przekraczające wskaźnik określony w umowie, wyłączając te, które w nim się mieszczą (miejsca pracy mieszczące się w pierwotnym wskaźniku wydają się świadczyć tak samo o doświadczeniu wnioskodawcy, jak te wykraczające poza wskaźnik).
- **Budżet projektu jest zgodny z zasadami kwalifikowalności wydatków (kryterium ogólne merytoryczne)** – zaleca się zwiększenie dopuszczalnego poziomu wydatków niekwalifikowalnych w ramach kryterium, co mogłoby lepiej dostosować kryterium do różnorodnych typów projektów, nie wpływając negatywnie na ich ogólną jakość. Warto rozważyć zwiększenie elastyczności tego kryterium, dostosowując jego wartość procentową do specyfiki poszczególnych naborów, aby uniknąć odrzucania wartościowych projektów z powodu pojedynczych przeszacowań budżetowych. Wymagałoby to wyłączenia kryterium z katalogu kryteriów wspólnych dla wszystkich Działań.
- **Budżet został sporządzony w sposób prawidłowy (kryterium ogólne merytoryczne)** – zaleca się doprecyzowanie definicji kryterium, że ocenie podlegać będzie techniczna poprawność skonstruowania budżetu. Obecna definicja kryterium wskazuje, że ocenie podlega nie tylko techniczna poprawność, ale też prawidłowość i uzasadnienie budżetu, co nie współgrałoby z niską punktacją kryterium (1 pkt).

IP FE SL-WUP (Rozdział 4.3)

W odniesieniu do wybranych kryteriów oceny projektów stosowanych przez IP FE SL-WUP zaproponowano ich modyfikacje (do ewentualnego wdrożenia w obecnej - w

zależności od możliwości/planowanych do ogłoszenia naborów – lub w kolejnej perspektywie finansowej, pod warunkiem uwzględnienia w nowym programie interwencji tożsamy z działaniami, w których zastosowano te kryteria):

- (Działanie FESL.05.01 Aktywizacja zawodowa poprzez PUP) **Warunki wsparcia** (kryterium dostępu) - Definicja zbyt ogólnie odnosi się do zgodności wsparcia z Zaleceniem Rady z dnia 30.10.2020 r. w sprawie pomostu do zatrudnienia – wzmocnienia gwarancji dla młodzieży, zastępującym zalecenie Rady z dnia 22.04.2013 r. w sprawie ustanowienia gwarancji dla młodzieży (Dz. Urz. UE C 372 z 04.11.2020, str. 1) oraz z polskim Planem Gwarancji dla młodzieży z 2022 r. Nie jest jasny zakres zgodności.

Propozycja modyfikacji: „Wsparcie (...) musi być zgodne z Zaleceniem Rady z dnia 30.10.2020 r. w sprawie pomostu do zatrudnienia – wzmocnienia gwarancji dla młodzieży, zastępującym zalecenie Rady z dnia 22.04.2013 r. w sprawie ustanowienia gwarancji dla młodzieży (Dz. Urz. UE C 372 z 04.11.2020, str. 1) i z polskim Planem Gwarancji dla młodzieży z 2022 r. W ciągu pierwszych czterech miesięcy od przystąpienia do projektu osobom młodym zarejestrowanym jako bezrobotne, należącym do kategorii NEET, będących bezrobotnymi lub poszukującymi pracy absolwentami szkół i uczelni zapewniona zostanie oferta zatrudnienia, dalszego kształcenia, przyuczenia do zawodu lub stażu. (W celu sformułowania propozycji wykorzystano informacje pozyskane w ramach benchmarkingu, podstawą porównań było tożsame kryterium, m.in. stosowane w naborach województw: małopolskie Działanie 06.01 Aktywizacja zawodowa – projekty powiatowych urzędów pracy FEMP.06.01-IP.02-003/24, podlaskie Działanie 07.01 Wspieranie zatrudnienia w regionie FEPD.07.01-IP.01-001/24, łódzkie Działanie 07.01 Aktywizacja zawodowa – PUP FELD.07.01-IP.01-002/23, warmińsko-mazurskie 07.01 Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych – PUP/FEWM.07.01-IP.01-001/24).

- (Działanie FESL.07.03 Integracja społeczno-gospodarcza cudzoziemców) **Regionalny kontekst działań** (kryterium szczegółowe dostępu) - Problemem jest ogólnikowość kryterium oraz jego nieaktualność, wynikająca z odwołania do strategii rozwoju województwa śląskiego przyjętej w 2020 r., która nie uwzględnia aktualnych wyzwań migracyjnych, takich jak napływ ludności z Ukrainy od 2022 r. Proponuje się rezygnację z odniesień do specyfiki migracji opisanej w strategii pozostawiając do oceny jedynie, czy działania w projekcie uwzględniają specyfikę migracji do województwa śląskiego na podstawie diagnozy potrzeb obywateli państw trzecich przebywających w województwie śląskim.
- (Działanie FESL.07.03 Integracja społeczno-gospodarcza cudzoziemców,) **Realizacja rekomendacji zawartych w poradniku Komisji Europejskiej pt. Toolkit on the use of EU Funds for the integration of people with a migrant background. 2021-2027 programming period” (zestaw narzędzi dotyczących wykorzystania funduszy unijnych do integracji osób ze**

środowisk migracyjnych w okresie programowania 2021-2027)".

(kryterium: szczegółowe dostępu) - Problemem jest dostępność dokumentu „Toolkit on the use of EU Funds for the integration of people with a migrant background” jedynie w języku angielskim, a także niejasne powiązanie z tym dokumentem pozostałych oczekiwań wyrażonych w definicji kryterium, że projekt przewiduje aktywne zaangażowanie zarówno obywateli państw trzecich oraz będzie realizowany w formalnym partnerstwie lub w ramach współpracy z instytucjami. Nie jest też jasne, co dokładnie uznaje się za „rekomendacje”. Proponuje się przetłumaczenie dokumentu na język polski oraz precyzyjne określenie, które elementy z „Toolkit” są wymagane do spełnienia w ramach kryterium, aby uniknąć niejasności i ułatwić jego weryfikację, gdyż przy tak licznych i niedookreślonych składowych kryterium ocena zerojedynkowa może być niemożliwa do właściwego zastosowania.

- **Potencjał ekonomiczny wnioskodawcy i partnera (jeśli dotyczy) zapewnia prawidłową realizację projektu** (kryterium: formalne ogólne) - Problem dotyczy braku spójności wewnętrznej między nazwą a definicją kryterium: Potencjał ekonomiczny podmiotu (wnioskodawcy i partnera - jeśli dotyczy) jest pojęciem wielowymiarowym, odnoszącym się do różnych zasobów organizacji (podmiotu) a nie tylko do zasobów finansowych, tj. przychodu, na który wskazuje definicja kryterium ("suma bilansowa lub roczne obroty swoje oraz partnerów (jeśli dotyczy) rozumiane jako przychody"). W literaturze przedmiotu jako potencjał ekonomiczny organizacji wskazuje się nie tylko kapitał finansowy, ale również zasoby rzeczowe, zasób pracowników i kompetencji. Organizacja funkcjonuje w jakimś otoczeniu gospodarczym, jej potencjał ekonomiczny zależy od jej własnych zasobów i otoczenia, w którym działa¹⁸⁵. Propozycja modyfikacji: Zawężenie nazwy kryterium poprzez wskazanie na potencjał finansowy wnioskodawcy: „Potencjał finansowy wnioskodawcy i partnera (jeśli dotyczy) zapewnia prawidłową realizację projektu." W przeciwnym razie określenie potencjału ekonomicznego organizacji powinno zachodzić na różnych poziomach i dotyczyć różnych zasobów, gdzie potencjał ekonomiczny stanowiłby syntetyczny wskaźnik różnych składowych. Ponadto, termin potencjał ekonomiczny (w literaturowym rozumieniu) jest przedmiotem oceny w kryterium ogólnym merytorycznym, które odnosi się do potencjału wnioskodawcy/partnera.
- **Zgodność projektu z właściwymi przepisami** (kryterium ogólne merytoryczne) - W definicji kryterium m.in. wskazano konieczność spełnienia warunku zgodności projektu z przepisów prawa krajowego, ale nie określono o jakie przepisy chodzi. Propozycja modyfikacji: Definicję należy uzupełnić o informacje, z jakimi przepisami prawa projekt musi być zgodny, z wyłączeniem

---

¹⁸⁵ M.in. Mastalerz-Kodzis A., Metodyka pomiaru potencjału ekonomicznego jednostki terytorialnej oraz organizacji, Zeszyty naukowe Politechniki Śląskiej, seria: Organizacja i Zarządzanie z. 127, Wydawnictwo Politechniki Śląskiej w Gliwicach, 2018 r., str. 126 oraz 129.

przepisów wskazanych w pozostałych kryteriach, np. w kryterium (nazwa „Zapisy wniosku o dofinansowanie spełniają warunki kwalifikowalności projektu” (w celu sformułowania propozycji wykorzystano informacje pozyskane w ramach benchmarkingu, podstawą porównań było tożsame kryterium m.in. stosowane w naborach województw: dolnośląskie Działanie 01.04 FEDS.01.04-IZ.00-149/24, kujawsko-pomorskie Działanie 01.03, FEKP.01.03-IZ.00-139/24, lubelskie Działanie 2.6 FELU.02.06-IP.01-001/23, lubuskie Działanie 1.5 FELB.01.05-IZ.00-003/24, lubuskie Działanie 01.07, FELB.01.07-IZ.00-001/24, łódzkie Działanie 01.05 FELD.01.05-IP.02-003/24).

- **Projekt jest zgodny ze standardem minimum realizacji zasady równości kobiet i mężczyzn** (kryterium ogólne horyzontalne) - Brak jednoznaczności kryterium: w definicji kryterium wskazano, że zgodność z zasadą równości kobiet i mężczyzn na podstawie standardu minimum będzie oceniana z zastosowaniem wag punktowych 0 – 1 – 2. Z kolei w opisie sposobu oceny kryterium wskazano na ocenę zerojedynkową (typową dla tego kryterium). Zastosowanie w definicji kryterium pojęcia „waga” może być mylące. Zgodnie z wytycznymi dotyczącymi wyboru projektów na lata 2021-2027 (rozdział 4, pkt. 26)¹⁸⁶ wagi odzwierciedlają znaczenie danego kryterium dla realizacji celów programu, wynik oceny kryterium przeprowadzonej z zastosowaniem wag jest efektem mnożenia punktów uzyskanych za jego spełnienie przez wagę. Propozycja modyfikacji: Należy usunąć z definicji zapis o ocenie z wykorzystaniem wag zastępując pojęcie „waga” określeniem „punkty”. Standard minimum składa się z 5 podstawowych kryteriów oceny, dotyczących charakterystyki projektu. Maksymalna liczba punktów do uzyskania wynosi 5. WoD nie musi uzyskać maksymalnej liczby punktów w poszczególnych kryteriach częściowych składających się na standard minimum (wymagane minimum = 3 punkty). Definicja kryterium może zatem brzmieć następująco: „Weryfikowana będzie zgodność z zasadą równości kobiet i mężczyzn na podstawie standardu minimum stanowiącym załącznik do Wytycznych dotyczących realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027. Standard minimum składa się z 5 podstawowych kryteriów oceny, dotyczących charakterystyki projektu, gdzie każde kryterium podstawowe będzie oceniane z zastosowaniem punktów 0 – 1 – 2. Maksymalna liczba punktów do uzyskania wynosi 5. Brak uzyskania co najmniej 3 punktów w standardzie minimum jest równoznaczny z odrzuceniem wniosku bądź skierowaniem go do negocjacji lub uzupełnienia.

Należy również utrzymać ocenę polegającą na przyznaniu wartości logicznych „TAK”/„NIE – do uzupełnienia/ poprawy na etapie negocjacji”/„NIE”. Kryterium musi być obligatoryjne – spełnienie kryterium jest niezbędne do przyznania dofinansowania. Kryterium powinno podlegać możliwości uzupełnienia. W tym

---

¹⁸⁶ Wytyczne dotyczące wyboru projektów na lata 2021-2027, MFIPR, Warszawa, 12 października 2022 r.

zakresie występuje zarówno zgodność kryterium z Regulaminem jak również z załącznikiem 1 Standard Minimum do Wytycznych dotyczących realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027 (str. 4-5). Niespełnienie minimum punktowego w standardzie wiąże się z odrzuceniem wniosku lub jego skierowaniem do negocjacji, co jest rozwiązaniem rekomendowanym w przypadku projektów wybieranych w trybie konkurencyjnym / lub zwróceniem wniosku do uzupełnienia, co z kolei ma miejsce w przypadku projektów wybieranych w trybie niekonkurencyjnym. IP FE SL-WUP w innych naborach/Działaniach zastosowała wyżej opisany, prawidłowy sposób oceny kryterium oraz jego poprawną definicję.

- (Działanie FESL.05.01 Aktywizacja zawodowa poprzez PUP), typ, nazwa kryterium: **Osoby młode w projekcie** (kryterium dostępu) - W definicji kryterium znajduje się zapis niejednoznaczny/logicznie sprzeczny cyt. „(...)”. W trakcie realizacji projektu, spadek udziału osób bezrobotnych poniżej 30 roku życia w stosunku do ogółu osób zarejestrowanych w PUP nie będzie miał wpływu na spełnienie tego kryterium”. Zapis odnosi się do etapu oceny WoD i realizacji projektu jednocześnie, przy czym spełnienie kryterium powinno być oceniane na etapie oceny WoD, a nie realizacji projektu. Propozycja modyfikacji: „(...)”. W trakcie realizacji projektu, spadek udziału osób bezrobotnych poniżej 30 roku życia w stosunku do ogółu zarejestrowanych w PUP nie będzie miał wpływu na rozliczenie projektu" (w celu sformułowania propozycji wykorzystano informacje pozyskane w ramach benchmarkingu, podstawą porównań było tożsame kryterium, m.in. stosowane w naborach województw: małopolskie Działanie 06.01 Aktywizacja zawodowa – projekty powiatowych urzędów pracy FEMP.06.01-IP.02-003/24, podlaskie Działanie 07.01 Wspieranie zatrudnienia w regionie FEPD.07.01-IP.01-001/24, łódzkie Działanie 07.01 Aktywizacja zawodowa PUP FELD.07.01-IP.01, warmińsko-mazurskie Działanie 7.1.Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych - PUP/FEWM.07.01-IP.01-001/24. W każdym analizowanym programie pojawiło się analogiczne kryterium, jednak w żadnym nie odnoszono się do etapu oceny kryterium na etapie realizacji projektu).
- (Działanie FESL.07.03 Integracja społeczno-gospodarcza cudzoziemców) **Preferencje w dostępie do wsparcia mają osoby z grup narażonych na występowanie w stosunku do nich zjawiska dyskryminacji wielokrotnej** (kryterium szczegółowe dodatkowe) - Kryterium w obecnym brzmieniu jest skomplikowane. W definicji wskazano, że odnosi się do celu szczegółowego ESO4.9. Programu FE SL 21-27 oraz art. 9 ust 3 Rozporządzenia PE i Rady nr 2021/1060, jak również do pojęcia intersekcjonalności, które wyjaśniono poprzez wskazanie że jest to krzyżowanie się ze sobą, nakładanie i zazębianie różnych kategorii społecznych, ze względu na które może dochodzić do dyskryminacji grup i jednostek, tzw. dyskryminacji wielokrotnej. Przyjaźniejsze dla wnioskodawcy byłoby uproszczenie zapisów wynikających z obu dokumentów, tj. wskazanie, że chodzi o wspieranie osób narażonych na

dyskryminację wielokrotną, czyli takich, które mogą doświadczać nierównego traktowania z powodu nakładających się cech, takich jak płeć, wiek, niepełnosprawność czy orientacja seksualna. W definicji kryterium nie wyjaśniono też czego oczekuje się od wnioskodawcy – po pierwsze nie wskazano, na podstawie których pól we wniosku będzie oceniane kryterium, a po drugie nie wyjaśniono, jakie działania, rozwiązania w projekcie będą świadczyły o tym, że w dostępie do wsparcia preferencje mają osoby z grup narażonych na występowanie w stosunku do nich zjawiska dyskryminacji wielokrotnej (czy chodzi o preferencyjne kryteria rekrutacji, czy warunki dostępu do wsparcia, czy uwzględnienie minimalnych liczebności szczególnych grup odbiorców we wskaźnikach, czy o wszystkie te działania łącznie). Nie chodzi tutaj o podanie przykładów tego typu działań tylko dookreślenie wymagań stawianych wnioskodawcy. Proponuje się uzupełnienie i jednocześnie uproszczenie kryterium.

- (Np. Działanie FESL.05.06 Szkolenia dla pracowników IRP, FESL.05.14 Usługi rozwojowe dla kadr administracji samorządowej (typ projektu nr 1)) **Budżet został sporządzony w sposób prawidłowy** (kryterium: ogólne merytoryczne) – W ramach kryterium jednym z ocenianych elementów jest forma zaangażowania i szacunkowy wymiar czasu pracy personelu i kadry niezbędnej do realizacji zadań merytorycznych (etał/liczba godzin). Tożsamy warunek sformułowany w kryterium **Wnioskodawca/ partner (jeśli dotyczy) posiada doświadczenie i potencjał pozwalające na efektywną realizację projektu** (kryterium ogólne merytoryczne), gdzie w części H (patrz: definicja kryterium) ocenie podlega sposób zarządzania projektem, w tym podział obowiązków i zakres zadań na poszczególnych stanowiskach oraz wymiar zaangażowania personelu. W omawianym przypadku należy zredukować zakres jednego z kryterium lub usunąć je z katalogu
- (Np. Działanie FESL.05.16 Outplacement EFS+) **Zgodność projektu z właściwymi przepisami prawa / regulaminem** (kryterium ogólne merytoryczne) – Ocenie w ramach kryterium podlega w szczególności zgodność z przepisami prawa. Nie wskazano z jakimi i w jakim zakresie. Ponadto, w katalogu kryteriów, poza wskazanym występują inne kryteria w ramach których oceniana jest zgodność z różnymi przepisami prawa, np. kryterium **Projekt jest zgodny z przepisami art. 63 ust. 6 i art. 73 ust. 2 lit. f), h), i), j) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r.; lub kryterium Projekt jest zgodny z przepisami dotyczącymi pomocy de minimis**. Należy zredukować zakres kryterium lub usunąć je z katalogu.
- (Działanie FESL.05.06 Szkolenia dla pracowników IRP, FESL.05.14 Usługi rozwojowe dla kadr administracji samorządowej (typ projektu nr 1), FESL.05.15 Usługi rozwojowe dla przedsiębiorców – PSF) **Udział partnera w projekcie jest merytorycznie uzasadniony założeniami projektu,**

partnerstwo zostało związane w sposób zgodny z przepisami (kryterium ogólne merytoryczne zerojedynkowe) - Nie jest jasne czy przyznanie wartości logicznej TAK (1 pkt) zależy od spełnienia łącznie wszystkich warunków wskazanych w nazwie oraz definicji kryterium. W nazwie kryterium są wskazane dwa warunki do spełnienia: (1) Udział partnera w projekcie jest merytorycznie uzasadniony założeniami projektu, (2) partnerstwo zostało związane w sposób zgodny z przepisami (jeśli dotyczy). W definicji kryterium wskazano trzy warunki, gdzie pierwszy odpowiada warunkowi nr 1 wskazanemu w nazwie kryterium, a drugi i trzeci warunkowi nr 2.

Propozycja modyfikacji: Należy uzupełnić opisu sposobu oceny poprzez wskazanie, że chodzi o łącznie spełnienie warunków zawartych w nazwie i definicji kryterium – proponowane brzmienie kryterium: Ocena spełnienia kryterium będzie polegała na przyznaniu wartości logicznych: „TAK”; „TAK – do uzupełnienia/ poprawy na etapie negocjacji” jeśli łącznie zostaną spełnione warunki ujęte w nazwie i definicji kryterium.

- (Działanie FESL.01.03 Ekosystem RIS) **Projekt odpowiada na zidentyfikowane w ramach PPO potrzeby/ problemy województwa w obszarze inteligentnych specjalizacji** (kryterium dostępu) - Kryterium składa się z kilku warunków – nie wskazano, że aby spełnić kryterium należy spełnić wszystkie jego składowe. Warunki dotyczą różnych aspektów - z jednej strony obszaru merytorycznego, z drugiej - kwestii organizacyjnych (wykonalność w założonych terminach). Dodatkowo dwa wymiar oceny (pkt. a i b definicji) nie są spójne z fragmentem definicji, który mówi, że w ramach kryterium zostanie sprawdzone, czy rezultaty projektu zminimalizują lub zredukują wskazane problemy.

Propozycja modyfikacji: Należy rozważyć konstruowanie kryterium w sposób, który pozwoli na odrębną ocenę obszaru merytorycznego (wpływ na RIS/ ich rozwój/ zgodność z RIS) oraz obszaru technicznego/organizacyjnego (realność/wykonalność harmonogramu). W celu sformułowania propozycji wykorzystano informacje pozyskane w ramach benchmarkingu, podstawą porównań były kryteria o zbliżonym zakresie stosowane w naborach województw: dolnośląskiego FEDS.01.02-IP.01-038/23, kujawsko-pomorskiego FEKP.01.07-IZ.00-040/23, lubuskiego FELB.01.08-IZ.00-001/24, podkarpackiego, FEPK.01.05-IZ.00-001/23, podlaskiego FEPD.01.01-IZ.00-002/24, świętokrzyskiego FESW.01.05-IZ.00-001/24, wielkopolskiego FEWP.01.07-IZ.00-001/24, zachodniopomorskiego FEPZ.01.04-IZ.00-0001/24).

- Między innymi w kontekście wyników analizy walidacyjnej warto rozważyć, czy kryteria nawiązujące do celów oraz wskaźników mogłyby być częściej kryteriami punktowymi. Takie rozwiązanie lepiej odzwierciedlałoby znaczenie tych kryteriów dla realizacji celów poszczególnych Działań / Programu.

IP FE SL-ŚCP (Rozdział 4.4)

W odniesieniu do wybranych kryteriów oceny projektów stosowanych przez IP FE SL-ŚCP zaproponowano ich modyfikacje (do ewentualnego wdrożenia w obecnej – w zależności od możliwości/planowanych do ogłoszenia naborów – lub w kolejnej perspektywie finansowej, pod warunkiem uwzględnienia w nowym programie interwencji tożsamy z działaniami, w których zastosowano te kryteria):

- FESL.10.03 Wsparcie MŚP na rzecz transformacji, typ naboru: konkurencyjny, typ kryterium: formalne, nazwa kryterium: **Poprawność wypełnienia wniosku oraz spójność zapisów**. Nieprzejrzystość tego kryterium wynika z kilku powodów. Po pierwsze, zawiera ogólne odniesienia do SZOP FE SL 2021-2027, bez wskazania, na które zapisy Wnioskodawca powinien zwrócić uwagę. Po drugie, nie precyzuje, co oznacza, że zapisy wniosku są spójne. Innymi słowy, Wnioskodawca przy tak skonstruowanej definicji nie dowie się, które części WoD powinny być spójne ze sobą i jak tę spójność wykazać.
Propozycja modyfikacji: proponuje się dodanie zapisu „Weryfikacji podlega spójność zapisów w złożonej przez Wnioskodawcę dokumentacji projektowej, a także w ramach samego formularza wniosku aplikacyjnego”, który pozwoli doprecyzować rozumienie spójności. Należy również uszczegółowić odwołanie do założeń przyjętych w SZOP FE SL 2021-2027.
- FESL.10.03 Wsparcie MŚP na rzecz transformacji, typ naboru: konkurencyjny, typ kryterium: merytoryczne, nazwa kryterium: **Projekt realizuje cele działania wskazane w SZOP FE SL 2021-2027 dla którego ogłoszono nabór dla danego typu projektu oraz TPST WSL:**, Brak zgodności w zakresie odwołań do dokumentów strategicznych. **Propozycja modyfikacji:** uszczegółowienie informacji o typach projektów wskazanych w SZOP FE SL 2021-2027 oraz doprecyzowanie wyzwań i celów określonych w TPST lub przedstawienie informacji, do jakiego fragmentu TPST odwołuje się kryterium.
- FESL.10.01 Wykorzystanie terenów zdegradowanych w celu rozwoju regionu poprzez inwestycje przedsiębiorstw, nazwa kryterium: **Kwalifikowalność podmiotowa wnioskodawcy**. Brak jednoznaczności w zakresie wskazania warunków, jakie mają być spełnione, aby przyznać projektowi punkt.
Propozycja modyfikacji: dodanie do definicji kryterium następującego zwrotu: kryterium jest spełnione, kiedy oceniający uzna, że Wnioskodawca spełnia wszystkie wymagane aspekty lub kryterium nie jest spełnione, kiedy oceniający uzna, że Wnioskodawca nie spełnia przynajmniej jednego z wyżej wymienionych aspektów.

6 Załączniki

Załącznik 1. (xml) Zestawienie naborów objętych analizą

Załącznik 2. Wyniki analizy językowej regulaminów z wykorzystaniem indeksu FOG

Załącznik 3. Analiza postępu finansowego FE SL 2021-2027 na podstawie danych CST2021 z dn. 09.09.2024 r.

Spis wykresów

Wykres 1. Zaznajomienie wnioskodawców z harmonogramem naborów wniosków o dofinansowanie dla FE SL 2021-2027 przed ogłoszeniem naboru.....	36
Wykres 2. Ocena harmonogramu naborów z punktu widzenia wnioskodawców.	36
Wykres 3. Ocena naborów wniosków z punktu widzenia wnioskodawców.	38
Wykres 4 Ocena ogłoszenia o naborze oraz załączonych dokumentów, w tym regulaminu naboru.....	52
Wykres 5 Najmniej czytelne elementy dokumentacji naboru według wnioskodawców naborów organizowanych przez poszczególne ION (pokazano odsetek respondentów).....	53
Wykres 6 Najmniej zrozumiałe elementy dokumentacji naboru według wnioskodawców naborów organizowanych przez poszczególne ION	55
Wykres 7 Odpowiedzi ankietowanych na pytanie: Czy zwracali się Państwo do poniższych instytucji/podmiotów z prośbą o wyjaśnienia/pomoc na temat udziału w Programie lub przygotowania i składania wniosku o dofinansowanie.....	62
Wykres 8 Odpowiedzi ankietowanych na pytanie: Czy było łatwo skontaktować się z pracownikami instytucji organizującej nabór na etapie oceny projektów?	63
Wykres 9. Ocena długości trwania naborów (od momentu ogłoszenia) z punktu widzenia wnioskodawców.....	70
Wykres 10. Korzystanie przez wnioskodawców z usług podmiotów zewnętrznych w celu przygotowania całości lub części wniosku o dofinansowanie.....	72
Wykres 11. Ocena poszczególnych etapów przebiegu oceny wniosków.	85
Wykres 12. Ocena sposobu, w jakim wybierane są projekty do dofinansowania	86
Wykres 13. Średnia ocen odpowiedzi ankietowanych na pytanie: Jak oceniacie Państwo LSI2021?	93
Wykres 14 Odpowiedzi ankietowanych na pytanie: Czy Państwa zdaniem LSI2021 posiada wszystkie funkcjonalności potrzebne do wygodnego wypełnienia wniosku o dofinansowanie?.....	94
Wykres 15. Stosunek wniesionych protestów do ogółu wniosków, który wpłynęły w naborach organizowanych przez poszczególne ION.....	101
Wykres 16. Odsetek protestów wniesionych przez wnioskodawców w naborach realizowanych w ramach poszczególnych Priorytetów Programu	102
Wykres 17. Protesty uwzględnione w podziale na ION.....	103
Wykres 18. Ocena procedury odwoławczej przez wnioskodawców, którzy wnieśli protesty.....	104

Wykres 19. Suma odpowiedzi „raczej się zgadzam” i „zdecydowanie się zgadzam” udzielonych przez wnioskodawców w odniesieniu do stwierdzeń oceniających procedurę odwoławczą z uwzględnieniem podziału na ION	105
Wykres 20 Ocena wpływu kryteriów oceny na jakość projektów w opinii wnioskodawców w naborach DFR.....	122
Wykres 21 Wśród kryteriów były kryteria trudne do zrozumienia (niespójne, niejednoznaczne, mało precyzyjne) – ocena, w jakim stopniu ze stwierdzeniem zgadzają się wnioskodawcy w naborach DFR.....	125
Wykres 22 Ocena całego katalogu kryteriów oceny w opinii wnioskodawców w naborach DFR	138
Wykres 23 Ocena wpływu kryteriów oceny na jakość projektów w opinii wnioskodawców w naborach DFS	148
Wykres 24 Wśród kryteriów były kryteria trudne do zrozumienia (niespójne, niejednoznaczne, mało precyzyjne) - ocena, w jakim stopniu ze stwierdzeniem zgadzają się wnioskodawcy w naborach DFS	152
Wykres 25 Ocena całego katalogu kryteriów oceny w opinii wnioskodawców w naborach DFS	161
Wykres 26. Ocena kryteriów stosowanych w naborach IP FE SL-WUP pod względem ich wpływu na merytoryczną wartość/jakość projektów – perspektywa wnioskodawców.....	170
Wykres 27. „Wśród kryteriów były kryteria trudne do zrozumienia (niespójne, niejednoznaczne, mało precyzyjne)” – ocena, w jakim stopniu ze stwierdzeniem zgadzają się wnioskodawcy składający WoD w naborach IP FE SL-WUP	177
Wykres 28. Ocena całego katalogu kryteriów stosowanych w naborach IP FE SL-WUP – perspektywa wnioskodawców	197
Wykres 29. Wpływ kryteriów na jakość projektów w opinii Wnioskodawców	206
Wykres 30. Ocena niejednoznaczności, niespójności, braku precyzyjności kryteriów przez Wnioskodawców	210